فەرهەنگی قانوونی
عەرەبی – کوردی – فەرەنسی – ئینگلیزی

دوکتۆر نوری تاڵەبانی

نووسینی پێشەکی و پێداچوونەوەی بەشە کوردییەکەی
مامۆستا ئەحمەد هەردی

چاپی دووەم
2006

ناوی کتێب: فەرهەنگی قانوونی: عەرەبی – کوردی – فەرەنسی – ئینگلیزی

* دانانی: دکتۆر نوری تاڵەبانی
* نووسینی پێشەکی‌و پێداچوونەوەی بەشە کوردییەکان: مامۆستا ئەحمەد هەردی
* نەخشەسازی‌و بەرگ: جوان صۆفی
* هەڵەبڕی: دانەر+ مەکتەبی بیرو هۆشیاری
* سەرپەرشتی چاپ: عەدنان کاکە رەش کەریم
* تیراژ: 1000 دانە
* ژمارەی سپاردن: (298)
* چاپی دووەم، سلێمانی 2006

لەبڵاوکراوەکانی مەکتەبی بیرو هوشیاری (ی.ن.ك)

پێشكەشە

بە هاوسەری ژیانم د عەتیە حەمە سەعیدو

جگەر گۆشەكانم كۆسار و نسار و هەوار

كە لە سالآنی ئامادەكردنی ئەم فەرهەنگەدا هاوكاریان كردووم و لە گەڵما ماندوو بوون .

پێشەكی
مامۆستا ئەحمەد هەردی

مامۆستاو قانوونزانی بەڕێزی كورد، جەنابی دكتۆر نوری تاڵەبانی:

تكام وایە ڕێگەم بدەن ئەوپەری ڕێزو پێزانینی خۆمتان پێ ڕابگەیەنم سەبارەت بەوەی: (1) منتان بە كوردیزانێكی ئەوتۆزانیوە كە پیاچوونەوەی بەشی كوردی فەرهەنگەكەتان بەمن بسپێرن، ئەگەرچی هیچ كاتێك من خۆم وانابینم. (2) سەرەڕای ئەوەش، دیارییە بەنرخەكەی نووسەری گەورە (باسیلی نیكیتین)یشتان پێبەخشیوم كە بەڕێزتان لەفەرەنسییەوە كردوتانە بە عەرەبی كە ئەویش بریتییە لەلێكۆڵینەوەیەكی سۆسیۆلۆجی و مێژوویی لە بارەی كوردەوە.

لەم ڕووەوە من دووبارەكردنەوەی قسەڕاست و دروستەكەی خۆتان دێنمەوە یاد كە لەلاپەرەی 20ی پێشەكی وەرگێڕانەكەی بەڕێزتاندا هاتووە كە لەوێدا دەفەرموون:" ئەو بارو دۆخە ڕامیارییەی لە هەموو بەشەكانی كوردستاندا زاڵ بووەو ئێستاش زاڵە وای كردووە بڵێین:"هەر گەلێكی دی لەو بارودۆخەدا بژیایە ئێستا دەمێك بوو ڕەگو ڕیشەی لەبنەوە هەڵكەندرابوو. بەلاَم سوپاس بۆ خوا، ڕەگو ڕیشەی ئەم كوردە لە خاكی باوكو باپیرانی خۆیدا گەلێك قووڵترە لەوەی تۆف و گەرداوی ڕۆژگار كاری لێبكات. بۆیە توانیویەتی بەرگەی هەموو وەیشوومەیەكی ڕۆژگار بگرێت". (لێرەدا قسەكانی بەڕێزتان دوایی دێت كە لە سەتاسەت لە جێی خۆیەتی).

مامۆستای بەڕێز ڕێگەم بدەن منیش بە چەند قسەیەك دوایی بەم باسەبێنم و بڵێم: لەكۆتاییدا داوای لێبوردن دەكەم لەئێوەی بەڕێزو لە نووسەرانی كورد، ئەگەر هەڵەیەكم كردبێت یا نەمتوانیبێ لە سەتاسەت لە كارەكەمدا سەركەوتووبم. پێشینانی ئێمە، هەزار ڕەحمەتی خوایان لێبێ، فەرموویانە "كالاَ بەقەت بالاَیە".

لەگەڵ ڕێزو سوپاسمدا.

لەندەن 16ی ئەیلولی 2003

پێشەکی

ئەرکی پێشخستنی زمانەکەمان بە تەنیا ناکەوێتە ئەستۆی شارەزایانی زمانی کوردی، بەشێکی زۆری ئەم ئەرکە بەرەو ڕووی ڕۆشنبیرانی کورد دەبێتەوە بە گشتی، هەر یەکە لە چوارچێوەی زانستی خۆیدا.

لە هەموو زمانێکدا، بە تایبەتی لەو زمانانەدا کەوا سەدان ساڵە پەروەردەو خزمەت دەکرێن، دوو جۆرە فەرهەنگی زمان هەن، یەکەم فەرهەنگێکی گشتی کە زۆربەی زۆری وشەکانی ئەو زمانەی تێدایە، دووەم فەرهەنگێکی بابەتی کە پەیوەندییان بە بابەتێك لە بابەتەکانی زانستەوە هەیە. ئەم جۆرە فەرهەنگانە پێیان دەوترێت (فەرهەنگی پیشەیی). ئامادەکردنی ئەم جۆرە فەرهەنگانە بەرەو ڕووی پسپۆرانی ئەو بەشە زانستییەوە دەبێتەوە.

لە سالاني دواییدا چەندان مامۆستاو شارەزایانی زمانی کوردی خزمەتێکی گەورەیان بە زمانەکەیان کردوە، ئەویش بە ئامادەکردن و بلاّوکردنەوەی ئەو جۆرە وشەو زاراوانەی کە پەیوەندییان بە شارزایەتیی تایبەتیی خۆیانەوە هەیە، بە هۆی گۆڕینی هەندێك کتێبی قوتابخانەو هی دییەوە بووبێ بۆ زمانی کوردی، یان بە هۆی ئامادەکردنی فەرهەنگێکی تایبەتیەوە بووبێ، هەر یەکە بەپێی توانست و شارەزایەتیی خۆی ڕەنجی کێشاوە.

ئەوەی لە بارەی ئامادەکردنی ئەم فەرهەنگەوە پێویستە بوترێ ئەوەیە، لە ساڵی خوێندنی 1973 – 1974 دا بە ئەرکێکی زانستی لە لەندەن بووم، ناوناوە چاوم بە زانای گەورەی کورد خوای لێ خۆش بێ مامۆستا تۆفیق وەهبی دەکەوت. زۆر جار باسی زمان و فەرهەنگی کوردیمان دەکرد. جارێکیان پێی گوتم بۆچی خەریکی وشە و زاراوەی قانوونیی کوردی نابیت، ئامادەیی خۆیشی پیشاندا بۆ یارمەتیدانم لەم بارەیەوە. قسەکانی ئەم زانا گەورەیە هانی دام بۆ دەستپیکردن بە کۆکردنەوەی وشەو زاراوەی قانوویی کوردی و هەوڵدان بۆ دانانی فەرهەنگێکی قانوونیی کوردی.

بێگومان کاری وا کارێکی هاسان نییە، ئەگەر ئەوە بخەینە پێش چاومان کە وشەی گونجاوی قانوونیی لە گەڵ ئەو مانایانەی ئێستا کە لە کاروباری قانوونیدا بەکار دێن زۆر کەمن و بە کارنەهێنراون. هەر وا تەرخانکردنیان بۆ ئەو مانایانە شتێکی هاسان نییە، بە لای کەمەوە

ماوەیەکی باشی دەوێت تاکو خەڵکی، تەنانەت قانوونزانانیش لە گەڵیا رابێن، چونکە پێشتر بە وشەی بیانیەوە ڕاهاتوون و هەموو ڕۆژێ بەکاری دەهێنن. بۆیە دەڵێم ئەم کارە دوێنێ بکرابایا چاکتر بوو تاکو ئەمڕۆ بکرێ، چێترە ئەمڕۆش بکرێ نەك سبەینێ. ئەگەر دەزگایەکی زانستی و ئەکادیمی کوردی ئەم کارەی کردبا، نەك تەنیا لە بواری قانوونیدا بەڵکو لە هەموو بوارە تایبەتییەکانی دیکەی زانستدا، کارەکە گەلێ باشتر دەبوو. وشەی کوردی بە گشتی و وشەی زانستی بە تایبەتی، پێویستە لە لایەن یان لەژێر چاودێری دەزگا زانستیو ئەکادیمییە کوردییەکانەوە ئامادەو بلاّو بکرێتەوە، ئەگەینا هەریەکە، بە پێی بۆچوونی خۆی، دەکەوێتە دانان و داڕشتنی ئەو وشانە.

لێرەدا پێویستە باسی چالاکی ئەو لیژنەیە بێنینەوە یاد کە بە ناوی " لیژنەی زاراوەی کورد" لە سەرەتای حەفتاکاندا لە "کۆڕی زانیاری کورد" پێکهات و هۆشیارانە دەستی کرد بە ئامادەکردن و سازکردنی زاراوەی کوردی و لە ماوەیەکی کورتدا توانی کۆمەڵە زاراوەیەکی هەمە چەشنە بخاتە بەردەستی پسپۆرو زانایانی کورد " بە هیوای ئەوەی لێیان بکۆڵنەوەو هەرچی پێشنیارێکیان هەیە، بۆ گۆڕین و ڕاستکردنەوەیان پێی ڕابگەیەنن". بە داخەوە ئەم لیژنەیە بۆی نەلوا لەسەر بەجێهێنانی ئەم ئەرکە پیرۆزەی خۆی بەردەوام بێت، بەلاّم ئەو کۆمەڵە زاراوەی بلاّوی کردنەوە تا ڕادەیەك بوون بە بنکەی سازکردنی زاراوەی یەکگرتووی کوردی، ئێمەیش لە ئامادەکرنی ئەم فەرهەنگەدا گەلێك سوودمان لێ وەرگرتوون.

هەرچەندە لە ئامادەکرنی ئەم فەرهەنگەدا هەوڵی ئەوەمان داوە وشەو زاراوەی کوردیی ڕەسەنی قانوونی بدۆزینەوە، بەلاّم ناچاریش بووین هەوڵی وەرگێڕان و داڕشتن و دروستکردنی وشەو زاراوەی کوردیی پەتی بدەین، ئەگەر وشەو زاراوەی پێویستمان نەهاتە بەردەست، بێ ئەوەی لە وەرگێڕاندا خۆمان بە زمانێکی تایبەتییەوە ببەستینەوە. بەلاّم دەستکاریی هەندێ وشەو زاراوەی دیکەمان نەکردوە کە لە بنچینەدا کوردی نین. هۆی بژار نەکردنی ئەم بەشە لەو وشەو تێرمە ئەوەیە ئێستا بوون بە بەشێك لە زمانەکەمان و ڕۆژانە بە شێوەی خۆیان یان بە گۆڕینێکی کەمەوە بەکاریان دەهێنین. بەشێك لەم وشانە لە شەریعەتی ئیسلامیەوە بۆمان ماونەتەوە، وەکو (شەرع، وەقف، تەلاق، نەفەقە، میرات، وەسیەت، زینا...) کە لەبەر ئەوەی لەمێژە لە زمانەکەماندا جێگیربوون، دەست تێوەردانیان کارێکی سووك و هاسان نییە. پاشان

نابێت ئەوەمان لە بیر بچێت کە ئێمەی کورد پەیوەندییەکی مێژووییمان بە فەرهەنگی ئیسلامەوە هەیەو بەشێکی گەورەی ئەم فەرهەنگە بەرهەمی مێشکی زانایانی کوردە. بەشداریکردنی زانایان و مەلایانی کورد لە کۆنەوە بۆ پێشخستنی ئەم شەریعەتەو زمانەکەی کە زمانی عەرەبییە، لە هی بەشی زۆری گەلانی موسڵمانانی دیکە دیارترە. تەنانەت ئەو وشانەیش کە وا پەیوەندییان بە شەریعەتی ئیسلامییەوە نییە، لە بەر ئەوەی دەمێکە کەوتوونەتە سەر زارو ڕەگیان داکوتاوەو چەسپاون، گۆڕینیان ڕاست نییە. ئەوەی لای هەموو زمانزانێك ئاشکەرابێ ئەوەیە کە وشەی عەرەبی لە زمانی کوردیدا ـ بێ بژارکردنیان ـ گەلێك کەمترە لەو وشە عەرەبییانەی کەوتوونەتە ناو زمانەکانی گەلانی دراوسێمان، پاش پوختەکردنەوەیشیان، وەکو زمانی فارسی و زمانی تورکی.

لە هەڵبژاردنی هێندێك وشەی پێوەندیدار بە کاروباری بازرگانی و هەندێکی دی لە بواری سیاسیدا، پەنامان بردۆتە هەندێ وشەو زاراوەی لاتینی و فەرەنسی و ئینگلیزی، چونکە لە زۆربەی زۆری زمانانی ئەوروپی ئەم جیهانەدا بەکاریان دەهێنن. لە ڕاستیدا بەکارهێنانی ئەم جۆرە وشانە لە زمانەکەماندا دەبێتە هۆی نزیکبوونەوەی لەو زمانانە کە لە بنەڕەتدا بێ پەیوەندی نین لە گەڵ زمانی کوردیدا، بەم جۆرە زمانەکەمان پێش دەکەوێت و بە وشەی تازەو زاراوەی نوێ دەوڵەمەندتر دەبێت، وەکو (ئینشورەنس، بەلانس، دیمۆکراسی، سۆسیالیزم، بورجوازی، پۆلیس ...). ئەم کۆمەڵە وشانەیش وا لە کوردیدا بەکارمان هێناون گەلێك کەمترن لەو وشەو زاراوە ئینگلیزییانە کە لە زمانی فەرەنسیدا هەن، هەر وەها لەو وشە لاتینییانە کە لە زمانی ئینگلیزیدا ماونەتەوە. خۆ ئەگەر ئاوڕێك لە زمانانی گەلانی دراوسێمان بدەینەوەو بێ ئەوەی زمانی عەرەبیشیان لێ دەربکەین، دەبینین پڕن لە وشەی فەرەنسی و ئینگلیزی، بێ دەستکاریکردنیان یان بەدەستکاریکردنێکی کەمەوە.

لە وەرگێڕاندا خۆمان بە زمانێکی تایبەتییەوە نەبەستۆتەوە، بەڵکو هەوڵی ئەوەمان داوە بگەڕێنەوەسەر بنچینەی وشەکە. ئەوەی لای قانوونزانان ئاشکەرابێ ئەوەیە، بەشێك لە وشەو زاراوە قانوونییەکان لەلایەن قانوونزانە میسرییەکانەوە لە زمانی فەرەنسییەوە وەرگێڕاونەتە سەر زمانی عەرەبی. ئەم کارەیش دەمێکە کراوە، واتە پاش داگیرکردنی میسر لەلایەن ناپلیۆنی یەکەمەوە لە ساڵی 1798 ەوە دەستی پێکراوە. جگە لەمەیش بنەماو بنەڕەتی قانوونەکانی

عێراقیش هەر دەگەڕێتەوە سەر قانوونی فەرەنسی، ئەوجا بۆ ئێمەیش نەگەڕێنەوە سەر بن و بنەوانی وشەکەو لە سەرچاوەکەیەوە ماناکەی وەرنگرین؟ هەمان قسە لە چاو هەندێك وشەی دیکەشەوە ڕاستە کە لە زمانی ئینگلیزیی یان لە زمانێکی دیکەوە وەرگیراون. بۆ نموونە وشەی خودی" قانوون" خۆی وشەیەکی یۆنانیی کۆنەو لەو زمانەوە وەرگیراوە، کەچی لەبەر ئەوەی هەندێك وایان دەزانی پێویستە بەرامبەرێکی کوردی بۆ بدۆزینەوە، وشەی (یاسا)ی تورکی موغۆلییان لە جیاتی بۆ بەکارهێناوە.

لەبابەت هەڵبژاردنی وشەو زاراوەی ئەم فەرهەنگەوە تەنیا ئەوەمان هەڵبژاردوون کە پەیوەندییان بە جۆرو بابەت و مەبەستی ئەم فەرهەنگەوە هەیە کە فەرهەنگێکی قانوونییە.

زۆرجار هەندێ وشەیش پێویستیان بە ڕوونکردنەوە هەبووە، بۆیە هەوڵی لێکدانەوەو ڕوونکردنەوەی ماناکەیمان بە چەند ڕستەو دەستەواژەیەکی قانوونی کورت داوە، کە بە شێوەیەکی گشتی ئەم جۆرە لێکدانەوەیش لە فەرهەنگدا ناکرێت، بەلاّم لێرەدا پێویست بوو بکرێت.

لێرەدا پێویستە وەرامی پرسیارێك بدەینەوە ئەویش ئەوەیە ئەگەر ئەم فەرهەنگە کوردییە، بۆچی بە زمانی عەرەبی ـ کوردی ـ فەرەنسی ـ ئینگلیزییە، نەك کوردی ـ عەرەبی ...؟

پێشتر بەشێك لە وەرامی ئەم پرسیارەمان دەستنیشان کردوە. بۆ ڕوونکردنەوەی زیاتریش دەڵێین، بەشی زۆری وشە کوردییەکان پێشتر بە مانا تایبەتییە قانوونییەکانی بە کار نەهێنراون، خوێندەواران، تەنانەت قانوونزانانیش، تەنیا وشە عەرەبییەکان دەزانن و هێشتا شارەزاییەکی ئەوتۆیان لە بەرامبەرەکەیدا بە زمانی کوردی پەیدا نەکردوە. مەبەستی سەرەکی لە دانانی وشەو زاراوەی قانوونیی کوردی ئەوەیە ئەگەر زمانی کوردی لە کۆلێژەکانی قانوونی و دادگەکانی کوردستاندا بەکارهێنرا، قانوونزانانی کورد بۆ بەکارهێنانی وشەو زاراوەی کوردی دانەمێنن. لە گەڵ مانای وشەکە بە عەرەبی، بە فەرەنسی وبە ئینگلیزیش ماناکەیمان بۆ داناوە لەبەر دوو هۆ: یەکەم بۆ شارەزاتربوون لەو دوو زمانە لەبارەی زمانی قانوونیەوە، دووەمیش بۆ دەرخستنی مانا ڕاستییەکەی ئەو وشانە، چونکە وەکو لەسەرەوە باسمان کردووە، نەمان ویستووە خۆمان بە مانای عەرەبیی وشەکەوە ببەستینەوە، بەڵکو بگەڕێینەوە سەر بنەرەتەکەی.

ئەم فەرهەنگە یەکەمین تاقیکردنەوەیە، بۆیە بێ گومان بێ کەموکوڕی نییە، سەرەتای ئەنجامدانی کارێکی زانستییە کە لە سەرەتای ساڵی 1974 ەوە وردە وردە دەستی پێکراوە. بەڵام لەبەر ئەوەی هەنگاوی یەکەمینە، لەم بارەوە، پێویستمان بە هاوکاری و یارمەتیدان و ڕێگەپیشاندانی هەموو شارەزیانی زمانەکەمان هەیە، بەتایبەتی قانوونزانایان و شارەزایانی زمانی بێگانە، بەم جۆرە ئەم فەرهەنگە قانوونییە باشتر جێی خۆی لە ناو کتێبخانەی کوردیدا دەکاتەوە.

لێرەدا جگە لە یادکردنەوەی مامۆستاو زانای گەورەی کورد، خوای لێخوشبێ، تۆفیق وەهبی بۆ ڕاوێژو یارمەتییە بەنرخەکانی لەسەرەتای دەستپێکردنم بە دانانی ئەم فەرهەنگە، سوپاسی بە ڕێز مامۆستا ئەحمەد هەردی دەکەم کە پێشەکی بۆ نوسیوە و بە بەشە کوردییەکەیدا چووەتەوە. هەر وا سوپاسی ئەدیب و زمانزانایانی دۆست: د. جەمال نەبەز و کاك محە مەدی مەلا کەریم و د. کەمال فوئاد و کاك ساڵح محەمەد ئەمین و کاك هۆمەری دزەیی و د. مارف عومەر گوڵ دەکەم، بۆ یارمەتی و هاوکاریان لە ئامادەکردنی بەشە کوردییەکەی ئەم فەرهەنگەدا. هەروەها سوپاسی کاك کەمال غەمبار دەکەم بۆ تێبینیە بەنرخەکانی، پێش چاپکردنەوەی فەرهەنگەکە، لەگەڵ وەرگێرانی "پێشەکی"یەکەی لە کوردییەوە بۆ زمانی عەرەبی کە لە چاپی یەکەمدا لەگەڵیدا نەبوو.

پێشەکی چاپی دووەم

لە سەرەتای ساڵی 2004 دا ئەم فەرهەنگە قانوونییە لەلایەن دەزگای ئاراس لە هەولێر بە چاپکردن گەیشت وکەوتە بەردەستی خوێندەواران. پاش ماوەیەکی کەم کۆمەڵێك لە دۆست و قانووناسانی کوردستان داوای چاپکردنەوەی فەرهەنگەکەیان لێ کردم، بۆیە کەوتمەوە سەرقاڵی دۆزینەوە دەزگایەکی چاپکردن کە کارێکی ئاسان نییە. پێویستە ئەوەش بڵێم هۆی پەلەکردنم لە چاپکردنەوەی فەرهەنگەکە ئەو هەڵانە بوون کە لە چاپی یەکەمدا بەرچاوکەوتن، هەرچەندە بە چاپکراوی لەسەر CD درابووە ئەو دەزگایەی کە ئەرکی چاپکردنی پێ سپێردرابوو.

لەکاتی دووبارە ئامادەکردنی ئەم فەرهەنگە بۆ چاپکردنەوە، چەند وشەو تێرمێکی کوردی دەستکاری کراون لەگەڵ زێدەکردنی بەشێکی تریان، بەتایبەتی بە شێوەی کرمانجیی سەروو تاکو فەرهەنگەکە سوودمەندتر بێ. کاك کەمال غەمباریش "پێشەکی" فەرهەنگەکەی کردە عەرەبی کە لەم چاپی یەکەمدا نەبوون.

لە چاپی دووەمدا خوێنەری بەرێز هەست دەکات بەشێك لە زاراوەکان دەستکاریکراون و گۆرانکاریان بەسەردا کراوە، هەروا وشەی تازەش خراوەتە سەر فەرهەنگەکە. ئومێدەوارم بەرهەمێکی بە کەڵکم پێشکەش بە کتێبخانەی قانوونی کوردی بەتایبەتیو کتێبخانەی کوردی بە گشتی کردبێ کە بتوانێ لەناو بەرهەمەکانی تردا شوێنی شیاوی خۆی بکاتەوە.

ئەمرۆکە بە پێی دەستووری تازە پەسەندکراوی عێراق زمانی کوردی بووە بە زمانێکی فەرمی و پێویستە لەسەر ئاستی عێراق بەکاربێت، کەچی تا ئێستا زمانێکی یەکگرتووی کوردیمان ئامادە نەکردووە، لانی کەم لەبواری زمانی قانوونیدا چونکە هەموو قانوون و دۆکیمەنتەکان دەبێ بە کوردیش بنوسرێنەوە، لەپاڵ زمانی عەرەبی. لەسەر ئاستی کوردستانیش تا ئەمرۆکە بەشی هەرە زۆری نووسینەکان لە پەرلەمان و دەزگاکانی حکومەتی و دادگاکان و زانکۆکانیش بە زمانی عەرەبی دەنووسرێنەوە، پاشان دەکرێنە کوردی! پاش چواردە ساڵ لە حوکمی کوردی ئێستاش لە پەرلەمانی کوردستان کەسانێکی دەست رۆیشتوو هەن دەڵێن ناتوانین سەرەتا بە زمانی

کوردی پرۆژەی قانوونەکان ئامادە بکەین چونکە زمانێکی قانوونی یەکگرتوومان نییە! وادیارە بۆ ئەوەش دەبیٚ لە بەغداوە ئەو زمانە یەکگرتووەمان بۆ دابین بکرێت!

ئەمرۆکە لە هەموو کاتێکی‌تر پێویستیمان بە زمانێکی یەکگرتووی کوردی هەیە، بە تایبەتی لە بواری قانووندا تاکو بە یەك شێوە بەکار بێت وهەر یەکە بە ئارەزووی خۆی وشەو تێرمی قانوونی کوردی بەکار نەهێنیٚ. خۆزگە(کۆری زانیاری کوردستان) چاکی خۆماندووکردن بەلادا بکاو هەوڵی یەکخستنەوەی وشەو زاراوە قانوونی و کارگێر یەکان بدا تاکو بەیەك شێوە بەکاربێن بە مەرجیٚ لەرێگای وەرگێڕانی دەقاو دەقەوە نەبیٚ لە زمانی عەرەبیەوە.

هەولێر 16 ی ئاداری 2006

المقدمة

ان مهمة تطوير اللغة الكردية تقع ليس فقط على عاتق اللغويين والخبراء في هذه اللغة، انما يواجه جزء كبير من هذه المهمة المثقفين الكرد ايضا، وكل ضمن اختصاصه ومعرفته.

في كل لغة، ولاسيما في اللغات التي تحظى منذ مئات السنين بالرعاية والاهتمام والخدمة، ثمة نوعان من معاجم اللغة: معجم عام يتضمن معظم مفردات تلك اللغة، واخر موضوعي يرتبط بموضوع من الموضوعات العلمية، ويطلق عادة على هذا النوع من المعاجم اسم (المعجم المهني)، وان اعداد مثل هذه المعاجم يواجه المختصين في ذلك الجزء العلمي.

قدم خلال السنوات الاخيرة العديد من اللغويين والخبراء في اللغة الكردية خدمة كبيرة للغتهم، وذلك من خلال اعداد ونشر المصطلحات التي ترتبط بخبراتهم الخاصة، سواء بدافع ترجمة بعض الكتب المدرسية وغيرها الى اللغة الكردية، او بدافع اعداد معجم مهني خاص، وكل حسب قدرته وخبرته بذل جهدا كبيرا في هذا السبيل.

وما يجب ان يقال بصدد اعداد هذا المعجم، هو انني كنت خلال العام الدراسي 1973- 1974 في لندن بتفرغ علمي من جامعة السليمانية، وكنت التقي احيانا العلامة الكردي الاستاذ توفيق وهبي – رحمه الله- حيث كنا كثيرا نتحدث عن اللغة والمعجم الكرديين، فقال لي ذات مرة لماذا لاتكتب عن المفردات والمصطلحات الكردية القانونية، وابدى استعداده ايضا لمساعدتي حول ذلك. ان اقوال هذا العالم الجليل حثتني على الشروع بجمع المفردات والمصطلحات الكردية القانونية ومحاولة تاليف معجم قانوني وباكثر من لغة.

لاشك ان انجاز مثل هذا العمل ليس سهلا ميسورا، اذا ما وضعنا نصب اعيننا بان الكلمة القانونية الكردية الموائمة قليلة قياسا الى تلك المعاني التي تستخدم الان في الشئوون القانونية. كما ان تكريسها

لتلك المعاني ليس شيئا سهلا، فعلى الاقل تتطلب وقتا كافيا ليعتاد الناس، وحتى القانونيين عليها، لانهم قد اعتادوا على استعمال المفردات غير الكردية واخذوا يستخدمونها يوميا. لذلك نقول لو كان هذا العمل قد انجز بالامس لكان افضل فيما لو ينجز اليوم، ومن الافضل انجازه اليوم وعدم تاخيره الى الغد، ولو كانت مؤسسة علمية واكاديمية كردستانية قائمة بهذا العمل ليس في المجال القانوني وحده، وانما في المجالات العلمية الاخرى لكان العمل افضل. ومن الضروري ان تعد وتنشر المعاجم الكردية العامة والعلمية الخاصة ايضا من قبل او تحت رعاية المؤسسات العلمية والاكاديمية الكردستانية، والا فان كل واحد يقوم بتاليف وصياغة المفردات والمصطلحات كل حسب اجتهاده الخاص.

ولابد ان نشير هنا الى نشاط اللجنة التي تشكلت باسم (لجنة المصطلحات الكردية) في بداية سبعينات القرن الماضي في (المجمع العلمي الكردي) وقامت باعداد وتاليف المصطلحات الكردية، وخلال مدة قصيرة نسبيا تمكنت ان تضع بين ايدي المختصين والعلماء الكرد مجموعة من المصطلحات المتنوعة "بامل دراستها وتقديم ما تعن لهم من مقترحات لتغييرها وتعديلها". وللاسف لم تقيض لهذه اللجنة مواصلة مهمتها العلمية المقدسة، ولكن مجموعة المصطلحات التي اقرتها غدت الى حدما اساسا لاعداد المصطلحات الكردية الموحدة، وبدورنا انتفعنا كثيرا من تلك المفردات والمصطلحات لدى اعدادنا لهذ المعجم.

وبالرغم من اننا حاولنا في اعداد هذا المعجم العثور على المصطلحات القانونية الكردية الاصيلة، لكننا اضطررنا احيانا ترجمة مصطلحات اجنبية اوصياغة وتاليف مصطلحات كردية فصيحة، ان لم نتمكن الحصول على الالفاظ والمصطلحات الضرورية التي تفي بالمرام، دون ان نرتبط في ترجمتنا للكلمة بلغة خاصة. ولكننا ازاء بعض المفردات والمصطلحات الاخرى التي هي ليست كردية في الاصل لم نغيرها، وسبب ذلك انها اصبحت جزءا من لغتنا ونستخدمها يوميا كما هي او بتغيير طفيف، لقد ورثنا قسما من هذه المفردات والمصطلحات من الشريعة الاسلامية مثل (الشرع، الوقف، الطلاق، النفقة، الميراث، الوصية، الزنا...) لانها تستخدم في لغتنا منذ زمن بعيد وان استبدالها ليس سهلا. ويجب ان لا ننسى باننا نحن الكرد لنا علاقة تاريخية بالثقافة الاسلامية، وان قسما كبيرا من هذه الثقافة هو حصيلة اذهان العلماء والمفكرين الكرد، لقد ساهموا منذ القدم في خدمة و تطوير الشريعة الاسلامية ولغتها المتمثلة باللغة العربية، وهم الابرز في هذا الميدان من بين الشعوب الاسلامية الاخرى. وحتى المفردات والمصطلحات التي لا ترتبط بالشريعة الاسلامية، فلانها متداولة منذ زمن بعيد وترسخت جذورها وثبتت، فان تغييرها ليس بالامر الصحيح. والواضح لدى كل متضلع في اللغة الكردية ان المفردات العربية الواردة فيها- حتى دون

تشذيبها وتنقيحها. هي اقل بكثير من تلك التي دخلت في لغات الشعوب الاسلامية المجاورة لنا، حتى بعد تنقيحها، كاللغة الفارسية و اللغة التركية مثلا.

في انتقائنا لبعض المصطلحات الضرورية المتعلقة بالشؤون التجارية او في المجال السياسي، لجانا الى المصطلحات اللاتينية او الفرنسية او الانجليزية، لانها تستخدم في الكثير من لغات العالم المعاصر. ان استخدام مثل هذه المصطلحات في اللغة الكردية يؤدي الى التقارب بين اللغة الكردية وتلك اللغات التي تعود اصولها جميعا الى مجموعة اللغات الهندو. اوروبية، وبذلك تتقدم لغتنا و تغتني بالمفردات والمصطلحات الجديدة مثل (اينشورنس، بالانس، ديموكراسى، بورجوازى، بوليس ...). وعلى سبيل المثال ان المفردات التي دخلت اللغة الكردية من تلك اللغات هي اقل عددا من تلك الكلمات والمصطلحات الانجليزية التي دخلت اللغة الفرنسية، وكذلك الامر بالنسبة لعدد المصطلحات اللاتينية المستخدمة في اللغة الانجليزية. واذا ما القينا نظرة على لغات الشعوب المجاورة لنا، دون فرز اللغة العربية منها، نرى ان فيها العديد من المفردات والمصطلحات الفرنسية والانجليزية دون التصرف بها او بتصرف قليل.

وفي ترجمتنا لبعض المصطلحات الى اللغة الكردية لم نرتبط بلغة خاصة، بل حاولنا الرجوع الى اصلها. والواضح لدى الكثير من القانونيين ان قسما من المصطلحات القانونية العربية قد ترجمت من قبل القانونيين المصريين من اللغة الفرنسية، وان هذا العمل قد انجز منذ مدة طويلة، اي بعد احتلال مصر من قبل نابليون الاول عام 1798. كما ان اسس واصول معظم القوانين العراقية تعود الى القانون الفرنسي، فلماذا لا نعود نحن ايضا الى اصل واساس المصطلح القانوني ونستمد معناها من مصدرها الاصيل؟ ويصح القول نفسه بالنسبة لبعض المصطلحات الاخرى المستمدة من اللغة الانجليزية او اية لغة اخرى. وكمثال واضح على كل ذلك نعود الى كلمة "القانون" ذاتها، انها كلمة يونانية قديمة، في حين ان الذين كانوا يتصورون ان من الضروري ايجاد لفظة لما يقابلها في اللغة الكردية، استخدموا كلمة "ياسا" التركية المغولية بدلا منها.

ان المفردات والمصطلحات الواردة في هذا المعجم مرتبطة بنوع وموضوع وغرض هذا المعجم الذي هو قانوني بحت. واضطررنا احيانا لايضاح المقصود من الكلمة وتفسير معناها قانونيا بجمل و عبارات قانونية مقتضبة. اننا نقر بان وضع الهوامش في المعاجم امر غير مالوف لكننا اضطررنا لوضع تلك الهوامش بهدف تحقيق الغرض المذكور اعلاه.

ومن الضروري الاجابة ايضا عن سؤال يطرح نفسه هنا يتعلق بتسلسل اللغات التي الف بها المعجم وهي اللغة العربية ثم الكردية والفرنسية والانجليزية، وليس بالكردية ثم اللغات الاخرى؟

لقد شخصنا من قبل جانبا لهذا السؤال، ولزيادة الايضاح نقول ان القسم الاكبر من المفردات والمصطلحات الكردية غير مستخدمة سابقا بمعانيها القانونية الخاصة بها. ان المتعلمين وحتى العديد من

القانونيين الكرد ايضا لايعرفون غير المصطلحات القانونية العربية وليس لهم المام بما يقابلها في اللغة الكردية. والهدف الاساسي من تاليف هذا المعجم هو وضع المفردات و المصطلحات القانونية الكردية بين ايدي القانويين الكرد اذا ما استخدمت اللغة الكردية كلغة تدريس في الكليات القانونية في كوردستان وفي محاكمها.

لقد وضعنا بجانب الكلمة والمفردة الكردية معانيها باللغات العربية والفرنسية والانجليزية لسببين اساسين: اولهما الاطلاع على المعنى القانوني لهذه الكلمات في هاتين اللغتين، وثانيهما ابراز المعنى الصحيح لتلك المصطلحات، لانه كما ذكرنا فيما مضى لم نرد ربط انفسنا بالمعنى العربي لتلك الكلمات، بل العودة الى اصولها، فرنسية كانت ام انجليزية او غيرها.

ان هذا المعجم القانوني هو اول تجربة في هذا المجال، لذلك لايخلو من نواقص، فهو بداية عمل علمي بدات منذ عام 1974 تدريجي، ولكن كونه خطوة اولى، فنحن بحاجة الى تعاون ومساعدة جميع اللغويين الكرد، وبالاخص القانويين و الخبراء في اللغات الاجنبية منهم، وعندئذ يحتل المعجم مكانته في المكتبة الكردية بشكل افضل.

ويتوجب علينا الاشارة بالاضافة الى دور الاستاذ العلامة توفيق وهبي . رحمه الله . لمساعداته وتوجيهاته القيمة لدى البدء باعداد هذا المعجم، تقديم الشكر الجزيل للاستاذ الاديب احمد

هه ردى الذى قدم له وراجع القسم الكردي منه، وللادباء واللغويين الاصدقاء: الدكتور جمال نه به ز والسيد محمد الملا عبدالكريم والدكتور كمال فؤاد والسيد صالح محمد امين والسيد عمر دزه يي والدكتور عمر كول لما قدموا من مساعدة وتعاون في اعداد الفسم الكردي من هذا المعجم. واتوجه ايضا بالشكر للسيد كمال غه مبار لملاحظاته القيمة وترجمته لمقدمة المعجم من الكردية الى العربية، قبل اعداده للطبع ثانية.

INTRODUCTION

The advancement and development of the Kurdish language is not only the responsibility of experts in linguistics. All professionals, each in their own particular specialism, bear equal responsibility.

In all languages, and especially in those which have evolved over time, you will always find two types of dictionary. Alongside that of words in common usage, compiled by lexicographers, there is a second, professional one, relating to specific sciences, which has been compiled by those with specialist knowledge.

In recent decades, some Kurdish linguists have published, or translated, books which deal with their particular specialisms and in which they always include a glossary of new terms. Until now, no such thing has been done in the field of the law.

During the academic year 1973_ 1974 I was fortunate enough to spend my Sabbatical leave in London. While there, I was privileged to meet occasionally with the Kurdish scholar, Mr. Taufiq Wahbi, who spoke seven languages fluently. One day he asked me why I was not working on the Kurdish legal language. His response to my protest that I was not a linguist was, “You are a legal professional who knows at least four languages and that is sufficient to get you started”, and he offered his personal assistance. This distinguished scholar provided me with the impetus and encouragement to attempt to compile this Kurdish Dictionary of Law. I was very aware that it would be no easy task. The fact that there had never before been a Kurdish Dictionary of Law means that we are obliged to search for new definitions of certain words and this may not be readily accepted by many, even by those legal practioners who are accustomed to the use of Arabic. It is regrettable that this work was not undertaken much earlier, but better late than never. We should now set up a Kurdish Academy of Linguistics to oversee the use and development of language in law and in all other specialisms.

At the beginning of the 1970s, a ‘Committee for the Kurdish Language’ was set up at the Kurdish Academy in Baghdad to establish a unique Kurdish language. This Committee collected a vast number of words and scientific terms and invited Kurdish professionals to discuss them and to deliver their verdict on them. The results of this work were published with great hopes that it would become the basis for a unique Kurdish language but the Committee was unable to

continue its work. However, I was able to take advantage of its proposals.

In preparing this dictionary, I have tried to use Kurdish words and expressions but, in the absence of any suitable Kurdish word, I have frequently been obliged to translate from other languages. Some words, although not actually Kurdish, I have left unchanged, but written in Kurdish script. They have been absorbed and have become a part of the Kurdish heritage. They have been used for centuries with little or no change. Some derive from Islamic law, for example, 'sha'ria', 'wa'kf', 'tala'k', 'nafaka', 'mira't', 'wassya't', zina, etc. They have been used in our language for a very long time and it is difficult to ignore them or to find suitable alternatives. If we accept that the majority of Kurds are Muslims and that the Islamic Sharia is the common heritage of all Muslim nations, we should accept the fact that the Kurds have a right to use these words.

For centuries, the Kurdish clerics (mullahs) played a prominent part in promoting the Sharia and its language which is, of course, Arabic. The few examples I have cited of the use of Arabic are those that have been accepted for decades. They are now an accepted part of the peoples' everyday vocabulary and are difficult to replace. I feel sure that Kurdish linguists would all agree that fewer Arabic words are used by Kurdish speakers than are used in other non-Arabic languages such as Turkish and Persian.

In compiling lists of words used specifically in commerce and politics, I have used some Latin, French and English terms as they are used in the most widely spoken languages. It is my belief that their usage brings Kurdish closer to these other languages, especially since Kurdish is, like them, an Indo-European language. Words such as 'democracy', 'socialism', 'bourgeois', 'police', 'insurance' and 'balance' have become international. Taking these words from the original English or French does not diminish our language because, as I have said, they are used without alteration. If you examine the languages of our neighbouring countries, including the Arabic ones, you will find that they contain many English and French words.

When translating from other languages, I tried to translate from the original word rather than looking at a specific language. A great many legal terms were translated from French into Arabic by Egyptian linguistic experts following the invasion of Egypt by Napoleon in 1798 and we know, too, that most Iraqi law, even from the time of the Ottomans, has been influenced by French law. Why are we Kurds not doing likewise? Rather than translating words and expressions from Arabic which have been taken from French, we should return to their French origins. The same principle should be applied to words taken from

English and other languages. For example, the word ‘cannon’ comes from the Greek ‘canninimos’ but some Kurds, assuming that ‘cannon’ was Arabic, searched for a Kurdish equivalent and used ‘yassa’ which is actually a Turkish Mongolian word.

Perhaps some will question the order I have used, i.e. Arabic, Kurdish, French and English. I have done this because, as yet, we have no Kurdish terms for the law and legal professionals in Iraqi Kurdistan still use Arabic terms. At present, unless they start with Arabic, they don’t understand the meaning of the laws. There are two reasons for giving French and English definitions. Firstly, it is to acquaint legal professionals with these legal terms in those languages. Secondly, it is to show that they are not a direct translation from the Arabic, but a return to their origins.

This dictionary, which has been, intermittently, the work of some two decades, is a compilation of words relating specifically to the law and, in order to define some of them, I have been obliged to add footnotes in Kurdish. It is but the first step towards producing a Kurdish Dictionary of Law. As yet, it is incomplete and needs to be enlarged and enriched by other professionals.

I would like to acknowledge my debt of gratitude to the Kurdish scholar, Mr. Taufiq Wahabi, who died in 1984, for his help and encouragement. I would also like to thank those other Kurdish linguists in Kurdistan, Europe and America, who have given so much valuable assistance with the Kurdish section.

When this dictionary is published outside Kurdistan I intend that there will be an additional section – English, French, Kurdish, and Arabic - for those whose first languages are not Kurdish or Arabic.

First edition,
London, 21 April 2003

Introduction

Le développement et la promotion de la langue kurde ne sont pas du seul ressort des experts en linguistique. D'autres professionnels dont les différentes compétences sont précieuses, doivent pouvoir y participer.

Pour chaque langue, surtout celles qui ont progressé, nous disposons toujours de deux sortes de dictionnaire - un habituel, composé par les lexicologues et qui contient la majorité des mots de la langue courante, et un second, relatif aux sciences spécifiques qui doit être composé par les linguistes ayant des connaissances minutieuses du sujet.

Au cours des dernières décennies, quelques linguistes kurdes ont traduit et publié des livres concernant leur propre spécialité. Ces livres contiennent toujours un glossaire de nouveaux mots et expressions. Dans le domaine juridique, un tel ouvrage n'a jamais été publié.

De 1973 à 1974, lors d'une année sabbatique à Londres, j'ai eu le privilège de rencontrer de temps à autre Monsieur Tawfiq Wahbi, homme de lettres kurde, et polyglotte (il connaissait au moins sept langues). Ce linguiste reconnu a suggéré qu'un travail du point de vue juridique sur la langue kurde serait intéressant : malgré mes protestations sur mon manque de spécialisation dans le domaine linguistique, il me conseilla d'engager des recherches en ce sens. Pour lui les connaissances dont je disposais dans quatre langues étaient suffisantes pour débuter une recherche. Sa proposition d'aide a vaincu mes dernières réticences. Cet homme de lettres distingué a donné l'indispensable impulsion pour que, malgré les difficultés, puisse être composé ce premier dictionnaire juridique en Kurde. Pour cette raison, il a fallu concevoir de nouvelles définitions de certains mots, ce qui sera difficilement accepté par beaucoup – y compris les professionnels de loi habitués à utiliser des définitions en langue arabe. Un approfondissement sera donc nécessaire et il faut simplement regretter que ce travail n'ait pas été entrepris plus tôt. Pour pallier à de tels manques une Académie Kurde chargée de surveiller l'usage et le développement de la langue

kurde, pas seulement dans le domaine de la loi, mais aussi dans tous les autres domaines scientifiques, doit être créée.

Il faut rappeler ici qu'au début des années 1970, au sein l'Académie Kurde de Sciences, une Commission pour la Langue Kurde fut constituée avec pour objectif d'établir une langue kurde unique. Cette Commission, qui réunit un grand nombre de mots et d'expressions scientifiques, invita les professionnels kurdes à donner leur avis. Le résultat de ce travail fut publié dans l'espoir qu'il fournirait la base de cette langue kurde unique mais, malheureusement, la Commission ne fut pas en mesure de poursuivre son travail. Néanmoins, leurs propositions m'ont été très profitables.

Pour la rédaction de ce dictionnaire juridique, j'ai utilisé le plus possible les mots et les expressions kurdes mais en l'absence d'un mot approprié, la traduction d'autres langues a été indispensable. Quelques mots, bien qu'ils ne soient pas kurdes mais parce qu'ils ont été utilisés pendant des siècles sans modification et sont devenus partie de l'héritage kurde, ont été conservés. Quelques uns dérivent de la loi islamique (charia), par exemple, 'sharia', 'wakf', 'nafaka', 'mirat', 'wassyat', zina, etc. Ils sont depuis longtemps courants dans notre langue et il est difficile de les ignorer ou de trouver des alternatives. La majorité des Kurdes étant musulmans et la charia considérée comme l'héritage commun de tous les musulmans, l'usage de ces mots peut être accepté. Durant des siècles, les mollahs kurdes ont joué un rôle important à travers la promotion de la charia et de la langue arabe : les quelques exemples de l'usage de cette langue, que j'ai cités précédemment, ont été utilisés au cours des décennies. Il est évident que tous les linguistes kurdes préfèreraient des mots kurdes mais ces termes en arabe existent aussi dans d'autres langues comme le turc et le persan.

De même, en composant les listes de mots utilisés uniquement dans le commerce et la politique, je me suis servi des terminologies latine, française et anglaise, puisque ces termes sont employés dans les langues les plus parlées du monde. Je suis convaincu que l'usage de ces mots apportera à la langue kurde proche de ses langues, étant elle-même une langue indo-européenne. Les mots comm 'socialisme', 'bourgeois', 'police', 'assurance' et 'balance' sont devenus internationaux. Notre langue n'est pas diminuée par l'usage de mots d'origine anglaise ou française puisqu'ils sont utilises sans modification. Un examen minutieux des langues des pays voisins, y compris les pays arabes, révélerait qu'ils contiennent aussi beaucoup de mots anglais et français.

En traduisant d'autres langues, je n'ai pas examiné une seule langue spécifique, mais j'ai plutôt étudié l'origine des mots. Les experts linguistiques

égyptiens, après l'invasion de leur pays par Napoléon en 1798, traduisirent de nombreux termes juridiques du français en Arabe. Nous sommes conscients aussi de l'influence de la loi française sur la loi irakienne, y compris lors de la période ottomane. Pourquoi les Kurdes, ne pourraient aussi aller en ce sens? Plutôt que de traduire les mots et les expressions juridiques de l'Arabe, déjà traduits du français, il serait mieux de revenir à leurs origines françaises. Le même principe s'applique aux mots pris de l'anglais ou d'autres langues. Par exemple, le mot 'canon' est d'origine grec et dérive de 'caninimos'. Certains parmi les Kurdes supposaient que 'canon' était arabe et cherchaient un équivalent Kurde. Ils utilisaient le mot 'yassa' qui est, en réalité, un mot mongol turc.

En préparant ce dictionnaire, j'ai rassemblé les mots concernant spécifiquement la loi. Pour préciser la signification de certains, des notes de bas de page (environs 250 notes) ont été ajoutées.

Ce dictionnaire juridique a été composé en quatre langues – Kurde, Arabe, Français et Anglais. Certaines personnes demanderont peut être pourquoi de cet ordre. Je l'expliquerai par le fait que jusqu'à présent, il n'existe pas de termes juridiques kurdes : dans le domaine de la loi, les professionnels au Kurdistan et en Irak continuent d'utiliser les termes arabes. Actuellement, sauf s'ils commencent l'apprentissage de l'Arabe, ils ne comprennent pas la signification des lois. Les définitions des mots ont été données en français et en anglais pour deux raisons. D'une part pour aider les professionnels à apprendre ces mots dans ces langues et, d'autre part pour montrer qu'il ne s'agit pas d'une traduction directe de l'Arabe, mais d'un retour à l'origine de ces mots.

Ce dictionnaire n'est qu'un premier pas vers une compilation approfondie d'un dictionnaire juridique kurde. Il est incomplet et doit être amélioré et enrichi par d'autres professionnels.

En conclusion, je tiens à exprimer ma reconnaissance à Monsieur Tawfiq Wahbi, érudit Kurde, pour ses encouragements. Je remercie aussi tous les autres linguistes kurdes qui m'ont apporté une assistance si précieuse.

أ

English	***Français***	***کوردی***	***عربي***
Father	Père	باب، باوك	أب
Pater familias	Père de famille	سەرەك خێزان ، بەرپرسی خێزان	– رب أسرة
Pater familias, a good father	Bon père de famille	سه ره ك خێزانی خەم خۆر	– رب الأسرة الحريص
To administer as a good father should	Bon père de famille	وەك سەرەك خێزانێكی خەمخۆر كاروبار دەرِوێنی	– يدير كرب الأسرة الحريص
Parricide	Parricide	باوك كوژ	– قاتل الأب
Fatherless	Orphelin de père	سێوی، هەتیو، (بیٚ باوك، بیٚ باب)	– يتيم الأب
Disclosure, breach of secrecy	Révélation d'un secret	نهێنیی دركاندن	إباحة (إفشاء) سر
Misprision of a felony, failure to report a crime	Non révélation de crime	نەدركاندنی نهێنیی تاوان	– عدم إباحة سر الجريمة
Genocide	Génocide	لەناوبردن، تەفروتوناكردن، قڕكردن، جینۆساید	إبادة (لعنصر أو لشعب...)
Navigation	Navigation	دەریاگەری، دەریاوانی	إبحار
Acquittal	Acquittement	گەردن ئازادی، گەردن ئازاكرن	إبراء
Relieve of a debt	Décharge d'une dette	ئازادكردنی قەرزار لە	إبراء المدين من

		قەرزەکەی	الدین
Remission of a debt	Remise de dette	لە قەرز خۆشبوون ، واز هێنان لە قەرز	– تنازل عن الدین
Presentation	Présentation	پیشاندان، دەرخستن	إبراز
Presentation of a document	Présentation d'un document	پیشاندانی بەڵگەنامە	إبراز وثیقة
To sign a contract	Conclure un contrat	پێکهاتن، رێککەوتن	إبرام عقد
To sign a treaty	Conclure une traite	پەیمان بەستن	إبرام معاهدة
Annulment	Annulation	بەتاڵکردنەوە، پووچەڵکرنەوە، پویچکرن	إبطال
Annulment of a contract	Annulation d'un contrat	بەتاڵکردنەوەی رێککەوتن	إبطال عقد
Revocable	Révocable	شیاوی بەتاڵکردنەوەیە	– قابل للإبطال
Expulsion	Expulsion	دورخستنەوە، دویر ئێخستن	إبعاد
Deportation of foreigners	Expulsion des étrangers	دەرکردنی بێگانان	إبعاد الأجانب
Idiot	Idiot	گەمژە، گێل، چڤێل	ابله
Father-in-law	Beau-père	خەزوور	أبو الزوج أو الزوجة
Paternity	Paternité	باوکایەتی	أبوة
Communication	Communication	پێراگەیاندن	إبلاغ
Union, federation	Union, fédération	یەکێتی، یەکگرتن، یەکبوون	اتحاد
Employers' union, employers'	Syndicat Patronale	یەکێتی خاوەن کاران	اتحاد أرباب

association			العمل
Trade Union	Syndicat Ouvrière	یەکێتی کریکاران (کارکاران)	اتحاد العمال
Writers' Union	Syndicat des Ecrivains	یەکێتی نووسەران	اتحاد الکتاب
Adoption of a resolution	Adoption d'une résolution	بڕیاردان	اتخاذ قرار
Contact	Contact	پێکگەیشتن، پەیوەندی پێوەکردن	اتصال
Agreement	Accord	پێکهاتن، ڕێککەوتن، ڕێکەفتن	اتفاق
To reach an agreement	Tomber d'accord	گەیشتنە ڕێککەوتن، گەیشتنە ڕێکەفتن	– توصلوا إلی اتفاق
According to the agreement	Selon l'accord	بەگوێرەی (بە پێی) ڕێککەوتن	– حسب الاتفاق
Criminal conspiracy	Accord criminel	ڕێککەوتن بۆ تاوان کردن	اتفاق جنائي
International agreement	Accord international	ڕێککەوتني نێودەوڵەتی	اتفاق دولي
Amicable agreement	Accord à l'amiable	ڕێککەوتني دۆستانە	اتفاق ودي
Extradition treaty	Convention d'extradition	پەیمانی بەدەستەوەدانی تاوانباران	اتفاقية (معاهدة) تسليم المجرمين
Supplementary agreement	Accord supplémentaire	ڕێککەوتنامەی تەواوکەر	اتفاقية مكملة
Accusation	Mise en accusation	تۆمەت پێکردن، تۆمەت دانەپاڵ	اتهام
Charge, Indictment	Arrêt d'accusation	بڕیاری تۆمەت پێکردن	– قرار الاتهام

Chief witness for the prosecution	Témoin principal de l'accusation, témoin à charger	گەواهی(شایەتی) سەرەکی لە بڕیاری تۆمەت پێکردندا	– الشاهد الأساس في قرار الاتهام
Charge of theft	Inculpation de vol	تۆمەتی دزێتی درایە پاڵ	اتهام بسرقة
To accuse falsely	Accuser faussement	بەناهەق بوختانی پیٚ کرا	– اتهم زورا
The accused	L'inculpé	تۆمەتپێکراو، گومان لێکراو	– المتهم
Tearing up	Déchirement	لەناوبردن(لەنێوبردن)،	إتلاف
To substantiate a charge	Apporter la preuve, fournir des preuves	بەڵگەی هێناوەتەوە، ئیسپاتی کردووە	أتى بالبينة
Furniture	Meubles	کەلوپەل، شتومەك، ناخماڵی	أثاث
Family possessions	Meuble de famille	شتومەکی ناوماڵ	أثاث الأسرة
Provocation	Provocation	وروژاندن، ئازراندن	إثارة
Proof	Preuve	سەلماندن، ئیسپاتکردن، بەڵگە هێنانەوە	إثبات
Proof of guilt	Preuve de culpabilité	تۆمەت سەلماندن	إثبات تهمة
Establishment of a right	Constatation d'un droit	ماف سەلماندن	إثبات حق
Proof of identity	Identification, papiers	خۆ پێناساندن	إثبات هوية
Testimony	Témoignage	بە شایەت سەلماندن، بە شایەت ئیسپاتکردن	– إثبات بالشهادة
Burden of proof	Charge de la preuve	ئەرکی سەلماندن	– عبء الإثبات

Can be proved	Susceptible d’être prouvé	شیاوی سەلماندنە	– قابل للإثبات
To provide proof to the contrary	Fournir la preuve du contraire	بەڵگەی پێچەوانەی هێنایەوە	– قدم إثبات العكس
Provable	Prouvable	دەکرێ(دەشێ) بسەلمێنرێ	– ممكن إثباته
Mean of proof	Moyen de preuve	ئامرازی سەلماندن (ئیسپات کردن)	– وسيلة الإثبات
To establish one’s innocence	Prouver son innocence	بێتاوانی خۆی سەلماند	اثبت براءته
To establish one’s rights	Etablir ses droits	مافەکانی خۆی سەلماند	اثبت حقوقه
Until evidence is found to the contrary	Jusqu’à preuve du contraire	تا پێچەوانەکەی ئەسەلمێ	– حتى يثبت العكس
To establish the validity of a claim	Etablir le bien fondé de la réclamation	راستیی داواکەی سەلماند	اثبت صحة الادعاء
To corroborate a fact	Confirmer un fait	ڕووداوێکی سەلماند	اثبت واقعة
To establish an alibi	Etablir un alibi	گومان لێکراو سەلماندی لە شوێنێکی دیبووە	اثبت المتهم وجوده في مكان آخر
Effect, result	Effet	شوێن، شوێنەوار	اثر
To leave a trace	Laisser une trace	شوینەوارێکی جێهێشت	– ترك أثرا
Without trace	Sans effet	بێ شوێنەوار	– دون اثر
Retroactive effect, ex post facto	Effet rétroactif	پێشتریش دەگرێتەوە، کاریگەرێتی بۆ لەوەوپێشیش هەیە	اثر رجعي
Retroactive law	Loi avec effet	قانوونێك کە پێشتریش	– قانون ذو اثر

	rétroactif	بگرێتەوە، قانوونێك كە كاریگەرێتی بۆ لەوەوبەریش هەبێ	رجعي
Inoperative	Inopérant	بێ شوێنەوار	– عديم الأثر
Footprint	Empreinte de pied	جێ پێ، شوێن پێ	اثر القدم
To influence	Influencer	كاری تێكرد	اثر في
Enrichment	Enrichissement	دەوڵەمەندبوون	إثراء
Unjust enrichment	Enrichissement sans cause	دەوڵەمەندبوونی بێ هۆ، لەخۆڕا دەوڵەمەندبوون	إثراء بدون سبب
Action for unjust enrichment	Action pour enrichissement sans cause	دادخوازیی(داوای) لەخۆڕا دەوڵەمەندبوون	– دعوى الإثراء بدون سبب
A rejoinder	Répondre à la réplique	وەرامی بەرانبەرەكەی دایەوە	أجاب عن جواب الخصم
Authorisation, permission	Autorisation	ڕێدان، روخسەت، مۆڵەتدان	إجازة (رخصة)
Liquor licence	Patente de débit de boisson	مۆڵەتی مەی فرۆشتن	إجازة بيع المشروبات الكحولية
Safe conduct	Sauf-conduit	ڕێدان بە هاتوچۆ	إجازة تجول
Export licence	Autorisation d'export	ڕێدان بە كەلوپەل دەركردن	إجازة تصدير
Licence to carry Firearms	Permis de port d'armes	روخسەتی چەك هەڵگرتن	إجازة حمل السلاح

Driving licence	Permis de conduire	روخسەتی لێخوڕین	إجازة السياقة
Hunting licence	Permis de chasse	رێدان بە ڕاوكردن	إجازة صيد
Work permit	Permis de travaille	روخسەتی كاركردن	إجازة عمل
Annual leave	Permission annuelle	مۆڵەتی ساڵانە	إجازة سنوية
Sick leave	Congé de maladie	مۆڵەتی نەخۆشی	إجازة مرضية
Special licence, special permission	Autorisation spéciale, dispense spéciale	مۆڵەتی تایبەتی	إجازة خاصة
Student grant	Bourse d'études	مۆڵەتی خوێندن	إجازة دراسية
Compulsion, constraint	Contrainte	زۆر لێكردن، ناچاركردن، تۆپزی، بەزۆرەملێ	إجبار (إكراه)
Compulsory savings	Epargne forcée	پاشەكەوتكردنیی ناچاری	– ادخار إجباري
Compulsory sale	Vente forcée	بەناچاریی فرۆشتن، فرۆشتنیی تۆپزی	– بيع إجباري
Meeting	Réunion	كۆبوونەوە، جڤین	اجتماع
Regular meeting	Assemblé régulier	كۆبوونەوەی (جڤینی) ئاسایی	اجتماع اعتيادي
Holding of the general meeting	Tenue de l'assemblée générale	كۆبوونەوەی كۆمەڵەی گشتی	اجتماع الجمعية العامة
Emergency meeting	Réunion urgente	كۆبوونەوەی پەلە	اجتماع عاجل
General meeting	Séance publique	كۆبونەوەی (جڤینی)گشتی	اجتماع عام

Shareholders' meeting	Assemblée d'actionnaires	كۆبوونەوەی بەشداران	اجتماع المساهمين
Social	Social	كۆمەڵایەتی	اجتماعي
Social security	Sécurité sociale, aide sociale	دابینكردن، دەستەبەركردن	– تامين (ضمان) اجتماعي
Social services	Services sociaux	خزمەتگوزاریی كۆمەلایەتی	– خدمات اجتماعية
Social worker	Assistant de service social	یاریدەدەری كۆمەڵایەتی	– مساعد اجتماعي
Interpretation	Interprétation	بۆچوون	اجتهاد
Jurisprudence	Jurisprudence	بۆچوونی دادوەری	اجتهاد قضائي
Law reports	Recueil de jurisprudence	سەرجەمی بڕیارو بۆچوونەكانی دادگەكان	– مجموعة الاجتهادات القضائية
Prejudice	Préjudice	زیان پێگەیاندن، ناحەقی، نەهەقی	إجحاف
Salary, wages	Salaire	كرێ، مز	أجرة
Minimum wage	Salaire minimum	كەمترین (لایكەمی) كرێ	– الحد الأدنى للأجرة
Wage increase, pay rise	Hausse des salaires	بەرزبوونەوەی كرێ	– ارتفاع الأجور
Lawyers' fees, honorarium	Honoraires d'avocat	دادیاریانە،ماندووبوونی دادیار	أجور (أتعاب) المحامي
Formality	Formalité	كارڕاییكیی ڕواڵەتكار	إجراء شكلي
Police action	Action de police, mesure policière	كارڕاییكیی پۆلیسی	إجراء بوليسي

Precautionary measure	Mesure de précaution	كارڕاپێكیی یەدەگی	إجراء احتياطي
Preliminary proceeding	Poursuite préliminaire	كارڕاپێكیی سەرەتایی	إجراء أولي
Legal measure	Mesure légale	كارڕاپێكیی قانوونی	إجراء قانوني
Criminality	Criminalité	تاوانكاری	إجرام
Criminology	Criminologie	كریمینۆلۆژی	– علم الإجرام
Term	Terme	ماوە، مۆڵەت	اجل (مهلة)
Forward	A terme	بۆ ماوەیەك	– لأجل
Credit sale	Vente à terme	فرۆشتن بۆ ماوەیەك	– بيع لأجل
Forward loan	Prêt à terme	قەرزدان بۆ ماوەیەك	– قرض لأجل
Uncertain term	Terme incertain	ماوەی نادیار	اجل غير ثابت
Suspended term	Terme suspensif	ماوەی ڕاگیراو	اجل واقف
Unanimity	Unanimité	تێكڕا، كۆی دەنگەكان، سەرجەم، تەڤایا	إجماع
Unanimous Agreement	Unanimité des opinions	بە تێكڕای دەنگەكان	إجماع الآراء (بالإجماع)
Total	Global	سەرلەبەر، سەراپا، سەرجەم	إجمالي (شامل)

Gross revenue	Revenu brut	کۆی دەرامەت، سەرجەمی دەرامەت	– دخل إجمالي
Gross profit	Bénéfice brut	تێکرای سوود	– ربح إجمالي
Gross weight	Poids brut	تێکرای کێش	– وزن إجمالي
Foreigner	Etranger	بێگانە، بیانی	أجنبي
Undesirable alien	Etranger indésirable	بێگانەی نەویستراو	أجنبي غير مرغوب فيه
Abortion	Avortement	لەباربردن، لەبارچوون	إجهاض
Prolicide	Avortement criminel	لەباربردنی ناشەرعی	إجهاض غير شرعي
Transfer	Renvoi	ڕەوانەکردن، بەرەو ڕوو کردنەوە	إحالة
Transfer a case	Renvoi d'une cause	داواناردن، بەرەورووکردنەوەی داوا، هەواڵەکردنی داوا	إحالة دعوى
Retirement	Mise à la retraite	خانەنشین کردن	إحالة على التقاعد
Foiling a plot or conspiracy	Anéantissement d'un complot	پیلان لەناوبردن (تێکشکاندنی پیلان)	إحباط مؤامرة
Protest	Protestation, protêt	بێزاری، نارەزایی، پرۆتێست	احتجاج

Protest for non-payment	Protêt faut de paiement	پرۆتێستی نەدانەوە[1]	احتجاج عدم الدفع
Protest for non-acceptance	Protêt faut d’acceptation	پرۆتێستی نا قایلی[2]	احتجاج عدم القبول
Protest costs	Frais de protêt	خەرجی پرۆتێست	– نفقات الاحتجاج
Profession	Profession	پیشەگەری	احتراف
Respect for the law	Respect de la loi	ریزگرتن لە قانوون	احترام القانون
Keeping, retention	Garde, rétention	گلدانەوە، هەلگرتن، پاراستن	احتفاظ
To keep the books and documents	Garder les registres et documents	پاراستنی(هەلگرتنی) دۆکیمەنتەکان	– الاحتفاظ بالوثائق
Contempt, disdain	Dédain	سووکایەتی، ریسوایی	احتقار
Monopoly	Monopole	قۆرخکرن، مۆنۆپۆل کردن، پاوانکردن	احتکار
Government monopoly	Monopole gouvernemental	مۆنۆپۆلی میری، پاوانکردنی میری	احتكار حكومي
Fraud	Fraude	فێڵ کردن ، فێلبازی، کەلەکبازی	احتیال
Fraudulently	Frauduleusement	بە فێڵ، بەساختە، بەکەلەك	– باحتیال

[1] ئەگەر رۆژی دانەوەی قەرزێك بە پێی قەواڵەیەکی بازرگانی بگات و قەرزەکە نەدرێتەوە، هەلگری ئەو قەواڵەیە دەبێ لە ماوەیەکی دیاری کراودا قەرزار ئاگادار بکاتەوە بەدانەوەی ئەو قەرزە، ئەم شێوەی ئاگادارکردنەوە پێی دەگوترێت (پرۆتێستی نەدانەوە).

[2] ئەگەر قەرزار قەواڵەکەی قبوول نەکرد، دەبێ ئەم پرۆتێستە بکرێت .

Probability	Probabilité	ئەگەری، لەوانەیە، چێدبیت	احتمال
Precaution	Précaution	یەدەگ	احتياط
Imprisonment on suspicion, on remand	Détention préventive	گرتنیی یەدەگی	– توقيف احتياطي
Charity, Beneficence	Charité, bienfaisance	چاکە، خێرخوازی	إحسان
Census	Recensement	ئامار، هەژمار	إحصاء
Census returns	Résultat du recensement	ئەنجامی (ئاکامی) ئامار	– نتائج الإحصاء
Statistics	Statistique	ئامارزانی، ستاتیستیك	– علم الإحصاء
To summons	Citer à comparaître	هاوردن، هێنان، ئامادەکردن	إحضار
Summons	Citation à comparaître	بیر خەرەوەی ئامادەکردن، بانگنامەی ئامادەبوون	– مذكرة إحضار
Brother	Frère	برا	أخ
Foster-brother	Frère de lait	شیر برا	أخ بالرضاعة
Brother	Frère germain	برا لە هەردوولاوە (لە هەردوو سەرەوە)	أخ شقيق
Brother-in-law	Beau-frère	شووبرا	أخ الزوج
Step-brother on the father's side	Frère consanguin	برا لە باوکەوە	أخ من الأب

Step-brother on the mother's side	Frère utérin	برا لە دایکەوە	أخ من الأم
Half-brother	Demi-frère	زڕ برا	أخ من زوجة الأب أو من زوج الأم
Information	Information	دەنگوباس، هەواڵ	أخبار
To inform the police	Informer la police	ئاگادارکردنی پۆلیس	إخبار الشرطة
To inform about	Informer au sujet	راپۆرتدان، هەواڵدان	إخبارية
Sister	Sœur	خوشك	أخت
To choose, to elect	Choisir, élire	هەڵبژارد	اختار
To retain a counsel	Choisir un avocat	دادیارێکی هەڵبژارد (دیاری گرت)	اختار محاميا
To put to the test	Mettre à l'épreuve	بەر تاقیکردنەوە خرا	– وضع تحت الاختبار
Put on probation	Mise à l'épreuve	بەندکراوێك لەتاقیکردنەوەدا بێت	– محكوم خاضع للاختبار
Written examinations	Epreuves écrites	تاقیکردنەوەی دەستنووس	اختبارات خطية
Closure, closing	Clôture, fin	پایان، کۆتایی پێهێنان	اختتام
Closing of the Application list	Clôture de la souscription	کۆتایی پێهێنانی باربوو	اختتام الاكتتاب
Closing of a meeting	Clôture d'une séance	کۆتایی پێهێنانی دانیشتن	اختتام الجلسة
Closure of pleading	Clôture de débats	کۆتایی پێهێنانی دادگەری	اختتام المرافعة
Invention	Invention	داهێنان	اختراع
Letters patent	Brevet d'invention	بەڵگەنامەی داهێنان،	– براءة اختراع

		دەستاوێژی داهێنان	
Shorthand, stenography	Sténographie	ستینۆگرافی	اختزال
Competence, jurisdiction	Ressort, compétence	دەستدان[3]	اختصاص
Within the jurisdiction of	Du ressort de	لە دەستدانی	– من اختصاص
Conflict of jurisdiction	Conflit de compétence	کێشەی دەستدان	– تنازع الاختصاص
Competence of a court ratione loci	Compétence de lieu	دەستدان بە پێی جێگا	اختصاص مكاني (محلي)
Competence of a court ratione Personae	Compétence relative	دەستدانی ڕێژەییانە	اختصاص نسبي
Competence of a court ratione materiae	Compétence absolue	دەستدانی ڕەها	اختصاص مطلق
To disclaim the competence of the court	Décliner la compétence du tribunal	تانەدان لە دەستدان	– دفع بعدم الاختصاص
Specialist	Spécialiste	پسپۆر، تایبەتکار[4]	اختصاصي
Abbreviation	Abréviation	کورتکردنەوە	اختصار

---

[3] مەبەست لێرەدا توانای دادگەیە بۆ تەماشاکردنی داوایەك. وشەی "دەسەڵات"مان بەکار نەهێنا چونکە بە واتەی "سلطة" دێت. دەوترێ ئەم داوایە لە دەستی دادگەی هەڵەبجەدایە، واتە هەر دادگەی هەڵەبجە دەتوانێ تەماشای بکات.

[4] بە پێی بۆچوونی خوای لێخۆشبێ تۆفیق وەهبی بەگ، "پسپۆر" بەو کەسە دەوترێ کە لە مرۆماڵاتدا شارەزا بێت و سەری لێدەربێنێ، بەلام ئەم وشەیە بە واتای "وجاغزادە" دێت: "پۆر" بە مانای کورو و"ڤیس" بە مانای وجاغ، بەڵام "ڤیس" بووە بە "پیس"، کە واتە "پیس پوور" وجاغ زادەیە"، بەڵام ئەمرۆکە بەو مانایەی سەرەوە بە کاردێت.

In short	Par abréviation	بە کورتی	– باختصار
Dispute, quarrel	Dispute, querelle	ناکۆکی	اختصام
Suffocation	Suffocation	خنکاندن، تاساندن	اختناق
Embezzlement, misappropriation	Détournement	پارە دزین، دزۆکی	اختلاس
Misappropriation of public funds	Violation des dépôts publics	دزینی پارەوپوولی میری	اختلاس أموال عامة
Disagreement	Désaccord	جیاوازی، جودایی	اختلاف
Difference of opinion	Désaccord des opinions	جیاوازیی بیرورا	اختلاف الآراء
Fabrication, forging	Falsification, fabrication	هەڵبەستن	اختلاق
Maladjustment, imbalance	Dérèglement, déséquilibre	تێکچوون، لاسەنگی	اختلال
Insanity	Aliénation mentale	ئەقڵ تێکچوون	اختلال عقلي
Option	Option	خوایشتکار، هەڵبژاردن	اختیار
The right to choose	Le droit de choisir	مافی خوایشتی، مافی هەڵبژاردن	–حق الاختیار
Optional,voluntary	Facultatif, volontaire	خوایشتی	اختیاري
Voluntary liquidation	Liquidation volontaire	پاکسازییەکی خوایشتانە	– تصفية اختيارية
To take account of	Tenir compte de	ڕەچاوی کرد	اخذ بنظر الاعتبار
To take over	Prendre à sa charge	گرتییە ئەستۆی خۆی	أخذه على عاتقه

Another	Un autre	یەکێکی کە، ئەوی دی	آخر
The other party	L'autre partie	لایەنی دی، لایەنی بەرامبەر	– الطرف الآخر
That's another matter	C'est une autre affaire	ئەمیان بابەتێکی دییە	– هذه قضية أخرى
To be in error	Etre dans l'erreur	هەڵەی کرد، بەهەڵەداچوو	أخطأ
Warning, notification	Avertissement	ئاگادارکردنەوە، هشیارکرن	إخطار
Formal notice	Préavis formel	ئاگادارکردنەوەی فەرمی (ڕەسمی)	إخطار رسمي
Notice of trial	Notification de procès	ئاگادارکردنەوە بۆ دادگەیی کردن	إخطار (تبليغ) بالمحاكمة
Final notice	Notification définitive	دوائاگاداری	إخطار نهائي
Period of notice	Délai de préavis	ماوەی ئاگادارکردنەوە	– مهلة الإخطار (التبليغ)
Concealment	Recel	شاردنەوە، حەشاردان	إخفاء
Harbouring of criminals	Recel des malfaiteurs	شاردنەوە(حەوانەوە)ی تاوانباران	إخفاء (إيواء) المجرمين
Suppression of evidence	Dissimulation des preuves	شاردنەوەی بەڵگەکان	إخفاء الأدلة
Failure	Manquement	سەرنەکەوتن	إخفاق
Evacuation	Evacuation	چۆڵکردن، بەتاڵکردن	إخلاء
Bail, release on bail	Mise en liberté provisoire sous caution	بەرەڵاکردن بەدەستەبەری	إخلاء سبيل بكفالة

Evacuation of a house	Evacuation d'une maison	چۆلکردنی خانوو	إخلاء منزل
Loyalty	Fidélité	دلسۆزی	إخلاص
Morale	Morale	ئاکار، رەوشت، هەلسوکەوت	أخلاق
Offence against public decency	Attentat aux mœurs	دەست درێژیکردنە سەر ئاکارو رەوشت	اعتداء على الأخلاق
Morality	Moralité	رەوشتی باش	– حسن الأخلاق
Immoral contract	Contrat contre bonnes mœurs	رێککەوتنی دژ بە دابونەریتی گشتی	عقد مخالف للآداب العامة
Breach	Infraction	لادان	إخلال
Breach of contract	Infraction au contrat	لادان لە رێککەوتن	إخلال بالعقد
Accomplishment, fulfilment	Accomplissement	بە جێگەیاندن	أداء
To give false witness	Prêter faux témoin	بەدرۆ سوێند خواردن	أداء يمين كاذبة
Device	Appareil	ئامراز	أداة
Management	Administration	کارگێڕی	إدارة
Management department	Département de l'administration	بەشی کارگێڕی	– قسم الإدارة
Public administration	Administration publique	کارگێڕیی گشتی	إدارة عامة
Decentralised administration	Administration décentralisée	کارگێڕی ناناوەندییانە	إدارة لامركزية

Management agreement	Contrat de gérance	ڕێککەوتنامەی کارگێڕی	عقد إدارة
Management (conduct) of affairs	Conduite des affaires	کارگێڕانی کاروباری بازرگانی	– إدارة الأعمال التجارية
Local administration	Administration locale	کارگێڕی کاروباری ناوخۆ	– إدارة محلية
Board of Directors	Conseil d'administration	ئەنجومەنی کارگێڕی	مجلس إدارة
Administrative Costs	Frais de gestion	خەرجی کارگێڕان	– نفقات الإدارة
Civil servant	Fonctionnaire	فەرمانبەر، فەرمانگێڕ، کارگێڕ	– موظف إداري
Administrative power	Pouvoir administratif	دەسەلاّتی کارگێڕی	– سلطة إدارية
Administrative district	Circonscription administrative	ناوچەیەکی کارگێڕی	منطقة إدارية
Sentencing	Condamnation	تاوانبارکردن	إدانة
Guilty verdict	Verdict de culpabilité	بڕیاری تاوانبارکردن	– قرار الإدانة
Sentencing of a guilty person	Condamnation d'un coupable	تاوانبارکردنی گوناهبار	إدانة مذنب
Politeness	Politesse	ڕەوشت بەرزی	أدب (حسن معاشرة)
Literature	Littérature	وێژە، ئەدەب (هونەری ئەدەب)	أدب (فن الأدب)
Moral obligation	Obligation morale	پابەندبوونی ئەدەبی (واتایی)	– التزام أدبي (معنوي)

Author's copyright	Propriété littéraire	مولْکایەتیی واتایی	–ملكية أدبية (معنوية)
Saving	Epargne	پاشەکەوت	ادخار (توفير)
Savings account	Compte d'épargne	حیسابی پاشەکەوت	– حساب الادخار (التوفير)
Savings bank	Caisse d'épargne	سەندووقی پاشەکەوت	– صندوق الادخار
Insertion, putting in	Introduction, insertion	ئاخانین، تێخستن	إدخال
Introduction of a third party	Appel en cause	ئاخانینی کەسی دی بۆ ناو داوا	إدخال الغير في الدعوى
Comprehension	Compréhension	تێگەیشتن، پەیپێبردن	إدراك (فهم)
Claim, request	Prétention, demande, revendication	داوا	ادعاء (طلب)
To renounce one's claim	Renoncer à ses prétentions	وازی لە داواکانی هێنا	– تخلى عن ادعاءاته
Justified claim	Réclamation juste	داوایەکی ڕاست (دروست)	ادعاء صحيح
Claimable	Revendable	شیاوی داواکردنە	يمكن الادعاء به
False claim	Réclamation frauduleuse	داوایەکی درۆ (نادروست)	ادعاء كاذب
Inferior	Inférieur	کەمترین	أدنى
Minimum	Minimum	لایەنی کەم (لانی کەم)	– حد أدنى
Starting price	Prix de départ	کەمترین نرخ	– السعر الأدنى (في المناقصة)
Prejudice, harm	Préjudice, mal	ئەزیەت، ئازار	أذى

Bodily (physical) harm	Préjudice corporel	ئازاری لەشی	أذى جسدي
Diffusion	Diffusion	بلاّوكردنەوە، پەخشكردن	إذاعة
Submission	Soumission	ملكەچی	إذعان
Submission contract	Contrat de soumission	رێككەوتنی ناچاری	– عقد إذعان
Permission, leave to	Permission	رێگادان	إذن
Will	Volonté	خواست، خوایشت، ویست، ڤیان	إرادة
Good will	Bonne volonté	خواستی چاك، (باش)	إرادة حسنة
Ill-will	Mauvaise volonté	خواستی خراپ(بەد)	إرادة سيئة
Unilateral undertaking	Volonté unilatérale	خواستی یەك لایەنە	إرادة منفردة
Lack of will	Manque de volonté	بێ خوایشت، بێ ویستی خۆی	– افتقار للإرادة
Of one's own free will	De son bon vouloir	بە خوایشتی خۆی، بە ئارەزووی خۆی، بە خواستی خۆی	– بملء إرادته
To impose one's Will	Imposer sa volonté	ئارەزووی خۆی سەپاند	– فرض إرادته
Voluntary	Volontaire	خۆویست ، بە خوایشتی خۆی، ئارەزومەندانە	إرادي (طوعي)
Involuntary	Involontaire	خۆنەویست ، بە بێ خوایشت، بە بێ	– غير إرادي (لاإرادي)

		ویستی خۆی	
Alliance, union	Alliance, liaison	پەیوەست، پەیوەند، خۆبەستنەوە	ارتباط
Engagement	Engagement	پەیوەند، دیاری کردن	ارتباط (خطبة)
Business connection	Liaison d'affaires	پەیوەندیی بازرگانییانە	ارتباط تجاري (علاقة تجارية)
To bind oneself under contract	Se lier par contrat	خۆ بەستنەوە بە ڕێککەوتن	ارتبط بعقد
To bind oneself under oath	Se lier par serment	خۆی بە سوێند بەستەوە، سوێندخۆرە	ارتبط بيمين
Embarrassment	Embarassement	شلەژان، پەشۆکان	ارتباك
Reaction	Réaction	هەڵگەڕانەوە، پاشگەزبوونەوە	ارتداد
Reactionary	Réactionnaire	هەڵگەڕاوە	– مرتد
Raising, rise	Relèvement	بەرزی، زیادبوون	ارتفاع
Pay rise	Relèvement des salaires	بەرزبوونەوەی کرێ، زیادبوونی کرێ	ارتفاع الأجور
Easement	Servitude	هاوڕێیەتی	ارتفاق
Easement, common right	Droit de servitude	مافی هاوڕێیانە	– حق الارتفاق
Jus pascendi	Servitude de pacage	مافی لەوەڕاندن	ارتفاق الرعي
Legal servitude	Servitude légale	هاوڕێیی ڕەوا	ارتفاق شرعي
Perpetration of a crime	Perpétration d'un crime	تاوانکردن	ارتكاب جريمة

Perpetration of an error	Perpétration d’une faute	هەڵەکردن	ارتكاب خطيئة
Mortgage	Hypothèque	بارمتەکردن، ڕەهن کردن	ارتهان
To mortgage a house	Hypothéquer une maison	بارمتەکردنی خانویەك	ارتهان منزل
Heritage, inheritance	Héritage	میرات	ارث
Hereditarily	Héréditairement	بەشە میرات	– حصة الإرث
Portion of an inheritance	Portion d’un héritage	گەڕاندنەوەی میرات	إرجاع الإرث
Retrocession	Rétrocession	لاسەنگی	أرجحية
Sending	Envoi, expédition	ناردن، هنارتن	إرسال
Destination of goods	Destination donnée aux marchandises	شوێنی ناردنی کالاً	– مكان إرسال السلع
Land	Terre	زەوی، زەمین	ارض
Fallow land	Terrain en friche	بەیار، نەکێلڕاو	ارض بور
Crown land	Terres domaniales	زەوی میریی	أراضى الدولة
Land owner	Propriétaire foncier	خاوەن زەوی، زەویدار	– مالك الأرض
Satisfaction	Satisfaction	رازی کردن، قایلکردن	إرضاء
Widower	Veuf	بێوە مێرد، بێوە پیاو، بێژن	أرمل
Widow	Veuve	بێوە ژن	أرملة
Terrorism	Terrorisme	تیرۆر، تۆقاندن	إرهاب
Acts of terrorism	Actes de terrorisme	کاری تیرۆریستانە	– أعمال إرهابية

Prosperity	Prospérité	گەشەکردن، بوژاندنەوە	ازدهار
Economic Prosperity	Prospérité économique	گەشەکردنی ئابووری	ازدهار اقتصادي
Increase	Accroissement	زێدەبوون، زیادبوون	ازدياد
Increase in production	Accroissement de la production	زێدەبوونی بەرهەم	ازدياد الإنتاج
Crisis	Crise	تەنگو چەڵەمە، قەیران	أزمة
Economic crisis	Crise économique	تەنگوچەڵەمەی ئابووری، قەیرانی ئابووری	أزمة اقتصادية
Political crisis	Crise politique	تەنگوچەڵەمەی رامیاری، قەیرانی رامیاری	أزمة سياسية
To overstep one's authority	Outrepasser ses pouvoirs, Abus d'autorité	خراپ بەکارهێنانی دەسەڵات	إساءة استعمال السلطة
To ill-treat	Maltraiter	بەدکاری، بەخراپ رەفتارکردن	إساءة المعاملة
Misuse of authority	Abus d'autorité de pouvoir	ماف وتاندن، خراپ بەکارهێنانی ماف	إساءة استعمال الحق
Breach of trust	Abus de confiance	وتاندنی متمانە پێکردن	إساءة استعمال الثقة (الائتمان)
Ground, basis	Fondement, base	بنەما، بنەرەت، بنچینە، بناغە، بنیات	أساس
The merits of a case	Le bien-fondé d'une cause	بنەمای داوا، بنچینەی داوا	أساس الدعوى

Without cause, groundless	Sans cause	بێ بنەما	– دون أساس
Grievance	Grief	بنەمای شکات، بنەمای سکالاّ	أساس الشكوى
Particular of the charge, count of an indictment	Chef d'accusation	بنەمای تۆمەتبارکردن	أساس الاتهام
Essential clause	Clause essentielle	مەرجی بنچینەیی	– شرط أساسي
Principal purpose	Objet direct	مەبەستی بنچینەیی	– الغرض الأساسي
Underlying causes	Causes fondamentales	هۆ بنچینەییەکان	أسباب أساسية
Judge's preamble	Préambule de jugement	هۆکانی بڕیار	أسباب الحكم (القرار)
Preamble	Préambule	هۆیە پێویستەکانی دانانی قانوونێك	أسباب موجبة لإصدار قانون
Having priority	Prioritaire	پێشینتر، کۆنتر	اسبق (اقدم)
The most senior member	Le plus ancien membre	بەرووترین ئەندام	– عضو اقدم
Priority	Priorité	بەرتری، پێشتری	أسبقية (أقدمية)
Priority rights, rights of precedence	Droits de priorité	مافی بەرتری	–حقوق الأسبقية
Renting, hiring	Louage, location	بەکرێگرتن	استئجار
Asking authorization (permission)	Demande d'autorisation	پرس پێکردن، ئیزن وەرگرتن	استئذان

Appeal	Appel	هانابردن، هەڵچوونەوە[5]	استئناف
To lodge an appeal	Interjeter un appel	داوای هانا بۆبردن (داوای هەڵچوونەوە)	– استئناف الدعوى
Appeal Court	Cour d'Appel	دادگەی هانا بۆبردن (هەڵچوونەوە)	– محكمة الاستئناف
With possible appeal	En premier ressort	بڕیارێك شیاوی هانا بۆبردن بیٚ، (هەڵچوونەوە بیٚ)	– قرار قابل للاستئناف
Appellant	Appelant	هانابەر، داواكەری هەڵچوونەوە	– مستأنف
Respondent, appellee	Intimé	هانا لیٚ كراو، داوا لیٚ كراوی هەڵچوونەوە	– مستأنف عليه
Professor	Professeur	مامۆستا، پرۆفیٚسۆر	أستاذ
Tyranny	Tyrannie	زۆرداری، زەبروزۆری	استبداد
Despotic	Despotique	سەپیٚنەر، زەبر بەدەستی	.استبدادي
Replacement, substitution	Remplacement, substitution	گۆڕینەوە، گهوڕینەوە	استبدال

[5] لە هەردووو زمانی فەرەنسی و ئینگلیزیدا Appeal , Appel بە مانای بانگ كردن دیٚت، بۆیە نزیكترین وشە (هانا بردن)ە، بەتایبەتی ئەمە شیٚوەیٚكە لە رەخنە گرتن لە بڕیاری دادگەیەك لە لای دادگەیەكی بالاٚترەوە تاكو چاو بگیٚڕیٚتەوە بەو بڕیارەو جاریٚكیتر تەماشای بكاتەوە. كوردیش دەلیٚ (بە هانام كەوە) ، (هانا)یش وشەیەكە لە زمانی سەنسكریتیەوە هاتوە، وەك هەمو پیٚشنیازیٚكی نوێ، قبوولٚ كردنی دەویٚ تاكو ڕاییٚن لە بەكارهیٚنانی، ئەگەر بمانەویٚ خۆ نەبەستینەوە بە وشە عەرەبییەكەوە.

Substitution of a debt	Novation d'une dette	گۆڕینی قەرز بە قەرزێکی دی، نۆێ کردنەوەی قەرز	استبدال دين بدين آخر (تجديد الدين)
Commutation of Sentence	Commutation de peine	گۆڕینەوەی سزایەك بە سزایەکی دی	استبدال عقوبة بعقوبة أخرى
Exception	Exception	بەدەر، هەڵاوێرد	استثناء
Exceptional	Exceptionnel	بەدەریانە، نائاسایی	استثنائي
Exceptional clause	Clause exceptionnelle	مەرجێکی نائاسایی	– شرط استثنائي
Interrogation, interpolation, questioning	Interrogation, interpellation	لێپرسینەوە، پرسینەوە، بەرسڤادان	استجواب
Hearing the witnesses	Audition de témoins	لێپرسینەوەی شایەتەکان	استجواب الشهود
Impossibility	Impossibilité	دەست نەدان، مەحاڵ	استحالة
To summon the parties	Faire venir les parties	هێنانی (ئامادەکردنی) هەردوولا	استحضار الطرفين
Merit	Mérite	بایی	استحقاق (مزية)
Maturity, due date	Echéance	هەقداری	استحقاق
Expiry date	Date d'échéance	وادەی هەقداری	– موعد الاستحقاق

To swear in	Assermenter, faire prêter serment	سوێندان	استحلاف اليمين
To swear in a Witness	Assermenter un témoin	سوێندانی شایەت	استحلاف الشاهد اليمين
Information	Renseignement	زانیاري وەرگرتن، هەواڵگەری	استخبار
Intelligence service	Service de renseignements	فەرمانگەی زانیاری، فەرمانگەی هەواڵگەری	– دائرة الاستخبارات
Employment, hiring	Emploi, embauchage	بەکارهێنان، بەگەڕخستن	استخدام
Extraction	Extraction	دەرهێنان	استخراج
Extraction of oil	Extraction de pétrole	نەوت دەرهێنان	استخراج النفط
Writ, summons	Assignation	داواکردن لەلایەن دادگەوە	استدعاء إلى المحكمة
Recall of witnesses	Appel des témoins	بانگکردنی شایەتەکان	استدعاء الشهود
Recovery	Récupération, recouvrement	گێڕانەوە، وەرگرتنەوە	استرجاع (استرداد)
Action for recovery of property	Action en revendication d'une propriété	داخوازی گێڕانەوەی موڵکداریەتی	– دعوى استرداد الملكية
To regain the money lost	Regagner l'argent perdu	وەرگتنەوەی پارەی ونبوو	استرداد (استرجاع) النقد المفقود
Recovery	Récupération	وەرگرتنەوەی دەستداری	استرداد الحيازة
To regain Possession	Rentre en possession	داوای وەرگرتنەوەی	– دعوى استرداد الحيازة

		دەستداری	
Action for recovery of a debt	Action en récupération d’une créance	داوای گێڕانەوەی (وەرگرتنەوەی) قەرز	– دعوی استرداد الدين
Capitulation, surrender	Capitulation	خۆ بەدەستەوەدان، خۆدانە دەست	استسلام
Unconditional surrender	Capitulation sans conditions	خۆ بەدەستەوەدانی بێ مەرج	استسلام بدون قيد أو شرط
Consultation	Consultation	ڕاوێژ	استشارة
Medical consultation (advice)	Consultation médicale	ڕاوێژی پزیشکانە	استشارة طبية
Legal advice	Consultation juridique	ڕاوێژی قانوونییانە	استشارة قانونية
Advisory	Consultatif	ڕاوێژکار	– مستشار
In an advisory Capacity	A titre consultatif	بە سیفەتی ڕاوێژکاری	– بصفة استشارية
Advisory body	Corps consultatif	دەستەی ڕاوێژکاری	– هيئة استشارية
Loan	Commodat, prêt à usage	خواستنەوە	استعارة
Borrower	Emprunteur	بخواز	– مستعير
Urgency	Urgence	پەلە	استعجال
Urgency of a case	Urgence d’un cas	کارێکی بە پەلە	– صفة الاستعجال لقضية

Judge sitting in Chambers to deal with matters of urgency	Juge de Référence	داوەری کاری پەلە	– قاضي الأمور المستعجلة
Colonial	Colonial	کۆلۆنیال	استعمار
Colonial economy	Colonial économique	کۆلۆنیالی ئابووری	استعمار اقتصادي
Neo-colonialism	Néo-colonialisme	کۆلۆنیالی نوێ	استعمار جديد
Use, usage	Usage	بەکارهێنان	استعمال
Illicit practice	Usage indu	بەکارهێنانی ناڕەوا	استعمال غير شرعي
Misuse, improper use	Usage abusif	خراپ بەکارهێنان	– إساءة استعمال
Use of force	Utilisation de force	زەبر و زۆر بەکارهێنان	استعمال القوة
Information	Renseignements	پرسگە	استعلامات
Information office	Bureau de renseignements	ئۆفیسی پرسگە، نووسینگەی پرسگە	– مكتب الاستعلامات
Exploitation	Exploitation	چەوساندنەوە	استغلال
Misuse of authority	Abus d'autorité	کەڵك وەرگرتن لە دەسەڵات	– استغلال السلطة
Profit	Profit	کەڵك	استفادة
Referendum	Référendum	ڕاپرسی گەل، ریفەرەندۆم	استفتاء الشعب
Provocation	Provocation	ئاراندن، ڕقکردنەوە	استفزاز
Resignation	Démission	دەست هەڵگرتن، وازهێنان	استقالة

Uprightness, rectitude	Droiture, rectitude	سەرراستی	استقامة
Reception	Réception	پێشوازی، بەپیرەوەچوون	استقبال
Stability	Stabilité	سەقامگیری، بنەجهبوون	استقرار
Price stability	Stabilité des prix	سەقامگیریی نرخ	استقرار الأسعار
Investigation	Investigation	کۆڵینەوە، بەشوێندا چوون	استقصاء
Fact finding	Rechercher la vérité	بە دوادا چوونی ڕاستی	استقصاء الحقيقة
Independence	Indépendance	سەربەخۆیی	استقلال
Autonomy	Autonomie	خوودموختاری، ئۆتۆنۆمی، خۆبەڕێوەبەری	استقلال ذاتي
Form	Formule	فۆرم، ئەنکێت	استمارة
Hearing	Audition	گوێ ڕاگرتن لە کۆبوونەوەدا	استماع في جلسة
Hearing of the witnesses	Audition de témoins	کۆبونەوەی گوێگرتن لە شایەتەکان	– جلسة الاستماع إلى الشهود
To hear a witness	Entendre un témoin	گوێ لە شایەت گرتن	استماع إلى الشاهد
To hear a case	Entendre une cause	گوێگرتن لە ڕووداوەکانی داوا	استماع إلى وقائع الدعوى
Expropriation	Expropriation	بە موڵك بوون، ب مولك بوون	استملاك
Action in expropriation	Action en expropriation	داوای بە موڵك بوون	– دعوى الاستملاك

Deduction, inference	Déduction	هەڵێنجان، ژیٚ دەرئێخستن	استنتاج (استنباط)
Photocopy	Photocopie	رونووسی، کۆپی کردن، لەبەرگرتنەوە	استنساخ
In support of	A l'appui de	بەگوێرەی، بەپێی	استنادا إلى
Preliminary examination	Interrogation préliminaire	لێپرسینەوەی (لێکۆڵینەوەی) سەرەتاییانە	استنطاق (تحقيق) أولي
Withdrawal	Désistement	بێز نەهاتن	استنكاف
Consumption	Consommation	تێچوون، لەناوچوون، لەکارکردن	استهلاك
Consumer goods	Biens de consommation	کالاٚ تێچووەکان	– سلع استهلاكية
Receiving	Réception	وەرگرتن	استلام
On receipt of goods	A la réception des marchandises	کاتی وەرگتنی شتەکان (کالاٚکان)	– عند استلام السلع
Importation, import	Importation	هاوردن (هێنان)[6]	استيراد
Importer	Importateur	هێنەر	– مستورد
Import licence	Licence d'importation	رێدان بە هێنانی شتومەك لە دەرەوە	– إجازة استيراد
Import trade	Commerce d'importation	بازرگانێتیی شتومەك هێنان لە دەرەوە	– تجارة الاستيراد
Import duties	Droits de douane (D'importation)	باجی هێنانی شتومەك لە دەرەوە	– رسوم الاستيراد

[6] لە بەر ئەوەی بەکارهێنانی وشەی"هاوردن" جاریٚ نەچەسپاوە، بۆیە وشەی "دەرەوە"مان خستووەتە پاڵی، وشەی "هاوردن" یان "هێنان" بە مانای وشەی (استيراد)دێت .

To discharge a debt	Acquitter une dette	وەرگرتنەوەی قەرز	استيفاء دين
Occupation	Occupation	دەست بەسەرداگرتن	استيلاء
Captivity	Captivité	دیلییەتی، یەخسیری	اسر
The rights of captivity	Droits de captivité	مافی دیلییەتی	– حقوق الأسر
Prodigality, wasting	Prodigalité, gaspillage	دەست بلاّوی	إسراف
Family	Famille	خێزان	أسرة (عائلة)
Family rights	Droits familiaux	مافەکانی خێزان	– حقوق الأسرة
Family welfare	Protection de la famille	خێزان پارێزی	– حماية الأسرة
Merchant fleet	Flotte commerciale	کەشتیگەلی بازرگانێتی	أسطول تجاري
Assistance	Assistance	فریاگوزاری	إسعاف
Housing	Logement	نیشتەجێکردن	إسكان
Manner	Manière	شێواز	أسلوب
Name	Nom	ناو، ناڤ	اسم
To speak in the name of	Parler au nom de	قسە بەناوی کەسێکەوە دەکات	– يتكلم باسم
Family name	Nom de famille	ناوی خێزان	اسم الأسرة
Business name, trade name	Nom commercial	ناوی بازرگانی	اسم تجاري
Name of firm, corporate name	Raison sociale	ناوی کۆمپانیا	اسم شركة

Assumed name, alias	Nom d’emprunt	ناوی خوازراو	اسم مستعار
False name	Nom faux	ناوی دروستکراو، ناوی درۆ، ناوی ساختە	اسم مزور
Non-transferable, registered	Nominatif	ناڤەکی	اسم غير قابل للتحويل
Contribution	Contribution	بەشداریکردن	إسهام
To refer to	Faire allusion	نیشان بە، هێمابە، ئاماژە بە	إشارة إلى
Rumour	Rumeur	واتەوات، قاو	إشاعة
Suspicion	Soupçon	گومان	اشتباه (شك)
Stipulation	Stipulation	مەرج دانان	اشتراط
Subscription	Abonnement	ئابوونە[7]	اشتراك
Terms of subscription	Conditions d’abonnement	مەرجی بەشداربوون	– شروط الاشتراك
Subscription card	Carte d’abonnement	بلیتی بەشداربوون	بطاقة اشتراك
Participation, sharing	Participation	بەشداریکردن، پشکداریکرن	اشتراك
Propit sharing	Participation aux bénéfices	بەشداربوون لەسووود	اشتراك بالأرباح
Sharing in a loss	Participation aux pertes	بەشداربوون لە زیان	اشتراك بالخسارة
Complicity in a crime	Complicité d’un crime	بەشداریکردن لەتاوان	اشتراك في الجريمة

[7] وشەی "ئابوونە" کە ئێستا بۆ بەشداری کردن لەگۆڤارو رۆژنامەکانْدا بەکاردێت وشەیەکی تورکییە، تورکیش لە وشەی ((ABONNEE) ئابۆنەی فەرەنسیەوە وەری گرتوە.

Socialism	Socialisme	سۆسیالیزم	اشتراکیة
Notice	Avis, notification	ئاگاداری	إشعار (إخطار)
Until further notice	Jusqu'à nouvel avis	تاکو ئاگاداری کردنەوەیەکی دی	– حتى إشعار آخر
Appropriation, taking possession	Prise de possession	دەست بەسەرداگرتن	اشغال (وضع يد)
Notoriety	Notoriété	بلاّو کردنەوە	إشهار
Accident victim	Victime d'accident	پێکران لە رووداوێك، بەرکەوتن لە ڕووداوێك	اصابة في حادث
Fatal accident	Accident qui a causé une perte	ئەو پێکرانەی رووداوەکەی لێکەوتەوە	– الإصابة التي سببت الحادث
Originality	Originalité	رەسەنایەتی	اصالة
Promulgation	Promulgation	دەرهێنان، دەرکردن	إصدار
Giving an order	Prononciation d'un ordre	فەرمان دەرکردن ، فەرماندان، فەرمان دەرهێنان	إصدار أمر
Passing a judgement	Prononciation d'un jugement	بڕیاردان	إصدار حكم (قرار)
Promulgation of a law	Promulgation d'une loi	قانوون دانان، قانوون دەرکردن	إصدار قانون
Indictment, committal for trial	Prononcer la mise en accusation	بڕیاردانی تۆمەتبارکردن	إصدار قرار الاتهام
To issue an arrest warrant	Décerner un mandat d'arrêt	فەرماندانی گرتن	إصدار مذكرة التوقيف
To issue a summons	Lancer une citation	دەرکردنی بانگنامەی	إصدار مذكرة

		ئامادەبوون	دعوة
Obstinacy, stubbornness	Obstination, entêtement	سووربون، رژدبوون	إصرار
Origin	Origine	بنەڕەت، ڕیشە، ڕەچەڵەك	اصل
Original	Original	بنەڕەتی، سەرکی	اصلي
Inherent vice	Vice propre	نەنگییەکی (عەیبی) بنەڕەتیی، نەنگییەکی سەرەکی	– عيب اصلي
Original document	Document original	بەڵگەنامەێکی سەرەکی	– وثيقة أصلية
Assets	Actif	هەبوون، بوون	اصل (موجودات)
Procedure	Procédure	شێوازەکانی دادگەیی کردن	أصول المحاكمات
Penal procedure	Procédure pénale	شێوازی دادگەیی کردنی سزایی	أصول المحاكمات الجزائية
Civil procedure	Procédure civile	شێوازی دادگەیی کردنی مەدەنی	أصول المحاكمات المدنية
Relating to the proceedings	Relatif à la procédure	بەندە بە شێوازەکان	– يتعلق بالأصول
Ancestry	Ascendance	باوو باپیران، باب و کال	أصول (أجداد)
Reparation, restoration	Réparation, restauration	چاکسازی	إصلاح
Legal redress	Réparation d’un tort	هەڵە چاککردنەوە	إصلاح خطا
Agrarian reform	Reforme agraire	سازکردنی زەویی و زاری	إصلاح زراعي

		کشتوکاڵی	
Reformatory	Maison de correction	چاکسازگە	إصلاحية
Young offenders' Institution	Pénitencier pour jeunes détenus	چاکسازگەی نەوجەوانانی لاسار، چاکسازگەی مێرد منداڵانی لاسار	إصلاحية الأحداث الجانحين
Additional, auxiliary	Supplémentaire, auxiliaire	زێدە، سەربار	إضافي
Additional premium	Surprime	زێدە کرێ	– أجرة إضافية
Surtax	Surtaxe	زێدە باج	ضريبة إضافية
File	Dossier	فایل، دۆسیە	إضبارة
Personal file	Dossier personnel	دۆسیەی کەسیی (شەخسی)	إضبارة شخصية
Civil service record	Dossier d'un fonctionnaire	دۆسیەی فەرمانبەر	إضبارة موظف
Strike	Grève	مانگرتن، دەست لەکارهەڵگرتن	إضراب
General strike	Grève générale	مانگرتنی گشتی	إضراب عام
Hunger strike	Grève de la faim	مانگرتن لە خواردن	إضراب عن الطعام
Trouble, confusion	Trouble, confusion	پشێوی، ئاڵۆزی	اضطراب
Persecution	Persécution	چەوساندنەوە	اضطهاد
Racial harassment	Persécution raciale	چەوساندنەوەی رەگەزیی	اضطهاد عنصري
Suppression	Suppression	لێخستن	إطاحة
Obedience	Obéissance	گوێڕایەلی، گوهداری	إطاعة

Prolongation	Prolongation	درێژە پێدان	إطالة
Extinction	Extinction	کوژاندنەوە	إطفاء
Sight	Vue	تەماشاکردن، ئاگاداربوون، ئاگادارێتی	اطلاع
Right of cognisance	Droit de connaître	مافی تەماشاکردن، مافی ئاگادارێتی	– حق الاطلاع
At sight	A vue	کاتی تەماشاکردن	– عند الاطلاع
Release	Mise en liberté	بەرەڵاکردن، رەهاکردن، بەردان	إطلاق سراح
Release on bail	Mise en liberté provisoire	بەردان بەدەستەبەرێتی	إطلاق سراح بكفالة
Temporary release, bail	Libération provisoire	رەهاکردنی کاتی، بەردانی کاتی	إطلاق سراح موقت
Rehabilitation	Réhabilitation	بایەخ پێدانەوە (بایەخ گێڕانەوە)	إعادة الاعتبار
Re-election	Réélection	هەڵبژاردنەوە	إعادة الانتخاب
Restitution	Restitution	گێڕانەوە بۆ دۆخی جارانی	إعادة الشيئي إلى وضعه السابق
Revision, review	Révision	چاو پێدا گێڕانەوە، (لێنێرینەڤە)	إعادة النظر
To submit an action for review	Intenter une action en révision	داوای چاوپێدا گێڕانەوەی کرد	– قدم طلبا بإعادة النظر
Reinsurance	Réassurance	ئینشورەنس کردنەوە، دابینکردنەوە	إعادة التامين

Re-evaluation	Réévaluation	قرساندنەوە	إعادة التقدير
Re-arrest	Ré arrestation	گرتنەوە	إعادة التوقيف
Restoration of civil rights	Rétablissement de droits civils	گێڕانەوەی مافە مەدەنییەکان	إعادة الحقوق المدنية
Renewal proceedings	Reprise d'instance	ڕوانینەوەی داوا[8]	إعادة السير في الدعوى
Rehearing of a case, new trial	Révision de procès	دادگەیی کردنەوە	إعادة المحاكمة
Recovery of possession	Réintégrande	دەست بەسەرداگرتنەوە	إعادة وضع اليد
Loan	Prêt	خواستنەوە	إعارة
Provision, subsidy	Provision, subvention	بەخێوکردن، بخودانکرن	إعالة
Subsidy	Subvention	کۆمەك کردنی دارایی	إعانة مالية
Relief fund	Caisse de secours	سەندووقی کۆمەککردن	– صندوق إعانة
Consideration	Considération	بایەخ	اعتبار
To take into consideration	Prendre en considération	ڕەچاو کردن	– الأخذ بنظر الاعتبار
For humanitarian reasons	Pour des considérations humanitaires	لەبەر هۆیە مرۆڤایەتییەکان	لاعتبارات إنسانية
Corporate	Morale	واتایی، مەعنەوی	اعتباري

[8] مەبەست لێرەدا بەگڕخستنەوەی (داوا)کەیە لە لایەن یەکێ لە لایەنەکانی داواکەوە . (داواکەر) یان (داوالەسەرکراو). بۆ نموونە ئەگەر هاتو لایەنێکیان بمرێ پێش بڕیاردان لە لایەن دادگەوە، دەبێ داواکە ڕابگیرێ، بەلاّم لایەنەکەی دی، یان نەوەی لایەنی مردوو، دەتوانێ داوای ڕوانینەوەی داواکە بکاتەوە.

			(معنوي)
Corporate body	Personne morale	کەسیەتی واتایی(مەعنەوی)	– شخصية معنوية
Assault, attack	Attentat, agression	دەستدریژی	اعتداء
Conspiracy against the security of the state	Attentat contre la sûreté de l'état	دەستدرێژی کردنە سەر ئاسایشی دەوڵەت	اعتداء على أمن الدولة
Violation of liberty	Attentat à la liberté	دەستدرێژی کردنە سەر ئازادی	اعتداء على الحرية
Indecent assault	Attentat à la pudeur	دەستدرێژی کردنە سەر نامووس	اعتداء على حرمة العرض
Attempt upon someone's life	Attentat contre la vie de quelqu'un	دەستدرێژی کردنە سەرژیانی کەسێکی دی	اعتداء على حياة شخص آخر
Attack on property	Attentat à la propriété	دەستدرێژی کردنە سەر مولکی کەسانی دی	اعتداء على ملكية الغير
Plagiarism	Plagiat	دەستدرێژی کردنە سەر مولکایەتی واتایی	اعتداء على الملكية المعنوية
Excuse, apology	Excuse	لێبوردن، لێبورین، بەخشین، پۆزش	اعتذار
Objection	Objection	نارەزایی، بەرپێگرتن	اعتراض
Challenging A witness	Récusation de témoin	بەرپێگرتن لە شایەت	اعتراض على شاهد
Liable (open) to objection	Susceptible d'objection	شیاوی بەرپێك گرتنە	– قابل للاعتراض
Valid objection	Objection valable	بەرپێگێتی ڕەوا	اعتراض مشروع

Confession, recognition	Aveu, confession, reconnaissance	دان پێدانان، پێلێنان، خوانین ناسین(بۆ دەوڵەت)	اعتراف
In recognition of	En reconnaissance de	بەدان پێدانانی	– باعتراف
Judgement by confession (admission)	Jugement sur aveu	بڕیاردان بەپێی دان پێدانانی گومان لێکراو	حكم (قرار) صادر بناء على اعتراف
Tacit admission	Aveu tacite	دان پێدانانی نائاشکەرا	اعتراف ضمني
Judicial confession	Aveu judiciaire	دان پێدانانی داوەریی[9]	اعتراف قضائي
Admission under duress(by coercion)	Aveu sous coercition	دان پێدانانی بە زەبر وەرگیراو	اعتراف منتزع
False confession	Aveu faux	دان پێدانانی درۆ	اعتراف كاذب
Acknowledgement of debt	Reconnaissance de dette	دانان بە قەرز	اعتراف بالدين
To acknowledge one’s guilt	Se reconnaître coupable	دانان بە تاوان، پێ لێنان بەگوناه	– اعتراف بالذنب
Isolation	Isolement	کەنارگرتن، کەنارگری، وازهێنان	اعتزال
Belief	Croyance	باوەڕ	اعتقاد
Detention, custody	Détention	گرتن، دەسگیرکردن	اعتقال
Administrative arrest	Arrestation administrative	گرتنی ئیداری	اعتقال إداري

[9] دان پێدانان لە بەردەم داوەری لێکۆڵینەوە، یان لە بەردەم دادگەدا، سەبارەت بەو تۆمەتەی خراوەتە پاڵ تۆمەت پێکراو.

Arbitrary arrest	Détention arbitraire	گرتنی نارەوا، بەناهەق گرتن	اعتقال تعسفي
Provisional detention	Détention proviso ire	گرتنی کاتیی	اعتقال وقتي
Person on remand	Détenu	گیراو	– معتقل
Credit	Créance, credit	پشتیوانە، پشت پێبەستن، پەرباوەڕی	اعتماد
On credit	A credit	لەسەر باوەڕ	– على الاعتماد
Bank credit	Crédit bancaire	باوەڕپێکردنی بانك	اعتماد مصرفي
Documentary credit	Crédit documentaire	باوەڕپێکردنی قەواڵەیی	اعتماد مستندي
Habitual	Habituel	ئاسایی	اعتيادي
Preparation	Préparation	ئامادەکردن	إعداد
Execution	Exécution	خنکاندن، لەسێدارەدان	إعدام
Death sentence	Arrêt de mort	بڕیاری لە سێدارەدان	– حكم (قرار) بالإعدام
Death warrant	Ordre d’exécution	بڕیاری جێبەجێکردن	– قرار التنفيذ
Formal notification, request in due form of law	Mise en demeure	هۆشداری، بەئاگاه هێنانەوە	اعذار (إنذار)

[10] گرتنی کەسێك بەفەرمانی کاربەدەستێکی ئیداری، وەکو گرتنی بێگانەیەك لەلایەن کاربەدەستێکی وەزاوەتی ناوخۆوە، بەمەبەستی دوورخستنەوەی لە وڵات.

[11] ئاگادارییەکی رەسمییە تێیدا خاوەن قەرز داوای دانەوەی قەرزەکەی دەکات لە قەرزار. لەو رۆژەوە کە قەرزار دەتگ دەدرێت بە دانەوەی ئەو قەرزە، بەرپرسیار دەبێت لە نەمان یان لە فەوتاندنی ئەو شتە وا لایەتی. لێرەدا مەبەست لە قەرز هەر پارە نییە، بەڵکو هەمو شتێك دەگرێتەوە کە بە لای کەسێکی کەوە بێت.

Extenuating Circumstances	Circonstances atténuantes	هۆیەکانی سووککردن	أعذار مخففة
Unmarried, single	Célibataire	ڕەبەن، قازاخ	أعزب
Insolvency	Déconfiture	دەستتەنگی، نەبوونی	إعسار
Exemption, exoneration	Exemption, exonération	لیٚ خۆشبوون، لێبوردن، لێبورین	إعفاء
Concession	Réduction	لیٚ خۆشبوونی ناتەواو، سووکە لێبوردن	إعفاء جزئي
Remission of a debt	Remise d'une dette	خۆشبوون لە قەرد	إعفاء من الدين
Exemption from tax, tax exempt	Exemption d'impôts	خۆشبوون لەباجدان	إعفاء من الضرائب
Remission of penalty	Remise de pénalité	خۆشبوون لە سزا	إعفاء من العقوبة
Exempt from customs duty	Exemption des droits de douane	خۆشبوون لە باجی گومرگ	إعفاء من الرسوم الجمركية
Legal aid	Assistance judiciaire	خۆشبوون لە باجی دادوەری[12]	إعفاء قضائي (من دفع الرسوم القضائية)
Information	Information	ڕاگەیاندن، ڕاگەهاندن	إعلام
Marriage certificate	Acte de mariage	ژننامە، بەیاننامەی مارەبڕین	إعلام الزوجية
Declaration, announcement	Déclaration, annonce	جاڕدان، ئاگاداری، داخویاکرن	إعلان

12 مەبەست لێرەدا لیٚ خۆشبوونی دادگەیە لە وەرگرتنی (باجی داوەری) لەو کەسانەی، لە بەر بیٚ دەرامەتیان، ناتوانن بیدەن. ئەم سیستەمە لە هەندیٚ ولاتانی وەك فەرەنسەو بریتانیاو ولاّتانی دیکەی دیش، کاری پێدەکرێت.

Proclamation	Proclamation	ئاگاداری رەسمی(فەرمی)	إعلان رسمي
Declaration of independence	Déclaration de l'indépendance	ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی، جاڕدانی سەربەخۆیی	إعلان الاستقلال
Legal notice	Annonce judiciaire	ڕاگەیاندنی دادوەرییانە	إعلان قضائي
Notice board	Tableau d'affichage	تابلۆی ڕاگەیاندن	_ لوحة الإعلانات
Help, assistance	Secours, assistance	فریارەسی، فریاکەوتن	إغاثة
Rape	Viol	دەست درێژیکردنە سەر نامووس	اغتصاب
Violation of a right	Violation d'un droit	ماف زەوتکردن	اغتصاب حق
Action for trespass	Action en violation de propriété	دادخوازای دەستدرێژی کردنە سەر موڵك	– دعوى اغتصاب (تجاوز الملكية
Assassination	Assassinat	دەست کوژی، خافڵکوژی	اغتيال
Seduction	Séduction, attraction	فریودان، خەڵەتاندن، لەخشتەبردن	إغراء
Corruption of witnesses	Séduction de témoins	خەڵەتاندنی شایەت، لەخشتەبردنی شایەت	إغراء الشهود
Submersion, inundation	Submersion, inondation	خنکاندن، نقومکردن	إغراق
Majority	Majorité	زۆرینە	أغلبية
Absolute majority	Majorité absolue	زۆرینەی تەواو، زۆرینە ڕەها	أغلبية مطلقة

Simple majority	Majorité simple	زۆرینەی ڕێژەیی	أغلبية نسبية
Temptation, seduction	Tentation, séduction	هەڵخەڵەتاندن، فریودان، گومراکردن، لە خشتەبردن	إغواء
Abduction	Rapt par séduction	ڕەدووکەوتن بە فریودان	– خطف بالإغواء
Closing	Fermeture	داخستن	إغلاق
Closing of an account	Fermeture d'un compte	حیساب داخستن، داخستنی حیساب	إغلاق حساب
Declaration	Déclaration	گوفتار، گێڕانەوە، گوتن	إفادة
False statement	Faux déclaration	گێڕانەوەی بە درۆ	إفادة كاذبة
Jurisprudence, interpretation with authority	Jurisprudence, interprétation avec autorité	فەتوادان	إفتاء شرعي
Opening	Ouverture	کردنەوە	افتتاح
Opening of session	Ouverture de séance	دەست پێکردنی کۆبوونەوە، کردنەوەی کۆبوونەوە	افتتاح الجلسة
To institute an inquiry	Ouvrir une enquête	دەست پێکردنی لێکۆڵینەوە	افتتاح التحقيق
Lie, calumny	Mensonge, calomnie	بوختان، قسە هەڵبەستن	افتراء
Supposition	Supposition	گریمان	افتراض
To presume someone's Innocence	Présumer de l'innocence de quelqu'un	هەمووکەسێك بە بێگوناه دادەنرێ، گریمانەی	افتراض براءة الشخص

		بێگوناهی کەسێك	
Lack	Manque	نەبوونی	افتقار
Discharge, to acquit	Décharger, relaxer	بەردان، بەرەڵاکردن	إفراج
Release on parole	Libération conditionnelle	بەرەڵاکردنی بە مەرج[13]	إفراج شرطي
Provisional Discharge	Libération provisoire	بەردانی کاتی	إفراج وقتي
Corruption, decay	Corruption	گەندەڵی، ویژدان کرین	إفساد
Attempt to corrupt a witness	Essaye de corrompre un témoin	هەوڵی شایەت خەڵەتاندن	– محاولة إفساد شاهد
Revelation, disclosure	Révélation	ئاشکراکردن، درکاندن	إفشاء
Breach of secrecy	Révélation d'un secret	نهێنی ئاشکراکردن، نهێنی درکادن، ئاشکەرا کرنا نهێنی	إفشاء سر
Preference	Préférence	بەرتری، پێشخەری	أفضلية (أولوية)
Right of priority (precedence)	Droit de priorité	مافی بەرتری، مافی پێشخەری	– حق الأفضلية
Escape	Evasion	دەربازبوون، هەڵاتن، بەربوون، ڕاکردن	إفلات (هروب)
Bankruptcy	Faillite	لاتی، نابووتی، پەرپووتی، بانکروت[14]	إفلاس

[13] دادگە پاش تاوان کردنی گومانبار و بڕینەوەی سزاکەی،دەتوانێ بڕیاری بەرەڵاکردنی بدات ، بە مەرجێ ماوەیەك لە زینداندا رەوشتی باش بێت . بەڵام ئەگەر پاش بەرەڵاکردنی جارێکی دی دەست بە تاوانکردنەوە بکاتەوە، دووبارە دەگیرێتەوە و دەبێ ماوەی بەندێتی پێشوویشی لە زیندانا بە سەربباتەوە.

Bankruptcy Proceedings	Procédure de faillite	کارڕایی نابووتێتی	– إجراءات الإفلاس
Declaration of bankruptcy	Déclaration de faillite	جاڕدانی (ڕاگەیاندنی) نابووتێتی	– إشهار الإفلاس
Bankrupt’s estate	Masse de la faillite	سامان وهەبووی نابوتێتی	– أموال التفليسة
Remission (reduction) of sentence	Remise de peine	خۆشبوون له سزا[15]	إقالة من العقوبة
Residence, stay	Résidence, séjour	نیشتەجێ	إقامة
Permanent address	Domicile permanent	جێگای نیشتەجێ بوونی ئاسایی	– محل إقامة اعتيادي
Argumentation, increase	Argumentation	بەڵگەهێنانەوە	إقامة دليل
Proposition, suggestion	Proposition, suggestion	پێشنیاز، پیشنیهاد	اقتراح
Suggestion box	Boite à suggestion	سەندووقی پێشنیازکردن	– صندوق الاقتراحات
Borrowing	Emprunt	قەرزکردن	اقتراض
Poll, ballot	Vote, scrutin	دەنگدان	اقتراع (تصويت)
Secret ballot	Scrutin secret	دەنگدانی نهێنی	اقتراع سري
Conjunction	Conjonction	هاوسەربوون	اقتران

[14] "بانکروت" تێرمێکی ئیتالیه پێکهاتوه له (BANCO) واته جێگای دانیشتن، له گەل (ROTTO) کە بە مانای (شکاندن) دێت، چونکه جاران هەر سەرافێك پەرپووت بوایا دەبو ئەو شوێنەی وا لە سەری دادەنیشت بیشکێنن. مانا قانوونییەکەی ئەوە دەگەیەنێ کە ئەگەربازرگان نەتوانێ قەرزەکانی بداتەوە، ئەوا دادگە دەتوانێ، لە سەر داواکردنی یەکێ لە خاوەن قەرزەکان، جاڕی نابووت کردنی بدات. لەم حاڵەتەدا دادگە دەست بە سەر هەموو ماڵ و سامانیدادەگرێ تاکو بە شێوەیەکی ڕەوا بە سەر هەمو خاوەن قەرزەکاندا دابەشیان بکات.

[15] خۆشبوون له هەمو یان له بەشێك له سزای تاوانبار، به هۆی لێبوردنێکی گشتییەوە بێت یان تایبەتی.

Economy	Economie	ئابووری	اقتصاد
Political economy	Economie politique	ئابووری رامیاری (سیاسی)	اقتصاد سياسي
Planned economy	Economie dirigée	ئابووری ئاراستەکراو	اقتصاد موجه
Economic crisis, slump	Crise économique	تەنگو چەڵەمەی ئابووری، قەیرانی ئابووری	– أزمة اقتصادية
Necessity	Nécessité	پێویستی	اقتضاء
Deduction, withdrawal	Prélèvement	دابڕین	اقتطاع
Tracking down, detection	Dépistage	شوێن هەڵگرتن	اقتفاء اثر
Senior	Plus ancien	کۆنتر	اقدم
Seniority	Ancienneté	بەرتری، پێشتری	أقدمية
Confession, admission	Reconnaissance, aveu	پیَ لێنان، دانپێدانان	إقرار (اعتراف)
Lending, loaning	Prêt	قەرزدان	إقراض
To swear, to take the oath	Prêter serment, jurer	سۆێندی خوارد	اقسم يمينا
Elimination	Elimination	لابردن	إقصاء
Feudal	Féodal	دەرەبەگ، فیۆدال	إقطاعي
Feudalism	Féodalité	دەرەبەگایەتی	إقطاعية
Closing	Clôture	داخستن	إقفال
Expert opinions	Dire d'experts, avis autorisé	بۆچوونی شارەزایان، قسەی شارەزایان	أقوال الخبراء

Minority	Minorité	کەمینە، کەمایەتی	أقلية
Region, territory	Région, territoire	هەرێم	إقليم
Regional, territorial	Régional, territorial	هەرێمایەتی	إقليمي
Persuasion	Persuasion	قایلکردن	إقناع
Disturbance	Trouble	ئاشوبە، گێرەشێوێنی، نیگەرانیکردن	إقلاق
Breach of the peace	Attentat à l'ordre public	ئالۆزکردنی پەیرەوی گشتی	إقلاق النظام العام
Subscription	Souscription	پیتاك، باربوو، بارەبوی	اكتتاب
Application for Shares	Souscription à des actions	باربووکردن لەبەشەکانی کۆمپانیا	اكتتاب باسهم الشركة
Public subscription	Souscription générale	باربووی گشتی	اكتتاب عام
Res judicata	Autorité de la chose jugée	یڕیارەکە بڕاوەتەوە، بڕیارێکە دوا شێوەی وەرگرتوە	اكتساب القرار االدرجة القطعية
To acquire legal status	Acquérir la personnalité morale	وەرگرتنی کەسیەتی واتایی	اكتساب الشخصية المعنوية
Discovery, finding	Découverte	دۆزینەوە، ئاشکراکردن	اكتشاف
Detection of a crime	Détection d'un crime	ئاشکراکردنی تاوان	اكتشاف الجريمة
Satisfaction	Satisfaction	بەسبوون	اكتفاء

Majority	Majorité	زۆرینە	أكثرية
To confirm his confession	Confirmer son aveu	دانپێدانانەکەی دووپات کردەوە	أكد اعترافه
To assert one's Innocence	Affirmer son innocence	بێتاوانی خۆی دووپات کردەوە	أكد براءته
Constraint, Coercion	Contrainte, coercition	زۆرلێکردن، ناچارکردن، تۆپزی، زۆر لێکرن[16]	إكراه
Moral restraint	Contrainte morale	زۆرلێکردنی گیانی[17]	إكراه أدبي (معنوي)
Physical restraint	Contrainte par corps	زۆرلێکردنی لەشی	إكراه بدني
Gross violence	Violence grave	زۆرلێکردنی کەتە(قەبە)[18]	إكراه جسيم
Slight violence	Violence légère	سووکە زۆرلێکردن	إكراه خفيف
Daily fine for non-completion of contract	Astreintes	زۆرلێکردنی ماڵی[19]	إكراه مالي
Completion	Achèvement	تەواوکردن	إكمال
Machine	Machine	ئامێر	آلة

16 مەبەست زۆرلێکردنە لە کەسێك بۆ کردنی کارێك یان نەکردنی، کە هەردوکیان نا قانوونی ین.

17 زۆرکردن لە کەسێك بە هەرەشەکردن بێت یان بە ترساندنی، لەبۆ کردنی کارێك یان بە نەکردنی.

18 لەم حاڵتەدا رەزامەندیەتی کەسی زۆرلێکراو نامێنێ . شێوەی ئەم جۆرە زۆرلێکردنە دەگۆڕێ بە پێی تەمەن و پلەی کۆمەلایەتی کەسی زۆرلێکراو، ئایا پیاو بێ یان ژن، منداڵ بێ یان گەورە...

19 هۆیێکە لە هۆیەکانی ناچارکردنی لایەنێك یان هەردوو لایەنی رێککەوتنامەیەك، ئەویش بە سەپاندنی هەندی پارە بە سەریا ئەگەر هاتو دوا بکەوێت لە جێبەجێکردنی ئەرکی سەرشانی لە کاتی دیاری کراودا.

Calculating machine	Machine à calculer	ئامێری ژماردن، کەلکولێتەر	آلة حاسبة
Typewriter	Machine à écrire	ئامێری چاپ، تایپرایتەر	آلة كاتبة
Ambiguity	Ambiguïté	لێگۆڕان، چەواشەیی، لێ تێکەڵوون	التباس
Beginning, starting work	Commencement du travail	چوونە سەرکار، دەست بە کارکردن	التحاق بوظيفة
Obligation	Obligation	پابەندی، پەیبەستی[20]	التزام
Obligee	Obligataire	پابەند، پەیبەست	– ملتزم
Under obligation	Obligation aux dettes	پابەندبوون بە قەرد، قەرد بە خۆگرتن	التزام بالدين
Principal obligation	Obligation originale	پەیبەستی سەرەکی	التزام اصلي
Binding obligation	Obligation alternative	پەیبەستی بەرابەری	التزام تبادلي
Joint obligation, joint and several Liability	Obligation solidaire	پەیبەستی هاوئەرکی (هاوکارانە)	التزام تضامني
Conditional obligation	Obligation conditionnelle	پەیبەستی (پابەندێتی) بە مەرج[21]	التزام شرطي
Imperfect obligation	Obligation illégale	پابەندبوونی نادروست[22]	التزام غير جائز

[20] پەیوەندییەکی قانوونییە لە نێوان دوو کەس یان زیاتر لەدوان کەدەبێتە هۆی پەیدابوونی مافێك لە ئەستۆی یەکێکیان بەرامبەر ئەوی دی، ئایا سەرچاوەکەی (ڕێککەوتن) بێ یان (نیمچە ڕێککەوتن) ، (تاوان) یان (نیمچە تاوان) یان خودی قانوون خۆی بێ.

[21] لێرەدا پابەندبوون بە ڕوودانی مەرجێکی دیاری کراوەدا بەستراوەتەوە، وەکو ئەوەی کەسێك پابەند بێت بە کردن یان بە نەکردنی کارێکی دیاری کراو.

Accession	Accession	پێوەنووسان، پێوەلکان[23]	التصاق
Artificial accession	Accession artificielle	پێوەلکانی دستکرد	التصاق اصطناعي
Natural accession	Accession naturelle	پێوەلکانی سروشتی[24]	التصاق طبيعي
Meeting	Rencontre	بەیەك گەیشتن، پێکگەیشتن	التقاء
Solicitation	Sollicitation	خواستن، پاڕانەوە	التماس
Plea for pardon (clemency)	Recours en grâce	داوای لێ بوردن[25]	التماس العفو
Annexation	Annexion	لکاندن	إلحاق (ضم)
Unilateral obligation	Obligation unilatérale	پەیبەستی (پابەندبوونی) یەك لایەنی	إلزام من جانب واحد
Obligatory	Obligatoire	داسەپاو	إلزامي (إجباري)
Forced currency	Cours force	نرخی داسەپاو	– سعر إلزامي
Accusing	Collage	گومان خستنە پاڵ، تۆمەت خستنە پاڵ	إلصاق تهمة
Abrogation, repeal	Abrogation	سڕینەوە، پووچ کردنەوە، لەکارخستن[26]	إلغاء

[22] لەم حاڵەتەدا ئەو کارەی بووەتە هۆی پەیدابوونی ئەم پابەندییە کارێکی نادروستە، وەکو پارەدان بە کەسێك لە بۆ کوشتنی کەسێکی دیاری کراو.

[23] یەکێکە لە هۆیەکانی دارایی بوون کە قانوون دانی پێداناوە.

[24] وەکو فراوانبوونی پارچە زەوییەك بە هۆی کۆبوونەوەی قوڕاوی دەوروبەری ڕوبارێکی بەردەم ئەو پارچە زەویەوە.

[25] تکایەکە ئاراستەی سەرەك دەوڵەت دەکرێت تاکو لەو تاوانبارە خۆش بێت یان سزاکەی کەم بکاتەوە.

[26] وەك سڕینەوەی قانوونێك یان پەیمانێك یان ڕێکەوتنێك. وشەی "هەڵوەشاندنەوە" بە مانای " فسخ" دێت، چونکە کاردانەوەی بۆ دواوە نییە.

Express abrogation	Abrogation express	سڕینەوەی ئاشکرا، لەکارخستنی ئاشکرا	إلغاء صريح
Tacit abrogation	Abrogation tacite	سڕینەوەی نائاشکرا	إلغاء ضمني
Rescission (termination) of a contract	Résiliation d’un contrat	لەکارخستنی ڕێککەوتن، سڕینەوەی ڕێککەوتن	إلغاء عقد
Annulment (quashing) of a judgment	Cassation d’un jugement	هەڵوەشاندنەوی بڕیاری دادگە[27]	إلغاء قرار محكمة (نقض القرار)
Irrevocable	Irrévocable	شیاوی سڕینەوە نییە	– غير قابل للإلغاء
Drawing attention to	Attirée l’attention	سەرنج ڕاکێشان	الفات نظر
Arrest, apprehension	Appréhension, arrestation	دەستگیرکردن، گرتن	إلقاء قبض
Seisin	Détenu	دەستگیرکراو، گیراو	– مقبوض عليه
Sine die	Sine die	تاکو کاتێکی دیاری نەکراو	– إلى اجل غير مسمى
Mother	Mère	دایك	أم
Sub judice	Sub judice	لەبەردەم دادگەدا	أمام المحكمة
Examination, test	Examen, épreuve	ئەزموون، تاقیکردنە وە	امتحان

[27] لێرەدا وشەی "هەلوەشاندنەوە" مان بەکارهێناوە چونکە لێرەدا "الغاء" بەو مانایە دێت، لە ڕاستیدا دادگەی باڵا بڕیاری دادگەی خوارتر هەڵدەوەشێنێتەوە.

Loyal	Loyaliste	سەر راستی، دەستپاکی	أمانة
Infidelity	Infidélité	ناپاکی	– عدم الأمانة
Nation	Nation	نەتەوە	أمة
The United Nations	Les Nations Unies	نەتەوە یەکگرتووەکان	– الأمم المتحدة
Qualifying Examination	Examen d'entrée	تاقیکردنەوەی وەرگرتن	امتحان القبول
Luggage	Bagages	شتو مەك، کەلوپەلْ	أمتعة
Abstention	Abstention	ملنەدان، خۆگرتن	امتناع
Not swearing the oath	Abstention de jurer	سوێند نەخواردن	امتناع عن أداء اليمين
Refuse to reply	Abstention de répondre	خۆگرتنی گومان لێکراو لە وەرامدانەوەی پرسیارەکانی دادگە	امتناع المتهم عن الإجابة على أسئلة المحكمة
Privilege	Privilège	جیاووك	امتياز
Preferential right, right of priority of secured creditors	Droit de préférence	مافی جیاووك	– حق الامتياز
Person with authority to give Orders	Ordonnateur	فەرماندە	آمر
Order	Ordre	فەرمان	أمر
Notice to quit	Ordre d'évacuation	فەرمانی چۆڵکردن	أمر إخلاء

Administrative order	Ordre administratif	فەرمانی کارگێڕی	**أمر إداري**
Search warrant	Mandat de perquisition	فەرمانی پشکنین	**أمر تحري**
Transfer order	Ordre de virement	فەرمانی ناردن	**أمر تحويل**
Delivery note	Bon de livraison	فەرمانی بەدەستەوەدان، فەرمانی پێدانەوە	**أمر تسليم**
Warrant for arrest	Ordre d'arrestation	فەرمانی دەستگیر کردن	**أمر توقيف**
Summons	Mandat d'amener	فەرمانی هێنان[28]	**أمر بالاستحضار**
Warrant for arrest	Mandat d'arrêt	فەرمانی گرتن	**أمر اعتقال**
Warrant for Execution	Arrêt d'exécution	فەرمانی جێبەجێکردن	**أمر التنفيذ**
To discharge	Mise en liberté	فەرمانی بەڕەڵاکردن	**أمر بإطلاق سراح**
Order of internment	Ordre d'internement	فەرمانی گلدانەوەی کەسێك	**أمر بحجز شخص**
Warrant of payment	Ordre de paiement	فەرمانی پارەدان	**أمر بالدفع**
Point of law	Point de droit	کارێك پێوەندی بە قانوونەوە هەبێت	**أمر يتعلق بالقانون**
Signature	Signature	ئیمزا، واژوو	**إمضاء (توقيع)**

[28] وەکو فەرمانی داوەری لێکۆڵینەوە بە ئامادەکردنی کەسێکی گومان لیکراو، یان بە ئامادەکردنی شایەتێك، ئەگەر بە خواستی خۆی ئامادە نەبێ.

To be empowered to sign	Avoir la signature	دەسەلاتی ئیمزاکردنی هەیە بە ناوی کەسێکی کەوە	– مخول بالتوقيع
Possibility	Possibilité	لوان، توانست	إمكانية
Hope	Espoir	هیوا	أمل
Safety	Sûreté	ئاسوودەیی، دڵنیایی	أمان
Deposit	Dépôt	سپاردە	أمانة (إيداع)
Safety, security	Sûreté, sécurité	ئاسایش	أمن
Security office	Bureau de sécurité	فەرمانگەی ئاسایش	– دائرة الأمن
Police inspector	Officier de la sûreté	ئەفسەری ئاسایش	– ضابط الأمن
Civil police	Force publique	هێزی ئاسایشی ناوخۆیی	– قوى الأمن الداخلي
Period of grace	Délai de grâce	ماوەپێدانی داوەری	إمهال قضائي (نظرة ميسرة)
Commercial affairs	Affaires commerciales	کاروباری بازرگانی	أمور تجارية
Maternity	Maternité	دایکایەتی	أمومة
Maternity leave	Congé de maternité	پشووی دایکایەتی	– إجازة أمومة
Public property	Domaine public	موڵك و ماڵی گشتی، دۆمێنی گشتی[29]	أملاك عامة

[29] ئەو موڵك و سامانەی وا بۆ سوودی گشتی تەرخان کراون.

Public land	Propriété publique	زەوی و زاری میری	– أراضی أميرية
Faithful	Fidèle	سەر راست، دەست پاك	أمين
General secretary	Secrétaire général	راز راگر	أمين السر
Cashier	Caissier	خەزنەدار	أمين صندوق
Secretary general	Secrétaire général	ئەمینداری گشتی	أمين عام
Subrogation	Subrogation	لە جێی خۆ دانان	إنابة
Production	Production	بەرهەم	إنتاج
Capital equipment	Moyens de productions	هۆیەکانی بەرهەم هێنان	– وسائل إنتاج
Productivity	Productivité	بەرهەم هێنان	إنتاجية
Attention	Attention	وریایی	انتباه
Suicide	Suicide	خۆکوشتن	انتحار
Giving a false identity	Usurpation d'identité	خۆگۆڕین بە کەسێکی دی	انتحال شخصية الغير
Election	Election	هەڵبژاردن	انتخاب
Direct suffrage	Suffrage direct	هەڵبژاردنی راستەوخۆ	انتخاب مباشر
General elections	Elections générales	هەڵبژاردنی گشتی	انتخابات عامة
Election campaign	Campagne électorale	هەڵمەتی هەڵبژاردن	– حملة انتخابية

Electoral ward	Circonscription électorale	چەمەرەی هەڵبژاردن	دائرة انتخابية
Electioneering, canvassing	Propagande électorale	پرۆپاگەندەی هەڵبژاردن	دعاية انتخابية
Mandate	Mandat	سپاردن، ماندەیت	انتداب
Extracting the confession	Arrachement des aveux	دان پێدانانی بەزەبر وەرگیراو	انتزاع الاعتراف
Circulation	Circulation	بلاّوبوونەوە	انتشار
Victory	Victoire	سەرکەوتن	انتصار
Waiting	Attente	چاوەڕوانی	انتظار
Withdrawal of case, non-lieu	Arrêt de non-lieu	نەمانی هۆی دادخوازی	انتفاء وجه الدعوى
Utilisation	Utilisation	سوود وەرگرتن	انتفاع
Right of use	Droit d’usufruit	مافی سوود وەرگرتن	– حق الانتفاع
The transfer of the court	Déplacement de la cour	چوونی دادگە بۆ شوێنی رووداوەکە[30]	انتقال المحكمة إلى مكان الحادث
Vengeance, revenge	Vengeance	تۆڵە	انتقام
Expiration, expiry	Expiration	برانەوە، تەواوبوون، کۆتایی هاتن	انتهاء

[30] داد گە دەتوانێ بڕیار بدات هەموو ئەندامانی، یان یەکێکیان بچێتە ئەو جێگایەی وا رووداوەکەی لێ رووداوە، یان بۆ تەماشاکردنی پارچە زەوییەك، یان بۆ گوێڕاگرتن لە شایەتێکی نەخۆش.

Expiry of a contract	Expiration de délai de contrat	تەواوبوونی ماوەی ڕێککەوتن، کۆتایی هاتنی ماوەی ڕێککەوتن	انتهاء مدة العقد
Opportunist	Opportuniste	هەلپەرست	انتهازي (وصولي)
Violation	Violation	پێشێلکاری	انتهاك
Forcible entry	Violation de domicile	پێشێلکردنی ڕێزی نێوماڵ	انتهاك حرمة المسكن
Violation of human rights	Violation de droits de l'homme	پێشێلکردنی مافەکانی مرۆڤ	انتهاك حقوق الإنسان
Accomplishment, achievement	Accomplissement , achèvement	تەواوکردن	إنجاز
Deviation	Déviation	لادان	انحراف
Dissolution	Dissolution	هەڵوەشاندنەوە، داڕزان، داهێزران	انحلال
Dissolution of parliament	Dissolution de parlement	هەڵوەشاندنەوەی پەرلەمان	انحلال البرلمان
Dissolution of marriage	Dissolution de marriage	هەڵوەشاندنەوەی پەیوەندی نێوان ژن و مێرد	انحلال الزواج
Bias, inclination	Inclination	لایەنگیری	انحياز
Falling off	Abaissement	دابەزین، نزم بوونەوە	انخفاض
Fall in prices	Baisse des prix	نرخ دابەزین	انخفاض الأسعار

Deterioration	Détérioration	پوان	اندثار
Impulse	Impulsion	تەكاندان، هەڵچوون	اندفاع
Fusion	Fusion	تێكەڵبوون	اندماج
Warning	Avertissement	ئاگاداری، گەف(وەكو سزا)	إنذار (إخطار)
Notice of payment	Avertissement de paiement	ئاگاداری كردن بە قەرد دانەوە	إنذار بالدفع
Withdrawal	Retraite	كشانەوە	انسحاب
Foundation, Establishment	Etablissement, foundation	بنیاتنان، دامەزراندن، دروست كردن	إنشاء (تأسيس)
To found a company	Fonder une compagnie	دامەزراندنی كۆمپانیایەك	إنشاء شركة
Equity, justice	Equité, justice	ویژدان	إنصاف
Adhesion, accession	Adhésion, accession	چوونەپاڵ، چوونەتەك، چوونە ڕیز	انضمام
Impression	Impression	بەرهەست	انطباع
Social aid	Assistance sociale	بووژاندنەوەی كۆمەڵایەتی	إنعاش اجتماعي
Stateless person	Apatride	نەبوونی دەوڵەتنامە	انعدام الجنسية
Holding of a session	Tenue d'une séance	دەستپێكردنی كۆبوونەوە، بەستنی كۆبوونەوە	انعقاد جلسة
Isolation, loneliness	Isolement	كەنارگیری، گۆشەگیری	انعزال

Expenditure, expenses	Dépenses, frais	خەرج کردن	إنفاق (صرف)
Separation, secession	Séparation, sécession	جیابوونەوە، جودابوونەوە	انفصال
Separatist	Séparatiste	جودایی خواز	انفصالي
Emotion	Emotion	هەڵچوون	انفعال
Rescue, saving	Sauvetage	رزگارکردن	انقاد
Reduction	Réduction	کەمکردنەوە	إنقاص
Price reduction	Diminution de prix	کەمکردنەوەی نرخ	إنقاص الثمن
Division	Division	دابەش بوون	انقسام
Expiry	Expiration	بەسەرچوون	انقضاء
Expiry of a term	Expiration d'un terme	مەودا بەسەرچوون	انقضاء اجل
Discontinuation	Interruption	دابڕین	انقطاع
Suspension of the period of limitation	Interruption de la période de prescription	دابڕینی ماوەی کات بەسەرچوون	انقطاع مدة التقادم
Coup d'etat	Coup d'état	کودێتا	انقلاب
Denial, disclaimer	Dénégation, déni	نەچوونە ژێر، نکوڵی،	إنكار

		نەهی	
Repudiation of the charge	Dénégation de l'accusation	نەچوونە ژێر تۆمەت، نکوڵی کردن لە تۆمەت	إنكار التهمة
Denial of handwriting	Dénégation d'écriture	نکوڵی کردن لە دەستنووس	إنكار الخط
Unqualified denial	Dénégation absolue	نکۆڵیکردنی رەها، نەچوونە ژێری براوبڕی	إنكار مطلق
To deny the evidence	Se refuser à l'évidence	دانی بە بەڵگەکەدا نەهێنا	– أنكر البينة
To deny all responsibility	Denier toute responsabilité	نەچوە ژێر هیچ جۆرە بەرپرسیارییەك، نکوڵی هەموو بەرپرسیارییەکی کرد	– أنكر كل مسؤولية
Ending, completion	Finition, achèvement	کۆتایی هێنان، بڕینەوە	إنهاء
Ending of treaty	Dénouement d'une traite	کۆتایی هێنان بە پەیمانێك	إنهاء معاهدة
Collapse	Ecroulement	هەرەسهێنان، داتەپین، تێکشکان	انهيار
Insult	Insulte	سووکایەتی	إهانة
Contempt of court	Outrage à la justice	سووکایەتی کردن بە دادگە	إهانة القضاء
Care, attention	Soin, attention	بایەخ پێ دان	اهتمام
Able, competent	Apte, compétent	شیاو، شایستە، لێوەشاوە	أهل (جدير)
Minor is not capable of contracting	Le mineur n'est pas apte à contracter	منداڵی ناکام ناتوانێ رێککەوتن ببەستێ	– القاصر غير أهل للتعاقد

Capacity, aptitude	Capacité, habilité	شایستە، شیان، توانا[31]	أهلية
Capacity to act	Capacité d'exercice	توانای ڕاپەڕاندن[32]	أهلية أداء
Capacity to contract and convey	Capacité d'obligation	شایستەی (توانای) پابەندبوون	أهلية الالتزام
Electorate	Electorat	شایستەی هەڵبژاردن	أهلية الانتخاب
Capacity to act (use)	Capacité de disposer	توانای هەڵسوکەوت کردن	أهلية التصرف
Relative capacity	Capacité relative	شایستەی ناتەواو	أهلية مقيدة
Absolute capacity	Capacité absolue	شایستەی ڕەها	أهلية مطلقة
The right to enjoyment	Capacité de jouissance	شایستەی ماف هەبوون[33]	أهلية وجوب
Suitability for work	Aptitude au travail	توانای کارکردن	أهلية العمل
Negligence	Négligence	گوێ نەدان، خەمساردی، کەمتەرخەمی، پشتگوێ خستن	إهمال (تقصير)
Slight negligence	Négligence simple	کەمتەرخەمی سووك	إهمال بسيط
Gross negligence	Négligence lourde	پشتگوێ خستنی کەتە	إهمال جسيم

[31] لێرەدا مەبەست پەیوەندی مرۆڤە بە مافەکانییەوە، چونکە هەمو مرۆڤێك لە رۆژی لەدایکبوونیەوە شایستەیە مافی هەبێ، بەڵام تا نەگاتە تەمەنێکی دیاری کراو ، ناتوانێ مافەکانی بەکاربێنێ.

[32] بە شێوەی گشتی، مرۆڤ دەتوانێ هەمو مافەکانی بەکاربێنێ پاش گەیشتنە تەمەنی هەژدە ساڵی، بەمەرجێ شێت یان گەوج و گێل نەبێ.

[33] هەمو ئادەمیزادێك لە رۆژی لەدایکبوونییەوە، هەندێ جاریش جارێ لەسکی دایکیەتی، شایستەیە مافی هەبێ، بەڵام تا نەگاتە تەمەنێکی دیاری کراو، توانای بەکارهێنانی ئەو مافانەی نابێ.

Joint negligence	Négligence commune	کەمتەرخەمی لە هەردوولاوە، کەمتەرخەمی هاوبەش	إهمال مشترك
Error due to an oversight	Erreur due à une négligence, erreur par négligence	هەڵەیەك لە ئاکامی خەمساردیەوە پەیدا بوو بێت	– خطا ناجم عن إهمال
Importance	Importance	بایەخ، گرنگی	أهمية
Letter of credit	Lettre de créance	بڕوانامە	أوراق الاعتماد
Bills of exchange	Effets de commerce	قەواڵەی بازرگانی	أوراق تجارية
Priority	Priorité	بەرووتر	أولوية
Trust	Confiance	متمانە، باوەڕمەندی	ائتمان
Affirmation	Affirmation	ئەرێ، قایلبوون، کەرەك کردن	إيجاب (موافقة)
Offer	Offre	پێشخوازی، بەرچاوخستن، پێشنیاز[34]	إيجاب (عرض)
Letting, rent	Bail, location	بەکرێدان[35]	إيجار
Rent	Loyer	کرێ	– بدل إيجار
Sub-letting	Sous-location	بەکرێدانی ژێربەژێر[36]	إيجار من الباطن
Lodging, consignment	Dépôt, consignation	سپاردن، سپاردە	إيداع

34 داواکردن لە کەسێك یان لە چەند کەسێك، یان بەرچاوخستنی شتێك ، لە پێناوی ڕێککەوتن لەگەڵیاندا.

35 پێکهاتنێکە لە نێوان دوولایەندا: بەکرێدەر و کرێچی (کرێگرتە) ، بۆ ماوەیەکی دیاری کراو، بەرامبەر بە کرێیەکی دیار، تاکو دووهەمیان سوود لە بەکرێگرتە وەربگرێ، بەو شێوەی بۆی دیاری کراوە.

36 لێرەدا کرێچی(کرێگرتە) ئەو شتەی وا بەکرێی گرتوە، جارێکی تر بە کەسێکی دی بە کرێی دەداتەوە.

Malice, prejudice	Préjudice malveillance	ئازاردانی بە ئەنقەست	إيذاء عمدي
Income	Revenu	دەرامەت	إيراد
Annual income	Revenu annuel	دەرامەتی ساڵانە	إيراد سنوي
Receipt	Récépissé, reçu	پسووڵە، رسیت	إيصال (وصل)
Clarification	Eclaircissement	روونکردنەوە	إيضاح
Accomplishment, fulfilment	Accomplissement	بەجێهێنان	إيفاء
Stay of execution	Suspension de l'exécution	راگرتنی جێبەجێکردن	إيقاف التنفيذ
Suspension of sentence	Suspension d'un arrêt	بڕیار ڕاگرتن	إيقاف القرار
Arrest	Arrestation	گرتن	إيقاف (اعتقال)
Arrest	Arrestation	ڕاگرتن	– توقيف
Person under arrest	Arrêté	ڕاگیراو	– موقوف
Prison	Maison d'arrêt	گرتووخانە	– الموقف
Devolution	Dévolution	گواستنەوەی مافی مولکایەتی لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی دی	أيلولة الملكية من شخص لا خر

ب

Seller, vendor	Vendeur	فرۆشیار	بائع
Wholesaler	Vendeur en gros	کۆ فرۆش، بەکۆمەڵ فرۆش	بائع جملة
Hawker	Colporteur	فرۆشیاری گەرۆك	بائع متجول
Small shopkeeper	Vendeur par pièces	وردە فرۆش، تاك فرۆش، دێوەرە	بائع مفرد
Researcher	Chercheur	تۆێژەر، باسکار	باحث
Social worker	Chercheur social	تۆژینەوەری کۆمەلأیەتی	باحث اجتماعي
Boat, ship	Bateau	پاپۆر، کەشتی، گەمییە	باخرة
Null, void	Nul	بەتاڵ، نارەوا، بێ بایەخ، پووچ	باطل
Void contract	Contrat nul	رێککەوتنی بەتاڵ (بێ بایەخ)	– عقد باطل
Intimate	Intime	دەروونی، ناوەکی	باطني
Motive	Motif	هاندەر، هۆکار	باعث
Reasons (motives) for a crime	Les motifs d'un crime	هۆکاری تاوان	– بواعث الجريمة
Hidden motives	Raisons cachées	هۆیە شاردراوەکان (نهێنیەکان)، هۆکاری شاراوە	– بواعث خفية
Adult, mature	Adulte	رەسیو، پێگەیشتو، تۆلاز	بالغ (ناضج)

Under pretext of	Sous prétexte	بەبیانووی، بەبیانگەی	بحجة
Marine, navy	Marine	دەریایی	بحري
Loading	Embarquement	بارگەی دەریایی	– شحن بحري
Transportation by sea, shipping	Transport maritime	هاتووچۆی(گواستنەوەی) دەریایی	– نقل بحري
Maritime loss	Perte maritime	زیانی دەریایی	– خسارة بحرية
Bill of lading	Connaissement maritime	بەڵگەنامەی بارگەی دەریایی	– وثيقة شحن بحري
Pending the result of his lawsuit	En attendant l'issue de son procès	چاوەڕێی بڕیاری دادگەیە	– بانتظار البت في دعواه
Research	Recherche	تۆژینەوە، کۆڵینەوە، باس	بحث (دراسة)
Legal research	Recherche juridique	کۆڵینەوەیەکی قانوونییانە، توێژینەوەیەکی قانوونییانە، باسێکی قانوونیانە	بحث قانوني
Lawfully	A bon droit	بە ڕەوایی، بەراستی	بحق
By right, rightfully	Plein droit	بەپێی قانوون[37]	بحكم القانون
Primary	Primaire	بەرایی، سەرەتایی، ڕەمەکی	بدائي
Beginning, commencement, start	Début, commencement	سەرەتا، دەستپێك	بداية

[37] تێرمێکە بەکاردێت بۆ ڕوودانی کارێك کە کەسی پەیوەندیدار دەستی تێدا نەبێ، وەکو دابەشکردنی میراتی کەسێکی مردوو بەسەر نەوەکەیدا.

Starting of prescription	Commencement de prescription	سەرەتای کات بەسەرچوون	بداية التقادم
Beginning of a term	Commencement d'un délai	سەرەتای مۆڵەت	بداية مهلة
Indemnity, allowance	Indemnité, allocation	قەرەبوو، بریتی، لەبری	بدل (تعويض)
Unemployment benefit	Allocation de chômage	بریتی بێکاری، بێکارانە	بدل بطالة
In lieu of	Au lieu de	لەبەری، لەجیاتی	بدلا من
To commute the penalty	Commuer la peine	سزایەك بە سزایەکی دی گۆرییەوە	بدل عقوبة بأخرى
To distort the facts	Dénaturer les faits	رووداوەکانی شێواند	بدل الوقائع (شوه الوقائع)
Without reward	Sans allocation	بەخۆرایی، بێبەرابەر	بدون عوض
Homeless	Sans abri, sans foyer	بێنەوا، بێجێگاوشوێن	بدون مأوى
Unjustified	Injustifié	بێهۆ، بەناهەق، بیٚ پاساو، لەخوتو خۆرایی	بدون مبرر
Without heirs	Sans héritiers	ێنەوا	بدون ورثة
Substitute	Suppléant, substitue	جێگر	بديل
Obscene	Obscène	سووك، پیس	بذيء
To squander his fortune	Gaspiller sa fortune	سامانی خۆی بەفیرۆدا	بذر ثروته
To endeavour, to strive	S'efforcer	تەقەلای دا، هەوڵیدا	بذل جهده
To keep one's promise	Tenir sa promesse	بەڵێنەکەی بەجێگەیاند، بەڵێنەکەی بردەسەر	بر بوعده

Innocence	Innocence	بێ تاوانی، پاکانە، بێ گونە	براءة
To plead not guilty	Plaider l'innocence	پاکانەی خۆی کرد	– دفع ببراءته
Letters patent	Brevet d'inventions	دەستاویژیی داهێنان	براءة اختراع
Quitus, discharge	Quitus	گەردن ئازادی	براءة ذمة
Programme	Programme	بەرنامە	برنامج
Proof, evidence	Preuve, évidence	بەڵگە	برهان (بينة)
To prove	Prouver	بەڵگەی هێنایەوە، سەلماندی	برهن
Proletariat	Prolétariat	پرۆلیتاریا	بروليتاريا
Innocent	Innocent	بێ گوناه، بێ تاوان	بريء
Post	Poste	پۆستە	بريد
Post Office	Bureau de postes	پۆستەخانە	– إدارة البريد
Simple	Simple	سادە، ساکار	بسيط
Simple contract	Convention simple	رێککەوتنێکی ئاسایی	– عقد بسيط
Officially	Officiellement	بەشێوەیەکی رەسمی (فەرمی)	– بصفة رسمية
Provided that	A condition que, pourvu que	بەمەرج	بشرط
Print	Empreinte	شوێن، شوێنەوار	بصمة (طبعة)
Fingerprint	Empreinte digitale	جێ پەنجە ، شوین تبل	بصمة الأصابع
Perishable goods	Denrées périssables	کالأیەك شیاوی تێکچوون	بضائع قابلة

		بێ	للتلف
Prohibited goods	Biens (choses) hors du commerce	کالایەك ناکرێ بازرگانی پێوەبکرێ	بضائع ممنوع الاتجار بها
Card	Carte, fiche	کارت	بطاقة
Identity card	Carte d'identité	ناسنامە	بطاقة شخصية
Unemployed person	Chômeur	بێکار	بطال
Unemployment	Chômage	بێکاریی	بطالة
Short-time (casual) work	Chômage partiel	بێکاریی ناوناوە	بطالة دورية
Chronic unemployment	Chômage chronique	بێکاریی درێژخایەن	بطالة مزمنة
By tender, by auction	Par voie d'adjudication	بە هەراج کردن	بطريق المزاد
Sale by auction	Vente par adjudication	بە هەراج فرۆشتن	– بيع بطريق المزاد
Nullity	Nullité	بەتاڵبوون، پووچبوون	بطلان
Non suit	Péremption d'instance	بەتاڵبوونی داوا	بطلان دعوى
Nullity of a contract	Nullité d'un contrat	بەتاڵبوونی رێککەوتن	بطلان عقد
Trade mission	Mission commerciale	نێرراوی بازرگانی	بعثة تجارية
By force	Par la force	بەتۆبزی، بەزۆر	بالقوة (عنوة)
Virginity	Virginité	کچێنی	بكارة
Hymen	Hymen	پەردەی کچێنی	– غشاء البكارة
Virgin	Vierge	پاکیزە، کچ	بكر (عذراء)

The eldest son, oldest	L'aîné	کوڕی نۆبەرە	– الابن البكر
Country	Pays	وڵات	بلد
Country of origin	Pays d'origine	وڵاتی لێوە هاتوو	بلد المنشأ
Underdeveloped countries	Pays sous-développés	وڵاتانی بەرەو رسکاو چوویی، وڵاتانی نەشونماکردوو	بلدان نامية
Municipality	Municipalité	شارەوانی، باژێرەڤانی	بلدية
Town Council	Conseil Municipal	ئەنجومەنی شارەوانی	– مجلس بلدي
City Hall	Hôtel de Ville	بارەگای شارەوانی	– دار البلدية
By virtue of	En vertu de	بەگوێرەی، بەپێی	بناء على
Rifle, gun	Fusil	تفەنگ	بندقية
Shotgun	Fusil de chasse	تفەنگی ڕاو، تاپڕ، ساچمەزەنگ	بندقية صيد
The Stock Exchange (Market)	La Bourse	بورسە	بورصة
Selling rate	Prix de la Bourse	نرخی بورسە	– سعر البورصة
Misery, poverty	Misère	هەژاری	بؤس (فقر)
Communique, bulletin	Communiqué	ڕاگەیاندن، بانگەواز	بلاغ
Official communique	Communiqué officiel	ڕاگەیاندنی ڕەسمی، بانگەوازی ڕەسمی	بلاغ رسمي
Unconditional, unreservedly	Inconditionnel, sans réserve	بێ کۆسپ و مەرج	بلا قيد أو شرط

Environment	Environnement	ژینگە	بيئة
Blank	Blanc	سپی	بياض
Blank	En blanc	لەسەر کاغەزی سپی	– على بياض
State, condition	Etat	بەیاننامە	بيان (كشف)
Statement of claim	Exposé des prétentions du demandeur	بەیاننامە بە داوانامەکانی داواکار	بيان بادعاءات المدعي
Customs' manifest, customs' Declaration	Manifeste de douane, déclaration en douane	مەنیفێستی گومرگی	بيان جمركي
False declaration (statement)	Déclaration mensongère	بەیاننامەی درۆ، بەیاننامەی ساختە	بيان كاذب
Petition, request	Placet, pétition	داوانامە[38]	بيان الدعوى
Common accord	Accord commun	بەیاننامەی هاوبەش	بيان مشترك
House	Maison	خانوو، ماڵ، جێگای ژیان، لانە	بيت
Household, family	Le ménage	خاوەن ماڵ	– أهل البيت
Housewife	Ménagère	کەیبانوو	– ربة البيت
Bureaucrat	Bureaucrate	بیرۆکرات	بيروقراطي
Bureaucratic process, red tape	Procédé bureaucratique	شێوازی بیرۆکراتییانە	أسلوب بيروقراطي
Sale	Vente	فرۆشتن	بيع

[38] نوسراوێکە(دادخواز) داواکانی و بەڵگەو ناوو جێگای دانیشتنی خۆی تێدا دەنووسێ، لەگەڵ ناووناونیشانی (داوا لەسەرکراو) و پێشکەشی دادگەی دەکات.

Compulsory sale	Vente forcée	فرۆشتنی بەزۆر (تۆبزی)	بيع إلزامي
Judicial sale	Vente judiciaire	فرۆشتنی داوەریانە	بيع قضائي
Hire purchase	Vente à tempérament	فرۆشتنی بە جوون	بيع بالتقسيط
Sale on a trial basis	Vente à l'essai	فرۆشتن بە مەرجی تاقی کردنەوە	بيع بشرط التجربة
Wholesale	Vente en gros	کۆ فرۆشتن، بەکۆمەڵ فرۆشتن	بيع بالجملة
Auction sale	Vente aux enchères	بەهەراج فرۆشتن	بيع بالمزاد
Credit sale	Vente à crédit	بەقەرد فرۆشتن	بيع دينا
Cash sale	Vente au comptant	بەکاش فرۆشتن، نەغدینە	بيع نقدا
Cost and freight	Vente C.F.	فرۆشتنی (سی .ئێفCF)[39]	بيع (C.F.) "يشمل (سعر البضاعة وأجور الشحن)"
Cost and insurance	Vente C.I.	فرۆشتنی (سی . ئایCI)	بيع (C.I.)
Cost, insurance and freight	Vente C.I.F.	فرۆشتنی سی. ئای. ئێفCIF	بيع (سيف)
Cost, insurance and freight	Vente C.A.F.	فرۆشتنی سی.ئەی.ئێف CAF	بيع التسليم في الميناء
Free on board	Vente F.O.B.	فرۆشتنی (فۆبFOB)	بيع مع التسليم على ظهر

[39] ئەم شێوە فرۆشتنە و شێوەکانی تریش کە بەو ناوانەوە ناسراون، زۆر باون لە مامەڵەو بازرگانی جیهانیدا ، بۆیە چاکترە لە زمانی کوردیشدا هەر بەوناوانە بناسرێن و کاریان پێ بکرێت، چونکە بوون بە تێرمی نێودەوڵتی. لێرەدا (فرۆشیار) شتومەکەکە لەگەڵ ئەرکی ناردنیان لە رێگای دەریاوە دەخاتە سەرئەستۆی خۆی.

			الباخرة (فوب)
Insurance policy	Police d'assurance	پۆلیسەی ئینشورەنس	بوليصة التامين
Proof, evidence	Preuve	بەڵگە	بينة (دليل)
To make good one's claim	Etablir le bien-fondé de sa réclamation	بەڵگەی بۆ قسەکانی هێنایەوە	أقام البينة على ادعاءاته
Conclusive proof	Preuve concluante	بەڵگەی یەکلا کەرەوە (ساغ کەرەوە)	بينة حاسمة
Written proof	Evidence par écrit (littéral)	بەڵگەی نوسراو، گرۆڤا نڤیسی	بينة خطية
Testimony	Preuve par témoignage	بەڵگەی شایەتی	بينة بالشهادة
Evidence for the defence	Preuve à décharge	بەڵگەی داکۆکی (بەرەڤانی)	بينة الدفاع
To adduce the proof	Apporter la preuve	بەڵگەی هێنایەوە	– قدم البينة
Material evidence	Preuve matérielle	بەڵگەی مایەکی	بينة مادية
Competent evidence, admissible Evidence	Preuve recevable (admissible)	بەڵگەی دروست (پەسەندکراو)	بينة مقبولة

ت

Influence	Influence	کارلێکردن، کاریگەر	تأثير
Through torture	Sous effet de la torture	بە زەبرو زەنگ	– تحت تأثير التعذيب
Through fear	Sous l'effet de la peur	لە ترسدا	– تحت تأثير الخوف
Trader, merchant	Commerçant, marchand	بازرگان	تاجر
Wholesaler	Commerçant en gros (grossiste)	بازرگانی کۆ	تاجر جملة
Retailer, shopkeeper	Commerçant (marchand) au détail, détaillant	وردە فرۆش، تاك فرۆش	تاجر مفرد
Letting, renting	Location	بە کرێدان	تأجير
Adjournment, postponement	Ajournement, remise	دواخستن، پاش ئێخستن	تأجيل
Postponement of a meeting	Ajournement d'une assemblée	دواخسنی کۆبوونەوە	تأجيل اجتماع
Suspension of sentence	Sursis pénal	دواخستنی جێبەجێکردنی بڕیاری دادگە	تأجيل تنفيذ الحكم
Adjournment of the hearing	Ajournement de l'audience	دواخستنی دانیشتنەکە	تأجيل الجلسة
Adjournment for further enquiry	Ajournement d'un procès pour compléter l'enquête	دواخستنی داواکە لە بۆ تەواوکردنی لێکۆڵینەوە	تأجيل الدعوى لاستكمال التحقيق
Postponable	Ajournable	شیاوی دواخستنە	– قابل للتأجيل
A delay	Retard	دواخستن	تأخير

Delay in delivery	Retard à la livraison	دواخستنی دەست بەدەست دان	تأخير التسليم
Payable on delivery	Payable à la livraison	دواخستنی پارەدان	تأخير الدفع
Discipline	Discipline	تەمێکردن	تأديب
Disciplinary Committee	Conseil de discipline	کۆمیتەی تەمێکردن	– مجلس تأديبي
Disciplinary	Disciplinaire	تەمێکاری	تأديبي
Disciplinary punishment	Sanction disciplinaire	سزای تەمێکارانە	– عقوبة تأديبية
Date due, date of payment	Date de l’échéance	وادەی دانەوە، کاتی هەقداری	تاريخ الاستحقاق (الدفع)
Backdate	Antidate	پێش وادە	تاريخ مسبق
Establishment, foundation	Etablissement, fondation	دامەزراندن	تأسيس
Formation of a company	Constitution d’une société	دامەزراندنی کۆمپانیا	تأسيس شركة
Constitutional	Constitutionnel	دامەزرێنەر	تأسيسي
Constituent assembly	Assemblée constituante	کۆمەڵەی دامەزرێنەر	– جمعية تاسيسية
Visa	Visa	ڤیزە	تأشيرة
Exit visa	Visa de sortie	ڤیزەی دەرچوون	تأشيرة خروج
Entry visa	Visa d’entrée	ڤیزەی هاتن	تأشيرة دخول
Transit visa	Visa de transit	ڤیزەی ترانزیت (تێپەڕبوون)	تأشيرة مرور

Affirmation	Affirmation	جەختکردن، دووپاتکردنەوە	تأكيد
Composition, wording	Rédaction, composition	دانان، نووسین	تأليف
Copyright	Droit d'auteur	مافی دانەر(نووسەر)	– حق المؤلف
Copyright case	Procès en contrefaçon	دادخوازی دەستکاریکردنی نووسین	– دعوى تزوير التأليف
Plot, conspiracy	Complot, conspiration	پیلان گێران	تآمر
Plot against state Security	Complot contre la sûreté de l'état	پیلان گێران دژ بە ئاسایشی دەوڵەت	تآمر على سلامة الدولة
Nationalisation	Nationalisation	خۆماڵی	تأميم
Insurance, assurance	Assurance	ئینشورەنس[40]	تامين
Social security	Sécurité sociale	ئینشورەنسی کۆمەلایەتی	تامين اجتماعي
Compulsory insurance	Assurance obligatoire	ئینشورەنسی تۆپزی	تامين إلزامي
Marine insurance	Assurance maritime	ئینشورەنسی دەریایی	تامين بحري
Collective insurance	Assurance collective	ئینشورەنسی تێکرایی (بە کۆمەڵ)	تامين جماعي
Car (motor) Insurance	Assurance automobile	ئینشورەنسی ئۆتۆمۆبیل	تامين السيارات
Unemployment insurance	Assurance contre le chômage	ئینشورەنسی بێکاری	تامين ضد البطالة

[40] وشەی (بیمە) کەجاروبار بەکاردێت وشەیەکی فارسییە، وشەی (ئینشورەنس) کە ئەمڕۆکە بوە بە تێرمێکی جیهانی، چاکترە لەناو فەرهەنگی کوردیدا جێگای خۆی بکاتەوە.

Fire insurance	Assurance contre l'incendie	ئینشورەنسی دژی سووتان	تامين ضد الحريق
Insurance against industrial injuries, employers' liability Insurance	Assurance contre les accidents du travail	ئینشورەنسی دژی ڕووداوەکانی کارکردن	تامين ضد حوادث العمل
Comprehensive insurance	Assurance tous risques	ئینشورەنسی دژی هەموو جۆرە مەترسییەك	تامين ضد جميع الأخطار
Insurance against theft	Assurance contre le vol	ئینشورەنسی دژی دزین	تامين ضد السرقة
Flood insurance	Assurance contre les inondations	ئینشورەنسی دژی لافاو	تامين ضد الفيضانات
Sickness and disablement Insurance	Assurance contre la maladie et l'invalidité	ئینشورەنسی دژی نەخۆشی و پەکەوتەیی	تامين ضد المرض والعجز
Insurance policy	Police d'assurance	ڕێککەوتنامەی ئینشورەنس	– عقد تامين
Underwriting commission	Commission d'assurance	کۆمسیۆنی ئینشورەنس کردن	– عمولة التامين
Life insurance	Assurance sur la vie	ئینشورەنسکردنی ژیان	تامين على الحياة
State pension scheme	Assurance vieillesse	ئینشورەنسی پیری	تامين على الشيخوخة
Third party insurance	Assurance de responsabilité civile, assurance aux tiers	ئینشورەنسی بەرپرسیارێتی مەدەنی	تامين ضد المسووءلية المدنية
Insurance premium	Prime d'assurance	جوونی ئینشورەنس	– قسط تامين
Provisional (temporary) policy	Assurance provisoire	ئینشورەنسی کاتیی	تامين موقت

Remorse, pangs of conscience	Remords de conscience	سەرزەنشتکردنی نیهاد (ویژدان)، ئازاری ویژدان	تأنيب الضمير
Training	Formation	شیاندن	تأهيل
Vocational training	Formation professionnelle	شیاندنی پیشەیی	تأهيل حرفي
Commentary	Commentaire	لێکدانەوە، شیکردنەوە	تأويل (تفسير)
Repentant	Repentant, repenti	تۆبەکار	تائب
Confirmation of	Confirmation de	دەرکەوت کە، ساغ بوەوە کە	تأيد
Wandering, errant	Errant, égaré	سەرلێشێواو، سەرگەردان	تائه
Approval	Approbation	پشتگیری، پاڵپشت	تأييد
Approval of members	Approbation des membres	پشتگیری ئەندامان	تأييد الأعضاء
Exchange	Echange	ئاڵوگۆڕ، گۆڕینەوە	تبادل
Trade, trading	Echange commercial	ئاڵوگۆڕی بازرگانی	تبادل تجاري
Exchange of views	Echange de vues	گۆڕینەوەی بیروڕا	تبادل الآراء
Reciprocal, mutual	Réciproque, mutuel	گۆڕینەوەی بەرامبەرانە	تبادلي
Slowing down, slackening	Ralentissement	سست بوون، هێواش بوون، لەسەرخۆبوون	تباطوء
Distant, far away	Lointain	لێك دوورکەوتنەوە	تباعد
Change	Changement	گۆڕین	تبديل
Change of government	Changement du régime	گۆڕینی رژێم	تبديل نظام الحكم

Change of residence	Changement de résidence	گۆڕینی جێگای نیشتەجێبوون	تبديل محل الإقامة
Commutation	Commutation	گۆڕینەوەی سزایەك بە سزایەکی دی	تبديل عقوبة بعقوبة أخرى
Squandering, wasting	Dilapidation	دەست بڵاوی، خەرجکردنی نابەجێ	تبذير (إسراف)
Acquittal, discharge	Acquit, acquittement	پاکانە، بێ گوناهی[41]	تبرئة
Order of acquittal	Ordonnance d'acquit	بڕیاری پاکانە (بێ گوناهی)	قرار تبرئة
Justification	Justification	پاساودان، بیانووهێنانەوە	تبرير
Notification	Signification, notification	ڕاگەیاندن، پێڕاگەیاندن، ئاگەهدارکرن	تبليغ
Personal Notification	Signification à la personne	ئاگادارکردنی کەسیی (کەسی پەیوەندیدار)	تبليغ شخصي
Notification at residence	Signification à domicile	ئاگادارکردن لە جێی نیشتەجێبوون	تبليغ في محل الإقامة
Notice of trial	Notification du procès	ڕاگەیاندنی دادخوازنامە بەکەسی پەیوەندیدار	تبليغ بالدعوى
Adoption	Adoption	گرتنە خۆ، هەڵگرتنەوە	تبني
Adoption of a proposal	Adoption d'une proposition	پەسەندکردنی پێشنیازێك	تبني اقتراح
To adopt a child	Adopter un enfant	بە خۆگرتنی منداڵ، منداڵ هەڵگرتنەوە	تبني طفل

[41] بڕیاری دادگە بە لابردنی ئەو تۆمەتەی کە خراوەتە پاڵ تۆمەت پێکراو، بۆیە دەوترێ تۆمەت پێکراو پاکانەی خۆی کردوە و ناشێ جارێکی تر ئەو تۆمەتەی بخرێتەوە پاڵ.

Successively	Successivement	یەك لەدوای یەك	بالتتابع
Fixing	Fixation	جێگیربوون، چەسپبوون	تثبيت
Price fixing	Maintien des prix	جێگیربوونی نرخ	تثبيت الأسعار
Trade, commerce	Commerce	بازرگانی	تجارة
Import trade	Commerce d'importation	بازرگانیی هاوردن	تجارة استيراد
Export trade	Commerce d'exportation	بازرگانیی ناردن	تجارة تصدير
Wholesale trade	Commerce en gros	بازرگانیی بەکۆ (بە کۆمەڵ)	تجارة جملة
Foreign trade	Commerce extérieur	بازرگانیی دەرەوە	تجارة خارجية
Free market	Marché libre	بازرگانیی ئازاد	تجارة حرة
Domestic trade	Commerce intérieur	بازرگانیی ناوخۆیی	تجارة داخلية
Transit trade	Commerce de transit	بازرگانیی ترانزێت (تێپەربوون)	تجارة مرور
Commercial	Commercial	بازرگانیی	تجاري
Commercial credit	Crédit commercial	پشتیوانەی بازرگانی، بڕوایی بازرگانیی	اعتماد (ثقة) تجاري
Business, commercial Enterprise	Entreprise commerciale	پرۆژەیەکی بازرگانییانە	– مشروع تجاري
Trade representative	Représentant commercial	باوڕپێکراوی بازرگانی	– ممثل (معتمد) تجاري
Mercantile port	Port commercial	بەندەری بازرگانی	– ميناء تجاري
Trade mark	Marque de commerce	مارکەی(نیشانەی) بازرگانیانە	علامة تجارية

Excess	Excès	زێدە ڕۆیی، تێپەراندن، زێدەگاڤی	تجاوز
Abuse of power	Excès de pouvoir	تێپەرکردنی سنووری دەسەڵات	تجاوز السلطة
No overtaking	Défense de doubler	تێپەرکردن قەدەغەیە	– ممنوع التجاوز
Renewal	Renouvellement	نۆژەنکردنەوە، تازەکردنەوە	تجديد
Renewal by tacit agreement	Tacite reconduction	تازەکردنەوەی خۆکاری	تجديد ضمني
Test, trial	Epreuve, essai	تاقیکردنەوە، ئەزموون	تجربة
Probation	Mise à la preuve	خرایە ژێر تاقیکردنەوە، تاقیدەکرێتەوە	– وضع تحت التجربة
Challenging of witness	Récusation de témoin	ڕەدکردنەوەی شایەت	تجريح شاهد
Incrimination	Incrimination	تاوانبارکردن، گونەهبارکرن	تجريم
Incrimination of the accused	Incrimination de l'inculpé	تاوانبارکردنی تۆمەتبار	تجريم متهم
Splitting up, division	Fractionnement	بەش بەش کردن	تجزئة
Indivisible	Indivisible	شیاوی بەش بەش کردن نییە، بەش بەش نا کر یٚ	– غير قابل للتجزئة
Spying, espionage	Espionnage	سیخوری	تجسس
Freezing	Rassemblement Blocage	بەستن، ڕاگرتن	تجميد
A price freeze	Blocage des prix	ڕاگرتنی نرخی بازار	تجميد الأسعار

Avoidance	Evitement	خۆلادان، خۆ دوورگرتن	تجنب
Naturalisation	Naturalisation	دەوڵەتنامە وەرگرتن	تجنس
Alliance	Alliance	پەیمان	تحالف
International alliance	Alliance internationale	پەیمانی نێودەوڵەتی	تحالف دولي
To evade the law	Tourner la loi	فێڵ کردن لە قانوون	تحايل على القانون
Under penalty of	Sous peine de	لە ژێری ترسدا، بەهەڕەشە لێکردن	تحت تهديد
Under police Surveillance	Sous la surveillance de la police	لە ژێر چاودێریی پۆلیس، بەچاودێری پۆلیس	تحت مراقبة الشرطة
In defiance of the law	Au défi de la loi	بەرەنگاربوونەوەی قانوون	تحدي القانون
Fixing	Fixation	دیاریکردن	تحديد
Demarcation of the frontier	D'élimination de frontière	سنووردانان، دیاریکردنی سنوور	تحديد الحدود
Determination of compensation	Fixation d'indemnité	دیاریکردنی قەرەبوو	تحديد التعويض
Fixing of the penalty	Détermination de la peine	بڕینەوەی سزا، دیایکردنی سزا	تحديد العقوبة
Limitation of liability	Limitation de la responsabilité	دیاریکردنی بەرپرسێتی	تحديد المسوءولية
Family planning, birth control	Contrôle des naissances	کۆنترۆڵکردنی منداڵبوون	تحديد النسل
Search	Perquisition	پشکنین	تحري

Search warrant	Mandat de perquisition	فەرمانی پشکنین	– أمر بالتحري
Liberation	Libération	ئازادبوون، رزگاری	تحرير
Written	Par écrit	بە نووسین	تحريري
Instigation, incitement	Instigation, incitation	فیتدان، هاندان[42]	تحريض
Misrepresentation, distortion	Déformation	دەستکاریکردن، گۆڕین، تێکدان	تحريف
Prohibition, interdiction	Prohibition, interdiction	قەدەغەکردن	تحريم
Improvement, amelioration	Amélioration	چاککردن	تحسين
Collection	Perception	وەرگرتن (بۆ پارە)	تحصيل (جباية)
Collection of taxes	Perception des impôts	باجگری	تحصيل الضرائب
Preparation	Préparation	سازکردن، ئامادەکردن	تحضير
Preparatory	Préparatoire	ئامادەکاری	تحضيري
Reservation	Réserve	خۆپاریزی، خۆگری	تحفظ
Unreservedly	Sans réserve	بێ خۆگرتن	– دون تحفظ
Acceptance with certain reservations	Acception avec certains réserves	قایلبوون بەلاّم بە هەندێك خۆگرییەوە	– قبول مع بعض التحفظات
Protective Measures	Mesures conservatoires	کارڕایی خۆگریانە	– إجراءات تحفظية

[42] هاندانی کەسێك تاکو کارێکی ناقانوونی بکات بە شێوەیێك کە ئەگەر ئەو هاندانە نەبوایە ئەو کارە نەدەکرا، بۆیە (هاندەر)یش لێپرسراو دەبێ لەگەڵ ئەو کەسەی کە ئەو کارە ناقانوونیەی کردوە.

Verification, authentification	Vérification, constatation	یەکلاکردنەوە، ساغ کردنەوە	تحقق
Insult, outrage	Outrage	سووکایەتی	تحقير (إهانة)
Contempt of a civil servant	Outrage à un fonctionnaire	سووکایەتیکردن به فەرمانبەر	تحقير موظف
Investigation, inquiry	Instruction, enquête	لێکۆڵینەوە	تحقيق
Further inquiry	Enquête complémentaire	زێدە لێکۆڵینەوە	تحقيق إضافي
Preliminary investigation	Enquête préliminaire	لێکۆڵینەوەی سەرەتاییانە	تحقيق أولي
Criminal investigation	Enquête criminelle	لێکۆڵینەوەی تاوانیی	تحقيق جنائي
Judicial inquiry	Investigation judiciaire	لێکۆڵینەوەی داوەریی	تحقيق قضائي
Final investigation	Investigation définitive	دوا لێکۆڵینەوە	تحقيق نهائي
Investigating magistrate	Juge d'instruction	داوەری لێکۆڵینەوە	– قاضي التحقيق
The police carried out an investigation	La police a mené l'enquête	پۆلیس لێکۆڵینەوەکەی کردوە	– قامت الشرطة بالتحقيق
Committee of inquiry, investigating committee	Commission d'enquête	کۆمیتەیەکی لێکولینەوە	– لجنة تحقيقية

Arbitration	Arbitrage	ناوبژیوانی، سەرپشك بوون، ناڤ بژیڤانی[43]	تحكيم
Compulsory arbitration	Arbitrage obligatoire	ناوبژیوانیی داسەپاو	تحكيم إجباري
International arbitration	Arbitrage international	ناوبژیوانیی نێودەوڵەتی	تحكيم دولي
Arbitrator	Arbitre	سەرپشك	– حكم
Award	Décision d’arbitrage	بڕیارێکی سەرپشكانە	– قرار تحكيمي
Analysis	Analyse	شیکردنەوە	تحليل
Sentence analysis	Analyse logique	شیکردنەوەی دەروونی	تحليل نفسي
Loading	Chargement	بارکردن	تحميل
Loading of a ship	Chargement sur navire	بارکردنی کەشتی	تحميل على المركب
Loading port	Port d’embarquement	ئەو بەندەرەی کە باری لێکراوە	– ميناء التحميل
Conversion	Conversion	ئاڵوگۆڕ، گۆڕینەوە	تحويل
Bank transfer	Transfert bancaire	ئاڵوگۆڕی بانکی	تحويل مصرفي
Partiality	Partialité	لایەنگیری	تحيز
Sabotage	Sabotage	تێکدان	تخريب
Storage, storing	Emmagasinage	خەزنکردن، واکردن	تخزين

[43] چارەسەرکردنی ناکۆکییەك لە نێوان دوو لایەندا لەسەر دەستی کەسێك یان دەستیەکی دیاریکراو لەلایەن هەردوولاوە. جاری وایش هەیە (سەرپشك) کەسێك بێ یان دەستەیەك، پێشتر دەست نیشان دەکرێت، پێش پەیدابوونی ئەو ناکۆکیە. لەهەردووحاڵەتدا، ئەو بڕیارەی دەیدا دەبێ هەردوولا قبووڵی بکەن.

Storage of goods	Emmagasinage des marchandises	خەزنكردنی شتوومەك	تخزين السلع
Specialisation	Spécialisation	پسپۆری	تخصص
Destination	Destination	تایبەت، بەلاوە نان، تەرخانكردن، دەستنیشانكردن	تخصيص
Planning	Planification	نەخشەكێشان، پلانرێژی	تخطيط
Economic planning	Planification économique	نەخشەكێشانی ئابووریانە، پلانرێژی ئابووریانە	تخطيط اقتصادي
Reduction	Réduction	كەمكردنەوە، داشكاندن	تخفيض
Tax cut	Réduction d'impôts	كەمكردنەوەی باج، باج داشكاندن	تخفيض الضرائب
Mitigation	Atténuation	سووككردن	تخفيف
Mitigation of punishment	Atténuation de la peine	سووككردنی سزا، كەمكردنەوەی سزا	تخفيف العقوبة
Abandonment, renunciation	Abandon, renonciation	دوا كەوتن لە ئامادەبوون	تخلف عن المثول
Mentally retarded	Arrière	گێلێتی، كەم هۆشی	تخلف عقلي
Default in payment	Défaut de paiement	دواكەوتن لەپارە دانەوە	تخلف عن الدفع
To default	Faire défaut	دەست بەردان، دەست هەلگرتن	تخلي
To waive a claim	Renoncer à sa réclamation	دەستی لە داواكەی هەلگرت، دەستبەرداری داواكەی بوو	تخلی عن طلبه

Estimation, valuation	Estimation, évaluation	خەملاٚندن، قرساندن، قەپلاندن	تخمين
Intimidation	Intimidation	ترساندن	تخويف
Deliberation	Délibération	بیرورٍا گۆرٍینەوە	تداول الرأي
Careful mangagement	Ménagement	تەگبیرکردن	تدبير
Intervention	Intervention	خۆتێوەردان، خۆتێخزان، دەستتێوەردان	تدخل
Intervention of a third party in a lawsuit	Intervention d'un tiers dans un procès	خۆتێوەردانی کەسی سێیەم لەداوادا	تدخل شخص ثالث في دعوى
Training	Entraînement	مەشق، رٍاهێنان	تدريب
Gradually	Graduellement	بەرە بەرە، وردە وردە	تدريجيا
Teaching	Enseignement	دەرس وتنەوە، وانە وتنەوە	تدريس
Verification, checking	Vérification	وردەکاری	تدقيق
Fraud	Fraude	ساختەکاری، فێڵ بازی، پەنهانکردن[44]	تدليس
Fraudulent intent	Intention frauduleuse	نیازی فێڵکردن	– نية تدليس
Inscription	Inscription	تۆمار کردن، نووسینەوە، نڤیسینەڤە	تدوين
To chair a meeting	Présider une	سەرکردایەتی کردنی	ترأس اجتماع

[44] مەبەست لێرەدا پەنابردنە بەر رٍێو شوێنی نابەجیٚ لەگەڵ کەسێکدا تاکو لەگەڵیا پێك بێت. ئەو کەسەی وا ساختەی لیٚ کراوە دەتوانیٚ داوای هەڵوەشاندنەوەی ئەو رٍێککەوتنە بکات، بە مەرجیٚ بیسەلمێنیٚ کەوا لە ئاکامی ئەو ساختەکاریەدا تووشی ئەو رٍێککەوتنە بووە.

	réunion	كۆبوونەوەیەك، بەڕێوەبردنی كۆبوونەوەیەك	
By mutual Agreement	De gré à gré	لێكڕازیبوون، رەزامەندی	تراضي
Amicable agreement, out-of-court settlement	Règlement à l'amiable	رێككەوتن بە رەزامەندیەتی	– تسوية بالتراضي
Education	Education	پەروەردە	تربية
Translation	Traduction	وەرگێڕان	ترجمة
Translator	Traducteur	وەرگێڕ	– مترجم
Welcome	Accueil	پێشوازی	ترحيب
Transfer, conveyance	Transfert, virement	ڕاگوێزتن، كۆچ پێكردن	ترحيل
Hesitation	Hésitation	دوودڵی، ڕاڕایی	تردد
Candidature	Candidature	پاڵاوتن، ناودێری	ترشيح
Promotion	Avancement	پلە پێدان	ترفيع (ترقية)
To be promoted	Prendre de l'avancement	پلەیەك سەركەوتن	ترفيع درجة
Abandonment	Abandon	واز هێنان لە ، دەست هەڵگرتن لە[45]	ترك (تخلي)
To leave the service	Quitter le service	واز لە كارهێنان	ترك الخدمة
Abandonment of	Désistement	واز لە داوا هێنان	ترك الدعوى

[45] مەبەست لیرەدا دەست هەڵگرتنە لە ماف. بەكاریش دێت بۆ بە جێهێشتنی مالی ژن ومێردایەتی لە لایەن یەكێكیانەوە: ژن یان مێرد.

action	d’action		
Succession, inheritance	Succession, héritage	میرات	تركة (ميراث)
Estate in abeyance	Succession vacante	میراتی بێ خاوەن	تركة شاغرة
Repairing, restoring, mending	Réparation, restauration	چاککردن، پینەو پەڕۆکردن	ترميم
Urgent repairs	Restauration urgente	چاککردنەوەی پەلە	ترميم عاجل
Increase	Accroissement	زێدە کردن	تزايد
Falsification	Falsification	ساختەکاری، دەستکاری، دەست لێ دان، تەزویر[46]	تزوير
Falsification of accounts	Falsification des comptes	دەستکاری (تەزویری) حیساب	تزوير الحسابات
Election fraud, vote rigging	Tripotages électoraux	دەست تێوەردان لە هەڵبژاردن، تەزویری هەڵبژاردن	تزوير الانتخابات
Falsification of the registers	Falsification des registres	دەستکاری کردنی تۆمارگەکان	تزوير السجلات
Counterfeiting	Contrefaçon de monnaies	قەڵبەزەنی[47]	تزوير النقد
Tolerance	Tolérance	چاوپۆشین	تسامح
Equality	Egalité	یەکسانی	تساوي
Registration, recording	Enregistrement	تۆمار کردن، تۆمارکرن	تسجيل

[46] وشەی (تزویر) فارسیە لە(زور)ەوە هاتوە،دەتوانین بەکاری بێنین .

[47] قەڵبەزە لە پارەی (قەڵب)ەوە هاتوە، (قەڵبەزەند) بە مانای (مزور) دێت.

Registration of a company	Enregistrement d’une société	تۆمارکردنی کۆمپانیا	تسجيل الشركة
Repayment, reimbursement	Remboursement	دانەوە	تسديد
Payment of an account	Paiement d’un compte	حیساب دانەوە	تسديد حساب
Discharge of a debt	Règlement d’une dette	قەرد دانەوە	تسديد دين
Dismissal, redundancy	Licenciement	بەرەلاَ کردن، دەست بەردان	تسريح
Quotation	Cotation	نرخ دانان	تسعير
Official quotation	Cotation officielle	نرخ دانانی رەسمی(فەرمی)	تسعيرة رسمية
Hierarchy	Hiérarchie	زنجیرە، یەك لەدوای یەك	تسلسل
Advance	Avance	پێشینەدان، دەست گرتن	تسليف
Delivery	Livraison	پێدان، دانەدەست	تسليم
Delivery note	Bulletin de livraison	ڕاگەیاندنی دانەدەست	– إشعار بالتسليم
Capitulation	Capitulation	خۆ بەدەستەوەدان	تسليم النفس
Poisoning	Empoisonnement	ژەهراوی بوون	تسمم
To die of poisoning	Mourir d’empoisonnement	مردنی ژەهراوی بوون	– الموت تسمما
Nomination	Nomination	ناولێنان	تسمية
Easiness, facility	Facilité	ئاسانکردن	تسهيل
Facilities	Facilités	ئاسانکاری	تسهيلات

Settlement	Règlement	چارەسەر کردن، تەختکردن	تسوية
Settlement of a difference	Règlement d'une différence (divergence)	چارەسەرکردنی ناکۆکی	تسوية خلاف
Judicial settlement	Règlement judiciaire	چارەسەرکردنی داوەرییانە	تسوية قضائية
Dilatory	Dilatoire	پێچوپەناکردن	تسويف
Marketing	Commercialisatio n	بازارکاری	تسويق
Resemblance	Ressemblance	لێکچوون	تشابه
Quarrel	Bagarre, querelle	بە شەر هاتن	تشاجر
Consultation, deliberation	Consultation, délibération	راوێژکردن، ڕاوێژکاری	تشاور
Encouragement	Encouragement	هاندان، دنەدان	تشجيع
Increase in penalty	Aggravation de peine	سزا سەختکردن، توند کردنی سزا	تشديد العقوبة
Vagrancy	Vagabondage	سەرگەردانی، بێ لانەیی، لانەوازی	تشرد
Autopsy, post mortem examination	Autopsie de cadavre	توێژکاریی لاشە	تشريح الجثة
Legislation	Législation	قانوون دانان	تشريع
Legislative	Législatif	قانوون دانەر	تشريعي
Elections to the legislature	Elections législatives	هەڵبژاردنی قانوون دانەران	– انتخابات تشريعية

Legislative power	Le pouvoir législatif	دەسەڵاتی قانوون دانان	سلطة تشريعية
Legislative body	Corps législatif	ئەنجومەنی قانوون دانەران	– مجلس تشريعي
Decree-law, statutory order	Décret-loi	فەرمانی قانوونی	– مرسوم تشريعي
Protocol	Protocole	پرۆتۆکۆڵ	تشريفات
Formation	Formation	دامەزراندن، پێکهێنان	تشكيل
Formation of the cabinet	Formation du cabinet	پێکهێنانی کابینە	تشكيل الوزارة
Slander, defamation	Diffamation	ئابڕووبردن، ناوزڕاندن، هەتك برن	تشهير
Slander and libel	Diffamation par écrite	ناوزڕاندن بە نووسین	تشهير بالكتابة
An action for slander	Procès en diffamation	داوای ناوزڕاندن	– دعوى تشهير
Deformation	Déformation	شێواندن	تشويه
Tampering with the facts	Altération des faits	شێواندنی ڕووداوەکان	تشويه الوقائع
Collision due to fault of both parties	Abordage mixte	پێکدادان بە هۆی هەڵەی هەردوولاوە	تصادم بسبب خطا مشترك
Reconciliation	Réconciliation	ئاشت بوونەوە، چاکبوونەوە	تصالح
Rectification	Rectification	پەسەندکردن، ڕاستاندن	تصديق
Ratification of a signature	Ratification d'une signature	ڕاستاندنی ئیمزا(واژوو)	تصديق توقيع

Ratification of a treaty	Ratification d'une traité	پەسەندکردنی پەیمانێك	تصديق معاهدة
Action, behaviour	Acte	هەڵسوکەوت، کردەوە، رەفتار	تصرف
To act for someone	Agir au nom de quelqu'un	کار کردن بە ناوی کەسێکی کەوە	تصرف باسم شخص ما
Unfriendly action	Acte inamical	رەفتارێکی نا دۆستانە	تصرف غير ودي
Juridical action	Acte juridique	کردەوەێکی قانوونیانە	تصرف قانوني
Illegal action	Acte illégal	کردەوەیەکی ناقانوونیانە	تصرف مخالف للقانون
Declaration	Déclaration	ڕاگەیاندن، ڕادەربرین، دووان	تصريح
Notice of an accident	Déclaration d'accident	ڕاگەیاندن بە رووداوێك	تصريح بالحادث
Declaration of Human Rights	Déclaration de Droits de l'Homme	جا ڕ نامەی مافی مرۆڤ	تصريحة حقوق الإنسان
Escalation	Escalade	توووند کردن، هەڵکشاندن	تصعيد
Liquidation	Liquidation	پاکتاوکردن، پاکژکردن، خاوێنکردن، پاکسازی، پا رزنین، لەناوبردن	تصفية
Compulsory liquidation	Liquidation forcée	پاککاری (پاکسازی)بە زۆر (بە تۆپزی)، (داسەپاو)	تصفية إجبارية
Voluntary liquidation	Liquidation volontaire	پاککاری خوایشتی	تصفية اختيارية

Settlement of a succession	Liquidation d'une succession	پاککاری میرات[48]	تصفية تركة
Winding up by order of court, compulsory liquidation	Liquidation judiciaire	پاککاری داوەرییانە	تصفية قضائية
Reform	Réforme	چاککردن	تصليح
Industrialisation	Industrialisation	سازکردن، دروستکردن	تصنيع
Classification	Classification	بابەت کردن، پۆلێنکردن	تصنيف
Classification register	Registre de classification	تۆمارگەی(دەفتەری) پۆلێنکردن	– سجل تصنيف
Vote, suffrage	Vote, suffrage	دەنگدان	تصويت
Vote by a show of hands	Vote à main levée	دەنگدان بە دەست بەرزکردنەوە	تصويت برفع الأيدي
Vote of confidence	Vote de confiance	دەنگدان بە باوەڕ پێکردن	تصويت بالثقة
Disenfranchise-ment	Privation du droit de vote	بێبەشکردن لە دەنگدان	– حرمان من التصويت
To proceed to a vote	Procéder au vote	دەستکردن بە دەنگدان	– البدء بالتصويت
Solidarity, joint liability	Solidarité	هاوکاری[49]	تضامن
Jointly and severally	Solidairement	بەهاوکارێتی	– بالتضامن

[48] مەبەست لێرەدا دیاری کردنی میراتی کەسێکی مردوە، بە دەستنیشان کردنی ناوی ئەو کەسانەی قەرزیان بە سەریەوە هەیە، لە گەڵ ناوی میراتگران، پاشان دابەش کردنی ئەو میراتە بە سەریاندا.

[49] لێرەدا مەبەست هاوکاریتیی چەند کەسێکە کە پێکەوە قەرداری کەسێك بن بە شێوەیەك کە خاوەن قەرد بتوانێ داوای هەموو قەردەکەی لە یەکێکیان بکات. ئەم حاڵەتە لە کۆمپانیای هاوکاری بە ڕوونی دەردەکەوێت، بە تایبەتی پاش ڕاگەیاندنی نابووتیەتی ئەو کۆمپانیایە، چونکە خاوەن قەرد دەتوانێ داوای هەموو قەردەکەی لە یەکێ لە بەشدارابوانی ئەو کۆمپانیایە بکات.

Sacrifice	Sacrifice	فیداکاری، قوربانی دان	تضحية
Inflation	Inflation	هەڵئاوسان، قەبەبوون	تضخم
Monetary inflation	Inflation monétaire	هەڵئاوسانی دراوی، ئەنفلاسیۆن[50]	تضخم نقدي
Restriction, limiting	Restriction	تەسك كردنەوە، بەرتەسككردنەوە	تضييق
Cleansing	Nettoyage	پاکژ کردن، پاکسازی	تطهير
Development	Développement	پەرەسەندن، پێشخستن	تطور
Developing	Développement	پەرەپێدان	تطوير
Endorsement	Endossement, endos	پاشنووس، جیرۆ	تظهير
Endorsement after maturity	Endossement postérieur a l'échéance	جیرۆی دوای دوامۆڵەت	تظهير بعد الاستحقاق
Conditional endorsement	Endossement conditionnel	جیرۆی بە مەرج	تظهير مشترط
Blank endorsement	Endossement en blanc	جیرۆ لە سەر سپی	تظهير على بياض
Endorsement of a bill	Endossement	جیرۆی قەواڵەی بازرگانی	تظهير ورقة تجارية
Equality	Egalité	هاوتایی، هاوسەنگ	تعادل
Equality of votes	Egalité de voix	هاوسەنگیی دەنگەکان	تعادل الأصوات
Annoyance	Contrariété	نەگونجان، نەلوان	تعارض
Acquaintance	Connaissance	یەکترناسین	تعارف

[50] تێرمی ئەنفلاسیۆن ئەمرۆکە بوە بە تێرمێکی جیهانی و لە زۆر زمانانداا بەکاردێت.

Convention	Convention	ڕێککەوتنکاری	تعاقد
Capacity to contract	Capacité de contracter	شیاوی ڕێککەوتنکاری	– أهلية التعاقد
Intention to contract	Intention de contracter	نیازی ڕێککەوتنکاری	– نية التعاقد
Contractual relationship	Rapport contractuel	پەیوەندی ڕێککەوتنکاری	– علاقة تعاقدية
Negotiation	Négociation	سەودا کردن	تعامل تجاري
Co-operation, collaboration	Coopération, collaboration	هاریکاری، هەرەوەزی	تعاون
Co-operative	Coopératif	هەرەوەزی	تعاوني
Co-operative society	Société coopérative	کۆمەڵەی هەرەوەزی	– جمعية تعاونية
Co-existence	Co-existence	پێکەوە ژیان	تعايش
Expression	Expression	دەربڕین، گوزارشت	تعبير
Numbering	Numérotage	ژماردن	تعداد
Polygamy	Polygamie	فرەژنی، چەندژنی	تعدد الزوجات
Modification, amendment	Modification, amendement	هەموارکردن، ڕاست کردنەوە، چاککردن	تعديل
Alteration of a contract	Modification d'un contrat	گۆڕینی ڕێککەوتن	تعديل عقد
Torture	Torture	ئەشکەنجەدان، ئازاردان	تعذيب
Torture of an accused	Torture d'un accusé	ئەشکەنجەدانی گومان لێکراو	تعذيب متهم
To incur a risk	Courir un risque	کەوتە مەترسییەوە	تعرض لخطر

Customs tariff	Tarif douanier	تاریفەی گومرگی	تعرفة جمركية
Definition	Définition	ناساندن	تعريف
Abuse, arbitrary	Abus, arbitraire	لەوتاندن	تعسف
Abuse of a right	Abus de droit	لەوتاندن لە ماف بەکارهێنان	تعسف في استعمال الحق
Abusive	Abusif	بە لەوتاندن	تعسفي
Chauvinism	Chauvinisme	شۆڤێنیزم، نەتەوەپەرستێتی تەسك	تعصب قومي
Complication, complexity	Complication	ئالۆزبوون، گریٚ تێکەوتن	تعقيد
Teaching	Enseignement	فێرکردن(خوێندن)	تعليم
Primary education	Enseignement primaire	فێرکردنی (خوێندنی) سەرەتایی	تعليم ابتدائي
Secondary education	Enseignement secondaire	فێر کردنی (خوێندنی) ئامادەیی	تعليم ثانوي
Private education	Enseignement privé	فێرکردنی (خوێندنی) تایبەتی	تعليم خاص
Higher education	Enseignement supérieur	فێرکرنی (خوێندنی) بالاٚ	تعليم عالي
Co-education	Enseignement mixte	فێرکردنی (خوێندنی) تێکەلاٚو	تعليم مختلط
Vocational training	Enseignement professionnel	فێرکردنی (خوێندنی) پیشەیی	تعليم مهني
Directives	Instructions	رێنما	تعليمات

Ministerial directives	Instructions ministérielles	ڕێنمایی وەزاری	تعليمات وزارية
Premeditation	Préméditation	ئەنقەست	تعمد
Premeditated	Avec préméditation	بە ئەنقەست	بتعمد
Manslaughter	Homicide sans préméditation	کوشتنی بە نا ئەنقەست	– قتل غير عمدي
Wilful murder	Meurtre avec préméditation	کوشتنی بە ئەنقەست	– قتل عمدي
Reconstruction	Reconstruction	ئاوەدان کردنەوە	تعمير
Generalisation	Généralisation	بڵاو کردنەوە، گشتگیری	تعميم
Promise, undertaking	Promesse	بەڵێن، گفت	تعهد
Undertaking to sell	Promesse de vente	گفتی فرۆشتن	تعهد بالبيع
To break one's promise	Manquer à sa promesse	بەجێ نەگەیاندنی گفت، پەشیمان بوونەوە لە گفت	– إخلال بالتعهد
Compensation, allowance, indemnity	Compensation, indemnité	بژاردن، قەرەبووکردن	تعويض
Key money	Pas-de-porte	سەرقفلأنە	تعويض بإخلاء
Conventional redress	Compensation conventionnelle	بژاردن بەپێی ڕێککەوتن	تعويض اتفاقي
Damages	Dommages – intérêts	بژاردنی (قەرەبووکردنی) زیان[51]	تعويض أضرار
Indemnity for delay	Indemnité pour retard	بژاردن بەهۆی	تعويض تأخيري

[51] ئەو پارەو پوولەی دەدرێ بەو کەسەی زیانێکی لێکەوتوە، لەبەر هەر هۆیەك بێ ، وەکو دواکەوتنی لایەنێك لە جێبەجێکردنی ڕێککەوتننامەی نێوانیاندا، یان لە بەر جێبەجێکردنی بە شێوەیەکی نارێك و ناتەواو، یان بە هۆی تاوانێك دەر هەقی کرایێت و بوویێتە هۆی زیان لە ماڵی یان لە سەری کەوتبێ.

		دواکەوتنەوە[52]	
War indemnity	Indemnité de guerre	بژاردنی زیانی جەنگ	تعويض حرب
Nomination, appointment	Nomination, désignation	ناولێنان، دامەزراندن	تعيين
To assign a counsel for the defence	Un avocat nommé d'office	دانانی دادیارێك بە شێوەیەکی رەسمی	تعيين محامي بصورة رسمية
Appointment to a post	Nomination à un poste	لەسەر کار دامەزراندن	تعيين لوظيفة
Abduction, seduction	Détournement, séduction	تەفرەدان، لەخشتەبردن، فرێودان، سەردابرن	تغرير
Corruption of a minor	Détournement d'un mineur	تەفرەدانی منداڵی ناکام[53]، لەخشتەبردنی منداڵی ناکام	تغرير بقاصر
Absence	Absence	ئامادەنەبوون	تغيب (غياب)
Non-appearance	Non-comparution	ئامادەنەبوون لەبەردەم دادگەدا	تغيب عن المحكمة
Changing	Changement	گۆڕین	تغيير
Optimism	Optimisme	ڕەشبینی	تشاؤم
Understanding	Entente	لەیەك گەیشتن	تفاهم
Disparity	Disparité	جیاوازی	تفاوت (تباين)
Search, inspection	Perquisition	پشکنین	تفتيش
Inspector	Inspecteur	پشکنەر	– مفتش

[52] زۆر جاران دواکەوتنی لایەنێکی ڕێککەوتننامە لە جێبەجێکردنی ئەرکەکانی سەر شانی لە کاتی دیاری کراودا، دەبێتە هۆی زیان لێکەوتن لە لایەنەکەی دی ئەو ڕێککەوتننامەیە، بۆیە دەتوانێ داوای بژاردنی ئەو زیانە بکات.

[53] شێوەی تەفرەدانی منداڵی ناکام زۆرە، وەك فڕاندنی یان دەست درێژی کردنە سەر نامووسی.

Right of access	Droit de visite	مافی پشکنین	– حق التفتيش
House search	Perquisition à domicile	ماڵ (خانوو)پشکنین	تفتيش المسكن
Explosion	Explosion	تەقاندنەوە	تفجير
Unloading	Déchargement	بەتاڵکردن، چۆڵکردن	تفريغ
Separation	Séparation	لێك جیاکردنەوە، ژێك جوداکرن	تفريق
Legal separation	Séparation de corps	لێك جیاکردنەوەی جەستەیی لەنێو ژن و مێردا	تفريق بين الزوجين جسمانيا
Interpretation	Interprétation	لێکدانەوە	تفسير
Literal interpretation	Interprétation littérale	لێکدانەوەی دەقاودەق	تفسير حرفي
Broad interpretation	Interprétation large	لێکدانەوەی بەرین	تفسير واسع
Detail	Détail	بە دوورو درێژی، درێژەپێدان	تفصيل
Thought	Pensée	هزر، بیرکردنەوە	تفكير
Way of thinking	Façon de penser	شێوەی بیرکردنەوە	– طريقة التفكير
Refutation	Réfutation	پووچەڵکردنەوە	تفنيد
Delegation	Délégation	دەسەڵات پێدان	تفويض
To act on the authority of someone	Agir en vertu d'une délégation	کارکردن بە پێی دەسەڵات	تصرف بموجب تفويض
Confrontation of accused with witnesses	Confrontation	روو بە روو کردنەوەی تۆمەتپێکراو لەگەڵ	تقابل المتهم مع الشهود

		شایەتەکاندا	
Prescription	Prescription	بە سەرچوونی ماوە، ب سەر ڤەچوون	تقادم
Prescription right	Droit de prescription	مافی ماوە بە سەرچوون	– حق التقادم
To raise a defence under the statute of limitations	Invoquer la prescription	داوای رەتکردنەوەی داوا لەبەر ماوە بەسەرچوون[54]	– دفع بالتقادم
Negative Prescription	Prescription extinctive	ماوە بەسەرچوونی دۆڕاو[55]	تقادم مسقط
Positive Prescription	Prescription acquisitive	ماوە بە سەرچوونی هاتنە دەست[56]	تقادم مكسب
Short prescription	Prescription courte	ماوە بە سەرچوونی کورت	تقادم قصير الأجل
Period of limitations	Délai de prescription	ماوەی ماوە بە سەرچوون	– مدة التقادم
Peremptory plea	Exception péremptoire	داوای رەتکردنەوەی داوا لەبەر بەسەرچوونی ماوە	– دفع بتقادم الدعوى
Retirement	Retraite	خانەنشینی	تقاعد

[54] ئەگەر کەسێك مافێکی هەبێ و ماوەیەکی درێژ لێی نەپێچێتەوە، ئەو بێدەنگییەی وادەگەیێنێ کەنیازی نییە داوای ئەو مافەی بکات، قانوونیش دەبێ رادەیەك بۆ ئەو بێدەنگییە دابنێ، بۆیە ماوەیەکی دەستنیشان کردووە کەدەبێ لەو ماوەدا بێ دەنگ نەبێ و داوای مافەکەی بکات. پاش بەسەرچوونی ئەو ماوە دیاریکراوە، ئەگەر لایەنی دیکەی داواکە داوای رەتکردنەوەی ئەو داوایە بکات، دادگە تەماشای ئەو داوایە ناکات، بەلاّم بەو مەرجانەی کە قانوون دەستنیشانی کردوون.

[55] پێویستە لە سەرەتای تەماشاکردنی داوادا، ئەوکەسەی داوای لە سەر کراوە ئاگاداری دادگە بکات کە داواکەر مافی داوا کردنی ئەو مافەی نەماوە، چوونکە ئەو ماوەیەی قانوون دەستنیشانی کردووە بۆ داواکردنی مافەکەی بە سەرچووە. ئەم رەتکردنەوەی داوایە لە سەربنەمای(ماوە بە سەرچوونی دۆڕاو) دامەزراوە.

[56] بە پێچەوانەی حالەّتی پێشتر، لێرەدا ئەوکەسەی کە بە شێوەیەکی قانوونی دەستی بە سەر شتێکدا گرتوە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو،دەتوانێ داوای رەتکردنەوەی داوای بەرامبەرەکەی بکات بە پێی ئەم هەقەی کە قانوون پێی داوە.

Pensioned off	Mise à la retraite	خانەنشین کردن	– إحالة على التقاعد
Negligence	Négligence	گوێ پێ نەدان، خەمساردی، کەمتەرخەمی	تقاعس (إهمال)
Through an oversight	Par négligence	لە بەر کەمتەرخەمی	– بسبب التقاعس
Criminal negligence	Négligence criminelle	گوێ پێ نەدانی تاوانی	تقاعس جنائي
Traditions	Traditions	نەریت	تقاليد
Progress	Progrès	پێشکەوتن	تقدم
Progressive	Progressif(vie)	پێشکەوتنخواز	تقدمي
Estimation, valuation	Estimation, évaluation	هەڵسەنگاندن ، نرخاندن، خەملاندن، قرساندن (بۆ سامان)	تقدير
Weight of evidence	Evaluation des preuves	هەڵسەنگاندنی بەڵگەکان	تقدير الأدلة
Estimated income	Allivrement	خەملاندنی داهات	تقدير الدخل
Assessment of damage	Estimation du dommage	قرساندنی زیان	تقدير الأضرار
Discretionary	Discrétionnaire	بە مەزەندە	تقديري
Discretionary power	Pouvoir discrétionnaire	دەسەڵاتی هەڵسانگدن	– سلطة تقديرية
Presentation	Présentation	پێشخستن، بەرچاو خستن	تقديم
Proceedings	Déposition d’un procès	دادخوازی، داد کردن	تقديم دعوى
Production of	Production des	بەڵگە هێنانەوە	تقديم البينات

evidence	preuves		
Lodging a complaint	Déposition d'une plainte	شکات کردن، سکاڵا کردن	تقديم شكوى
Presentation of documents	Apport de pièces	پێشکەش کردنی دۆکیمەنت	تقديم وثائق
Rendering of an account	Reddition de compte	پێشکەشکردنی حیساب	تقديم الحسابات
Presentation of the books	Représentation des livres de commerce	بەردەست خستنی دەفتەری بازرگانی	تقديم الدفاتر التجارية
Report	Rapport	راپۆرت	تقرير
Expert's report	Rapport d'expert	راپۆرتی پسپۆڕێك	تقرير خبير
Financial report	Rapport financier	راپۆرتی دارایی	تقرير مالي
False report	Faux rapport	راپۆرتی ساختە (دەست کاری کراو)	تقرير مزور
Self-determination	Autodéterminatio n	بڕیاردانی چارەنووس، خۆ بڕیاردان، دیاریکردنی چارەنووس	تقرير المصير
Payment by instalments	Echelonnement	جوون جوون کردن	تقسيط
Division, sharing out	Division	بەشکردن، بەشینەوە	تقسيم
Apportionment of inheritance	Répartition de succession	میرات بەشکردن	تقسيم التركة
Dividing up of an estate	Morcellement d'une propriété	موڵك بەشکردن	تقسيم ملك
Shortening	Raccourcissement	کورت کردنەوە	تقصير

Reduction of repayment period	Réduction du remboursement	کورت کردنەوەی ماوەی پارە دان	تقصير مدة التسديد
Negligence	Négligence	دریغی، بێگوێی، کەمتەرخەمی	تقصيري
Criminal responsibility	Responsabilité delictuelle	بەرپرسیی کەمتەرخەمی	– مسؤولية تقصيرية
Price fluctuation	Fluctuations des prix	بەرزو نزمیی نرخی شتو مەك	تقلب الأسعار
Imitation	Imitation	لاسایی کردنەوە	تقليد
Counterfeiting	Contrefaçon	قەڵبەزیی	تقليد (تزييف) النقد
Traditional, classical	Traditionnel, classique	نەریتی	تقليدي
Diminution	Diminution	کەمکردنەوە	تقليل
Technical	Technique	تەکنیك	تكنيك
Technician	Technicien	تەکنیك کار	تكنيكي
Codification	Codification	قانوون دانان، بە قانوونی کردن	تقنين
Code	Code	کۆد	تقنين (مجموعة قوانين)
Calendar	Calendrier	ساڵنامە، رۆژ ژمێر	تقويم
Evaluation	Evaluation	نرخاندن، هەڵسەنگاندن	تقييم
Solidarity	Solidarité	هاوکاری	تكافل (تضامن)
Joint and several liability	Solidarité de responsabilité	هاوکاریی بەرپرسیاری	تكافل المسؤولية
Equivalence	Equivalence	هاوتایی	تكافؤ

Repetition	Répétition	دووباره	تكرار
Recidivism	Récidive	تاوان کردنەوه	تكرار الجريمة (العود)
Summons, subpoena	Assignation	ئاماده نامه، بەدوادا ناردن	تكليف بالحضور
Supplement	Supplément	تەواوکەر	تكملة
To require further investigation	Réclamer complément d'instruction	پێویستی به تەواوکردنی لێکۆڵینەوه هەیه	–يستلزم تكملة التحقيق
Complementary, supplementary	Complémentaire, supplémentaire	تەواوکاری	تكميلي
Formation	Formation	دروستکردن، دامەزراندن	تكوين
Adaptation	Adaptation	سازدان، گونجاندن، لێراهاتن	تكيف
Flagrant delicto	Flagrant délit	بەتاوانەوه گرتن	تلبس بالجريمة
Deterioration, worsening	Détérioration	لەناوچوون	تلف
Perishable goods	Denrée périssable	ئەو شتانەی تێك دەچن	– مواد قابلة للتلف
Damage due to negligence	Dégâts dus à la négligence	لەناوچوون به هۆی گوێ پێ نەدانەوه	تلف ناجم عن الإهمال
Falsification	Falsification	هەڵبەستن	تلفيق
Fabricating a piece of news	Fabrication d'une nouvelle	هەواڵ هەڵبەستن	تلفيق نبا
Assimilation	Assimilation	لێکچوون	تماثل
Malingering	Simulation de maladie	خۆ نەخۆش کردن	تمارض

Enjoyment, possession	Jouissance, possession	کەڵك وەرگرتن، چێژ وەرگرتن	تمتع
Enjoyment of a right	Jouissance d'un droit	کەڵك وەرگرتن لە مافی خۆی	تمتع بحق
Representation, delegation	Représentation, délégation	نوێنەرایەتی، نواندن	تمثيل
Commercial representation	Représentation commerciale	نوێنەرایەتیی بازرگانی	تمثيل تجاري
Diplomatic representation	Représentation diplomatique	نوێنەرایەتیی دیبلۆماسی	تمثيل دبلوماسي
Proportional representation	Représentation proportionnelle	نوێنەرایەتیی ڕێژەیی	تمثيل نسبي
Prorogation, prolongation, extension	Prorogation, prolongation, extension	درێژەپێدان، درێژکرنەوە، درێژکرن	تمديد
Renewal of lease	Prorogation de bail	درێژە پێدانی کرێگرتن	تمديد الإيجار
Rebellion	Rebellion	یاخی بوون	تمرد
Exercise, training	Exercice, stage	مەشق، ڕاهێنان	تمرين
To escape	S'échapper	خۆ دزینەوە	تملص
Acquisition, acquiring	Acquisition	خاوەنداری، خاوەنیەتی، بەخاوەن بوونی موڵك	تملّك

Acquisition in return for Remuneration	Acquisition à titre onéreux	بەخاوەن بوونی بە پێناو (لە جیاتی)[57]	تملّك بعوض
Freely acquired	Acquisition à titre gratuit	بە خاوەنبوون بە بێ بەرانبەر[58]	تملّك بغير عوض
Acquisition by reason of death	Acquisition à cause de mort	بە خاوەنبوون بە هۆی مردنەوە[59]	تملّك بسبب الموت
Acquisition of fruits	Acquisition des fruits	بە خاوەنبوونی بەر خۆر[60]	تملّك الثمار
Legal (lawful) acquisition	Acquisition légale	موڵکایەتی شەرعی	تملّك شرعي
Alienation	Aliénation	بە موڵککردنی یەکێکی کە	تمليك
Financing	Financement	پارە پێدان	تمويل
Distinction, discrimination	Distinction, discrimination	جودایی کردن	تمييز
Racial discrimination	Discrimination raciale	جودایی کردنی رەگەزی	تمييز عنصري
Cassation	Cassation	چاوپێدا گێرانەوە	تمييز (نقض)
Conflict, contesting	Conflit, contestation	ناکۆکی، ناتەبایی	تنازع
Conflict of jurisdiction	Conflit de compétence	ناکۆکیی دەستدارێتی	تنازع الاختصاص

[57] بەخاوەن یوونی شتێك بەرانبەر شتێکی تر، وەکو کڕین و فرۆشتن، یان گۆڕینەوەی شتێك بە شتێکی تر. بەڵام زۆر جاران ئەو بەرانبەرە مەبلەغێکی پارە یەکە هەردولا لە کاتی رێککەوتنیاندا دەستنیشانی دەکەن.

[58] بەخاوەن یوونی شتێك بە بێ پەرانبەر، وەکو وەرگرتنی پارە یان شتێکی تر لە بەخشیندا.

[59] لیرە کەسێك دەبێ بە خاوەن موڵکی شتێك بە بێ پەرانبەر، بە هۆی مردنی کەسێکی کەوە.

[60] لێرەدا تەنیا بەرهەمی شتێك دەبێتە موڵکی کەسێکی کە، وەکو یەکێك باخچەوانی باخی کەسێکی کە بێت بە مەرجێ هەمو بەرەکەی یان بەشێکی بۆ باخچەوانەکە بێت.

Conflict of laws	Conflit des droits	ناکۆکیی دەستداریێتی لە نێو قانووندا[61]	تنازع القوانين
Withdrawal, renunciation	Désistement, renonciation	وازهێنان، دەست هەڵگرتن، ژێ داگێران	تنازل
Waiver of a claim	Désistement de revendication	وازهێنان لە داواکاری	تنازل عن الادعاء
Abandonment of action	Désistement d'action	وازهێنان لە داوا	تنازل عن الدعوى
Waiver of a right	Abandon d'un droit, renonciation à un droit	دەست لە ماف هەڵگرتن، ژێ داگێران ژ مافی	تنازل عن حق
Waiver clause	Clause d'abandon	مەرجی وازهێنان	– شرط التنازل
Implied waiver	Renonciation tacite	وازهێنانی ناوئاخنی (دەروونی)	تنازل ضمني
Rivalry, competition	Concurrence, rivalité	پێشبرکێ ، هەڤبرکێ	تنافس
Unfair competition	Concurrence déloyale	پێش برکێی ناڕەوا	تنافس غير مشروع
Diminution	Diminution	کەم بوونەوە	تناقص
Discordance, contradiction	Discordance, contradiction	ناسازی، ناکۆکی، هەڤدژ	تناقض
Alternative	Alternatif	نۆرە	تناوب
Alternatively	Alternativement	بە نۆرە	– بالتناوب
Relegation,	Déclassement	داشکاندن	تنزيل

[61] جارو بار کێشە لە نێوان دوویان چەند قانوونێك پەیدا دەبێت ونازانرێ کار بەکامیان بکرێت، ئایا ئەو کێشەیە لە هەمان ولاتدا روو بدات یان لە چەند ولاتێکدا. ئەم کێشەیە پێی دەوترێت (کێشەی دەستدانی قانوونی)، واتە کام قانوون دەبێ پەیرەوی پێبکرێت.

downgrading

Reduction in rank, demotion	Rétrogradation	پایە داگرتن	تنزيل درجة
Cordination	Coordination	هاریکاری، هەما هەنگی	تنسيق
Co-ordinating committee	Comité de coordination	کۆمیتەی هەماهەنگی	– لجنة التنسيق
Repudiation, withdrawal	Désaveu, désistement	خۆ دزینەوە	تنصل
Installation, appointment	Installation, nomination	دامەزراندن، ناولێنان، دانان	تنصيب
Installation of a judge	Installation d'un juge	دانانی داوەرێك	تنصيب قاضي
Organisation	Organisation	ڕێکخستن، سازدان	تنظيم
Reorganisation	Réorganisation	ڕێکخستنەوە	– إعادة تنظيم
Business organisation	Organisation des entreprises	ڕێکخستنی پرۆژەکان	تنظيم المشاريع
Execution	Exécution	جێبەجێکردن، ڕاپەڕاندن، بەئەنجامدان، بجھ ئینان	تنفيذ
Implementation of a contract	Exécution d'un contrat	جێبەجێکردنی ڕێککەوتنێك	تنفيذ اتفاق
Enforcement of a judgement	Exécution d'un jugement	جێبەجێکردنی بڕیارێك	تنفيذ حكم (قرار)
Completion of penalty	Accomplissement de la peine	جێبەجێکردنی سزا	تنفيذ العقوبة
Executive, executory	Exécutif, exécutoire	ڕاپەڕاندن	تنفيذي

Executive power	Pouvoir exécutif	دەسەڵاتی ڕاپەڕاندن	– سلطة تنفيذية
Executory decree	Décret exécutoire	بڕیاری ڕاپەڕاندن	– قرار تنفيذي
To be enforceable	Avoir force exécutoire	توانای جێبەجێکردنی هەیە	– له قوة تنفيذية
Development	Développement	گەشە پێدان، نەشونماکردن	تنمية
Development plan	Plan de développement	نەخشەی ئاوەدان کردنەوە، پلانی گەشەپێدان	– خطة تنمية
Deportation	Déportation	ڕاگواستن، پەروازە کردن	تهجير
Deported	Déporté	ڕاگوێزراو	– مهجر
Menace, threat	Menace	هەڕەشە، گەف لێکردن، گەفکرن	تهديد
Threatening letter	Lettre de menace	نامەی هەڕەشە	– رسالة تهديد
Escape	Evasion	هەڵاتن، رەڤین، خۆدزینەوە	تهرب
Escape attempt	Tentative d'évasion	هەوڵی هەلاتن، هەوڵی خۆدزینەوە	– محاولة التهرب
Contraband, smuggling	Contrebande	قاچاخچیەتی، رەڤاندن	تهريب
Smuggled goods	Marchandises de contrebande	کەلوپەلی قاچاخ	– سلع مهربة
Smuggler	Contrebandier	تۆمەت، گومان، گونەه	تهمة
Charge, accusation	Accusation, inculpation	تۆمەت خستنەپاڵ، تۆمەتبارکردن	– اتهام

Charge of complicity	Inculpation de complicité	گومانی دەستتێکەڵی	تهمة التواطؤ
Committal for trial	Mise en accusation	تۆمەت خستنەپاڵ	– توجيه تهمة
False accusation	Accusation calomnieuse	تۆمەتی هەڵبەستراو (بە درۆ)، تۆمەتی ساختە	تهمة مزورة
Temerity	Témérité	قسەی نارەواکردن ، خۆگێفکردنەوە	تهور
Complicity	Complicité	دەستتێکەڵی، دەست هەبوون	تواطؤ
Aiding and abetting	Complicité par assistance	دەستتێکەڵي بە کۆمەك کردن	تواطؤ بتقديم المساعدة
To be an accessory to a crime	Etre complice d'un crime	بەشدارە لە تاواندا	– متواطئ (شريك) في جريمة
Fitting	Ajustage	گونجان، کۆکبوون	توافق
Blame, reproach	Blâme, reproche	سەرزەنشت، سەرکۆنە، پاشقەبرن	توبيخ
Ratification	Homologation, ratification	راستاندن، چەسپاندن، بە دوکۆمێنتکردن	توثيق (تصديق)
Unification	Unification	یەکخستن	توحيد
Consolidation of actions, joinder	Jonction d'instances	یەکخستنی داواکان	توحيد الدعاوى
Entanglement	Entortillage	تێوەگلان، توشبوون	تورط
Distribution	Distribution	دابەشکردن	توزيع

Extension	Extension	تەنینەوە، پەرەسەندن، فراوانکردن	توسع
Recommendation	Recommandation	جێگیر بوون، پتەوکردن	توطيد
Letter of recommendation	Lettre de recommandation	پەیامی پتەوکردن	– رسالة توطيد (توثيق)
Nomination, appointment	Nomination	دامەزراندن، ناولێنان	توظيف (تعيين)
Savings	Epargne	پاشەکەوت	توفير
Savings bank	Caisse d'épargne	سەندووقی پاشەکەوتکردن	– صندوق الادخار
Expectation	Prévision	چاوەروانکردن، راپەرموون	توقع
Halt, pause	Pause, arrêt, cessation	ڕاوەستان	توقف
Suspension of payment	Cessation de paiement	ڕاوەستان لە قەرز دانەوە	توقف عن الدفع
Signature	Signature	ئیمزا، واژوو	توقيع
Arrest	Arrestation	گرتن	توقيف
Wrongful arrest	Arrestation arbitraire	گرتنی ناڕەوا (ناهەق)	توقيف تعسفي
To arrest someone	Mettre quelqu'un en arrestation	گرتنی کەسێك	توقيف شخص
Suspension of judgement	Sursis de jugement	ڕاگرتنی جێبەجێکردنی بڕیار	توقيف تنفيذ الحكم
Power of attorney, proxy	Mandat	نوێنەرایەتی، بریکاری، وەکیل دانان	توكيل
Manipulation	Manœuvre	گەمە کردن، فێڵ کردن	تلاعب

ث

Fixed, stable	Fixe, stable	جێگیر، چەسپاو، نەگۆڕاو	ثابت
Fixed income	Revenue fixe	داهاتی نەگۆڕاو	- دخل ثابت
Vengeance	Vengeance	تۆڵە	ثار
Fortune, wealth	Fortune, richesse	سامان	ثروة
Confidence, trust	Confiance	بڕوا، باوەڕ، متمانە	ثقة
To ask for a vote of confidence	Poser la question de confiance	خستنە دەنگەوەی بڕواپێ دان	- طرح الثقة للتصويت
Trustworthy	Digne de confiance	جێی باوەڕ	- محل ثقة
Price	Prix	نرخ، بایی	ثمن
Selling price	Prix de vente	نرخی فرۆشتن	ثمن البيع
Wholesale price	Prix de gros	نرخی کۆ	ثمن الجملة
Market price	Prix de marché	نرخی بازار	ثمن السوق
Cost price	Prix de revient	بایی تێچوون	ثمن الكلفة
Fixed price	Prix imposé	نرخی سەپێنراو	ثمن (سعر) مفروض
Double	Double	دووانە، دوولایی، دوو قۆڵی	ثنائي
Twofold, in duplicate	En double	دووجار، دوو ئەوەندە	ثنائي (مضاعف)
Bilateral	Bilatérale	دوولایەنە	ثنائي (ذو جانبين)
Revolution	Révolution	شۆڕش	ثورة

ج

University	Université	زانكۆ، زانستگە	جامعة
Delinquent	Délinquant	لاسار، سەرکێش	جانح
First offender	Délinquant primaire	لاسار بۆ یەكەم جار	جانح لأول مرة
Juvenile offender	Mineur délinquant	ناكامی لاسار	– قاصر جانح
Unjust, unfair	Injuste	بێداد، ستەمكار	جائر
Legal, lawful	Légal	ڕەوا، دروست، شیاو	جائز
Collection	Perception	وەرگرتن	جباية
Collection of taxes	Perception des impôts	باج وەرگرتن	جباية الضرائب
Popular front	Front populaire	بەرەی گەل	جبهة شعبية
Corpse, dead body	Cadavre	تەرم ، لاشە	جثة
Disowning, repudiation	Désaveu	بێئەمەكی، سپڵەیی	جحود
Grandfather	Grand-père	باپیر	جد
Discussion, debate	Discussion	بێنەوبەرە، مشتومڕ، بگرەوبەردە، دەمەقاڵێ	جدال
List	Liste	خشتە، لیستە	جدول
Agenda, order of the day	L'ordre du jour	خشتەی كار، ئەجیندە	جدول الأعمال
Serious	Sérieux	بەوزە، جیددی	جدي
Serious motif	Motif sérieux	هۆیەكی بە راستی	– سبب جدي

New	Nouveau	تازە، نوێ	جديد
Re-examination	Nouvel interrogatoire	سەرلەنوێ لێپرسینەوە	– استجواب جديد
To re-hear	Entendre à nouveau	گوێ گرتنەوە لە داوا	سماع الدعوى من جديد
Junior partner	Associe nouveau	هاوبەشی (شەریکی) نوێ	شريك جديد
Retrial	Nouveau procès	دادگەیی کردنێکی سەرلەنوێ	– محاكمة جديدة
New fact	Fait nouveau	ڕووداوێکی نوێ	– واقعة جديدة
Wound, injury	Blessure	زام، برین	جرح
Wounding and maiming	Blessure et mutilation	برین و بڕین (قرتاندن)	جرح و بتر
Flesh wound	Blessure légère	برینی سووك	جرح بسيط
Bullet wound	Blessure par balle	برینی گوللە	جرح طلقة نارية
Open wound	Plaie béante	برینی کراوە	جرح مفتوح
Inventory	Inventaire	ژماردن	جرد
Inventory of goods, stocktaking	Inventaire des marchandises	ژماردنی کالاّکان	جرد السلع
Inventory at the end of the financial year	Inventaire de fin de l’exercice	ژماردنی کۆتایی ساڵی دارایی	جرد نهاية السنة المالية
Crime	Crime	تاوان	جرم
Flagrant delicto	Flagrant délit	تاوانی بەرچاو	جرم مشهود
Caught in flagrant delicto	Pris en flagrant délit	بە سەر تاوانەوە گیراوە	القي القبض عليه بالجرم

			المشهود
Capital offence	Crime capital, crime principal	تاوانی سەرەکی	جرم رئيسي
Wounded, injured	Blessé	زامدار، بریندار	جريح
Newspaper	Journal	رۆژنامە	جريدة
Official publication, gazette	Journal officiel	رۆژنامەی رەسمی(فەرمی)	جريدة رسمية
Crime, felony	Crime	تاوان	جريمة
Continuous crime	Crime permanent	تاوانێکی بەردەوام	جريمة مستمرة
Political offence	Crime politique	تاوانێکی سیاسی	جريمة سياسية
Common law crime	Crime de droit commun	تاوانێکی ئاسایی	جريمة عادية
Intentional crime	Crime intentionnel	تاوانی بە ئەنقەست	جريمة مقصودة
Pecuniary offence	Crime pécuniaire (financier)	تاوانی دارایی	جريمة مالية
Flagrant delicto	Délit flagrant	بە تاوانەوە گیراوە	جريمة متلبس بها
Related crime	Crime connexe	تاوانی پەیوەندیدار	جريمة مرتبطة
Joint offence	Crime collectif	تاوانی هاوبەش	جريمة مشتركة
Flagellation, whipping	Flagellation	لێدان بە قامچی	جلد
Penalty	Pénalité	سزا	جزاء
Penaly	Pénalement	سزایی	جزائي (عقابي)
Criminal procedure	Procédure criminelle	دادرەویی دادگەییە	– أصول محاكمات جزائية

		سزاییەکان	
Penalty clause (in contract)	Clause pénale	مەرجی سزایی	شرط جزائي
At random	Au hasard	بێهوودە، گۆترە	جزاف
Corporal, bodily	Corporel	لەشی، تەنی، تەنێتی، جەستەیی	جسدي
Bodily harm	Préjudice corporel	ئازاری لەشیی (جەستەیی)	- أذى جسدي
Bodily constraint	Contrainte par corps	ناچارکردنی جەستەیی	- إكراه جسدي
Body	Corps	لەش، تەن، جەستە	جسم
Corpus delicti	Corps de délit	جەستەی تاوان	جسم الجريمة
Big, large	Gros	زل، کەتە، قەبە	جسيم
The jackpot	Le gros lot	تەماعکاری، چلێسی	جشع
Summons	Convocation	هێنان، هاوردن	جلب
Meeting, session	Séance, audience	دانیشتن، روینشتن	جلسة
Ordinary meeting	Séance ordinaire	دانیشتنی ئاسایی	جلسة عادية
Public meeting	Séance publique	دانیشتنی به ئاشکرا	جلسة علنية
To close the meeting	Lever la séance	کۆتایی هێنان به دانیشتنەکە	- رفع الجلسة
Sex	Sexe	جووت بوون	جماع (مضاجعة)
Sexual intercourse	Rapport sexuel	پەیوەندی سێکسی	- علاقة مضاجعة (جنسية)

Collective	Collectif	تێکرا، بەکۆ	جماعي
Collective agreement	Convention collective	ڕێککەوتنی تێکراییانە	– اتفاق جماعي
Collective liability	Responsabilité collective	بەرپرسیارێتی تێکرایی	– مسؤولية جماعية
Assembly	Assemblée	کۆمەڵە	جمعية
Legislative assembly	Assemblée législative	کۆمەڵەی (ئەنجومەنی) قانوون دانەر	جمعية تشريعية
Co-operative society	Société coopérative	کۆمەڵەی هەرەوەزی	جمعية تعاونية
Charitable society	Société de bienfaisance	کۆمەڵەی خێرخوازی	جمعية خيرية
General assembly	Assemblée générale	کۆمەڵەی گشتی	جمعية عامة
Taken as a whole	Globalement	بەکۆمەڵ، تێکرا	جملة (عموما)
Global, total	Global	بە کۆمەڵ ، تێکرا، گشتی	– عمومي
Republic	République	کۆمار	جمهورية
Criminal	Criminel	تاوانکاری	جنائي
Criminal action	Action pénale	داوایەکی تاوانکاری	– دعوى جنائية
A case may not be tried in civil law so long as the criminal proceedings are not closed	L'action pénale suspend l'action civile	داوای تاوانکاری داوای مەدەنیی ڕادەگرێت[62]	– الجنائي يعلق المدني
Court of Criminal Appeal	Chambre criminelle	خانەی تاوانکاری لە	– الغرفة

[62] مەبەست لێرەدا ئەوەیە ئەگەر دادگەیێکی سزایی خەریکی تەماشاکردنی تاوانێك بێت، ئەو کەسەی کە بە هۆی ئەو تاوانەوە زیانی لێکەوتووەو ناتوانێ لە هەمان کاتدا لە بەردەم دادگەیێکی مەدەنیدا داوای بژارکردنی ئەو زیانە بکات، بەڵکو دەبێت چاوەڕوانی بڕیاری ئەو دادگە سزاییە بکات تاکو بڕیاردەدات سەبارەت بەو تاوانەوە.

		دادگەی پێداچوونەوەدا	الجنائية
Crime, felony	Crime	تاوان	جناية
Offence, misdemeanour	Délit	کەتن[63]	جنحة
Technical offence	Quasi-délit	نیمچە کەتن	– شبه جنحة
Sex	Sexe	سێکس	جنس
Sex crimes	Crimes sexuels	تاوانی سێکسییانە	– جريمة جنسية
Race, ethnic	Race, ethnique	ڕەسەن، ڕەگەز	جنس (عرق)
Nationality	Nationalité	دەوڵەتنامە[64]	جنسية
Aberrant	Aberrant(e)	لاساری، سەرکێشی، لادان	جنوح
In a moment of aberration	Dans un moment d'aberration	ساتی سەرکێشی کردن	– في لحظة جنوح
Lunacy, madness	Folie, démence	شێتی	جنون
Fœtus	Fœtus, enfant conçu	پز، ئاوەلەمە	جنين
Ignorance	Ignorance	نەزانی	جهل
Reply, answer	Réponse, réplique	وەرام	جواب
Right to reply	Droit de réponse	مافی وەرامدانەوە	– حق الجواب
Unanswerable Argument	Argument sans réponse	بەڵگەیێکی بیٚ وەرام	– دليل دون

[63] وشەی (کەتن) و (گوناح) لەلایەن (کۆڕی زانیاری کورد) یەوە پێشنیازکراوە.

[64] پەیوەندی مرۆڤە، یان هەندیٚ شت وەکو کەشتي، بەدەوڵەتێکەوە. ئەم پەیوەندیە نەبەستراوەتەوە بە نیشتمانێك یان بە ڕەگەزێکەوە، بۆیە وشەی (نیشتماننامە) یان (ڕەگەزنامە) ڕاست نییە. ئەمڕۆکە بە هەزارەها کورد دەوڵەتنامەی وڵاتانی تریان وەرگرتووە بیٚ ئەوەی ئەو وڵاتە تازانەی تێید دەژین نیشتمانیان بن. هەڵبەتە بە ڕەگەزیش هی ئەو وڵاتانانە نین و هەر کوردن.

			جواب
Passport	Passeport	پاسپۆرت	جواز سفر
Diplomatic passport	Passeport diplomatique	پاسپۆرتی دیبلۆماسی	جواز دیبلوماسي
Injustice	Injustice	زۆرداری، بێدادی، ستەمکاری	جور (ظلم)
Army	Armée	سوپا، لەشکر	جیش
Army of occupation	Armée d'occupation	سوپای داگیرکەر	جیش احتلال
Generation	Génération	نەوە، وەچە	جیل

ح

Accident	Accident	ڕووداو	حادث
Unexpected event	Evénement imprévu	ڕووداوی ناکاو، ڕووداوی کتو پڕ،[65]	حادث طارئ
Guardian	Gardien	پاسەوان	حارس
Sequestrator	Séquestre	پاسەوانی داوەری	حارس قضائي
Definitive	Définitif, décisif	بنبڕ، یەکلاکەرەوە	حاسم (قطعي)
Conclusive evidence	Preuve décisive	بەڵگەی بنبڕانە	– دليل حاسم
Products	Produits	بەرهەم، بەروبووم	حاصل
State, situation, position	Etat, cas, situation	بار، دۆخ	حالة
Status quo	Statu quo	باری ئێستا (هەنووکەیی)	حالة راهنة
Family status	Statu familial	باری خێزانی	حالة عائلية
Case of need	Cas de nécessité	باری پێویستی	حالة الضرورة
Civil status	Etat civil	باری مەدەنی (شەخسی)	– الحالة المدنية
Oath taker	Jureur	سوێند خۆر	حالف اليمين
Bearer, carrier	Porteur	هەڵگر	حامل
Bearer of a bill of exchange	Porteur d’un effet de commerce	هەڵگری قەواڵە	حامل سند
Payable to bearer	Payable au porteur	بە هەڵگرەکەی دەدرێت	– يدفع لحامله

[65] کارێك کتو پڕ ڕوووبدات و کەسیش توانای بەرهەڵستکردنی نەبێت.

Cheque to bearer	Cheque au porteur	چێك بۆ هەڵگرەکەی	– شيك لحامله
Small shop, boutique	Boutique	دوکان، بووتیك	حانوت
Detention	Détention	بەندکردن	حبس
On remand	Détention préventive	بەندکردنی یەدەگی	حبس احتياطي
Arbitrary detention	Détention arbitraire	بەندکردنی نارەوا (بە ناهەق)	حبس كيفي
Pregnant	Enceinte	سك پڕ	حامل
Argument	Argument	بەڵگە	حجة
Conclusive argument	Argument concluant	بەڵگەی بنبڕ	حجة حاسمة
Internment, confinement	Internement	دەست بەندی	حجر
Confinement of a lunatic	Internement d'un fou	دەست بەندکردنی شێتێك	حجر مجنون
Emancipation	Emancipation	دەست بەرداربوون لە سەر منداڵی ناکام[66]	– رفع الحجر عن قاصر
Yellow flag, quarantine flag	Pavillon de quarantaine	دابڕینیی(دوورە پەرێزکردنی) پزیشکی	حجر صحي
Seizure	Saisie	گیردان، گلدانەوە، دەستبەسەری	حجز
Seizure in order to protect a creditor's security	Saisie conservatoire	گیردانی یەدەگی	– حجز حتياطي

[66] بە شێوەی گشتی، منداڵ پیش تەمەنی 18 ساڵ توانای بەڕێوەبردنی سامانی خۆی نییە، بەڵام کە دەگاتە ئەو تەمەنە، دەبێ ماڵ و سامانی خۆی پێ بدرێت، بەڵام بەمەرجێ شێت یان گێلۆکە نەبێت.

Distrain (for sale by court order)	Saisie-exécution	گیردانی جێبەجێ کردن	حجز تنفيذي
Writ of sequestration	Séquestre judiciaire	گیردانی داوەری	حجز قضائي
Receiving order	Ordonnance de mise sous séquestre	بڕیاری گیردانی داوەری	– قرار حجز قضائي
Res judicata	L'autorité de la chose jugée	دوا بڕیار، بڕیاری بنبڕانە(یەکلایی کەرەوە)	حجية القرار الحائز لدرجة البتات
Minimum	Minimum	بە لانی کەمەوە	حد أدنى
Maximum	Maximum	بەلانی زۆرەوە	حد أعلى
Maximum penalty	Maximum de la peine	قورسترین سزا	حد أعلى من العقوبة
Frontier, border	Frontière	سنوور	حدود
Minor, under age	Mineur	نەوجوان، هەرزە، سنێلە، مێرد منداڵ[67]	حدث
Juvenile delinquent	Mineur délinquant	نەوجوانی لاسار	حدث جانح
Cancellation of debt	Radiation, suppression d'une dette	سڕینەوە، کوژاندنەوە	حذف (شطب)
Custody	Garde, surveillance	چاودێری، پاسداری	حراسة
To be under surveillance	Etre en surveillance	خرایە ژێر چاودێرییەوە	– وضع تحت الحراسة
Sequestration	Séquestration	چاودێری داوەری	حراسة قضائية
War	Guerre	جەنگ، شەڕ	حرب

[67] منداڵی نەوجوان یان مێرد منداڵ ئەو منداڵەیە کە تەمەنی لە نێوان 14 تا 18 ساڵ بێت.

Civil war	Guerre civile	شەڕی ناوخۆیی	حرب أهلية
Guerrilla warfare	Guerre de partisan	شەڕی پارتیزانی (پێشمەرگەیی)	حرب العصابات
World war	Guerre mondiale	جەنگی جیهانی	حرب عالمية
Germ warfare	Guerre microbienne	شەڕی مایکرۆبی	حرب جرثومية
Chemical warfare	Guerre chimique	شەڕی کیمیاوی	حرب كيمياوية
Military	Militaire	جەنگی	حربي
Ploughing	Labourage	کێڵاّن	حرث
Guard	Garde	پاسەوان، قەرەوڵ	حرس
Frontier guard	Garde-frontière	پاسەوانی سنوور	حرس حدود
Letter	Lettre	پیت	حرف
Literally	A la lettre	دەقاو دەق، وەکو خۆی	حرفيا (نصا)
Profession	Profession, métier	پیشە	حرفة
Liberal profession	Profession libérale	پیشەی سەر بەخۆ	حرفة حرة
Manual trade	Métier manuel	پیشەی دەستی	حرفة يدوية
Artisan, craftsman	Artisan	پیشەکار، پیشەوەر، پیشە ساز	حرفي
Small-scale production	Production artisanale	بەرهەمی پیشەیی	- إنتاج حرفي
Fire, burning	Incendie	سووتاندن	حرق
Movement	Mouvement	جولاّنەوە، جم و جووڵ	حركة
Economic activity	Activité économique	جم و جووڵی ئابوری	حركة اقتصادية

Market fluctuation	Mouvement de marché	جم و جووڵی بازار	حركة السوق
Deprivation	Privation	بێبەش کردن	حرمان
Loss of civil rights	Privation de droits civiques	بێبەش کردن لە مافی مەدەنی[68]	حرمان من الحقوق المدنية
Serious, in earnest	Sérieux(se)	پەرۆش، بەتەنگەوە هاتوو	حريص
Liberty, freedom	Liberté	ئازادی	حرية
Freedom of assembly	Liberté de réunion	ئازادیی کۆبوونەوە	حرية الاجتماع
Freedom of association	Liberté d'association	ئازادیی بەشداریکردن	حرية الاشتراك
Freedom of trade	Liberté du commerce	ئازادیی بازرگانیی	حرية التجارة
The right to contract freely	Faculté de contracter librement	ئازادیی رێککەوتن بەستن[69]	حرية التعاقد
Freedom of opinion	Liberté de l'opinion	ئازادیی بیروڕا دەربڕین	حرية الرأي
Political freedom	Liberté politique	ئازادیی سیاسی[70]	– الحرية السياسية
Personal freedom	Liberté personnelle	ئازادیی کەسیی	– الحرية

[68] هەمو ئادەمیزادێك لە هەر کۆمەڵێکدا بژی، کۆمەڵە مافێکی هەیە و ناشێ لێیان بێبەش بکرێت، بەڵام بە پێی قانوونیش ئەو کەسانەی کە بەند دەکرێن لەبەر ئەوەی تاوانی گەورەیان کردووە، لە بەشێ لەو مافانەیان بێبەش دەکرێن بۆ ماوەیەکی دیاری کراو.

[69] مەبەست لێرەدا مافی هەمو کەسێکە کە بتوانێ لەگەڵ کەسانی تردا پێك بێت و رێك بکەوێت، بەو شێوەی قانوون دەستنیشانی کردوە.

[70] مافی گەل بۆ دەستنیشانکردنی سیستێمی حوکمڕانی خۆی لە وڵاتەکەیدا، ئایا لەڕێگەی هەڵبژاردنەوە بێت یان رێفەڕاندۆم.

		(شەخسیی)[71]	الشخصية
Freedom of the press	Liberté de la presse	ئازادیی چاپەمەنیی	حرية المطبوعات
Freedom of thought	Liberté de pensée	ئازادیی بیروڕا دەربڕین	حرية الرأي
Freedom to work	Liberté de travail	ئازادیی کارکردن	حرية العمل
Right of domicile	Liberté du domicile	ئازادیی نیشتەجیٚ بوون[72]	حرية المسكن
Party	Parti	پارت	حزب
Left-wing party	Parti de gauche	پارتێکی چەپڕەو	حزب يساري
Right-wing party	Parti de droite	پارتێکی راستڕەو	حزب يميني
Grief, sorrow	Douleur, chagrin	خەم، پەژارە، خەفەت	حزن
To die of grief	Mourir de douleur	مردن بە هۆی خەم و پەژارەوە	– الموت حزنا
Feeling	Sentiment	هەست	حس
Account	Compte	حسێب، ژماردن، ئەژمار	حساب
Accountancy, book-keeping	Comptabilité	ژماردن	حسابات
Profit and loss account	Compte de profits et pertes	حسێبی سوود و زیان	حساب الأرباح و الخسائر
Savings account	Compte d'épargne	حسێبی پاشەکەوت	حساب توفير

[71] وەکو مافی هاتوچۆکردن لەناو ولاٌتەکەی خۆیدا، یان بۆ چوونە دەرەوەی بە بیٚ تەگەرە ، لەگەلٚ گەڕانەوە بەهەمان شێوەدا.

[72] مەبەست لێرەدا مافی هەموکەسێکە بۆ دەست نیشانکردنی جیگای ژیانی و ڕێگە نەدان بە چوونی هیچ کەسێك بۆ ناو مالٌی یان ئەو جێگایەی لێی دەژی، تەنیا لەو حالٌەتانەدا نەبیٚ کە قانوون ڕێگای داوە.

Current account	Compte courant	حسێبی گەڕاو (سووڕاو)	حساب جاري
Bank account	Compte bancaire	حسێبی بانکی	حساب مصرفي
Final account	Compte final	دوا حسێب	حساب ختامي (نهائي)
Deposit account	Compte de dépôt	حسێبی پارە دانان	حساب ودائع
Sensitive	Sensible	بەهەست، هەستیار	حساس
Sensitivity	Sensibilité	هەستیاری	حساسية
Pro re nata	Selon l'exigence	بەپێی پێویست	حسب الحاجة
Well-behaved	Se comporte bien	ڕەوشت پاك	حسن السلوك
Good faith, bona fide	Bonne-foi	نیازی پاکی، ئنیەت پاقژی	حسن النية
Economic embargo	Embargo économique	ئابلۆقەی ئابووری	حصار اقتصادي
Diplomatic immunity	Immunité diplomatique	ئامێزگرتنی دیبلۆماسی	حصانة ديبلوماسية
Immunity from jurisdiction of the courts	Immunité de juridiction	ئامیزگرتنی داوەری	حصانة قضائية
Part, share	Part, portion	بەش، پشك، بەهر	حصة
The lion's share	Part léonine	بەشە شێر	حصة الأسد
Capital invested	Apport en société	بەش لە کۆمپانیادا	حصة في شركة
Share in common	Part commun	بەشی تێکەلاّو	حصة شائعة
Civilisation	Civilisation	ژیار	حضارة

Custody of a child	Garde d’un enfant	دایەنیی زارۆکا (منداڵ)	حضانة طفل
Presence	Présence	ئامادەبوون	حضور
Attendance of a witness	La présence du témoin	ئامادەبوونی شایەت	حضور الشاهد
Contradictory	Contradictoire	روو بەروویی	حضوري
Embargo, interdiction	Embargo, interdiction	قەدەغەکردن، نەهێشتن، بەربەندکردن، ڕێپێنەدان	حظر (منع)
Preservation, conservation	Conservation, préservation	پاریزگاری	حفظ
Preservation of law and order	Préservation de l’ordre publique	پاریزگاریکردنی پێڕەوی گشتی	حفظ النظام العام
To memorise	Retenir dans la mémoire	لەبەرکردن، ئەزبەرکردن	حفظ عن ظهر قلب
Right	Droit	ماف، ڕەوا[73]	حق
Remuneration	Rémunération	پاداشت[74]	حق الأتعاب
Right of association	Droit d’association	مافی کۆبونەوە	حق الاجتماع
Right of use	Droit d’usage	مافی بەکارهێنان	حق الاستعمال
Principal right	Droit principal	مافی سەرەکی	حق اصلي
Right of appeal	Droit d’opposition	مافی بەرپێکی(پرۆتستۆ)	حق الاعتراض
Right of priority	Droit d’antériorité	مافی پێشخەری	حق الأفضلية

[73] وشەی (ماف) لە (معفو)ی عەرەبییەوە هاتووە کە سیفەتێکی ئادەمیزادە کە دەتوانێ لە ڕێگای قانوونەوە کەسی تر ناچار بکات بەکردنی کارێك، یان بە نەکردنی.

[74] وشەیەکە لەجیاتی (کرێ)ي دادیاران بەکاردێت.

Right of action	Droit de procès	مافی دادخوازی کردن	حق إقامة الدعوى
Right of privilege	Droit de privilège	مافی جیاووك	حق الامتیاز
Right of userfruct	Droit d'usufruit	مافی سوود وەرگرتن[75]	حق الانتفاع
Right to stand for election	Droit de l'élection	مافی کاندیدکردن (ناودێری) (خۆپالأوتن)	حق الترشیح
Right of pursuit	Droit de suite	مافی لە دووچوون[76]	حق التتبع
Right to dispose of property	Droit d'aliéner	مافی موڵکایەتی	حق التصرف
Right to vote	Droit de vote	مافی دەنگدان	حق التصویت
Right of preference	Droit de préférence	مافی پێشخستن	حق التقدم
Right to (of) self-determination	Autodéterminatio n	مافی چارەنووس ، مافی بڕیاردانی پاشەڕۆژ (ئایندە)[77]	حق تقریر المصیر
Right of retention	Droit de rétention	مافی گلدانەوە[78]	حق الحبس
Custody rights	Droit de garde	مافی دایەنیی	حق الحضانة
Right to choose	Droit d'option	مافی هەڵبژاردن	حق الخیار

[75] سوود وەرگرتن لە بەری ماڵێك بەو شێوەی قانوون ڕێگا دەدا و بە پێی ڕێککەوتن.

[76] بەو مانایە دێت کە خاوەن ماڵ هەقی ئەوەی هەیە داوای سامان و ماڵی خۆی بکات لە ژێر دەستی هەر کەسێکدا بێت .

[77] (تقریر) بە مانای (بڕین) دێت، چونکە(اقرار) (بڕە)، بۆیە بڕیاردان بە مانای قەراردان دێت و دەتوانین بڵێین (مافی بڕیاردانی ئایندە، یان پاشەڕۆژ .

[78] مەبەست لێرەدا ئەوەیە کەخاوەن قەرد دەتوانێ ئەو شتانەی هی قەردارەو لەژێر دەستیەتی، نەیداتەوە تاکو ناچاری بکات قەردەکەی پێ بداتەوە.

Right to self-defence	Droit de légitime défense	مافی داکۆکی کردنی شەرعی، مافی بەرەڤانیا شەرعی	حق الدفاع الشرعي
Intellectual right	Droit intellectuel	مافی زەینی	حق ذهني
Right of recourse	Droit de recours	مافی گەڕانەوە[79]	حق الرجوع
Veto	Veto	ڤیتۆ[80]	حق النقض (الرفض)
Right of residence	Droit de residence	مافی تێدا ژیان (دنیشتمەندی)	حق السكنى
Civil liberties, individual rights	Droit personnels	مافی کەسیەتی (شەخسی)	حق شخصي
Irrigation rights	Droit d'irrigation	مافی ئاودان (ئاوخواردنەوە)[81]	حق الشرب (السقي)
Right of pre-emption	Droit de préemption	مافی شوفعە (بە موڵك بوون)	حق الشفعة
Real right, title, (Jus in rem)	Droit réel	مافیماڵینە	حق عيني
Right to asylum	Droit d'asile	مافی پەنابەریی	حق اللجوء
Right of way, right of passage	Droit de passage	مافی هاتوچۆ، (تێپەڕین)، مافی گوزەرکردن	حق المرور
Conditional right	Droit conditionnel	مافی بەمەرج	حق مشروط
Vested interest	Droit acquis	مافی دەستکەتوو	حق مكتسب

[79] وەکو گەڕانەوەی هەڵگری (کۆمپیالە) بۆ سەر قەرداری سەرەکی لەو کۆمپیالەدا، ئەگەر یەکێ لەو کەسانەی کە ئیمزایان کردوە ئەو قەردی دەستنیشان کراو بە (پێی ئەو کۆمپیالە) نەداتەوە، لە رۆژی هەقداریدا.

[80] (ڤیتۆ) وشەیەکی لاتینی یە بە مانای (من دژم) دێت.

[81] مەبەست لێرەدا مافی ئاودانی پارچە زەوییێکە بە هۆی ئاوێك کە بەلایدا تێپەر دەبێ، بە مەرجێ ئەو مافەی پێ درابێ.

Right of ownership	Droit de propriété	مافی موڵکداری	حق الملكية
Due for payment	Exigible	مافی بەردەست	حق منجز (حال)
Human rights	Droits de l'homme	مافەکانی مرۆڤ[82]	حقوق الإنسان
Rights of creditors	Droits de créanciers	مافی خاوەن قەردەکان[83]	حقوق الدائنين
Royalties	Droits d'auteur	مافی دانەر	حقوق المؤلف
Truth	Vérité	ڕاستی	حقيقة
Judgement	Jugement	بڕیار	حكم (قرار)
Preliminary decision	Jugement en premier ressort	بڕیاری سەرەتایی	حكم ابتدائي
To call into action	Jugement de mise en cause	بڕیاری قبووڵ کردنی کەسێکی سێیەم بۆ ناو داوا	حكم الإدخال في الدعوى
Incidental judgement	Jugement incident	بڕیاری لاوەکیی[84]	حكم اعتراضي (فرعي)
Sentence, condemnation	Jugement de condemnation	بڕیاری تاوانبارکردن	حكم بالإدانة
Contradictory judgement	Jugement contradictoire	بڕیاری ڕوو بەڕوویی[85]	حكم حضوري
Judgement in absentia	Condamnation par contumace	بڕیاری پاشملە	حكم غيابي

[82] ئەو مافانەن وا هەمو ئادەمیزادێك هەیەتی لە ڕۆژی لە دایکبوونییەوە تاکو مردنی، بەبێ جیاوازی ڕەگەزو ڕەنگی پێستی، یان ئەو وڵاتەی لێوەی هاتووە، ژن بێ یان پیاو.

[83] تێرمێکی تایبەتە بە حاڵەتی نابووت بوونی بازرگانێك کە لە لایەن دادگەوە ڕادەگەیەندرێت، چونکە دەبێ هەمو قەرددارانی ئەو بازرگانە قەردەکانیان دەست نیشان بکەن ، تاکو بە شێوەیەکی ڕەواو یەکسانی وەری بگرنەوە.

[84] جاری واهەیە لە کاتی تەماشا کردنی داوایێکدا ڕەخنە دەگیرێ کە پەیوەندی بە ناوەڕۆکی ئەو داوایەوە نییە، بەڵام دادگە دەبێ بڕیارێکی لاوەکی لە سەر بدات، پێش تەماشا کردنی داوا سەرەکییەکە.

[85] بڕیاردان لە لایەن دادگەوە، بە ئامادەبوونی هەردوو لایەنی داواکە.

Final judgement	Arrêt definitive	بڕیاری بنبڕ(یەکلاکەرەوە)	حكم (قرار) قطعي
Life sentence	Condamnation à vie	بڕیاری بەندکردنی هەمیشەیی	حكم مؤبد
Autonomy	Autonomie	ئۆتۆنۆمی، خود موختاری	حكم ذاتي
Autocracy	Autocratie	رژێمی ئۆتۆکراسی	حكم مطلق
Government	Gouvernement	حکومەت، میری	حكومة
Governmental	Gouvernemental	میری، حکومی	حكومي
Peaceful solution	Solution pacifique	چارەسەرکردنی ئاشتییانە	حل سلمي
Dissolution of parliament	Dissolution du parlement	هەڵوەشاندنەوەی پەرلەمان	حل البرلمان
Pact	Pacte	پەیمان، هەڤاڵبەندی	حلف (ميثاق)
Military pact	Pacte militaire	پەیمانی جەنگی	حلف عسكري
Taking the oath	Prestation de serment	سوێند خواردن	حلف اليمين
To commit perjury	Faire un faux serment	بە درۆ سوێندخواردن	حلف اليمين زورا
Allies	Alliés	هاوپەیمانان، هەڤاڵبەندان	حلفاء
Protection of property	Protection de propriété	پاراستنی موڵکداری (موڵکایەتی)	حماية الملكية
Conception	Conception	سك هەبوون، ئاوسبوون، دووگیانی	حمل
Load, burden	Charge, cargaison	بار	حمل (شحن)

[86] بڕیاردان بە بێ ئامادە بوونی داوالێکراو، یان گومان لێکراو. ئەگەر گومان لێکراو تاوانبارکرا، ئەوا بە (هەلاتوو) دەدرێتە قەلەم.

Carrying a prohibited firearm	Port d'arme prohibée	هەڵگرتنی چەکی قەدەغەکراو	حمل سلاح ممنوع
Cargo, load	Chargement	بارگە	حمولة
Net tonnage	Jauge nette	بارگەی بێگەرد	حمولة صافية
Barrier, obstacle	Barrière, obstacle	لەمپەر	حاجز
Cession, assignment of right	Cession	هەواڵەکردنی ماف[87]	حوالة الحق
Allowed	Permis	حەلاڵ، ڕەوا، ڕێگاپێدراو، زولاڵ	حلال
Neutrality	Neutralité	بێلایەنی	حياد
Possession	Possession	دەستداری	حيازة
Bona fide possession	Possession en bonne-foi	دەستداری بە نیاز پاکی	حيازة بحسن نية
Actual possession	Possession de fait	دەستداری بە بەدنیازی (بە نیازی خراپ)	حيازة بسوء نية
Continuous possession	Jouissance continue	دەستداری بەردەوامی	حيازة مستمرة
Temporary possession	Possession précaire	دەستداری کاتی	حيازة مؤقتة
Grounds for judgement	Considérations de jugement	هۆیەکانی بڕیار، تاوتوێ کردنی بڕیار	حيثيات قرار
Precaution	Précaution	وریایی	حيطة
Ruse	Ruse	گزی، فێڵ، کەڵەك	حيلة

[87] ئەگەر کەسێك مافێکی بە لای کەسێکی کەوە هەبێ و لە هەمان کاتیشدا قەرداری کەسێکی تر بێت، دەتوانێ ئەو قەردەی بداتەوە بە شێوەی هەواڵە کردنی ئەو مافەی بۆ خاوەن قەردەکە ، بەلاَم بە مەرجێ هەردولایان لە سەر ئەو هەواڵە کردنە ڕازیبن.

District, neighbourhood	Quartier	گەڕەك	حي
Alive	Vivant	زیندوو، زیندی	حي
Shame	Honte	شەرم	حياء
Life	Vie	ژیان	حياة

خ

Lawbreaker, outlaw	Hors la loi	قانوون شکێن، لە قانوون دەرچوو(لادەر)	خارج على القانون
Exterior	Extérieur	دەرەکی	خارجي
Loser	Perdant	دۆڕاو	خاسر
Particular, private, special	Particulier, privé, special	تایبەت	خاص
Special licence	Autorisation spéciale	ڕێگادانی تایبەت	– إذن خاص
Liable to stamp duty	Assujetti au droit de timbre	ڕەسمی لەسەرە	خاضع لرسم الطابع
Liable for tax	Assujetti à l'impôt	باجی لەسەرە	خاضع للضريبة
Abductor	Ravisseur	ڕفێنەر	خاطف
Someone who is mistaken	Personne erronée	هەڵەکار، بەهەڵەچوو	خاطئ
Misconstruction	Fausse interprétation	لێکدانەوەی بە هەڵە	تفسير خاطئ
Vacant	Vacant	بەتاڵ، چۆڵ، ڤالا	خالي
Vacancy	Vacance	بەتاڵیی	خلو
To be afraid	Avoir peur	ترساو، ترسنۆك	خائف
Traitor	Traître	خۆفرۆش، ناپاك	خائن
A piece a news	Une nouvelle	دەنگوباس، هەواڵ	خبر
Experience	Expérience	شارەزایی	خبرة
Expert	Expert	شارەزا، لێزان، کارزان	خبير

Legal expert	Expert juridique	شارەزای قانوونی	خبير قانوني
Closure	Clôture	کۆتایی، دوایی، ئاکام، پایان	ختام
At the close of a sitting	A la fin de séance	لەکۆتایی دانیشتنەکەدا	– في ختام الجلسة
Closing session	Séance de clôture	دوا دانیشتن	– جلسة الختام
Seal, postmark	Cachet, sceau	مۆر، لۆك	ختم
Sealing wax	Cachetage rouge	مۆری (لۆکی) سوور	ختم احمر
Official seal	Cachetage officiel	مۆری رەسمی(فەرمی)	ختم رسمي
Deception, trickery	Tromperie	فێڵ، فریو	خداع
Service	Service	خزمەت، راژە	خدمة
Public services	Services public	خزمەتگوزاری گشتی	خدمات عامة
Military service	Service militaire	خزمەتی سەربازی	خدمة عسكرية
Personal services	Services personnels	خزمەتگوزاریی تایبەت	خدمات خاصة
Violation, breach	Violation	لادان، پێشێل کردن، شکاندن	خرق
Violation of Human Rights	Violation de Droits de l'Homme	پێشێل کردنی مافەکانی مرۆڤ	خرق حقوق الإنسان
Flagrant (gross) violation	Violation flagrante	لادانی (پێشێل کردنی) ئاشکرا	خرق صارخ
Violation (breach) of the law	Violation de la loi	لە قانوون لادان، لە قانوون دەرچوون(پێشێلکردن)	خرق القانون

Storing, storage	Entreposage	خەزنەکردن، عەمبارکردن، داکردن	خزن
Treasurer	Trésorier	خەزنەدار	– أمين الخزينة
Treasury bill	Bon du Trésor	قەواڵەی سەر گەنجینەی (خەزنەی) گشتی	– سند على الخزينة العامة
Loss	Perte	زیان	خسارة
Total loss	Perte totale	زیانی سەرلەبەر	خسارة إجمالية
Profit and loss	Perte et profit	زیان و سوود	خسارة و ربح
Quarrel, dispute	Querelle	ناکۆکی، ناحەزی	خصام
Adversary, litigant	Adversaire, plaideur	لایەنی نەیار	خصم (متقاضي)
Public prosecutor	Partie publique	داواکەری گشتی	الخصم العام (الادعاء العام)
Litigation	Litige	ناکۆکی، هەڤرکی	خصومة
Submission	Soumission	ملکەچی، سەرشۆڕی	خضوع
Observance of the law	Soumission à la loi	ملدان بۆ قانوون	خضوع للقانون
Fault, error, mistake	Faute, erreur	هەڵە، چەوت، شاشی[88]	خطا
Error of judgement	Erreur de jugement	هەڵە لە بڕیاردا	خطا بالحكم (بالقرار)

[88] کردنی کارێك یان نەکردنی، بەئەنقەست بێت یان بەهۆی لەبیرچوونەوە و لەبیر کردن بێت، ببێتە هۆی جێبەجێ نەکردنی ڕێککەوتنامەیەك یان شکاندنی فەرمانێکی قانوون، بە هەڵە دەدرێتە قەڵەم. ئەم هەڵە کردنە دەبێتە هۆی بەرپرسیاربوونی ئەو کەسەی کردوویەتی. ئەو کەسەش کە زیانی لێ کەوتووە بەهۆی ئەو هەڵەیەوە، دەتوانێ داوای بژاردنی ئەو زیانە بکات.

Serious fault	Faute grave	هەڵەی گەورە، هەڵەی زل (کەتە)	خطا جسيم
Mistake in calculation	Erreur de calcul	هەڵەی حیسابی (لە ژماردندا)	خطا في الحساب
Minor fault	Faute légère	هەڵەی سووك	خطا خفيف
Normal (acceptable) error	Erreur de critère	هەڵەیەکی باو، هەڵەیەك کە چاوپۆشی لیٚ بکریٚت	خطا متعارف عليه (مقبول)
Professional misconduct	Faute professionnelle	هەڵەی پیشەیی	خطا مهني
Common fault	Faute commune	هەڵەی هەردوولا، هەڵەی هاوبەش	خطا مشترك
Official Misconduct	Faute commise dans l'exercice de la fonction	هەڵەی فەرمانبەر لە کاتی کار کردنیا	خطا الموظف أثناء أداءه الوظيفة
Negligible error	Erreur négligeable	هەڵەیەك دەکریٚت پشتگویٚ بخریٚ	خطا يمكن إهماله
Engagement, betrothal	Fiançailles	خوازبیٚنی	خطبة
Plan	Plan	پلان، نەخشە	خطة
Implementation of programme	Plan d'exécution	نەخشەی جیٚبەجیٚ کردن	خطة التنفيذ
Risk	Risque	مەترسی	خطر
Imminent danger	Péril imminent	مەترسیی چاوەڕوان کراو	خطر متوقع
Certain peril	Risque certain	مەترسیی ڕاستیی	خطر حقيقي
Kidnapping	Enlèvement	ڕفاندن، هەڵگرتن	خطف

Abduction of a minor	Rapt d’un mineur	منداڵ رفاندن	خطف صغير
Latent, hidden	Latent	نهێنی، نائاشکرا	خفي
Secretly	Secrètement	به نهێنی	خفية
Assignee, beneficiary	Ayant cause	نەوە، پاشەك، پاشین، شوینگر، وەچە[89]	خلف
Anticedent, background	Antécédent	پاشینه	خلفية
Moral	Moral	رەوشت	خلق
Solitude	Solitude	بەتاڵی، ڤالایی	خلو
Precis, summary	Précis	پوخته، کورته	خلاصة
Summary of the findings	Le résumé de l’arrêt	پوختەی بڕیاری دادگه	خلاصة قرار المحكمة
Recapitulation, summing up	Récapitulation	پوختەی مەسەلەکە	خلاصة القضية
Disagreement	Désaccord	جیاوازی، ناتەبایی، ناکۆکی	خلاف
Choice, option	Choix, option	بژار	خيار
Make your choice	Faites votre choix	ویستن، هەڵبژاردن	– اتخاذ الخيار

[89] مەبەست لێرەدا ئەو کەسە یان ئەو کەسانەن کە لەکەسێکی کەوە مافێکیان بۆ بە جێ دەمێنێ، وەکو میراتگر یان ئەو کەسەی بە خەڵات شتێکی پێ دەدرێ.

Good	Bien	چاکە	خیر
Benevolence, charity	Bienfaisance	خێرخوازی، چاکە خوازی	خيري
Breach of trust, abuse of trust	Abus de confiance	دەست پیسی، بێئەمەکی، سپڵەیی	خيانة الأمانة

د

House	Maison	خانوو، ماڵ	دار
Publishing house	Maison d'édition	دەزگای بلاّو کردنەوە	دار النشر
Motive	Mobile	پاڵنەر، بزوێنەر، هۆ	دافع (باعث)
Motive for the crime	Mobile du crime	هۆی تاوان	دافع الجريمة
Payer	Payant	بدەر	دافع (المال)
Taxpayer	Payant de taxe	باجدەر	دافع الضريبة
Section, department	Service, administration	فەرمانگە	دائرة
Civil Service	L'administration	فەرمانگەکانی دەوڵەت	– دوائر الدولة
Electoral district	Circonscription électorale	چەمەرەی (بازنەی) هەڵبژاردن	دائرة انتخابية
Registry Office	Bureau de l'état civil	فەرمانگەی باری مەدەنی	دائرة الأحوال المدنية
Creditor	Créancier	قەرددەر، خاوەن قەرد، وامدار	دائن
Credit account	Compte créditeur	حسێبی وامداری	– حساب دائن
Distrainor	Créancier saisissant	خاوەن قەردی گیردەر	دائن حاجز
Unsecured creditor	Créancier chirographaire	خاوەن قەردی ئاسایی	دائن عادي
Secured creditor	Créancier hypothécaire	بارمتەدەر، قەرددەر بەبارمتە	دائن مرتهن
Preferred creditor	Créancier privilégié	قەرددەری نایاب (جیاکراوە)	دائن ممتاز

Diplomat	Diplomate	دیبلۆمات	دبلوماسي
Income	Revenu	دەرامەت، داهات، دەستکەوت	دخل
Fixed income	Revenue fixe	داهاتی دیار	دخل ثابت (معلوم)
Annual income	Revenu annuel	داهاتی ساڵانە	دخل سنوي
Income tax	Impôt sur le revenu	باجی داهات	– ضريبة الدخل
National income	Revenu national	داهاتی نەتەوەیی	دخل قومي
Sources of income	Sources de revenus	سەرچاوەکانی داهات	– مصادر الدخل
Study	Etude	لێکۆڵینەوە	دراسة
Study of a file	Etude d'un dossier	تەماشاکردنی فایل (دۆسیە)، توێژینەوە لە دۆسیە	دراسة إضبارة
Under examination	A l'étude	لە ژێر لێکۆڵینەوەدایە	– تحت الدراسة
Degree	Degré	پلە، پایە	درجة
Degree of relationship	Degré de parenté	پلەی خزمایەتی[90]	درجة القرابة
Level of a court in the judicial Hierarchy	Degré de juridiction	پایەی داوەری[91]	درجة القضاء

[90] بۆ نموونە پلەی خزمایەتی لە نێوان باوك و دایك و منداڵەکانیان پلەی یەکەمە، لەنێوان باپیرو داپیرو کورەزاو کچەزایاندا پلەی دووەمە، لە نێوان مام و خاڵ برازاو خوشکەزایاندا پلە سێ یەمە...

[91] پایەی دادگەکان دوانن: دادگەی سەرەتایی (بداءە) و دادگەی هانابۆبردن (استئناف)، چونکە دادگەی پێداچوونەوە (تمییز) بە پلە دانانرێت.

Constitution	Constitution	دەستوور	دستور (قانون أساسي)
Constitutional	Constitutionnel	گونجاو لەگەڵ دەستوور، دەستووریانەیە	دستوري
Prostitution	Prostitution	داوێن پیسی (بۆ ژنان)	دعارة
Propaganda, publicity, advertising	Propagande, publicité	پرۆپاگاندە	دعاية
Electoral publicity	Publicité électorale	پرۆپاگاندەی هەڵبژاردن	دعاية انتخابية
Action, lawsuit	Action, procès	داوا، دادخواستن، داخواز	دعوى
Actio de in rem verso	Actio de in rem verso	داخوازیی دەوڵەمەندبوونی بێهۆ	دعوى الإثراء بلا سبب
Initiation of proceedings	Introduction d'une action	داخوازیی کردن، داواکردن لە دادگە	– إقامة دعوى
The case for the crown	Action publique	داخوازیی مافی گشتی[92]	دعوى الحق العام
Criminal lawsuit	Action criminelle	داخوازی سزایی	دعوى جزائية
Possessory action	Action en possession	داخوازیی دەستداریی[93]	دعوى الحيازة
Action for replevin	Action en mainlevée	داخوازیی دەست هەڵگرتن	دعوى رفع اليد
Action in personam	Action personnelle	داخوازیی کەسیی	دعوى شخصية

[92] ئەم داوایە بەناوی کۆمەڵەوە دەخرێتە بەردەم دادگە، چونکە مەبەستی سەرەکی لێرەدا هەوڵدانە بۆ تاوانبارکردنی گومان لێکراو کە زیانی بە کۆمەڵ گەیاندوە بەو تاوانەی کردوویەتی.

[93] لەم داوایەدا داواکار داوای گێڕانەوەی دەستداریەتی بۆ مافێك یان سامانێك دەکات کە کەسێکی کە دەستی بەسەردا گرتوە، یان داوای پاراستنی ئەو مافەی دەکات چونکە کەسێکی کە دەیەوێ دەستی بەسەردا بگرێت.

		(شەخسیی)[94]	
Real estate (property) Proceedings	Action immobilière	داخوازیی موڵك	دعوى عينية
Resolutive proceedings	Action résolutoire	داخوازیی هەڵوەشاندنەوە	دعوى الفسخ
Direct action	Action directe	داخوازیی راستەوخۆ[95]	دعوى مباشرة
Civil action	Action civile	داخوازیی مەدەنی (بژاردن)[96]	دعوى مدنية
Jurisdiction for urgent matters	Référé	داخوازیی بە پەڵە	دعوى مستعجلة
Liability action (proceedings)	Action en responsabilité	داخوازیی بەرپرسی (بەرپرسیاری)[97]	دعوى المسؤولية
Actio contrario	Action reconventionnelle	داخوازیی بەرانبەر	دعوى مضادة (متقابلة)
Summons to appear	Billet d'avertissement en justice	داخوازینامە	– ورقة الدعوى
Summons, invitation	Convocation, invitation	داوانامە، بانگ کردن	دعوة

[94] ئەم دادخوازیە پەیوەندی بەمافێکی شەخسیی داواکارەوە هەیە، یان لەبۆ پاراستنی ئەو مافەیە.

[95] بەشی زۆری داواکاریەکان راستەوخۆن، چونکە داواکار داواکەی راستەوخۆ ئاراستەی داوالێکراو دەکات، وەکو داوای خاوەن ماڵ یان خاوەن قەرد لەو کەسەی کە ماڵەکەی زەوت کردووە یان قەردەکەی ناداتەوە.

[96] لەم داواکاریە، داواکار داوای بژاردنی ئەو زیانە دەکات کە بە هۆی تاوانێکەوە لێی کەوتووە. ناوی ئەم داوایە لە قانوونی رۆمانییەوە بە ناوی (داوای شارستانییەت) هاتووە، بەلاّم ئەمرۆکە بەو مانایە دێت کە داوای بژاردنی ئەو زیانە لە کەسێك یان لە چەند کەسێك کەوتووە بە هۆی تاوانێکەوە, دەکات. چاکترە وشەی (داوای بژاردن) بەکار بێنین چونکە گونجاوترە لەگەڵ مەبەستی سەرەکیی ئەم داوایە.

[97] (دادخوازی لێپرسینەوە) وەکو (دادخوازی بژاردن) بۆ هەمان مەبەستە، کە داوای بژارکردنی ئەو زیانەیە لە داواکەر کەوتوە، لە ئاکامی ئەو تاوانەی کە داوا لی کراو کردوویەتی.

Calling of witnesses	Appel des témoins	بانگ کردنی شایەتەکان	دعوة الشهود
Summons to shareholders	Convocation des actionnaires	بانگکردنی هاوبەشانی کۆمپانیایەك بۆ کۆبوونەوە	دعوة المساهمين في شركة للاجتماع
Defence	Défense	بەرگری، داکۆکی، بەرەڤانی	دفاع
Witness for the defence	Témoin a décharge	شایەتی (گەواهی) بەرەڤانی	– شاهد دفاع
Civil defence	Défense civile	بەرگریی مەدەنی (سڤیل)	دفاع مدني
Self-defence	Défense légitime	داکۆکیی ڕەوا، خۆپاراستنی ڕەوا	دفاع مشروع
Counsel for the defence	Avocat de la défense	دادیاری بەرەڤانی	– محامي الدفاع
Book	Livre	دەفتەر	دفتر
The ledger	Le grand livre	سەر دەفتەر	دفتر الأستاذ
Stock book	Livre d'inventaire	دەفتەری سەرژماردن	دفتر الجرد
Account book	Livre de comptes	دەفتەری حسێبەکان	دفتر الحسابات
Cash book	Livre de caisse	دەفتەری سەندووق (پارە وەرگرتن)	دفتر الصندوق
Sales ledger	Livre de ventes	دفتەری فرۆشتن	دفتر المبيعات
Auxiliary, supplementary ledger	Le livre auxiliaire	دەفتەری یاریدەدەر	– الدفتر المساعد
Bought ledger	Registre des achats	دەفتەری کڕین	دفتر المشتريات

Daybook	Livre journal	دەفتەری رۆژانە	دفتر اليومية
Plea	Exception	بەرپێك، پەلپ	دفع
Plea of avoidance	Exception de nullité	داوای پووچەڵ کردنەوە	دفع بالبطلان
Procedural defence	Exception de forme	بەرپێکی پەیوەندار بە فۆرمەوە	دفع بالشكل
Plea of lack of competence	Exception d'incompétence	بەرپێکی دەست نەدان	دفع بعدم الاختصاص
Payment , settling	Paiement, versement	دانەوە	دفع (تسديد)
Terms of payment	Modalités de paiement	ماوەکانی دانەوە	– آجال الدفع
Easy terms	Facilités de paiement	ئاسانکاری لە دانەوەدا	– تسهيلات الدفع
Suspension of payment	Cessation de paiement	راوەستان لە دانەوە	– توقف عن الدفع
Payable	Exigible, payable	کاتی دانەوەی هاتووە	– مستحق الدفع
Dictator	Dictateur	دیکتاتۆر	ديكتاتور
Doctor	Docteur	دکتۆر، پزیشك، نۆژدار	دكتور
Doctorate	Doctorat	دکتۆراە	دكتوراه
Proof, evidence	Preuve	بەڵگە	دليل
Substantive evidence	Preuve substantielle	بەڵگەی سەرەکیی	دليل أساسي
False evidence	Preuve artificielle	بەڵگەی دروستکراو	دليل اصطناعي
Corroborating Evidence	Preuve de confirmation	زێدە بەڵگە، بەڵگەی سەربار	دليل إضافي

Secondary Evidence	Preuve secondaire	بەڵگەی لاوەکی	دليل ثانوي
Extrinsic evidence	Preuve extrinsèque	بەڵگەی تازەپەیدابوو	دليل طارئ
A contrario proof	Preuve a contrario	بەڵگەی پێچەوانە	دليل عكسي
Written evidence	Evidence par écrit	بەڵگەی دەست نووس	دليل كتابي (خطي)
Material evidence	Evidence matérielle	بەڵگەی مایەکیی	دليل مادي
Semi-plena probatio	Demi-preuve	بەڵگەی ناتەواو	دليل ناقص
Guide	Guide	پێشاندەر، ڕێنوێن، رابەر	دليل
Merging, fusion	Fusion	تێکەڵکردن، تێکەلاّوکردن	دمج
Merger of companies	Fusion de sociétés	تێکەلاّوکردنی چەند کۆمپانیایەك	دمج شركات
Amalgamation of sentences	Fusion de peines	تێکەڵکردنەوەی سزاکان	دمج العقوبات
Timetable	Horaire	کاتی کارکردن	دوام (ساعات العمل)
Session, cycle, turn	Session, cycle, tour	خول	دورة
Parliamentary session	Session de parlement	خولی پەرلەمان	دورة البرلمان
State	Etat	دەوڵەت	دولة
Federal state	Etat fédéral	دەوڵەتی فیدرالی	دولة اتحادية
Confederation	Confédération	دەوڵەتی کۆنفیدرالی	دولة كونفدرالية
International	International	نێودەوڵەتی	دولي
International Court of Justice	Cour International de	دادگەی نێو دەوڵەتی	– محكمة العدل

	Justice		الدولية
To crush	Ecraser	پێ لێنان	دهس
Amazement, wonder	Stupéfaction, étonnement	سەرسوورمان	دهشة
Broker	Courtier	دەڵاڵ، جارچی	دلال (سمسار)
Brokerage	Courtage	دەڵاڵی، جارچییەتی	دلالة (سمسرة)
Democracy	Démocratie	دیموکراسی	دیمقراطیة
Debt	Dette	قەرد	دین
Debit and credit	Débit et crédit	قەرد و فەرد	دین و دائنیة
Secured debt	Dette garantie	قەردی بەبارمتە، قەردی دەستەبەرکراو	دین مضمون
Privileged debt	Dette privilégie	قەردی نایاب، قەردی جیاکراوە	دین ممتاز
Deferred debt	Créance à terme	قەردی دواخراو	دین مؤجل
Religion	Religion	ئاین، دین	دین

ذ

Memory, mind	Mémoire	بیر	ذاكرة
Pretext	Prétexte	بیانوو، بیانگە، پەڵپ	ذريعة
Intelligence	Intelligence	زرنگی، زیرەکی	ذكاء
Male	Mâle	نێر	ذكر
Defamation	Diffamation	زەمکردن	ذم
Conscience	Conscience	ویژدان	ذمة (وجدان)
Patrimony	Patrimoine	لەئەستۆدا بوون	ذمة مالية
Infraction, breach	Infraction	گوناه	ذنب
To plead guilty	S'avouer coupable	دانی بە گوناهەکەی نا	– اعترف بذنبه
Spirit, mind	Esprit	زەینی، بیری	ذهني

ر

Relationship	Lien	پەیوەست، پێوەند، هاوبەند	رابطة
Pay, salary	Traitement	مووچە[98]	راتب
Retirement pension	Pension de retraite	مووچەی خانەنشینی	راتب تقاعدي
Capital	Capital	سەرمایە، دەسمایە	رأسمال
Authorised capital	Capital nominal	سەرمایەی ناولێنراو (دەست نیشان کراو)، سەرمایەی دیاریکراو	رأسمال اسمي
Working capital	Fonds de roulement	سەرمایەی بەگەڕخستن	رأسمال التشغيل
Investment income	Revenu du capital	بەرهەمی سەرمایە، دەستکەوتی سەرمایە	– إيراد الرأسمال
Paid-up capital	Capital versé	سەرمایەی دراو	رأسمال مدفوع
Cash capital	Capital en espèces	سەرمایەی کاش (نەختینە)	رأسمال نقدي
Capitalist	Capitaliste	سەرمایەدار	رأسمالي
Capitalism	Capitalisme	سەرمایەداری	رأسمالية
Major	Majeur	باڵق، پێگەیشتوو، ڕەسیو، تۆلاز، پێگەهشتی	راشد (بالغ)
Corrupter, briber	Corrupteur	بەرتیل دەر	راش (مقدم

[98] مووچە زیاتر بۆ مانگانە بەکاردێت.

			الرشوة)
Observer	Observateur	چاودێر	راصد (رقيب)
Mortgagor	Gageur	بارمتەدەر	راهن (مدين راهن)
Opinion	Opinion, avis	ڕا	رأى
Advisory opinion	Avis consultatifs	ڕای ڕاوێژیانە	رأى استشاري
Sound opinion	Opinion juste	ڕایەکی ڕاست، ڕایەکی بەجێ (دروست)	رأى سليم
Public opinion	Opinion publique	ڕای گشتی	رأى عام
Opposite opinion	Avis contraire	ڕای دژی، دژەڕا	رأى مخالف
Patron, employer	Patron	خاوەن کار	رب عمل
Usury	Usure	ریبا، فایز، سوو، مفا	ربا
Captain	Capitaine	کاپتن، کەشتیوان	ربان السفينة
Lady of the house	Maîtresse	کابان،کابانی، ژنی ماڵ	ربة البيت
Profit, gain	Bénéfice, profit	سوود	ربح
Gross profit	Profit brut	سوودی سەرلەبەر	ربح إجمالي
Net profit	Profit net	سوودی ساف (پوختە)	ربح صافي
Expected profit	Profit espéré	سوودی چاوەڕوان کراو	ربح متوقع
Profit and loss	Profit et perte	سوود و زیان	ربح و خسارة
Routine	Routine	ڕۆتین	رتيب
Hope	Espoir	هیوا، ئومێد، تکا	رجاء (أمل)
Retroactive	Rétroactif	گەڕانەوە	رجوع

Return	Retour	گەڕانەوە	رجوع(عودة)
Withdrawal of proceedings	Désistement d’action	وازهێینان لە داوا	رجوع عن الدعوى
Licence, permission	Permis, autorisation	ڕێدان، ودووم[99]	رخصة (إجازة)
Answer, reply	Réponse, réplique	وەرام، وەڵام، بەرستی	رد (جواب)
Recusation, challenge	Récusation	ڕەتکردنەوە	رد (تجريح)
Reaction	Réaction	بەرکار، بەرتەك، کاردانەوە	رد فعل
Challenging of the judge	Récusation de juge	ڕەتکردنەوەی داوەر	رد الحاكم (القاضي)
Challenging of a witness	Récusation de témoin	ڕەت کردنەوەی شایەت[100]	رد الشاهد
Rehabilitation	Réhabilitation	بایەخ پێدانەوە ، (بایەخ گێڕانەوە)[101]	رد الاعتبار
Debauch	Débauche	بەدی، خەراپە	رذيلة
Incitement to debauchery	Incitation ل la débauche	هاندان بۆ خەراپە کردن	– تحريض على الرذيلة
Letter	Lettre	نامە، نوسراو، پەیام	رسالة
Threatening letter	Lettre de menace	نامەی هەڕەشە	رسالة تهديد

[99] کورد دەڵێ :" ئەم مەلایە ودوومی پێ دراوە" واتە (ئیجازەی) مەلایەتی پێ دراوە.

[100] ئەگەر پێوەندییەکی نزیك هەبێ لە نێوان گەواهێك لە گەڵ لایەنێکی ئەو داوایەی کە دادگە تەماشای دەکات، لایەنەکەی دی دەتوانێ داوای ڕەتکردنەوەی ئەو شایەتە بکات، ئایا هۆی ئەو پەیوەندییە خزمایەتی یان دۆستایەتی بێ، یان بەرژەوەندییەکی دارایی نێوانیان.

[101] گێڕانەوەی ئەو مافانە بۆ بەند کراو کە بە هۆی بەند کردنیەوە لێی وەرگیرابوون، لەگەڵ گەڕانەوەی بۆ باری پێش بەند کردنی، یان پاککردنەوەی ناوی کەسێك لەو تۆمەتەی بە ناحەقی خرابووە پاڵی، یان بە ناڕەوایی تاوانبارکرابوو.

Fee, duty	Taxe, droit	فەرمانە، ڕەسم	رسم (ضريبة)
Duty free	Hors taxe	خۆشبوون لە ڕەسم	– إعفاء من الرسم
Registration fee	Droit d'enregistrement	فەرمانەی تۆمارکردن	رسم تسجيل
Legal fees	Droits judiciaires	فەرمانەی داوەری	رسوم قضائية
Official	Officiel	دیوانی، ڕەسمی، میری	رسمي
Official document	Document officiel	دۆکیمەنتێکی ڕەسمی	– وثيقة رسمية
Landing, arriving	Débarquement	لەنگەرگرتن	رسو
Discretion	Discrétion, sagesse	ڕەسیوی، پێگەیشتوویی	رشد
Corruption	Corruption	بەرتیل[102]	رشوة
Balance	Balance	بەلأنس	رصيد
Credit balance	Solde créditeur	بەلأنسیٚ قەرد دەر	رصيد دائن
Debit balance	Solde débiteur	بەلأنسیٚ قەردار	رصيد مدين
Bank balance	Solde bancaire	بەلأنسی حسێبێك لە بانك	رصيد في البنك
Bruise	Contusion	خوێن تیٚ زان، کوتران	رض (كدمة)
Trauma	Trauma	برین، برینداری، قرنجان	رض (جرح)
Consent	Consentement	ڕەزامەندی، رازی بوون، قایل بوون	رضا
At one's will	à son gré	بە ڕەزامەندی خۆی	– برضاه

[102] پارەدان یان سوودبەخشین بە کاربەدەستێکی میری لە پێناو کردنی کارێك یان چاو پۆشین لە کردنیا، بە مەرجیٚ کارەکە بە پێچەوانەی قانوون بێت و کردنی یان چاولێپۆشینی لە دەسەلأتی ئەودا بێت.

By mutual agreement	De gré a gré	بە رەزامەندی هەردوولا	– برضا متبادل
Consensual	Consensuel	رەزامەندێتی	رضائي
Out of court agreement	Contrat consensuel	رێککەوتنی رەزامەندی	– عقد رضائي
New-born	Nouveau-né	شیرەخۆر، ساوا، کۆرپە	رضيع
Fear	Peur	ترس، تۆقین، سام	رعب
Desire, wish	Désir	ئارەزوو، حەز	رغبة
Refusal, rejection	Refus, rejet	نەکردن، رەتکردن	رفض
Objection overruled	Objection rejetée	پەلپێکی رەتکراوە	– اعتراض مرفوض
To refuse to appear	Refuser de comparaître	ئامادەنەبوون لە بەردەم دادگە	رفض الحضور أمام المحكمة
Nient dedire	Refuser de se défendre	داکۆکی لەخۆ نەکردن	رفض الدفاع عن النفس
To challenge a witness	Récuser un témoin	رەتکردنەوەی شایەت	رفض الشاهد
To refuse to accept	Refuser d'accepter	قبووڵ نەکردنی قەواڵە[103]	رفض القبول
To close the session	Lever l'audience	کۆتایی هێنان بە دانیشتن	رفع الجلسة
Emancipation	Emancipation	دەست هەڵگرتن لەسەر منداڵی ناکام	رفع اليد عن القاصر
Withdrawal of garnishee order	Mainlevée de saisie	دەست هەڵگرتن لەسەر	رفع اليد عن

[103] قبووڵ نەکردنی قەواڵەی بازرگانی لەلایەن یەکێ لەو کەسانەی ئیمزایان کردووە. ئەم قبووڵ نەکردنە رێگا بە گەڕانەوەی هەڵگری ئەو قەواڵەیە دەدا بۆ سەر یەکێ لەو کەسانەی کە پێشتر ئیمزایان کردووە، هەتا پێش هەقداریەتیی ئەو قەواڵەیە بگات .

		سامانی دەست بەسەرداگیراو[104]	أموال المحجوز عليه
Control, supervision	Contrôle	چاودێری	رقابة
Censorship	Censure	سانسۆر لە سەر چاپەمەنیی	رقابة على المطبوعات
Exchange control	Contrôle des changes	چاودێریی ئاڵوگۆڕکردنی پارەوپووڵ	رقابة على الصرف
Sanitary inspection	Surveillance sanitaire	چاودێریی تەندوروستی	رقابة صحية
Judicial control	Contrôle judiciaire	چاودێریی داوەرییانە	رقابة قضائية
Stagnation	Stagnation	کزی، مەندی	ركود
Mortgage	Hypothèque, gage	بارمتە، ڕەهن	رهن
Pledging, pawning	Mise en gage	بارمتە کردن	– إجراء الرهن
Pledge	Gage	بارمتەی دەستداری[105]	رهن حيازي
Mortgage	Hypothèque	بارمتەی ئاقار	رهن عقاري
Mortgaged	Grevé d'hypothèque	بارمتەکراو	– مثقل بالرهن
Mortgage pledgee	Créancier gagiste	بارمتە وەرگر	– دائن مرتهن
To mortgage one's house	Hypothéquer sa maison	خانوەکەی بەبارمتە داوە	– رهن بيته
Hostage	Otage	بارمتەکراو، بارمتەگیراو	رهينة

[104] کۆتایی هێنان بە دەسەڵاتی کەسێك لە بەڕێوەبردنی ماڵ و سامانی کەسێکی کە، بەحوکمی قانوون یان بەپێی بڕیارێکی دادگە.

[105] لێرەدا ئەو شتەی کە دکرێتە بارمتە دەبێ لەلای خاوەن قەرد بێت، یان لەلای کەسێکی کە بێت کە لەلایەن هەردوولاوە دەستنیشان کرابێ. مەبەست لە گواستنەوەی ئەو دەستدارییە ئەوەیە ئەگەر قەردار نەتوانێ لە ڕۆژی دیاریکراودا قەردەکەی بداتەوە، خاوەن قەرد دەتوانێ ئەو شتە بفرۆشێ و لە نرخەکەی قەردەکەی خۆی هەڵگرێتەوە.

Presidency	Présidence	سەرۆکایەتی	رئاسة
Vision, view	Vision, vue	بینین، بۆچوون، تێروانین	رؤية
President, chairman	Président, chef	سەرۆك	رئيس
Chairman of the meeting	Président de séance	سەرۆکی کۆبوونەوە (دانیشتن)	رئيس الجلسة
Departmental head	Chef de service	سەرۆکی فەرمانگە	رئيس الدائرة
Chairman of the Board	Président du conseil	سەرۆکی ئەنجوومەن	رئيس المجلس
Presiding judge	Président de la cour	سەرۆکی دادگە	رئيس المحكمة
Principal	Principale	سەرەکی	رئيسي
Count of an indictment, charge	Chef d'accusation	گومانی (تۆمەتی) سەرەکی	– التهمة الرئيسية
Main reason	Motif principal	پاڵنەری سەرەکی	– الدافع الرئيس
Principal author of a crime	Auteur principal d'un crime	تاوانکاری سەرەکی	– الفاعل الرئيس للجريمة
Head Office	Siège social	مەڵبەندی سەرەکیی کۆمپانیا	– مقر الشركة الرئيسي
Income, rent	Revenu, rente	بەروبووم	ريع
Ground rent	Rente foncière	بەروبوومی ئاقار	ريع عقاري
The country	La campagne	لادێ	ريف

ز

Adulterer	Adultère	زیناکار، داوێن پیس	زاني
Surplus	Surplus	زێده	زائد (فائض)
Pseudo, bogus	Pseudo	قەڵب	زائف
Client	Client	ماميل	زبون
Agriculture, cultivation	Agriculture	كشتوكاڵ	زراعة
Chief, leader	Chef, leader	پێشەوا	زعيم
Tithe	Dîme	زەكات	زكاة
Slip of the tongue	Lapsus linguae	هەڵەی زمان	زلة لسان
Adultery	Adultère	زينا، داوێن پیسی	زنا
Bastard, illegitimate	Bâtard	زۆڵ، بيژى، بيژوو	– ابن زنا
Marriage	Mariage	ژنهێنان(بۆ كورو پياو)، شووكردن يان مێرد كردن(بۆ كچ و ژن)	زواج
Bigamy	Bigamie	فره ژنی	زواج بأكثر من واحدة
The capacity to marry	Capacité de mariage	لێهاتوويی ژنهێنان (شوو كردن)	– أهلية الزواج
Marriage certificate	Extrait, acte de mariage	خێزاننامه، ژننامه	– شهادة الزواج
Dowry, marriage portion	Dot	مارەيی	– مهر الزواج

Disappearance	Disparition	نەمان	زوال
Extinction of obligation (debt)	Extinction des obligations	نەمانی پەیبەستیی (پابەندێتی)[106]	زوال (انقضاء) الالتزام
Denationalisation	Dénationalisation	نەمانی دەوڵەتنامە	زوال الجنسية
Dispossession	Dépossession	نەمانی دەستداریی	زوال الحيازة
Husband	Mari, époux	مێرد، شوو	زوج
Wife, spouse	Femme, épouse	هاوسەر، ژن	زوجة
Mother-in-law	Belle-mère	باوەژن، زر دایك	زوجة الأب
Conjugal	Conjugal	هاوسەریەتی، ژن و مێردایەتی	زوجي
Ties of marriage	Liens conjugaux	پەیوەندیی هاوسەریەتی (ژن و مێردایەتی)	– رباط زواجي
Marital home	Domicile conjugal	ماڵی خێزانیی	– مسكن زوجي
False	Faux	بەدرۆ، بوختان، ساختە، هەڵبەست	زور
False evidence	Faux témoignage	شایەتی بەدرۆ	– شهادة زور
Augmentation, raising	Augmentation	زێدە کردن	زيادة
Increase in capital	Augmentation de capital	زێدە کردنی سەرمایە	زيادة راس المال

[106] هۆیەکانی نەمانی پابەندیەتی لە نێو دوو کەس یان زیاتر لە دوو کەسدا دەگەڕێنەوە بۆ: 1- بەجێ گەیاندنی ئەو پابەندییەی لە نێوانیاندا هەبووە 2- لێخۆشبوونی خاوەن قەرد لە قەردەکەی. 3- تێپەربوونی ماوەی قانوونی بەسەر ئەو پابەندییەدا بەجۆرێك کە خاوەن قەرد نەتوانێ داوای قەردەکەی بکاتەوە. (قەرد) لێرەدا بە مانایەکی فراوان دێت و هەموو ئەوحاڵەتانەی سەرەوە دەگرێتەوە، مەبەست هەر(پارەو پوول) نییە، بەڵکو هەمو شێوە پێوەندییێکە کەدەبێتە هۆی پابەندبوونی کەسێك بەرامبەر کەسێکی کە.

س

Previous	Antérieur, précèdent	لەوەوپێش، لەمەوبەر	سابق
Formerly	Précédemment	لەپێشا	سابقا
Drawer	Tireur	نووسەری قەواڵەی بازرگانی	ساحب (لورقة تجارية)
Drawer of a cheque	Tireur d'un cheque	نووسەری چێك	ساحب شيك
Thief, robber	Voleur	دز	سارق
Highway robber	Voleur de grand chemin	دزیی ڕێگر	سارق قاطع طريق
In force	En vigueur	پەیرەو پێکراو، کار پێکراو	ساري المفعول
Enforced law	Loi appliquée	قانوونی پەیڕەو پێکراو	– قانون ساري المفعول
Plunder	Pillage	تالاّنکردن	سلب
Lost	Egaré	بەرەڵلاّ	سائب
Tourist	Touriste	توریست، گەشتوەر، گەڕیدە	سائح
Driver	Conducteur, chauffeur	شۆفێر، لێخوڕ	سائق
Insult	Injure	جنێو، دژوێن، جوین	سب (شتيمة)
Cause, reason	Cause, raison	هۆ[107]	سبب

[107] مەبەست لە (هۆ) لێرەدا ئەو مەبەستە راستەو خۆیەیە کە پاڵ بە مرۆڤەوە دەنێ تاکو پەیوەندی لەگەڵ کەسێکی کەدا ببەستێ. (هۆ) بەم مانایە جیاوازە لە گەڵ (نیاز) و (خواست) دا.

Cause of an obligation	Cause de l'obligation	هۆی پابەندبوون، (پەیبەستی)	سبب الالتزام
Grounds for litigation	Motif de litige	هۆی ناکۆکی	سبب الخصومة
Causa causans	Cause immédiate	هۆی راستەوخۆ	سبب مباشر
Indirect cause	Cause indirecte	هۆی ناراستەوخۆ	سبب غير مباشر
Causa mortis	Cause de mort	هۆی مردن	سبب الموت
Causality, proximate cause	Causalité	هۆکاری	سببية
Premeditation	Préméditation	سووربوونی پێش وەخت، پێش رژدی	سبق الإصرار
Register, record	Registre	تۆمار	سجل
Trade register, commercial Register	Registre de commerce	دەفتەری بازرگانی[108]	سجل تجاري
Record of attendance	Registre d'assistance	دەفتەری ئامادەبووان	سجل الحضور
Land register	Registre foncier	دەفتەری تاپۆ، تۆماری مولْك و ئاقار	سجل عقاري
Clean record	Casier judiciaire vierge	دفتەری رابوردووی پاکە	سجل عدلي خال من الأحكام
Minute book	Registre des procès-verbaux	دەفتەری کۆنووس (وتو وێژەکان)	سجل المحاضر
Record book	Registre du greffe	دەفتەری دادگە	سجل قلم

[108] ئەو دەفتەرەی کە ناو و کارەکانی هەموو بازرگانانی تێدا دەنوسرێت، لەگەڵ ناوی کۆمپانیەکانیشدا. هەر وەها ناوی هەموو بازرگان و کۆمپانیایە بێگانەکانیش کەلەو ولاّتەدا کاردەکەن، لەگەڵ ناوو ناونیشانی ئەو بازرگان و کۆمپانیانەی وا بە ناوی ئەوانەوە کار دەکەن لەو ولاّتەدا.

			المحكمة
Prison, jail	Prison	زیندان، بەندیخانە	سجن
Penitentiary	Pénitencier	بەندیخانەی چاکسازیی نەوجەوانان	سجن الإصلاحية للأحداث
A year’s imprisonment	Un an de prison	ساڵێك زیندانی	سجن سنة
Hard labour for life	Travaux forcés à perpétuité	بەندی هەمیشەیی لە گەڵ کاری قورس وگراندا	سجن مؤبد مع الأشغال الشاقة
Hard labour for a fixed term	Travaux forcés à temps	بەندی کاتیی بە کارکردنەوە	سجن مؤقت مع الأشغال
Solitary confinement	Emprisonnent cellulaire	بەند کردن تەنیایی	سجن منفرد (انفرادي)
Prisoner	Prisonnier	بەندکراو، بەند، زیندانی[109]	سجين
Political prisoner	Prisonnier politique	بەندکراوی سیاسی	سجين سياسي
Withdrawal	Retrait, tirage	ڕاکێشان، وەرگرتنەوە	سحب
Forfeiture of a licence	Retrait d’un permis	وەرگرتنەوەی مۆڵەت	سحب إجازة
Abandonment of a complaint	Retrait de plainte	وازهێنان لە شکات، دەست هەڵگرتن لە سکالاٚ	سحب شكوى
Drawing a cheque	Tirage d’un chèque	چێك نووسین	سحب شيك
Overdraft	Découvert	نووسینی چێکی بیٚ مایە	سحب مبلغ على المكشوف
To overdraw	Mettre à découvert	نووسینی چێك بە بڕێکی	سحب مبلغ اكثر

[109] (تۆمەت پێکراو)، پێش بڕیاردانی دادگە بە بەندکردنی، پێی ناوتریٚ (بەندکراو) یان (زیندانی) ، هەر بۆیە وتراوە : "گومان لێکراو بێتاوانە تا ئەو دەمەی لە لایەن دادگەوە تاوانبار دەکرێت ".

		زیاتر له مایه	من الرصيد
Forced labour	Corvée	بێگار	سخرة
Secret	Secret	نهێنیی	سر
Secret ballot	Vote à bulletin secret	دەنگدانی نهێنی	– تصويت سري
Professional secrecy	Secret professionnel	نهێنیی پیشه	سر المهنة
Robbery, theft	Vol	دزی	سرقة
Armed robbery	Vol à main armée	دزین لەگەڵ بەکارهێنانی چەکدا	سرقة مع استعمال السلاح
Receiving stolen goods	Recel	شاردنەوەی ماڵی دزراو	– إخفاء الأموال المسروقة
Common theft	Vol simple	دزینی ئاسایی	سرقة بسيطة
Compound theft	Vol qualifié	دزینی نائاسایی[110]	سرقة مشددة
Pickpocketing	Vol à la tiré	گیرفان (باخەڵ) بڕین	سرقة نشل
Clandestine	Clandestine	نهێنی	سري
Confidential report	Rapport confidentiel	ڕاپۆرتی نهێنی	– تقرير سري
Private hearing	Audience à huis clos	دانیشتنی نهێنی	– جلسة سرية
Burglary	Cambriolage	چوونه سەر	سطو
Price	Prix	نرخ	سعر
Opening price	Cours d’ouverture	نرخی کردنەوە	سعر الافتتاح

[110] لەم جۆرە دزییانەدا کاری ناقانوونی دیکەیشی لەگەڵدا دەکرێت، وەکو بەکارهێنانی چەك، یان دزین لەسەر ڕێگاو بانی گشتی، هەر بۆیە سزاکانیشیان سەختر و توندترن.

Set price	Cours fixé	نرخی داسەپاو	سعر إلزامي
Quotation of prices	Cotation des cours	نرخ دانان	– تحديد الأسعار
Wholesale price	Prix de gros	نرخی سەرجەم	سعر الجملة
Market price, current price	Prix courant	نرخی بازار	سعر السوق
Rate of exchange	Cours de change	نرخی گۆڕینەوە	سعر الصرف
Cost price	Prix de revient	نرخی داشکاندن	سعر الخصم
Reduced price	Prix réduit	نرخی کەمکراوە	سعر مخفض
Embassy	Ambassade	باڵوێزخانە، سەفارەت خانە[111]	سفارة
Ambassador	Ambassadeur	باڵوێز، سەفیر	سفير
Bill of exchange	Lettre de change	پۆلیسە[112]	سفتجة (بوليصة)
Travel	Voyage	سەفەر	سفر
Travel ticket	Billet de voyage	بلیتی سەفەر	– بطاقة سفر
Travel allowances	Déplacements de voyage	سەرمزی سەفەر	– مخصصات السفر
Travelling expenses	Frais de voyage	خەرجی سەفەر	– نفقات السفر
Ship, boat	Bateau, navire	کەشتی	سفينة

[111] بە بۆچوونی مامۆستا تۆفیق وەهبی، خوای لێی خۆشبێ، ئەم وشەیە (بالیۆز)ە نەك (باڵوێز) کە وشەیەکی ئیتالیاییە، هەر وەها وشەی (سپارش) کە نزیکە لە (سەفارەت)ەوە، وشەیەکی فارسی یە.

[112] قەواڵەیەکی بازرگانییە لە گەڵ (چێك) و (کۆمپیالە)دا کە بەپێی ڕێکەوتننامەیەکی نێودەوڵەتی شێوەی بەکارهێنانیان دەستنیشان کراوە.

Prodigal	Prodigue	دەستبڵاوی بێئەندازە	سفیه (مبذر)
Lapse	Déchéance	کەوتن، لە دەستچوون	سقوط
Estoppage	Forclusion	ماف لە دەستچوون بە هۆی بەسەرچوونی ماوەی قانوونییەوە	سقوط الحق لفوات الوقت
Lapse of time	Déchéance du terme	لەدەستچوونی ماوە	سقوط الاجل
Forfeiture of right	Déchéance de droit	لە دەستچوونی ماف	سقوط الحق
Non-suit	Péremption d'instance	لە دەست چوونی داوا[113]	سقوط الدعوى
Population	Population	دانیشتووان	سكان
Drunkenness	Ivresse	سەرخۆشیی، مەستیی	سكر
Secretaryship, office of secretary	Secrétariat	سکرتاریە	سكرتارية
Secretary	Secrétaire	سکرتێر	سكرتير
Secretary general	Secrétaire général	سکرتێری گشتی	سكرتير عام
Habitation	Habitation	جێگای دانیشتن (ژیان)	سكنى
Silence	Silence	بێدەنگی	سكوت
Pillaging	Pillage	تالآن کردن، رووت کردنەوە	سلب
Passive	Passif	دەستەوەسان، نەری	سلبي
Free will	Autonomie de la volonté	دەسەڵاتمەندی	سلطان الإرادة

[113] ئەگەر (داواکار) یان نوێنەرێکی لە رۆژی دیاریکراودا بە بێ عوزرێکی رەوا لەبەردەم دادگەدا ئامادە نەبێ، ئەوا داواکەی لە دەست دەچێت و تەماشا ناکرێت.

Authority, power	Autorité, pouvoir	دەسەڵات	سلطة
Administrative authority	Autorité administrative	دەسەڵاتی کارگێڕی	سلطة إدارية
Legislative power	Pouvoir législatif	دەسەڵاتی قانوون دانان	سلطة تشريعية
Discretionary power	Pouvoir discret	دەسەڵاتی هەڵسەنگاندن	سلطة تقديرية
Executive power	Pouvoir exécutif	دەسەڵاتی ڕاپەراندن	سلطة تنفيذية
Public authority	Pouvoir public	دەسەڵاتی گشتی	سلطة عامة
Military authority	Autorité militaire	دەسەڵاتی سەربازی	سلطة عسكرية
The rule of law	Règne de la loi	دەسەڵاتی قانوون	سلطة القانون
Judicial power	Pouvoir judiciaire	دەسەڵاتی داوەرییانە	سلطة قضائية
Central authority	Autorité centrale	دەسەڵاتی ناوەندی	سلطة مركزية
Absolute authority	Autorité absolue	دەسەڵاتی ڕەها	سلطة مطلقة
Goods,merchandise	Marchandise	شتومەك، کوتاڵ، کەلوپەل	سلعة
Consumer goods	Biens de consommation	شتومەکی لەکار هێنراو	سلع استهلاكية
Manufactured goods	Produits fabriqués	شتومەکی دروستکراو	سلع مصنوعة
Predecessor	Prédécesseur	پێشینان	سلف
Predecessor and successor	Prédécesseur et successeur	پێشینان و پاشینان	سلف و خلف
In advance	D’avance	پێشین	سلفة
An advance	Une avance	پێشەکی، لەسەرەتاوە	سلفا
Advance loan on	Avance sur	پێشینە لە سەر شتومەك	سلفة على

goods	marchandise		البضائع
Conduct, behaviour	Conduite	ڕەوشت، ڕەفتار	سلوك
Good behaviour	Bonne conduite	ڕەفتارێكی چاك، بەڕەوشت، بەڕەفتار	سلوك حسن
Indecent behaviour	Outrage à la pudeur	بەد ڕەوشتی	سلوك شائن
Professional misconduct	Manquement aux devoirs de la profession	ڕەفتاری پێچەوانە بە ڕێ و شوێنی پیشەیی	سلوك مخالف لقواعد المهنة
Descendant	Descendant	نەوە	سليل
Sound, healthy	Sain	ساغ، دروست	سليم
Sound in body and mind	Sain de corps et d'esprit	لەش و هۆش ساغ	سليم الجسم و العقل
Poison	Poison	ژەهر	سم
Tolerance	Tolérance	چاوپۆشین، لێبوردن	سماح
Hearing	Audition	گوێگرتن، گوێ ڕاگرتن، بیستن، بهیستن	سماع
Hearing of witnesses	Audition des témoins	گوێگرتن لە شایەتەكان	سماع الشهود
Reputation	Réputation	ناووشورەت، نێوبانگ	سمعة
Age	Age	تەمەن	سن (عمر)
Puberty	Puberté	تەمەنی باڵق بوون (بەفام گەیشتن)	سن البلوغ
Age of discretion, age of majority	Age de raison, majorité	تەمەنی قانوونی[114]	سن الرشد

[114] پاش گەیشتنی منداڵ بە تەمەنی قانوونی، دەبێ هەمو جۆرە دەسەلاتێكی قانوونی سەبارەت بە سامان و ماڵی پێ بدرێت، هەر وادەتوانێ هەموو مافەكانی بەكاربهێنێ، بەلام بەمەرجێ شێت یان گێل نەێت.

Minority	Minorité	تەمەنی ناکامی	سن القصور (للقاصر)
Year	An, année	ساڵ	سنة
Financial year	Année fiscale	ساڵی دارایی (ماڵی)	سنة مالية
Bill, title, document	Effet, titre, document	قەواڵە	سند
Promissory note, bill	Billet - ordre	کۆمپیالە[115]	سند اذني (كمبيالة)
Executory title	Titre exécutoire	قەواڵە بۆ هەڵگرکەی	سند لحامله
Fictitious bill	Effet fictif	قەواڵەی رەواڵەتییانە	سند صوري
Treasury bill	Bon de trésor	قەواڵەی سەر گەنجینەی میری	سند على الخزينة
Bearer bond	Titre au porteur	قەواڵە بۆ هەڵگرەکەی	سند لحامله
Share	Action	بەش، پشك[116]	سهم
Nominal share, registered share	Action nominative	بەشی بەناو (کەسیی)	سهم اسمي (شخصي)
Preference share	Action de préférence	بەشی جیاووك[117]	سهم امتياز
Capital share	Action de capital	بەشی سەرمایە	سهم راس المال
Initial share	Action d‘apport	بەشی کارکردن	سهم العمل

[115] قەواڵەیەکی بازرگانییانەیە لەلایەن کەسێکەوە دەنووسرێ و ئیمزا دەکرێ تێدا بەڵێن بە کەسێکی دی دەدات پێی دەوترێت (سوود وەرگر)، کە لە ماوەیەکی دیاریکراودا بڕێك پارەی پێ بدات.

[116] هەر چەندە (حصە) و (سهم) هەربە(بەش) دەدرێنە قەڵەم لە کۆمپانیادا، بەلاّم (سهم) (بەش)ە لە کۆمپانیای ماڵیداو خاوەنەکەی دەتوانێ بیفرۆشێ یان بیدات بە کەسێکی دی بەبێ رەزامەندیەتی هاوبەشەکانی تری. بەلاّم خاوەنی (بەش) لەکۆمپانیای (شەخسی)دا کە(حصە)یە، ناتوانێ بیفرۆشێ یان بیدات بە کەسێکی دی بەبێ رەزامەندیەتی هاوبەشانی.

[117] خاوەنی ئەم (بەشە) سوودی تایبەتی وەردەگرێت، یان زیاتر لە دەنگێکی هەیە لە کاتی دەنگداندا.

Bearer share	Action au porteur	بەشی هەڵگرەکەی	سهم لحامله
Antecedents	Antécédents	رابوردوو	سوابق
Past record of the accused	Antécédents de l'accuseé	رابوردووی گومان لێکراو	سوابق المتهم
Misunderstanding	Malentendu	بە خراب لەیەکتر گەیشتن	سوء تفاهم
Market	Marché	بازار	سوق
Free market	Marché libre	بازاریی ئازاد	سوق حرة
Black market	Marché noir	بازاریی رەش	سوق سوداء
Supermarket	Supermarché	سوپەرمارکت	سوق واسعة
Weapon	Arme	چەك	سلاح
Arms drill	Maniement d'armes	بەکارهێنانی چەك	– استعمال سلاح
Offensive weapon	Arme offensive	چەکی بریندارکەر	سلاح هجومي(جارح)
Peace	Paix	ئاشتی	سلام
Peace treaty	Traite de paix	پەیماننامەی ئاشتی	– معاهدة سلام
Safety	Sécurité	ئاسوودەیی، هێمنی	سلامة
Public security	Sûreté publique	ئاسوودەیی گشتی	– السلامة العامة
Sovereignty	Souveraineté	سەروەری	سيادة
Rule of law	Règne de la loi	سەروەریی قانوون	سيادة القانون
Policy	Politique	سیاسەت، رامیاری	سياسة
Foreign policy	Politique étrangère	سیاسەتی دەرەوە	سياسة خارجية

International policy	Politique internationale	سیاسەتی نێودەوڵەتی	سياسة دولية
Politician	Politicien	سیاسەتمەدار	سياسي
Political rights	Droits politiques	مافە سیاسییەکان	– حقوق سياسية
Conduct of proceedings	Conduite d'un procès	بەڕێوەچوونی داوا	سير دعوى
Bad	Mauvais, mal	خراپ	سيئ
Bad faith	Mauvais foi	بەد نیاز	سيئ النية

ش

Irregular	Irrégulier	نائاسایی، ناچیزە، شاز	شاذ
Irregular action	Acte irrégulier	کردەوەیەکی ناچیزە	– تصرف شاذ
Vacant	Vacant	بەتاڵ	شاغر
Estate in abeyance	Succession vacante	میراتی بێخاوەن	– ترکة شاغرة
Occupant	Occupant	دانیشتوو، جهگر	شاغل
Occupier of a house	Occupant d'une maison	دانیشتوی خانوویەك	شاغل دار
Hard	Dur	قورس	شاق
Hard labour	Travaux forcés	کارکردنی قورس	– أشغال شاقة
Witness	Témoin	گەواه، شایەت، ستوڤ	شاهد
Witness for the prosecution	Témoin à charge	گەواهی(شایەتی) سەلماندن	شاهد إثبات
Examination of witnesses	Interrogatoire des témoins	لێپرسینەوە لە شایەتەکان	استجواب الشهود
Appearance of witnesses	Comparution de témoins	ئامادەبوونی شایەتەکان	– مثول الشهود
Witness for the defence	Témoin à décharge	شایەتی داکۆکی (بەرەڤانی)	شاهد دفاع
False witness	Faux témoin	شایەتی بە درۆ	شاهد زور
Earwitness	Témoin auriculaire	شایەتی دەماودەم	شاهد سماعي
To challenge a witness	Récuser un témoin	ڕەتکردنەوەی شایەت	– طعن بشاهد

Eyewitness	Témoin oculaire	شایەتی بە چاو دیو	شاهد عيان
Defaulting witness	Témoin défaillant	شایەتی ئامادە نەبوو	شاهد متغيب
Sworn witness	Témoin assermenté	شایەتی سوێندخۆر	شاهد محلف اليمين
Unacceptable witness	Témoin récusable	شایەتی تانە لێدراو	شاهد مطعون بشهادته
Witness for the defence	Témoin à décharge	شایەتی نەکردن	شاهد نفي
Infamous	Infamant	ئابڕوبەر	شائن
Infamous crime	Délit infamant	کەتنێکی ئابڕووبەرانە	– جنحة شائنة
Common	Commun	باو	شائع
Rumour	Rumeur	واتەوات، قاو	شائعة
Quasi-crime	Quasi-crime	نیوچە تاوان	شبه جريمة
Quasi-contract	Quasi-contrat	نیوچە ڕێککەوتن	شبه عقد
Suspicion	Soupçon	گومان	شبهة
Similar	Semblable	وەکو	شبيه
Insult	Insulte	جنێو	شتيمة
Shipment	Embarquement	بارکردن، بارلێنان	شحن
Lading port	Port d’expédition	دورگەی بارلێنان	– ميناء الشحن
Bill of lading (B/L)	Connaissement	دۆکیمەنتی بارکردن	– وثيقة الشحن
Cargo, shipment	Charge, cargaison	بارگە	شحنة
Person	Personne	کەس	شخص

Third person, third party	Tiers	کەسی سێیەم	شخص ثالث
Normal person	Personne physique (naturelle)	کەسی ئاسایی (سروشتی)	شخص طبيعي (إنسان)
Legal entity	Personne morale	کەسی واتەیی	شخص معنوي
Personal	Personnel	کەسی (خودی)	شخصي (ذاتي)
Personal credit	Crédit personnel	متمانەی کەسی	– اعتماد شخصي
Service of documents, actual notice	Signification faite à la personne	ڕاگەیاندنی کەسی	تبليغ شخصي
Personality	Personnalité	کەسێتی	شخصية
Legal entity	Personnalité morale	کەسێتی واتەیی	شخصية معنوية
Harm	Mal	خراپە	شر
A purchase	Achat	کڕین	شراء
Buyer, purchaser	Acheteur	کڕیار	– مشتري
Purchase on account	Achat à terme	کڕینی بە ماوە	شراء لأجل
Hire purchase	Achat à tempérament	کڕین بە جوون جوون	شراء بالتقسيط
Cash purchase	Achat au comptant	کڕینی کاش(نەختینە)	شراء نقدا
Association	Association	هاوبەشی	شراكة
Condition, clause	Condition, clause	مەرج	شرط
Additional clause	Clause additionnelle	زێدە مەرج	شرط إضافي

Null and void condition	Condition nulle	مەرجی بەتاڵ (نادروست)	شرط باطل
Arbitration clause	Clause arbitrale	مەرجی سەرپشكانە	شرط التحكيم
Automatic continuation clause	Clause de prolongation automatique	مەرجی درێژەپێدانی خۆکاری (لە خۆوە)	شرط التمديد التلقائي
Penalty clause	Clause pénale	مەرجی سزاکاری	شرط جزائي
Resolutive clause	Clause résolutoire	مەرجی هەڵوەشاندنەوە	شرط الفسخ
Limiting clause	Clause limitative	مەرجی دیاریکراو	شرط محدد
Police	Police	پۆلیس	شرطة
Judiciary police, Criminal Investigation Department	Police judiciaire	پۆلیسی داوەرییانە	شرطة قضائية
Police station	Post de police	پۆلیسخانە	– مخفر الشرطة
Policeman	Agent de police	پۆلیس	شرطي
Legal, lawful	Légitime, légal	شەرعی، ڕەوا	شرعي
Forensic medicine	Medicine légale	پزیشکی داوەری	– طب شرعي
Legitimate child	Enfant légitime	منداڵی شەرعی	– طفل شرعي
Honour	Honneur	شەرەف، ئابڕوو	شرف
Company, society	Société, compagnie	کۆمپانیا[118]	شركة

[118] کۆڕی زانیاری کورد وشەی (بەشگە)ی پێشنیاز کردووە، پێشتریش وشەی (بەشدارگە) پێشنیاز کراوە. وشەی (کۆمپانیا) هەرچەندە کوردی نییە، بەلاّم زاراوەیەکی جیهانییە و دەمێکە لە نووسینی کوردیدا بەکارهاتوە، بۆیە پەسەندی دەکەین.

Parent company	Société mère	کۆمپانیای سەرەکی	الشركة ألام
Limited partnership	Société simple	کۆمپانیای سادە[119]	الشركة البسيطة
General partnership	Société en nom collectif	کۆمپانیای هاوکارانە[120]	شركة التضامن
Co-operative Society	Société coopérative	کۆمپانیای هەرەوەزی	شركة تعاونية
Private limited company	Société à responsabilité limitée	کۆمپانیای بەرپرسیاریەتی دیاری کراو	شركة ذات مسؤولية محدودة
Share capital	Capital social, fonds social	سەرمایەی کۆمپانیا	– رأسمال الشركة
Subsidiary company	Société subsidiaire	کۆمپانیای ناسەرەکی	شركة فرعية
Company in liquidation	Société en liquidation	کۆمپانیایێك لە باری پاکتاوکردندا بێ	شركة في دور التصفية
Company in the process of being created	Société en formation	کۆمپانیایێك لە باری دامەزراندندا بێ	شركة في دور التكوين
Company law	Droit des sociétés	قانوونی کۆمپانیا	– قانون الشركات
State-owned company	Société de secteur public	کۆمپانیای گشتی	شركة عامة

[119] ئەم کۆمپانییایە لەدوو تا پێنج بەشداری(کۆبەش) پێکدێت کە بەشداران دەتوانن لەجیاتی بەشداری کردنیان بە پارە لە سەرمایەی کۆمپانیەکەدا، کاری بۆ بکەن.

[120] ئەم جۆرە کۆمپانییایە لەدوو هاوبەش یان زیاتر لەدووان پێك دێت، بە مەرجێ لە دە کەس زیاتر نەبن. هاوبەشانیش بەرپرسیار دبن لە هەمو قەردێکی ئەو کۆمپانیایە. بە واتایەکی دی، ئەگەر ماڵ و سامانی کۆمپانیاکە بەشی هەموو قەردی کۆمپانییاکەی نەکرد، خاوەنانی قەرزەکان دەتوانن بگەڕێنەوە سەر هەموو هاوبەشان یان بەشێکیان، بۆیە ئەم جۆرە کۆمپانییانە زیاتر لەنێوان باب و نەوەکانی، یان لەنێو خزمان و ناسیاواندا پێك دێت.

Semi-public company	Société d'économie mixte	کۆمپانیای تێکەڵاو	شركة مختلطة
Company manager (director)	Directeur de société	بەڕێوەبەری کۆمپانیا	– مدير الشركة
Registered office	Siège social	بارەگای کۆمپانیا	– مقر الشركة
Limited company	Société anonyme	کۆمپانیای ئەنۆنیم[121]	شركة مساهمة
Bankrupt firm	Société en faillite	کۆمپانیایەك لە باری نابووتیدا بێت	شركة في حالة إفلاس
Beginning	Commencement	خەریك بوون، دەست پێکرن	شروع
Attempted murder	Tentative de meurtre	هەوڵدانی (دەستپێکردنی) کوشتن	شروع في القتل
Associate, partner	Associé	هاوبەش، هاوپشك، بەشدار	شريك
Accomplice	Coparticipant	بەشداری تاوانە	شريك في الجريمة
Joint owner, co-owner	Copropriétaire	شەریکی کۆبەش	شريك في الملك على وجه الشيوع
Joint obligor	Coobligé	هاوبەشی هاوکار[122]	شريك متضامن

[121] ژمارەی هاوبەشان لەم کۆمپانییەدا نابێ لە پێنج کەس کەمتر بێ، سەرمایەکەشی دەکرێ بە (بەش بەش= اسهم) و هاوبەشیش دەتوانێ بەشەکانی بفرۆشێ بەبێ رەزامەندێتی هاوبەشانی دی. لەم جۆرە کۆمپانییەدا بەشداران بەرپرسیار دەبن بەپێی بەشداریکردنیان لە سەرمایەی کۆمپانییەکەدا وناشێ ناوی هیچ بەشدارێکیش دەرکەوێ لە سەر ناوی کۆمپانییەکەدا، هەر بۆیە پێیی دەوترێ کۆمپانییای نەناس (بە فەرەنسی: ئەنۆنیم). بەشی زۆری کۆمپانییە گەورەکان کە لە بازاری (بورسە)دا بەشەکانیان دەفرۆشرێن، لەم جۆرە نە.

[122] بەشێوەیێکی گشتی، کۆمپانییەکان دەکرێن بە دوو بەشەوە: کۆمپانییای کەسیی و کۆمپانییای ماڵی. لە کۆمپانییای کەسیدا (هاوپشك) ناتوانێ بەشەکەی بدات بە کەسێکە دی بەبێ رەزاموندبوونی هەموو هاوبەشەکان، بەڵام لە کۆمپانییای ماڵیدا

Limited partner, silent partner	Commanditaire	هاوبەشی بەرپرسیار نەبوو	شريك موصى
Stipulations	Stipulations	مەرج دانان	– اشتراط
Conditions of membership	Conditions d’adhésion	مەرجەكانی وەرگرتن (هاتنە ریز)	شروط الانتساب
Licensing requirements	Conditions d’autorisation	مەرجەكانی كار كردن	شروط الممارسة
Cancellation	Radiation	سڕینەوە	شطب
People	Peuple	گەل	شعب
Section	Section	هۆبە	شعبة
Feeling	Sentiment	هەست	شعور
Sense of justice	Sentiment de la justice	هەست بە دادوەریكردن	شعور (إحساس)بالعدالة
Vacancy	Vacance	بەتاڵی، چۆڵی	شغور
Pre-emption	Préemption	شوفعە، مافی لێك كڕینەوە	شفعة
Pre-emptive right	Droit de préemption	مافی شوفعە	– حق الشفعة
Pity, compassion	Pitié, compassion	بەزەیی	شفقة
Oral, verbal	Oral, verbal	زارەكی، بەدەمی	شفوي

(هاوبەش) دەتوانێ بەشەكەی بفرۆشێ یان بیدات بە كەسێكی دی بێ پرس كردن بە هاوبەشەكانی. وشەی (هاوبەش) مان بۆ (مساهم) لە كۆمپانییای ماڵیی پێشنیاز كردووە ، (هاوپشك)یش بۆ بەشدار لە كۆمپانییای كەسیی (شەخسی).

[123] وشەیەكی عەرەبیە و لە كوردیدا بەرامبەری نییە، لەبەر ئەوەی لە شەریعەتەوە وەرگیراوە، چاكترە هەر وەكو خۆی بمێنێتەوە، بەتایبەتی لەناو قانووناساندا بەكارهێنانی باوە.

Verbal agreement	Convention verbale	ڕێککەوتنی زارەکی	– اتفاق شفهي
Flat, apartment	Appartement	ئەپارتمان	شقة
Doubt, suspicion	Doute, soupçon	گومان	شك
Form	Forme	شێوە، فۆرم	شكل
Legal flaw	Vice de forme	نەنگ لە شێوەدا	– عيب شكلي
Formal	Formel	شێوەکاری	شكلي
False evidence	Faux témoignage	شایەتی بەدرۆ	شهادة زور
Affidavit	Attestation sous serment	شایەتدان بە سوێندخواردنەوە	شهادة مع حلف اليمين
Evidence for the prosecution	Témoins de l'accusation	شایەتەکانی تۆمەتبارکردن (تۆمەت خستنە پاڵ)	شهود الاتهام
Reputation, renown	Réputation, renom	ناوو شورەت، ناوبانگ	شهرة
Ill repute	Mauvaise réputation	ناو وشورەتی خراپ، ناوبانگی خراپ	شهرة سيئة
Cheque	Chèque	چێك	شيك
Bad cheque, dud cheque	Chèque sans provision	چێکی بێ سەرمایە	شيك بدون رصيد
Traveller's cheque	Chèque de voyage	چێکی سەفەر	شيك سفر
Bearer cheque	Chèque au porteur	چێك بۆ هەڵگرەکەی	شيك لحامله
Forged cheque	Faux chèque	چێکی دەستکاری کراو، چێکی ساختە	شيك مزور
Joint ownership	Indivision	کۆبەشی	شيوع
Breaking up of joint	Dissolution de la	نەهێشتنی کۆبەشی	– إزالة الشيوع

ownership of a property	propriété commune		
Communism	Communisme	کۆمۆنیزم	شيوعية
Object not for sale	Chose hors du commerce	شتیٚ ئاڵوگۆڕی پیٚ نەکریٚ (شتیٚ لەئاڵوگۆڕ بەدەر بیٚ)	شيئ خارج عن التعامل
Fit for consumption	Chose consomptible	شتیٚ شیاوی سەرفکردن بیٚ	شيئ قابل للاستهلاك
Fungible object	Chose fongible	شتی بەهاوتا	شيئ مثلي
Non fungible Object	Chose non fongible	شتی بیٚ هاوتا	شيئ غير مثلي
Object determined by itself	Chose déterminée par soi- même	شتێکی دیاریکراو	شيئ معين بذاته
Object determined by type	Chose déterminée quant à son espèce	شتێکی کتومت دیاری کراو	شيئ معين بعينه

ص

Owner	Propriétaire	خاوەن ماف	صاحب الحق
House owner	Propriétaire de la maison	خاوەن خانوو (ماڵ)	صاحب الدار
Rightful claimant	Ayant droit	پێوەندیدار	صاحب العلاقة
To have a previous record	Avoir antécédence	رابوردوو خراپ، پاشەڵ پیس	صاحب سوابق
Employer	Employeur	خاوەن كار	صاحب العمل
Interested party	Partie intéressée	لایەنی پەیوەندیدار	– الطرف صاحب العلاقة
Issued, pronounced	Prononce, rendu	دەرچوو	صادر
Sentence passed	Jugement rendu	بڕیاری دەرچوو	– حكم (قرار) صادر
Promulgated law	Loi promulguée	قانوونی دەرچوو	– قانون صادر
Exports	Exportations	ناردراو	صادرات
Visible exports	Exportations visibles	ناردراوی بەرچاو	صادرات منظورة
Invisible exports	Exportations invisibles	ناردراوی بەرچاو نەبوو	صادرات غير منظورة
Sincere	Sincère	راستگۆ	صادق
To witness a signature	Légaliser une signature	ئیمزاكەی سەلماند	صادق على صحة التوقيع
Net	Net	بێگەرد، ساف، خاوێن	صافي
Amount due	Net à payer	ئەو بڕە پارەی دەبێ بدرێت	– ما يجب دفعه

Clear profit	Bénéfice- net	سوودی ساف	– ربح صاف
Net weight	Poids net	کێشی ساف، قورسایی ساف	– وزن صاف
Valid	Valable, valide	چاك، باش	صالح
Habitable	Habitable	بۆ دانیشتن دەستدەدا	صالح للسكنى
Manufacturer	Fabriquant	دروستکەر	صانع
Craftsman, artisan	Artisan	پیشەوەر، پیشەساز	صانع
Press	Presse	رۆژنامەگەری، رۆژنامەنووسیی	صحافة
Press conference	Conférence de presse	کۆنفرانسێکی رۆژنامە گەری	– مؤتمر صحفي
Journalist	Journaliste	رۆژنامەنووس	صحفي
Validity	Validité	راستیی، دروستیی	صحة (شرعية)
Validity of election	Validité de l'élection	دروستیی هەڵبژاردن	صحة الانتخابات
Validity of marriage	Validité de contrat de mariage	دروستیی مارەبڕین	صحة الزواج
Validity of document	Validité de document	دروستیی قەواڵە	صحة السند (الوثيقة)
Heath	Santé	تەندروست	صحة
Sanitary	Sanitaire	تەندروستییانە	صحي
Just, correct	Juste, exact	راست	صحيح
Valid objection	Objection juste	رەخنەی دروست و بەجێ	– اعتراض صحيح

Newspaper	Journal	رۆژنامە	صحيفة
Dowry	Douaire	مارەیی	صداق (مهر)
Trauma	Trauma	شۆك، زەبر، تاسان	صدمة
Conflict	Conflit	ناکۆکی، ململانێ	صراع (نزاع)
Exchange	Change	گۆڕینەوە	صرف
Exchange rate	Cours du change	نرخی گۆڕینەوە	– سعر الصرف
Let it pass	Passer outre	چاوپۆشین	صرف النظر
Commercial deal	Opération commerciale	ئاڵوگۆڕی بازرگانی	صفقة تجارية
Conciliation	Conciliation	ئاشتبوونەوە	صلح
Court of Peace	Cour de paix	دادگەی ئاشتبوونەوە	– محكمة الصلح
Winding up arrangement	Concordat	ڕێککەوتنی نێو قەردارو خاوەن قەردەکان	صلح بين المدين والدائنين
Industry	Industrie	پیشەسازی	صناعة
Heavy industry	Industrie lourde	پیشەسازیی قورس	صناعة ثقيلة
Cash desk	Caisse	خەزنە، سەندووق	صندوق
Cashier	Caissier	خەزنەدار	– أمين صندوق
Savings bank	Caisse d'épargne	دەزگای پاشەکەوت کردن	صندوق ادخار
Pension fund	Caisse de retraite	دەزگای خانەنشینی	صندوق التقاعد
Post Office Box (P.O. Box)	Boite postale (B.P.)	قووتووی پۆستە	صندوق البريد
Son-in-law	Gendre	زاوا	صهر

Form, shape	Forme	شێوە، وێنە	صورة (شكل)
Fictitious	Fictif	ڕواڵەتی[124]	صوري (شكلي)
Bogus sale	Vente fictive	فرۆشتنی بە ڕواڵەت	– بيع صوري
Paper profit	Bénéfice fictif	سوودی بە ڕواڵەت	ربح صوري
Rigidity, inflexibility	Rigidité	پتەوی، کەللە ڕەقی	صلابة
Competence	Compétence	دەستدان	صلاحية
Competence of a court	Compétence d'un tribunal	دەستدانی دادگە	صلاحية محكمة
Lack of jurisdiction	Incompétence	نەبوونی دەستدان	– عدم صلاحية
Formula	Formule	شێوە، داڕشتن	صيغة

[124] کارێك یان پێکهاتنێك بەو شێوە نەبێ کە پێی ئاشکرا کراوە، وەکو بەستنی پێکهاتنێك کە لە راستیدا پێکهاتنێکی تربێ و ئاشکرا نەکراپێ، وەکو بەخشین بە ناوی فرۆشتندا.

ض

Officer	Officier	ئەفسەر	ضابط
Inspector	Inspecteur	ئەفسەری لێکۆڵەرەوەر	ضابط تحقيق
Police officer	Officier de police	ئەفسەری پۆلیس	ضابط شرطة
Erring	Egaré	سەرلێشێواو	ضال
Guarantor	Garant	کەفیل، دەستەبەر	ضامن
Lost	Perdu	بزربوو، ونبوو	ضائع
Control	Contrôle	کۆنترۆل	ضبط
Self-control	Maîtrise de soi	خۆڕاگرتن، خۆگری	ضبط النفس
A blow	Coup	لێدان	ضرب
Assault and battery	Coup et blessure	لێدان و بریندارکردن	ضرب وجرح
Fatal blow	Coup mortel	لێدانی (زەبری) کوشندە	ضربة مميتة
Damage	Dommage	زیان	ضرر
Damages	Dommages-intérêts	بژاردنی زیان، قەرەبووکردنەوەی زیان[125]	– تعويض أضرار
Moral damage	Dommage moral, préjudice moral	زیانی گیانی (ناوەکی)[126]	ضرر أدبي (معنوي)

[125] ئەو ئەزیەت و زیانەی کە بە هۆی یەکێکی کەوە لە لەش یان لە گیانی مرۆڤیان لە سامانی دەکەوێت، دەبێ قەرەبوو بکرێتەوە. ئەگەر بەهۆی تاوانی یەکێکی کەوە روو بدات، دەبێ تاوانبار جگە لە سزا، ئەو زیانەیش کە بە هۆی ئەو تاوانەوە رووی داوە، بیانبژێرێ.

[126] ئەو ئەزیەت و زیانەی کە بە هۆی ناوزڕاندن و لەکەدارکردنی ناو و شۆرەتی کەسێك لە ناوخەڵکدا تووشی دەبێت، یان هی یەکێکی نزیکی.

Physical injury	Dommage corporel	زیانی لەشیی(جەستەیی)[127]	ضرر جسمي (بدني)
Consequential Damage	Dommage indirect	زیانی ناراستەوخۆ[128]	ضرر غير مباشر
Unforeseen Damage	Dommage imprévu	زیانی چاوەڕوان نەکراو[129]	ضرر غير متوقع
Material damage	Dommage matériel	زیانی مادیی	ضرر مادي
Direct damage	Dommage direct	زیانی راستەوخۆ	ضرر مباشر
Necessity	Nécessité	ناچاری، پێویستی	ضرورة
Necessary	Nécessaire	پێویست	ضروري
Essential condition	Condition essentielle	مەرجێکی پێویست	– شرط ضروري
Tax, duty	Impôt	باج، خویك	ضريبة
Tax declaration	Déclaration d'impôt	فۆرمی باجدان	– بيان (تصريح) بالضريبة
Inheritance tax	Impôt sur les successions	میراتنامە، باجی میرات	ضريبة على التركات
Graduated tax	Impôt progressif	باجی هەڵکشاوانە	ضريبة تصاعدية
Income tax	Impôt sur le revenu	داهاتانە، باجی داهات	ضريبة الدخل
Land tax	Impôt foncier	مالأنە، ئاقارانە، باجی زەوی و زار	ضريبة العقار

[127] ئەو زیانەی کە لە لەشی ئادەمیزاد دەکەوێ، لەبەر هەر هۆیەك بێت.

[128] ئەو زیانەی کە بە هۆی کارێکی دوورەوە پەیدا بووە و پەیوەندێکی راستەوخۆی لەگەڵدا نییە.

[129] ئەو زیانەی بە بیری لایەنەکانی پێکهاتندا نەهاتووە لە کاتی بەستنی ئەو پێکهاتنەدا.

Taxpayer	Taxateur	باج لەسەر	–مكلف بالضريبة
Pressure	Pression	زۆركردن	ضغط
Under pressure	Sous pression	بەزۆر	– تحت الضغط
Joinder	Jonction d’instances	داوا یەكخستن، كۆكردنەوەی داواكان[130]	ضم الدعاوى
Social security	Sécurité sociale	دەستەبەری كۆمەلایەتی	ضمان اجتماعي
Guarantee	Garantie	دەستەبەری، كەفالەت	ضمان (كفالة)
Endorsement	Aval	ئاڤاڵ[131]	ضمان احتياطي (لورقة تجارية)
Personal guarantee	Caution personnelle	گەرەنتی كەسی (شەخسی)	ضمان شخصي
Financial guarantee	Caution pécuniaire	گەرەنتی ماڵی	ضمان مالي
Bank guarantee	Garantie de banque	گەرەنتی بانك	ضمان مصرفي
Tacit, implied	Tacite, implicite	ناوەكی	ضمني
Tacit agreement	Convention tacite	ڕێككەوتنی ناوەكی	– اتفاق ضمني
Atrophy	Atrophie	لاوازبوون، پووكانەوە	ضمور (هزال)
Conscience	Conscience	ویژدان، نیهاد	ضمير

[130] بڕیاری دادگە بە یەك خستنەوەی دوو داوا یان زیاتر لە دووان، لەبەر ئەوەی پەیوەندییەكی بە هێز لە نێوانیاندا هەیە.

[131] مەبەست لێرەدا ئەوەیە ئەگەر كەسێك لەوانەی ئیمزای كۆمپیالە یان پۆلیسەیان كردووە و لە كاتی دیاری كراودا نرخی ئەو كۆمپیالە یان ئەو پۆلیسە نەداتەوە، خاوەن قەرد دەتوانیّ بگەڕێتەوە سەر ئەو كەسەی وەكو (ئاڤاڵ)، واتە ئەوەی گەرەنتی ئەو قەواڵە بازرگانییەی كردووە ، تاكو داوای قەردەكەی لیّ بكات.

Aberration	Egarement	خراپە، گومرا	ضلال
Loss	Perte	لەدەستچوون، ونبوون	ضیاع
Lack of funds	Défait financier	دەستکورتی	ضیق الحال

ط

Stamp	Timbre	پوول، مۆرك	طابع
Typist	Dactylographe	تێپنووس، تایپ	طابعة
Excise or revenue stamp	Timbre-fiscal	پوولی ماڵی	طابع مالي
Unforeseen	Imprévu	کوتوپڕ، ناکاو، نشکێڤە	طارئ
Unforeseen case	Cas imprévu	باری کوتوپری، باری ناکاو (لەپڕ)	– حالة طارئة
State of alert (emergency)	Etat d'alerte	باری پشێوی، باری ناکاو	– حالة الطوارئ
Claimant	Demandeur	داواکەر	طالب
Distrainor	Saisissant	خوازیاری دەست بەسەرگرتن	طالب الحجز
According to	Conformément à	بە گوێرەی، بە پێی	طبقا لـ
True to the original	Conforme à l'original	دەقاودەق، وەکو خۆی، کتو مت	طبق الأصل
Ruling class	Classe dirigeante	چینی دەسەلاتدار	طبقة حاكمة
Working class	Classe ouvrière	چینی کرێکار	طبقة عاملة
Middle class	Bourgeoisie, la classe moyenne	چینی بورجوا (ناوەند)	طبقة متوسطة
Party	Partie	لایەن	طرف
The opposing party	La partie adverse	لایەنی دی، لایەنی بەرامبەر	طرف آخر (الخصم)

Third party	Tierce personne	لایەنی سێیەم	طرف ثالث
Any party to the case	Partie en cause	لایەنێك لە داواكە	طرف في الدعوى
The injured party	La parti lésée	لایەنی زیان لێكەوتوو	طرف متضرر
Method	Méthode	شێواز، شێوە، چۆنیەتی	طريقة
Method of questioning	Méthode d’interrogation	شێوەی لێپرسینەوە	طريقة الاستجواب
Voting system	La voie de vote	شێوەی دەنگدان	طريقة التصويت
Legal process	Voie légale	شێوازی شەرعییانە	طريقة شرعية
Methods of execution	Voies d’exécution	ڕێگەكانی جێبەجێكردن	طرق التنفيذ
Grounds for appeal	Voies de recours ordinaires	ڕێگەكانی تانەلێدانی ئاسایی	طرق الطعن الاعتيادية
Exceptional grounds for appeal	Voies de recours extraordinaire	ڕێگەكانی تانەلێدانی نائاسایی	طرق طعن غير اعتيادية
Public way	Voie publique	ڕێگای گشتی	طريق عام
Method of payment	Mode de remboursement	شێوەی دانەوە	طريقة الدفع
Challenge	Récusation	تانە، توانج، تان	طعن (اعتراض)
Challenger	Récusateur	تانەگر	- معترض
Challenge to the competence of the court	Récusation de la compétence du tribunal	تانەدان لە دەستبوونی دادگە	طعن في اختصاص المحكمة
A stabbing	Coup de poignard	بریندارکردن بە خەنجەر، زەبری خەنجەر	طعنة خنجر

Tyranny, oppression	Tyrannie, oppression	زۆرداری	طغيان
Infant, minor	Enfant, mineur	منداڵ، زارۆك	طفل
Unweaned child	Nourrisson	منداڵی ساوا، شیرەخۆر	طفل رضيع
Undiscerning minor	Mineur sans discernement	منداڵی نەفام	طفل غير مميز
Foundling	Enfant trouvé	منداڵێکی هەڵگیراو	طفل لقيط
Adopted child	Enfant adoptif	منداڵی هەڵگیراوە	طفل متبنى
Discerning minor	Mineur doué de discernement	منداڵی کەم فام	طفل ناقص التمييز
Demand, request	Demande	داوا، داخواز	طلب
Nullity suit	Demande en nullité	داوای بەتاڵکردنەوە	طلب إبطال
On request	Sur la demande	لەسەر داوای، بە داواکردنی	– بناء على طلب
Request for investigation	Réquisitoire à fin d'informer	داوای لێکۆڵینەوە کردن	طلب إجراء تحقيق
Contingency petition	Demande subsidiaire	داوایەکی یەدەگی	طلب احتياطي
Petition for the intervention of a third person	Demande en intervention	داوای هێنانی کەسێکی دی بۆ ناو داواکە[132]	طلب إدخال في الخصومة
Bankruptcy petition	Demande de déclaration de faillite	داوای جاردانی نابووتی	طلب إشهار الإفلاس
Supplementary Petition	Demande additionnelle	زێدە داوا، دازای	طلب إضافي

[132] وەکو داواکردنی لایەنێك لەداوکەیدا تاکو لایەنێکی سێیەم ئامادە بێت، بۆ ئەوەی ئەو بڕیارەی دادگە دەیدات ئەویش بگرێتەوە.

		سەربار[133]	
Incidental petition	Demande incidente	داوای لاوەکی[134]	طلب اعتراضي (فرعي)
Preliminary petition	Demande préliminaire	داوای سەرەتایی[135]	طلب أولي
Request for adjournment	Demande d'ajournement	داوای دواخستن	طلب تأجيل
Secondary petition	Demande accessoire	داوایەکی پاشکۆیانە	طلب تبعي
Request for a writ of execution	Demande à mettre à l'exécution	داوای جێبەجێکردنی بڕیار	طلب تنفيذ الحكم
New request	Demande nouvelle	داوایەکی نوێ (تازە)[136]	طلب جديد
Application to visit the scene	Demande de descendre sur lieu	داوای تەماشاکردنی جێگاو شوێن	طلب الكشف
Urgent request	Demande urgente	داوای بەپەلە	طلب مستعجل
To appeal to the Court of Cassation (Appeal)	Se pourvoir en cassation	داوای هەڵوەشاندنەوەی بڕیار	طلب نقض (تمييز) الحكم
Provisional request	Demande provisoire (provisionnelle)	داوای کاتی[137]	طلب وقتي

[133] ئەم داوایە بەستراوە بە داوای سەرەکییەوە، وەکو داواکردنی کرێی ئەو موڵکە کە داوای گێڕانەوەی کراوە. جاروباریش ئەم داوایە بە هۆی داوای سەرەکییەوە پەیدا دەبێت، وەکو داوای قەرەبووکردنی ئەو زیانەی تووشی لایەنێکی داواکە بووە بە هۆی داوا سەرەکییەکەوە.

[134] داوایەکە لە کاتی تەماشا کردنی داوا سەرەکییەکە پەیدا دەبێت ، بە مەبەستی رەخنە گرتن، بۆیە دەبێ پێشەکی بڕیاری لەسەر بدرێت، وەکو داوای لایەنێك سەبارەت بەدەستنەدانی ئەو دادگەیە بۆ تەماشا کردنی ئەو داوایە.

[135] پێویستە پێش تەماشا کردنی داوا سەرەکیەکە، دادگە تەماشای ئەم داوایە بکات و بڕیاری لەسەر بدات.

[136] داوایەکی تازەیە لەبارەی ناوەڕۆك و هۆیەکانیەوە جیاوازە لەو داوایەی کە دادگە تەماشای دەکات. ئەم جۆرە داوایە لە بەر ئەوەی تازەیە، ناشێت بۆ یەکەم جار بخرێتە پێش دادگەی (تێهەڵچوونەوە- ئیستناف)، تەنیا مەگەر بۆ پشتگیری کردن بێت لە داوا سەرەکییەکە.

Menstruation	Menstruation	خوێنی بێنوێژی	طمث (حيض)
Aspiration	Aspiration	بەرزخوازی	طموح
Ton	Tonne	تۆن	طن
Tonnage	Tonnage	قورسایی بەتۆن	– حمولة بالطن
Voluntary	Volontaire	بە ویستی(بە خواستی) خۆی	طوعي (اختياري)
Divorce	Divorce	تەلاق، دەست لێکبەردان، جیابوونەوە	طلاق
Indiscreet, imprudent	Indiscret, imprudent	هەڵشەیی، سەرکێشی	طيش

[137] لەم داوایەدا لایەنێکی داواکە داوای کارێکی بە پەلە دەکات لە دادگە لە پێناو خۆپاراستن لە زیانێك، وەکو داوای ناولێنانی چاودێرێك لە لایەن دادگەوە بۆ ئاگاداریکردنی ئەو ماڵە یان ئەو موڵکەی کە داوای دەکات.

ظ

Oppressor, tyrant	Oppresseur, tyran	زۆردار، ستەمکار	ظالم
Phenomenon	Phénomène	دیاردە	ظاهرة
Circumstances	Circonstances	بارودۆخ، هەلومەرج	ظروف
Circumstances beyond one's Control	Circonstances indépendantes de la volonté	بارودۆخێك لە دەسەلاتدا نەبێت	ظروف خارجة عن الإرادة
Incidental circumstances	Circonstances fortuites (accidentelles)	باری ناکاو (کوتوپڕ)	ظروف طارئة
Extenuating Circumstances	Circonstances atténuantes	بارودۆخی سووککردنەوە[138]	ظروف مخففة
Aggravating Circumstances	Circonstances aggravantes	بارودۆخی توندکردنەوە	ظروف مشددة
Injustice	Injustice	زۆرداری، ستەم، بێ دادی	ظلم
Doubt	Doute	گومان	ظن
The accused	L'accusé	گومان لێکراو	ظنين (متهم)
Back of the cheque	Verso du cheque	پشتی چێك	ظهر الشيك

[138] بارودۆخێك کە دەبێتە هۆی سووك کردنەوەی سزای تاوانبار، نەك رزگاربوونی.

ع

Disabled	Invalide	پەککەوتە، بیٚ توانا	عاجز
Urgent	Urgente	بەپەلە	عاجل
Habit, usage	Habitude, usage	خوو، باوونەریت	عادة
Just, equitable	Juste, équitable	دادگەر	عادل
Ordinary	Ordinaire	ئاسایی	عادي
Shame	Honte	شەرم، شورەیی، شەرمەزاری، ڕووت، داماڵراو	عار
Accident	Accident	ناکاو، کتوپڕ	عارض (طارئ)
Sentiment	Sentiment	سۆز	عاطفة
Unemployed person	Chômeur	بیٚکار	عاطل
Infertile	Infertile	نەزۆك	عاقر
Savant, learned person	Savant	زانا	عالم
General, public	Général, public	گشتی	عام
Public interest	Intérêt public	بەرژەوەندیی گشتی[139]	– مصلحة عامة
Worker	Ouvrier	کریٚکار	عامل
Agricultural worker	Ouvrier agricole	کریٚکاری کشتوکاڵ	عامل زراعي

139 وشەی"قازانج" تورکییە، بۆیە بەکاری ناهیٚنین.

Infirmity	Infirmité	سەقەتی، دەردەدار	عاهة
Family	Famille	خێزان، بنەماڵە	عائلة
Familial	Familial	خێزانیی	عائلي
Charge	Charge	ئەرك	عبء
Burden of proof	Charge de la preuve	ئەرکی سەلماندن (بەڵگە هێنانەوە)	عبء الإثبات
Liability for risks	Charge des risques	ئەرکی مەترسیی	عبء المخاطر
Blame	Blâme	لۆمە، گازندە	عتب
Mental derangement	Aliénation mentale	شێتۆکەیی، کەم ئەقڵی	عته عقلي
Incapacity	Incapacité	پەککەوتن	عجز
Degree of disability	Degré d'invalidité	پلەی (رادەی)پەککەوتەن	– درجة العجز
Justice	Justice	داد	عدل (عدالة)
Incapacity	Incapacité	بێ شایستەیی[140]	عدم الأهلية
Non- retroactivity of laws	Non-rétroactivité des lois	بەرەودواوە کارنەکردنی قانوون	عدم رجعية القوانين
Inprescriptibilty	Imprescriptibilité	ماوە بەسەرچوون نایگرێتەوە[141]	عدم القابلية للتقادم

[140] منداڵ پێش ئەوەی بگاتە تەمەنێکی دیاری کراو، هەروەها مرۆڤی وایش هەیە لەبەر چەند هۆیەك، ناتوانێ هەموویان بەشێك لەمافەکانی بەکاربێنێ، وەکو بەندکراو، یان شێت و گێل، بۆیە کەسێکی کە دەستنیشان دەکرێت بە حوکمی قانوون یان لەلایەن دادگەوە بۆ ئاگاداری کردنیان و سەرپەرشتی کردنە سەر ماڵ و سامانیان. ئەم جۆرە کەسانە بە "بێ شایشتەیی" دەدرێنە قەڵەم چونکە خۆیان ناتوانن مافەکانیان بەکار بێنن.

[141] چەند مافێك هەیە ئەگەر بۆ ماوەیەکی دووریش داوانەکرێن یان بەکارنەهێنرێن، لەکار ناکەون. بۆ نموونە مولك و سامانی دەوڵەت لەدەست ناچن هەتا ئەگەر بکەونە ژێر دەستی کەسێکی کەوە، بۆیە دەوترێ ئەم جۆرە ماف و موڵك و سامانانە لەدەست ناچن، چونکە بەر"ماوە بەسەر چوون" ناکەون.

Indivisibility	Indivisibilité	شیاوی دابەشکردن نییە	عدم القابلية للقسمة
Insufficient Evidence	Insuffisance des preuves	نەبوونی بەڵگە، ناتەواویی بەڵگەکان، نەبوونا گروڤا	عدم كفاية الأدلة
Irresponsibility, non-liability	Irresponsabilité	بەرپرسیار نەبوون	عدم المسؤولية
Retraction	Rétraction	وازهێنان، پەشیمان بوونەوە، لێڤە بوون	عدول
Incapable	Incapable	لێنەهاتوو، لێنەهاتی، بێ شایستەیی	عديم الأهلية
Minimum legal period of Widowhood	Délai de viduité	عیدەی ژن[142]	عدة المرأة
Excuse	Excuse	بیانوو، بەهانە	عذر
Deposit	Arrhes	پەی، بەیع[143]	عربون
To give a deposit	Verser des arrhes	پەی دان	– دفع العربون
Offer	Offre	پیشاندان، پێشچاوخستن، داواکردن	عرض (طلب)
Offer and acceptance	Offre et acceptance	خستنەڕوو و قایلبوون	عرض و قبول
Supply and demand	L’offre et la demande	پێشاندان و داواکردن	عرض و طلب
Statement of the facts	Exposé des faits	بەرچاوخستنی رووداوەکان	عرض وقائع

[142] ئەو ماوەی کە دەبێت بەسەر بچێت پێش ئەوەی ئەو ژنەی کە مێردی مردووە یان تەلاق دراوە تاکو بتوانێ شوو بکاتەوە. درێژی و کورتی ماوەکە جیاوازە بە پێی ئەوەی ئەو ژێر سکی هەیە، یان گەنجە، یان بەتەمەنە.

[143] بە بۆچوونی مامۆستا تۆفیق وەهبی، "پەی" وشەیەکی ئاوێستایە و تورك و فارسیش بەکاری دێنن. لەناو بازرگاناندا وشەی "بەیع" باوەو زۆر بەکاردێت.

Eventual	Eventuel	ڕووکەشی	عرضي
Custom	Coutume	نەریت	عرف
Commercial custom	Coutume commerciale	نەریتی بازرگانانە	عرف تجاري
Martial	Martial	نائاسایی	عرفي (حربي)
Martial law	Loi martiale	قانوونی نائاسایی(عورفی)	– قانون عرفي (الطوارئ)
Race	Race	ڕەگەز	عرق
Racial	Racial	ڕەگەزایەتی	عرقي
Petition	Pétition	داخوازینامە، ئەرزوحاڵ، سکاڵانامە	عريضة (طلب)
Dismissal	Destitution	لەکارخستن، لابردن، لێخستن	عزل
Insolvency	Insolvabilité	نەبوونی، دەست کورتی	عسر
Military	Militaire	سەربازیی، سوپایی	عسكري
Tribe	Tribu	خێڵ، عەشرەت	عشيرة
Gang	Bande	چەتە	عصابة
Rebellion	Rébellion	یاخی بوون	عصيان
Member	Membre	ئەندام	عضو
Founder member	Membre fondateur	ئەندامی دامەزرێنەر	عضو مؤسس
Gift	Don	بەخشین	عطاء (هبة)
Tender	Soumission	تەندەر	عطاء (عرض)
Holiday, leave	Vacance, congé	پشوو	عطلة

Pardon	Grace, pardon	لێبوردن، لێخۆش بوون	عفو
Amnesty	Amnistie	لێبوردنی گشتی	عفو عام
Immovable property	Immeuble	خانووبەرە، ئاقار	عقار
Land register	Registre foncier	دەفتەری تاپۆ	– سجل عقاري
Land tax	Impôt foncier	باجی سەر ئاقار	– ضريبة عقارية
Obstacle	Obstacle	کۆسپ	عقبة
Contract, agreement, deed	Contrat, convention	پێکهاتن، رێککەوتن[144]	عقد
Aleatory contract	Acte aléatoire	پێکهاتنی نادیار[145]	عقد احتمالي
Adhesion act	Contrat d'adhésion	پێکهاتنی ناچاری، پێکهاتنا نەچاری[146]	عقد اذعان
Principal act	Acte principal	پێکهاتنی سەرەکی	عقد اصلي
Null contract	Acte nul	پێکهاتنی بەتاڵ (پووچ)	عقد باطل
Res inter vivos acta	Acte entre vifs	پێکهاتنی نێوان زیندووان[147]	عقد بين الأحياء

[144] (عقد) بە مانای (گرێ) دێ. دەوترێ : نەبەستراومەتەوە، واتە لە (عقد)ا نیم، یان دەڵێن: (بەندی) ئەوم، واتە (مەربوتی) ئەوم. وشەی رێککەوتن پر بە پێستی وشەی (عقد)ی عەرەبییە، پێویست ناکات لە وەرگێرانی وشە عەرەبییەکاندا بە دەقاودەقی وەریان گێرین و خۆمان ببەستینەوە بە زمانی عەرەبییەوە, بەڵکودەبێت تەماشای زمانەکانی تریش بکەین. وشەی " گرێ بەست" یەکێکە لەو وشانەی بە دەقاودەقی وەرگێراوە لە زمانی عەرەبییەوە. زۆر جاران ئەم جۆرە وەرگێرانە تووشی هەڵەی گەورەی کردووین، چونکە چەندەها وشەی عەرەبی هەیە کە ئاشێت بە دەقاودەقی بکرێنە کوردی لەبەر ئەوەی لە کوردیدا ئەو مانایە نابەخشن کە لە عەرەبیدا هەیانە، چونکە هەر زمانێك تایبەتمەندیەتی خۆی هەیە.

[145] لەم جۆرە پیکهاتنەدا لایەنێك سوودی دەست دەکەوێت ئەگەر رووداوێکی نادیار ڕووبدات، وەکو لە پێکهاتنی ئینشورەنسدا کە بە شێوەیەکی گشتی، ئاکامەکەی بەستراوە بە ڕووداوێکی نادیارەوە.

[146] مەرجە سەرەکییەکانی ئەم جۆرە پێکهاتنە لایەنێك دەست نیشانیان دەکات، لایەنەکەی دی دەبێ قبووڵی بکات یان رێك نەکەوێت، وەکو پێکهاتنی هاتوچۆ کردن لە گەڵ دەزگەیەکی میری یان لە گەڵ کۆمپانیایێکی گشتیدا، وەکو هاتوچۆ کردن بە شەمەندەفەر یان بە فرۆکە.

Deed poll	Acte à titre gratuit	پێکهاتنی بەخشین□□□	عقد تبرعي
Consensual contract	Acte consensuel	پێکهاتنی ئارەزوومەندانە□□□	عقد تراضي
Bilateral agreement	Accord bilatéral	پێکهاتنی دوولایەنە	عقد ثنائي
Collective agreement	Convention collective	پێکهاتنی بەکۆمەڵ	عقد جماعي
Certified act	Acte authentique	پێکهاتنی رەسمی (رەسمی)□□□	عقد رسمي
Marriage contract	Contrat de mariage	مارە برین، ژننامە	عقد زواج
Verbal agreement	Contrat verbal	پێکهاتنی زارەکی	عقد شفوي
Solemn act	Acte solennel	پێکهاتنی ئاینیی□□□	عقد شكلي (مراسيمي)
Valid contract	Contrat valide	پێکهاتنێکی دروست (راست)	عقد صحيح
Private agreement	Acte sous seing privé	پێکهاتنی ئاسایی□□□	عقد عرفي

147 ئەنجامی ئەم جۆرە پێکهاتنانە، بە شێوەی گشتی، لە ماوەی ژیانی لایەنەکانیدادەردەکەوێت، وەکو کرین و فرۆشتن و بەکرێ دان.

148 لەم جۆرە پێکهاتنانەدا لایەنێك شتێك یان کارێك دەکات بۆ لایەنەکەی دی بە بێ پێناو، وەکو بەخشین.

149 زۆربەی پێکهاتنەکان بە رەزامەندیەتی لایەنەکانی پێك دێن، بێ ئەوەی پێویست بکات بنووسرێن، یان چەند شایەتێك ئامادە بن، یان یەنایەرنە بەردەزگەیێکی رەسمی بۆ چەسپاندنی.

150 مەبەست لەو پێکهاتنانەیە کە فەرمانبەرێکی گشتی، لەچوار چێوەی ئەو دەسەلاتەی پێی راسپێرراوە، دەیان نووسێت و مۆریان دەکات، بۆیە تانە لە ناوەرۆك و ئیمزای لایەنەکانی قبوول ناکرێت، مەگەرتەنیا بە تۆمەتی دەستکاری کردنیان (بە تەزویر).

151 "ئایین" بە مانای (دین) نایەت، بەڵکو (مراسیم)ە، دەوترێ: ئایینی نوێژ، واتە (مراسیم الصلاه). لەم جۆرە پێکهاتنەدا پێویستە چەند شێوەیەك کە قانوون دەستنیشانی کردوون، جێبەجێ بکرێن تاکو ئەو پێکهاتنە پێك بێت.

Real contract	Contrat réel	پێکهاتنیماڵینە[153]	عقد عيني
Illegal (unlawful) act	Acte illégal	پێکهاتنی ناشەرعی	عقد غير شرعي
Revocable contract	Contrat révocable	پێکهاتنێك شیاوی هەڵوەشاندنەوە بێت[154]	عقد قابل للفسخ
In return for payment	Acte à titre onereau	پێکهاتنی بەرانبەر	عقد معاوضة
Immoral contract	Contrat contre bonnes mœurs	پێکهاتنێکی دژ بە داب و نەریتی کۆمەڵایەتی[155]	عقد مخالف للآداب العامة
Nominal act	Contrat nommé	پێکهاتنی دیارکراو، ناولێنراو[156]	عقد مسمى
Successive contract	Contrat successif	پێکهاتنی بەردەوام[157]	عقد ممتد
Unilateral contract	Contrat unilatéral	پێکهاتنی یەك لایەنە	عقد من جانب واحد

[152] پێکهاتنێك پێ دەستێوەردانی دەزگەیکی رەسمی لەلایەن هەردوو لایەنەکەیەوە نوسرابێت و ئیمزا کرابێت . بەشی زۆری پێکهاتنەکان بەم جۆرە پێکدێن. لە قانوونی ئینگلیزیدا ناوی "پێکهاتنی تایبەتی"یان لێ نراوە، چونکە تایبەتە بە هەردوولایەنی پێکهاتنەکەوە.

[153] بەستنی ئەم جۆرە پێکهاتنانە تایبەتییانە بەستراوەتەوە بەتەسلیم کردنی ئەو شتەی لەسەری پێك دێن بەلایەنەکەی دی، وەکو پێکهاتنی ئەسپاردن و رەهن...

[154] جێبەجێکردنی ئەم جۆرە پێکهاتنانە ماوەی دەوێت، بۆیە شیاوی هەڵوەشاندنەوەیە ئەگەر هاتو لایەنێك لە لایەنەکانی ئەرکی سەر شانی خۆی جێبەجێ نەکات لەو ماوەی بۆی دیاری کراوە، بەلاّم بێئەوەی ئەنجامی ئەم هەڵوەشاندنەوە بگەرێتەوە بۆ دواوە، وەکو پێکهاتنی بەلێندان (کۆنتراکت).

[155] هەندێ دابونەریتی کۆمەڵ هەنە کە دەبێ رێزیان لێبگیرێ، بۆیە پێکهاتنێك بە پێچەوانەی ئەو جۆرە داب ونەریتانەوە بێت قانوون قبووڵی ناکات .

[156] بەشێك لە پێکهاتنەکان لەبەر گرنگی و بلاّوبوونەوەیان، قانوون بە درێژی باسی کردوون و رێکی خستوون، وەکو کرین و فرۆشتن و گۆرینەوە و کۆمپانیاو بەکرێ دان...

[157] ئەم جۆرە پێکهاتنانە بە جارێك جێبەجێ ناکرێن، بەڵکو ماوەیەکی دەوێت تاکو لایەنەکانیان ئەرکی سەر شانیان بە جێ بگەیێنن، وەکو کارکردن و بەکرێ دان.

Imperfect deed	Contrat imparfait	پێکهاتنی ناتەواو[158]	عقد ناقص
Transport act	Contrat de transport	پێکهاتنی گواستنەوە	عقد النقل
Complex	Complexe	گرێی دەروونی	عقدة نفسية
Mentality	Mentalité	فام	عقلية
Infertility	Infertilité	نەزۆکی	عقم
Penalty, sanction, punishment	Peine, sanction	جەزا، سزا[159]	عقوبة (قصاص)
Principal penalty	Peine principale	سزای سەرەکی	عقوبة أصلية
Additional penalty	Peine complémentaire	سزای سەرەڕا	عقوبة إضافية
Economic sanction	Sanction économique	سزای ئابووری	عقوبة اقتصادية
Disciplinary punishment	Sanction disciplinaire	سزای تەمێ کردن (دیسیپلینی)[160]	عقوبة تأديبية
Additional penalty	Peine accessoire	سزای سەربار[161]	عقوبة تبعية
Corporal punishment	Peine corporelle	سزای لەشیی (تەنیی)، سزای جەستەیی	عقوبة جسدية

[158] جاروبار لایەنەکانی پێکهاتن یەکێ لە روکنەکانی پێکهاتنەکە لەبیر دەکەن، وەکو ئەوەی لە پێکهاتنی فرۆشتندا نرخی فرۆشراو دیاری نەکرابێت، یان فرۆشراو بە روونی دەستنیشان نەکرابێت. ئەم جۆرە پێکهاتنانە ناو دەبرێن بە "پێکهاتنی ناتەواو".

[159] بە پێی بۆچوونی مامۆستا تۆفیق وەهبی، (سزا) وشەیەکە بۆ چاکە بەکاردێت و لە زەردەشتیدا "زەست" بۆ دیندار بەکاردەهات. تاوانبار جەزا دەدرێت بە گیان یان بە بەند کردن، یان بە دەستگرتن بە سەر ماڵ وسامانی یان وەرگرتنەوەی بەشێ لە مافەکانی، بەڵام ئەمرۆکە وشەی"سزا" لەجیاتی"جەزا" بەکاردێت.

[160] مەبەست لەو سزایانەیەکە بۆ ئەو کەسانە دانراون هەڵە دەکەن و لادەدەن لەو قانوونەنانەی بۆ ڕێکخستنی شێوەی کار کردنی ئەوگرووپ و تاقمانەن کە لەناو کۆمەڵگادا کارو چالاکیی جۆراوجۆریان هەیە.

[161] جاروبار لە گەڵ سزای سەرەکیدا، سزایێکی "تەك کەوتوو" دەدرێت بە سەر تاوانباردا، بێ ئەوەی لە بڕیاری دادگەدا باسی لێ کرابێت، وەکو قەدەغە کردنی تاوانبار لە هەندێ مافەکانی ، یان دەستگرتن بە سەر ماڵ و سامانی.

Prison sentence	Peine de prison	سزای بەند كردن	عقوبة السجن
Penalty involving loss of civic rights	Peine infamante	سزای ئابروبەر	عقوبة شائنة
Military sanction	Peine militaire	سزای سەربازیی	عقوبة عسكرية
Financial sanction	Peine pécuniaire	سزای ماڵی	عقوبة مالية
Concurrent Sentence	Condamnation concomitante	سزای چوونە ناویەك، (تێهەڵكێش)	عقوبة متداخلة
Accumulative Sentence	Condamnation accumulée	سزای یەك لەدوای یەك[162]	عقوبة متعاقبة
Provisional penalty	Peine provisoire	سزای كاتی	عقوبة موقتة
Science	Science	زانست	علم
Lay, secular	Laïque	لایك، دونیایی	علماني
Criminology	Criminologie	كریمینۆلۆژی، زانستی تاوان	علم الإجرام
Criminal psychology	Psychologie criminelle	زانستی دەروونی تاوانكارانە، سایكۆلۆژیی تاوانكارانە	علم النفس الجنائي
At his own responsibility	A sa responsabilité	خۆی بەرپرسیارە، لە ئەستۆی خۆی دایە	على مسئوليته
To the contrary	A contrario	بە پێچەوانە، بە بەرەواژوو	على النقيض
Premeditation	Préméditation	ئەنقەست	عمد
Age	Age	تەمەن، ژی	عمر
Act, action	Acte	كار، كردار، كردەوە، ئیش	عمل

[162] لێرەدا سزاكان یەك لە دوای یەك بە سەر تاوانباردا جێبەجێ دەكرێن .

Criminal act	Fait délictueux	تاوانکاری	عمل إجرامي
Management act	Acte d'administration	کاری کارگێڕی (بەڕێوە بردن)	عمل إدارة
Administrative act	Acte administratif	کاری کارگێڕ[163]	عمل إداري
Null and void	Acte nul	کارێکی بەتاڵ، کارێکی پووچ	عمل باطل
Commercial act	Acte de commerce	کاری بازرگانی	عمل تجاري
Preparatory action	Acte préparatoire	ئامادەکاری	عمل تحضيري
Protective act	Acte conservatoire	کاری پاراستنی[164]	عمل تحفظي
Statutory act	Acte réglementaire	کاری ڕێکخەرانە	عمل تنظيمي
Diplomatic act	Acte diplomatique	کاری دیبلۆماسییانە	عمل ديبلوماسي
Legal transaction	Acte juridique	کاری دادگەییانە	عمل قضائي
Act of war	Acte de guerre	دوژمنکاری	عمل عدائي (حربي)
Illicit action	Acte illicite	کارێکی ناڕەوا (ناشەرعی)	عمل غير مشروع
Reckless act	Acte irréfléchi	کارێکی نەفامانە (ناژیرانە) (سەرەڕوویيانە)	عمل طائش
Mixed act	Acte mixe	کارێکی تێکەڵاو	عمل مختلط
Money	Monnaie, argent	دراو، پارە، پووڵ	عملة (نقد)
Hard currenncy	Devise fort	پارەی بەهادار، پارەی بە	عملة صعبة

[163] مەبەست لەو کارە یە کە لایەنێکی ئیداری دەیکات و پێوەندی بە کاروباری ئیداریەوە هەیە.

[164] بە هۆی ئەم کارەوە سامان یان مافی کەسێك دەپارێزرێت و بەرامبەرەکەی ئاگادار دەکرێتەوە کە سوورە لەسەرداوا کانی و نایەوێ لەدەستی بچن ئایا بە ئاگاداری کردنەوە بێ، یان بەکردنی کارێکی وا کە حاڵی بکات دەستی لەو مافەی یان لەو سامانەی کەبەلای ئەو کەسەوەیە، هەڵنەگرتووە.

		بەها	
Business deal	Affaire commerciale	ئاڵو گۆڕی بازرگانی	عملية تجارية
Commission	Commission	كۆمیسیۆن	عمولة
Commission rates	Taux de commission	ڕێژەی كۆمیسیۆن	– نسبة العمولة
General	Général	گشتی	عام
Dean	Doyen	ڕاگر	عميد
Care	Soin	ئاگاداری كردن، بایەخ پێدان	عناية
At sight	A vue	لە كاتی چاوپێكەوتندا، لە كاتی ئاگاداربووندا	عند الاطلاع
Race	Race	ڕەگەز، نەژاد	عنصر
Racial	Racial	ڕەگەزپەرست	عنصري
Violence	Violence	توندوتیژی	عنف
Address	Adresse	ناونیشان، ئەدرێس	عنوان
Trade name	Raison commerciale	ناووشورەتی بازرگانی	عنوان تجاري
Factors of production	Eléments de production	هۆیەكانی بەرهەمهێنان	عوامل الإنتاج
Recidivism	Récidive	گەڕانەوە بۆ تاوانكردن، تاوان كردنەوە[165]	عود
Relation, rapport	Relation, rapport	پەیوەندی	علاقة

[165] ئەگەر تاوانبارێك لە پاش دەرچوونی لە بەندیخانە هەمان تاوان یان تاوانێكی دی بكاتەوە، ئەو كارەی دەبێتە هۆی سەخت كردنی سزاكەی .

Causality connection	Lien de causalité	پەیوەندیی هۆکارییانە	علاقة السببية
Diplomatic relations	Relations diplomatique	پەیوەندیی دیبلۆماسییانە	علاقات دیبلوماسیة
Public relations	Relations publique	پێوەندیی گشتی	علاقات عامة
Mark, sign	Marque, signe	نیشانە، مارك	علامة
Trade mark	Marque de commerce	نیشانەی (مارکی) بازرگانی	علامة تجاریة
Earmark	Marque distinctive	نیشانەی (مارکی) تایبەتیی	علامة فارقة
Premium, bonus	Prime, bonus	سەرمووچە	علاوة راتب
Vice, defect	Vice, défaut	نەنگ، عەیب، شوورەیی، خەوش، فهێتی	عیب
Fundamental defect	Vice essentiel	عەیبی (نەنگی)سەرەکی	عیب أساسي
Hidden defect	Vice-caché	عەیبی نادیار(شاراوە)	عیب خفي
Flaw	Vice de forme	عەیبی شێوەیی	عیب شكلي
Lack of consent	Vice du consentement	عەیب لە رەزامەندبوون	عیب في الرضا

غ

Absent	Absent	بزر، پێوار، ونبوو، دیارنەبوو، بەرزە	غائب
Lesion	Lésion	ماف خوری، بەشخوراوی[166]	غبن
Deceit, deception	Tromperie	فێڵ، ناهەقی	غدر
Fine	Amende	سەرانە، تاوانانە	غرامة
Compensation	Indemnité compensatoire	سزای بەپارە، سزای بژاردن[167]	غرامة تعویضیة
Chamber of Commerce	Chambre de Commerce	ژووری بازرگانی، کۆمەڵەی بازرگانان[168]	غرفة تجارة
Judge's chambers	Chambre de Conseil	ژووری بیرورا گۆرینەوە	غرفة المداولات
Unknown, stranger	Inconnu	نامۆ	غریب
Instinct	Instinct	غەریزە، ئارەزوو	غریزة
Fraud, deceit	Fraude, tromperie	گزی، فێڵ، تەفرە دان[169]	غش (خدع)

[166] لە هەندێ پیکهاتندا، ئەگەر لایەنێکی تووشی زیانێکی زۆربێت، ئایا بە هۆی هەڵەوە بێت یان بە هۆی زۆر لێکردنی، قانوون رێگای دەدا داوای تەواو کردنی بەهای راستەقینەی ئەو شتە بکات لە لایەنەکەی دی، ئەگەر چەند مەرجێك هەن دەستنیشان کراون لە لایەن قانوونەوە، لە ئارادا بن.

[167] لە کاتی بەستنی پێکهاتندا هەردوو لایەنەکەی دەتوانن رێك بکەون لە سەر ئەوەی ئەو لایەنەی دوا دەکەوێت لە جێبەجێکردنی ئەرکەکانی سەر شانی لە ماوەێکی دیاریکراودا، دەبێ برێك پارە وەکو سزا بە لایەنەکەی دی بدات.

[168] ژووری بازرگانی وەرگێرانی دەقاو دەقە کە مانای ئەو دەزگایە نابەخشێ کە کۆمەڵەی بازرگانانە، بۆیە پێشنیازی گۆرینی دەکەم بە "کۆمەڵەی بازرگانان" کە دەزگایەکە هەموو بازرگانان کۆ دەکاتەوە و نوێنەرایەتیان دەکات.

[169] ساختە کردن بە نیازی بەدکاری و زیان گەیاندن بە کەسێکی دی.

Deceiver, trickster	Trompeur	فێڵباز، فێڵکەر، ساختەچی	غشاش
Rape, violation	Viol, violation	دەستدرێژی کردنە سەر نامووس، زەوت کردن، کوتەکی	غصب (اغتصاب)
Crop, product	Récolte, produit	بەربووم	غلة
Fault, error, mistake	Faute, erreur	هەڵە	غلط
Slight mistake	Erreur légère	هەڵەی بچوك (سووك)	غلط بسيط (خفيف)
High price	Cherté	گرانی	غلاء
Absence	Absence, défaut	ونبوون	غياب (غيبة)
Non-appearance of plaintiff	Défaut-congé	ئامادە نەبوونی داواکەر[170]	غياب المدعي
Non-comparution, contumance	Faute de comparaître, contre- partie	ئامادە نەبوونی داوالێکراو[171]	غياب المدعى عليه
Unawareness	Inconscience	بوورانەوە	غيبوبة
Third party	Tierce personne	کەسی سێیەم[172]	غير (الشخص الثالث)
Unqualified	Non-qualifié	ناشایستە	غير آهل
Extraordinary	Extraordinaire	نائاسایی	غير عادي (فوق العادة)
Unintentionally,	Involontaire	بە نائەنقەست، بەبیٚ	غير عمدي

[170] ئەگەر لە ڕۆژی دیاریکراودا داواکەر ئامادە نەبێت بۆ تەماشا کردنی داواکەی ، دادگەدەتوانیٚ بڕیاری پووچکردنەوەی داوا کەی بدات، بە مەرجیٚ هۆی ئامادە نەبوونی شەرعی نەبیٚ.

[171] ئەگەر داوالێکراو، خۆی یان نوێنەرەکەی ئامادە نەبێت لە رۆژی دیاریکراودا بە بیٚ عوزرێکی قانوونی، دادگە دەتوانیٚ تەماشای داواکانی داواکەر بکات.

[172] ئەو کەسەی لایەنێك نەبووە و کەسیش نوێنەرایەتی نەکردووە لە پێکهاتنێکدا یان لە داوایەکدا.

involuntary		مەبەست	
Indivisible	Indivisible	شیاوی دابەش کردن نییە، دابەش ناکرێ	غير قابل للقسمة
Unequal	Inégale	شایستە نییە، هاوشان نییە، لە باریا نییە	غير كفء
Indifferent	Indiffèrent	گوێ پێنەدەر	غير مبال (غير مكترث)
Unconvicted	Non-condamné	بەند نەکراو	غير محكوم
Unpaid	Impayé	نەدراو	غير مدفوع
Not guilty	Non-coupable	بێگوناە، بێتاوان	غير مذنب
Unauthorised	Non-autorisé	ڕێ پێ نەدراو	غير مرخص
Jealousy	Jalousie	پەرۆشی، زۆم، دڵپیسی	غيرة
Through jealousy	Par jalousie	بەهۆی دڵپیسیەوە، لە دڵپیسییەوە	– بدافع الغيرة

ف

Escapee	Evadé	هەڵاتوو، ڕاکردوو	فار (هارب)
Deserter	Déserteur	هەڵاتوو لە سەربازیی	فار من الجندية
Nullified, rescinded	Résilié	هەڵوەشاوە	فاسخ
Rescinded contract	Contrat résilié	پێکهاتنێکی هەڵوەشاوە	– عقد فاسخ
Perpetrator	Auteur	بکەر	فاعل
Perpetrator of a crime	Auteur d'un crime	تاوانکار	فاعل جريمة
Principal perpetrator	Auteur principal	بکەری سەرەکی	فاعل رئيسي
Fascism	Fascisme	فاشیزم	فاشية
Interest	Intérêt	سوودی (سووی)سەرمایە	فائدة
Default interest	Intérêt de retard	سوودی (سووی) دواکەوتن	فائدة التأخير
Interest rates	Taux d'intérêts	نرخی سوو	– سعر الفائدة
Opening	Ouverture	کردنەوە	فتح
Opening of a meeting	Ouverture d'une séance	کردنەوەی دانیشتن، دەستپێکردنی دانیشتن	فتح (افتتاح) الجلسة
Period	Période	ماوە	فترة
Transitional period	Période de transition	ماوەی گواستنەوە	فترة انتقال

Period of time during which the parents should have lived together to beget a legitimate child	Période légale de conception	ماوەی سك بوونی شەرعی	فترة الحمل الشرعي
Riot	Emeute	ئاشووب، ئاژاوە	فتنة
Suddenly	Soudainement, brusquement	کتوپڕی، ناکاو، لەپڕ	فجائي
Sudden death	Mort subite	مردنی کتوپڕی	– موت فجائي
Sudden attack	Attaque subite	هێرشی لەپڕ	– هجوم فجائي
Content	Contenance	ناوەرۆك، ناوئاخن	فحوى
The substance of an action	Fond de l'action	ناوەرۆکی داوا	فحوى الدعوى
Ransom	Rançon	سەرانە	فدية
Apportionment	Lotissement	جیا کردنەوە	فرز
Division of a property into lots	Lotissement d'une propriété	جیاکردنەوەی موڵك	فرز ملكية
Indivisible	Indivisible	بۆ جیاکردنەوە ناشێت، جیاناکرێتەوە	– غير قابل للفرز
Occasion	Occasion	هەلْ، فورسەت، دەرفەت	فرصة
Hypothesis	Hypothèse	گریمان، وادانان	فرضية
Branch	Branche	لق	فرع

Rescinding	Résiliation	هەڵوەشاندنەوە[173]	فسخ
Breaking off an engagement	Rupture de fiançailles	هەڵوەشاندنەوەی دەستگیرانیەتی (پەیوەندی دەستگرتن)	فسخ الخطبة
Rescinding of a contract	Rescision d'un contrat	هەڵوەشاندنەوەی پێكهاتن	فسخ العقد
Separation of powers	Séparation des pouvoirs	جوداكردنەوەی دەسەڵاتەكان	فصل السلطات
Section of the budget	Chapitre du budget	بەشێك لە بودجە	فصل من الميزانية
Officiousness	Gestion d'affaires	خۆتیٚ هەڵقورتان[174]	فضالة
Remainder, residue	Résidu, reste	بەرماوە	فضلة
Scandal	Scandale	ریسوایی، ئەتك	فضيحة
Act, action	Acte	كار، كردار، كردەوە	فعل
Criminal act	Acte criminel	تاوانكاری	فعل جرمي
Action and reaction	Acte et réaction	كارو كاردانەوە	فعل و رد فعل
Tort	Dommage, préjudice	كارێكی زیان بەخش	فعل ضار
Overt action	Action ouverte	كارێكی دیار (بەرچاو)	فعل مكشوف
Loss of a right	Echéance d'un	ماف لە دەستچوون، ماف	فقدان حق

[173] كۆتایی هێنان بەپێكهاتنێكی بەردەوام، پاش دەست بەجێبەجێكردنی. ئەم هەڵوەشاندنەوە بەرەو دوا ناگەڕێتەوە، چونكە ئەو بەشەی جێبەجێكراوە هەڵناوەشێتەوە، تەنیا جێبەجێكردنی بۆ لەوەو پاش ڕادەوەستیٚ. جیاوازی هەڵوەشاندنەوە لە گەڵ بەتاڵ كردنەوەی پێكهاتندا لەوە دەر دەكەوێت.

[174] كەسێك دەست بخاتە ناو كاری كەسێكی كەوە بێئەوەی داوای لێكرابێت ئەو كارەی بۆ بكات، یان نوێنەری ئەو كەسە بێت.

	droit	لە دەستدان	
Loss of possession	Perte de la possession	بەدەستەوە نەمان، لەدەست چوون	فقدان الحيازة
Poverty	Pauvreté	هەژاری، دەستکورتی، نەداری، نەبوونی	فقر
Doctrine	Doctrine	قانوون زانی، دۆکترین[175]	فقه
Jurist	Juriste	قانوون زان	فقيه
Philosophy of law	Philosophie de droit	فەلسەفەی قانوون	فلسفة القانون
Lapse (expiry) of time	Expiration de temps	کات بەسەر چوون	فوات المدة
Anarchy	Anarchie	بەرەڵایی، ئەنارشی، پشێوی	فوضى
Anarchist	Anarchiste	گێرەشێو، ئەنارشیست	فوضوي
Extraordinary	Extraordinaire	نائاسایی	فوق العادة
In flagrant delicto	En flagrant délit	بەسەر تاوانەوە گیران، لە کاتی تاوان کردندا	في حالة التلبس بالجريمة

[175] بیرو ڕای قانوون زانایان کە لە نووسینەکانیاندا دەیخەنە بەر چاو، (فقیە)یش بە مانای قانوون زان دێت.

ق

Chargé d’affaires	Chargé d’affaires	کارگوزار	قائم بالأعمال
Sub-prefect	Sous-préfet	ناوچەدار	قائمقام
Receiver	Receveur	وەرگر	قابض
Assassin, murderer	Assassin, meurtrier	بکوژ	قاتل
Minor	Mineur	ناکام	قاصر
Judge, magistrate	Juge, magistrat	داوەر[176]	قاضي (حاکم)
Juvenile court judge	Juge de mineurs	داوەری منداڵان	قاضي الأحداث
Appeal Court judge	Juge d’appel	داوەری هانابۆبردن (تێهەڵچوونەوە)	قاضي الاستئناف
Judge of emergency proceedings	Juge de referais	داوەری کاروباری پەڵە	قاضي الأمور المستعجلة
Examining magistrate	Juge d’instruction	داوەری لێکۆڵینەوە	قاضي التحقيق
Brigand, robber	Brigand	ڕێگر	قاطع طريق
Hall	Salle	هۆڵ	قاعة
Courtroom	Salle d’audience	هۆڵی دادگە	قاعة المحكمة
Principles of law	Règle, (principe) de droit	بنەمایەکی قانوونییانە، بنەواشەی قانوونیانە[177]	قاعدة قانونية

[176] "داوەر" لە "داد دەر"ەوە وەرگیراوە، وادەزانم بۆ سەر زمان "داوەر" سووکترە، ئەمە بۆچوونی مامۆستا تۆفیق وەهبیش بو. "کۆڕی زانیاری کورد" "دادکار"ی پێشنیاز کردوە کە بە مانای ئەو کەسە دێت کە بە "داد"ەوە کار دەکات، بەلاّم لە راستیدا "داوەر" قانوون جێبەجێ دەکات و کاری پێ ناکات.

Law	Loi	قانوون[178]	قانون
Administrative law	Droit administrative	قانوونی کارگێڕی (ئیداری)	قانون إداري
Law of evidence	Droit de preuve	قانوونی سەلماندن	قانون الإثبات
Family law, law of personal status	Code de statut personnel	قانوونی باری کەسیی (کاروباری خێزانیی)[179]	قانون الأحوال الشخصية
Private international law	Droit international privé	قانوونی دەستووری	قانون دستوري
Public international law	Droit international public	قانوونی گشتیی نێو دەوڵەتی	قانون دولي عام
Corporation law	Droit des sociétés	قانوونی کۆمپانیا	قانون الشركات
Public law	Droit public	قانوونی گشتی	قانون عام
Law of supply and demand	Loi de l'offre et de la demande	قانوونی بەرچاو خستن و ویستن	قانون العرض و الطلب
Penal law	Droit pénal	قانوونی سزادان[180]	قانون العقوبات

[177] شێوەیەکە بۆ دامەزراندن یان بۆگۆڕینی ڕێگاو شوێنی قانوونیٚ کە قانوون زانایان دەیخەنە بەر چاوی قانوون دانەران.. بەم هۆیەوە سەرنجیان ڕادەکێشن و داوایان لیٚ دەکەن دەستکاری قانوونێك بکەن و گۆڕانکاری تێدا بکەن بەو شێوەیەی پێشنیازی دەکەن.

[178] وشەی "قانوون" وشەیەکی یۆنانی کۆنە لە "کەنۆنیمۆس"ەوە هاتووە و ئێستا بۆ قانوونی "لاهوتی" بەکاردێت. "کۆڕی زانیاری کورد" وشەی "یاسا"ی پێشنیاز کردووە ، بەلاَم دانی بەوەشدا ناوە کە ئەم وشەیە تورکی مەغۆلییە و تێکەڵی زمانی کوردی بووە و ئەسلەکەی "یاسوون"ە. لە زمانی تورکیدا قانوون "یاسا" یە و "دەستوور" یش "ئەنە یاسا" ، واتە "دایکی قانوون " . مامۆستا تۆفیق وەهبی دانی بەوەدا دەنا کە بۆیەکەم جار ئەو ئەم وشەی لە فەرهەنگەکەیدا بەکار هێناوە وپەشیمانی خۆیشی دەردەبری لەبەکارهێنانی ودەیگوت وشەی"قانوون" کە لە زمانی یۆنانی کۆنەوە هاتووە، لە "یاسا" ی تورکی مەغۆلی راسترە. چەند زمانزان و قانوون زانی کوردی تریش هەر هەمان بۆچوونیان هەیە.

[179] ئەم قانوونە تایبەتە بە باری مرۆڤەوە، لەدایکبوونیەوە تا مردنی، لەگەڵ پەیوەندییەکانی بە خێزان و کۆمەڵەوە، وەکو ژنهێنان و میرات و تەلاَق ...

[180] ئەو قانوونەی کە تاوان و سزاکانی دەستنیشان دەکات، لە گەڵ ئەو کەسانەی کە بەسەریاندا جێبەجیٚ دەکرێن.

Employment (labour) law	Droit de travail	قانوونی کار	قانون العمل
Canon law	Droit canon	قانوونی لاهوتی، کەنۆن	القانون الكنسي (اللاهوتي)
Civil law	Droit civil	قانوونی مەدەنی[181]	القانون المدني
Criminal procedure	Droit de procédure pénale	قانوونی ڕێرەوی سزایی[182]	قانون أصول المحاكمات الجزائية
Civil procedure	Droit de procédure civile	قانوونی ڕێرەوی مەدەنی[183]	قانون أصول المحاكمات المدنية
Publishing law, publication law	Loi de publication	قانوونی چاپەمەنی	قانون المطبوعات
Positive law	Droit positif	قانوونی دانراو	قانون وضعي
According to the law	Selon la loi	بە پێی قانوون	– حسب القانون
Legal text	Texte juridique	دەقی قانوونی	– نص قانوني
Catalogue, list	Catalogue, liste	لیستە	قائمة
Price catalogue	Catalogue de prix	لیستەی نرخەکان	قائمة الأسعار
List of candidates	Liste de candidats	لیستەی پاڵێوراوان	قائمة المرشحين
In limine litis	In limine litis	پێش دوان لەبارەی داواکەوە□□□	– قبل التكلم في موضوع الدعوى

[181] ئەو قانوونی کە پێوەندییەکانی مرۆڤ و ماڵ و سامانەکەی بە کەسانی دیەوە ڕێکدەخات.

[182] ئەو قانوونەی کە شێوەی ڕەفتار کردنی قانوونیمان پیشان دەدات لەو ساتەوە تاوانێك دەکرێت لە لایەن کەسێکەوە،تاکو دادگەیی کردنی و بڕیاردان لە لایەن دادگەوە، بە هەموو پلەکانیەوە.

[183] ئەو قانوونەی کە ڕەفتارکردنی قانوونیمان پیشان دەدات بۆ ئەوەی هەموو کەسێك بە مافی ڕەوای خۆی بگات.

Acceptance	Acceptation	ڕەزامەندی، پەسەند کردن، قایل بوون، قبووڵکردن، رازی بوون[184]	قبول
Express acceptance	Acceptation expresse	قبووڵکردنی روون و ئاشکرا، (رازی بوونی ئاشکرا)	قبول صريح
Tacit acceptance	Acceptation tacite	قبووڵکردنی (پەسەندکردنی) نائاشکرا	قبول ضمني
Acceptance by an intermediary	Acceptation par intermédiaire	پەسەندکردن بە هۆی کەسێکی کەوە (قبووڵی وابەستە)	قبول بالواسطة
Conditional Acceptance	Acceptation conditionnelle	قبووڵکردنی(رازیبوونی) بە مەرج[185]	قبول شرطي
Murder, homicide	Meurtre, homicide	کوشتن	قتل
Unjustified killing	Meurtre injustifié	بەناهەق کوشتن، بەبێ هۆ کوشتن	قتل بغير حق (بلا سبب)
Wilful killing	Meurtre avec préméditation	بەئەنقەست کوشتن	قتل عمد
Manslaughter	Homicide involontaire	بە ئانقەست کوشتن	قتل غير عمدي
Libel	Diffamation	سووکایەتی	قذف
Relationship	Parenté	خزمایەتی	قرابة

[184] هەندێ رەخنەو توانج هەیەدەبێ لە سەرەتاوە بخرێنە بەر چاوی دادگە، پێش ئەوەی تەماشای داواکە بکات، بە شێوەێك ئەگەر لە سەرەتاوە باسیان لێ نەکرێت لە لایەن لایەنێکی داواکەوە، دادگە پاشان تەماشای ناکات.

[185] مەبەست رازی بوونە بەو پێشنیازەی دەخرێتە بەر چاو، پێکهاتنیش بە پەسەند کردنی ئەو پێشنیازە پێکدێت.

[186] رازی بوونی بە مەرج کاتێ دێتە هۆی بەستنی پێکهاتنەکە ئەگەر ئەو لایەنەی مەرجی بۆ دانراوە جێبەجێی بکات.

Degree of relationship	Degré de parenté	پلەی خزمایەتی	– درجة القرابة
Decision, judgement	Décision, arrêt, jugement	بڕیار	قرار (حكم)
Indictment	Acte d'accusation	بڕیاری تۆمەتبارکردن	قرار الاتهام
Sentence	Jugement de condamnation	بڕیاری تاوانبارکردن	قرار إدانة (تجريم)
Verdict of not guilty	Jugement d'acquittement	بڕیاری پاکبوونەوە (بێ تاوانی)	قرار تبرئة (البراءة)
Definitive decision	Décision définitive	بڕیاری بنبڕ	قرار حاسم
Writ of attachment	Ordonnance de saisie	بڕیاری گلدانەوە	قرار حجز
Contradictory decision	Arrêt contradictoire	بڕیاری ڕوو بە ڕوویی (بەرامبەر یەك)	قرار حضوري (وجاهي)
Judgement in absentia	Jugement par contumace	بڕیارێك بە ئامادە نەبوونی کەسی پێوەندیدار درابێت ، بڕیاری پاشملە	قرار غيابي
Subject to appeal	Jugement sujet à appel	بڕیارێك شیاوی هانابردن بێت، بڕیارێك شیاوی تێهەڵچوونەوە بێت	قرار قابل للاستئناف
Final judgement	Jugement définitif	بڕیاری بنبڕانە	قرار قطعي
Res judicta	La chose jugée	بڕیاری بنبڕانەی تەواو	قرار مكتسب الدرجة القطعية
Order of non-suit	Jugement de non-lieu	بڕیاری دادگەیی نەکردن	قرار منع محاكمة
Loan	Prêt	قەرد	قرض

Mortgage loan	Prêt hypothécaire	قەرددان بە بارمتە (بەرەهن)	قرض برهن
To lend at interest	Prêt à intérêt	قەرددان بە سوو (بە ریبا)	قرض بفائدة
Unsecured loan, loan on overdraft	Prêt à découvert	قەردی کراوە	قرض مكشوف
Presumption	Présomption	نزیکە[187]	قرينة
Irrefutable presumption	Présomption irréfutable	نزیکەی بنبڕ	قرينة قاطعة
Refutable presumption	Présomption simple	نزیکەی ئاسایی	قرينة غير قطعية
Instalment	Acompte, versement	جوون	قسط
Premium	Prime	جوونی ئینشورەنس	قسط تامين
Part, section	Partie, part	بەش	قسم
Division, distribution	Division, partage, répartition	دابەشکردن ، پشك کرن[188]	قسمة
Divisible	Divisible	شیاوی دابەشکردنە، شیاوی پشك کرنە	– قابل للقسمة
Coupon	Coupon	کۆپۆن	قسيمة
Dividend	Dividende	کۆپۆنی سوود	قسيمة ربح
Punishment	Châtiment	جەزا، سزا	قصاص (عقاب)
Intent	Intention	نیاز، مەبەست، خواست	قصد (نية)

[187] دەوترێ "بە نزیکەوە دەبێ وابێت"، کە ناگاتە رادەی "بەڵگە"، بەڵام رێگا خۆشکەرە بۆ دەرخستنی راستیی. زۆر جاران "نزیکە" لە رووداوێکی کەوە دەردەکەوێت، بۆ نموونە هەبوونی دووژمنایەتی کۆن لە نێوان کوژراو و تۆمەت پێکراو، یان هەرەشە لێ کردنی بە بەرچاوی چەند کەسێکی کەوەوە...

[188] وەکو دابەشکردنی میراتی مردوویەك بە سەر میراتگراندا، یان دابەشکردنی ماڵ و سامانی کۆمپانیایەك بە سەر بەشداراندا، پاش دانەوەی قەردەکانی ئەو کۆمپانیایە...

Animo felonico	Animus criminel	مەبەستی تاوانكاری	قصد جنائي
Intentional	Intentionnel	بەئەنقەست	قصدي
Justice	Justice	داد	قضاء (عدل)
Jurisprudence	Jurisprudence	داوەری	قضاء
Judicial	Judiciaire	داوەرییانە	قضائي
Cognovit actionem	Aveu judiciaire	دان پێدانانی داوەرییانە	– إقرار قضائي
Judicial inquiry	Enquête judiciaire	کۆڵینەوەی داوەرییانە	– تحقيق قضائي
Liquidation subject to supervision of the court	Liquidation judiciaire	پارزینی داوەرییانە، پاککاری داوەرییانە	– تصفية قضائية
Receiver	Administrateur judiciaire	پاسەوانی داوەرییانە	– حارس قضائي
Criminal record	Casier judiciaire	دەفتەریی داوەرییانە، تۆمارگەی داوەرییانە	– سجل قضائي
Legal guarantee	Caution judiciaire	دەستەبەریی (کەفالەتی) داوەرییانە	– كفالة قضائية
Legal proceedings, prosecution	Poursuites judiciaires (en/justice)	بەدواداچوونی داوەرییانە	– ملاحقات قضائية
Affair, case	Affaire, question	کێشە، دۆز، ناکۆکی	قضية (مسالة)
Legal dispute	Affaire contentieuse	کێشەیەك ناکۆکی لەسەربێ	قضية متنازع بشأنها
With regard to this matter	En ce qui concerne cette affaire	لەبارەی ئەم کێشەیەوە	– فيما يتعلق بهده القضية

The matter pending	Affaire en instance	ناکۆکییەك نەبڕاپێتەوە	قضية غير مبتوت فيها
Res judicata, final decision	La chose jugée	ناکۆکییەك بڕاپێتەوە (بڕیاری لەسەر درابێ)	قضية مقضية (مخصومة)
Sector	Secteur	کەرت	قطاع
Private sector	Secteur privé	کەرتی تایبەتی	قطاع خاص
Public sector	Secteur public	کەرتی گشتی	قطاع عام
To stop payment of salary	Arrêt de traitement	مووچە بڕین	قطع الراتب
Breakdown in negotiations	Rupture des négociations	ڕاگرتنی گفتوگۆ (دانو ستاندن)	قطع المفاوضات
Non-payment of maintenance	Abandon de l'infamiliale	بڕینی نەفەقە	قطع النفقة
Piece, portion	Pièce, parcelle	پارچە، بانە(بۆ زەوی‌و زار)	قطعة
Anxiety	Inquiétude	نیگەرانی، شپرزەیی، بێئارامی، نارەحەتی، دوودڵی، بێئارامی	قلق
Repression	Répression	دامرکاندن، سەرکوتکردن	قمع
Consul	Consul	کۆنسوڵ	قنصل
Consulate	Consulat	کۆنسوڵە، کۆنسوڵخانە	قنصلية
Force	Force	هێز، توانا، تین	قوة
Enforceable	Exécutoire	توانای ڕاپەڕاندن	قوة تنفيذية
Purchasing power	Pouvoir d'achat	توانای کڕین	قوة شرائية

The force of law	La force de la loi	هێزی قانوون	قوة القانون
Force major, act of God	Force majeure	هێزێکی لە دەسەڵاتدا نەبوو (لە ئاسا بەدەر)	قوة قاهرة
Nationalist	Nationaliste	نەتەوەپەرست، ناسیۆنالیست	قومي
Command	Commandement	فەرمانده	قيادة
Analogue	Analogue	پێوانه	قياس
Guardian	Curateur	سەرپەرشت[189]	قيم
Guardian of a minor	Curateur d'un mineur	سەرپەرشتیی منداڵی ناکام	قيم على قاصر
Value	Valeur	بەها[190]	قيمة
Total value	Valeur globale	بەهای گشتی	قيمة إجمالية
Increase in value, appreciation	Plus- value	زیادبوونی(بەرزبوونەوەی) بەها	– ازدياد القيمة
Current value	Valeur courante	بەهای ئێستا	القيمة الحالية (الجارية)

[189] ئەو کەسەی لەلایەن دادگەوە ناولیٚ دەنرێت بۆ سەرپەرشتی کردنە سەر ماڵ و سامانی منداڵ، یان کەسێکی گێل و کەم هۆش.

[190] "نرخ" بە مانای "سعر" دێت، دەوترێت نرخی ئەم خانوە ئەوەندەیە، بەڵام "نرخ" جیاوازە لەگەڵ "بەها"دا کەڕەنبیٚ کەمتر یان زیاتر بیٚ لە نرخی شتێك.

ك

Clerk of the Court	Greffier	نووسەری دادگە	كاتب ضبط المحكمة
Notary	Notaire	داد نووس، دادنڤیس	كاتب العدل
Liar	Menteur	درۆزن	كاذب
Misrepresentation	Fausse declaration	بەیاننامەیێکی درۆ (ساختە)	– بيان كاذب
Cartel, ring	Cartel	کارتێل	كارتل (اتحاد المنتجين)
Oil cartel	Cartel de pétrole	کارتێلی نەوت	كارتل النفط
Catastrophe, disaster	Catastrophe	کارەسات	كارثة
Repression	Répression	خەفەکردن	كبت
Concealing the truth	Dissimulation de la vérité	شاردنەوەی راستی	كتمان الحقيقة
Detection	Détection	تێڕوانین، دەرخستن، دەرختی	كشف (معاينة)
Guarantee	Caution	دەستەبەری، کەفالەت، گەرەنتی	كفالة
Personal guarantee	Cautionnement personnel	دەستەبەریی (کەفالەتی) کەسییانە (شەخسی)، گەرەوا کەسیەتی	كفالة شخصية
Bail, surety	Cautionnement en numéraire	کەفالەتی(دەستەبەریی) بەپارە	كفالة نقدية
Bank guarantee	Garantie de banque	گەرەنتی بانك	كفالة مصرفية

Guarantor	Garant	دەستەبەر، کەفیل	كفيل
Cost	Coût	بایی	كلفة
Faculty	Faculté	کۆلێژ	كلية
Surname	Nom de famille	ناوبانگ، شۆرەت	كنية (شهرة)

ل

Refugee	Réfugié	پەنابەر	لاجئ
Political refugee	Réfugié politique	پەنابەری سیاسی	لاجئ سياسي
List	Liste	لیسته، خشته، گەلاڵە	لائحة (جدول)
List of those present	Liste de personnes présents	لیستەیەك بە ناوی ئامادەبووان	لائحة بأسماء الحاضرين
Price list	Bulletin des cours	لیستەی نرخەکان	لائحة (جدول) بالأسعار
Bill of indictment	Acte d'accusation	بەیاننامەی تۆمەت دانەپاڵ	لائحة الاتهام
Action at law	Action en justice	داخوازینامە، داوانامە	لائحة الادعاء
Capable	Capable	لێهاتوو	لائق
Nulla poena sine lege	Nulla poena sine lege	هیچ کەسێك نابێ سزا بدرێت ئەگەر بە پێی تێکستێکی قانوون نەبێت	لا عقوبة بدون نص
Memo tenetur eipsum accusare	Memo tenetur seipsum accusare	کەسێك نابێ ناچار بکرێت خۆی تۆمەتبار بکات	لا يجبر شخص على اتهام نفسه
Committee, board	Comité, commission	لیژنە، کۆمیتە	لجنة
Advisory committee	Commission consultative	کۆمیتەی راوێژکاری	لجنة استشارية
Commission of enquiry	Commission d'enquête	کۆمیتەی لێکۆڵینەوە	لجنة تحقيقية
Sub-committee	Sous-commission	کۆمیتەی لاوەکی	لجنة فرعية
Inspection committee	Comité de contrôle	لیژنەی چاودێری	لجنة مراقبة

Ministerial committee	Comité ministriel	کۆمیتەی وەزاری	لجنة وزارية
Asylum	Asile	پەنابردن	لجوء
Political asylum	Asile politique	پەنابردنی سیاسی	لجوء سياسي
Thief	Voleur	دز	لص
Surname	Nom de famille	نازناو، نێوی خیزان	لقب
Blame, reproach	Blâme, reproche	گلەیی، لۆمە، گازاندە	لوم

م

Person appearing	Comparant	ئامادەبوو	ماثل (حاضر)
Rented	Loué	بەکرێدراو، بەکرێگیراو	مأجور (مؤجر)
Rented house	Maison loué	خانووی بەکرێدراو	– بیت مأجور
Section of an act	Article d'une loi	بەندی (برگەی)(مادەی) قانوونی[191]	مادة قانونية
Authorized	Agréé, autorisé	ڕێدراو، ڕێپێدراو، ڕێپێدا	مادون (مخول)
Emancipated	Emancipé	ڕێگا دراو[192]	مادون له
Marxism	Marxisme	مارکسیزم	مارکسية
Imposter	Imposteur	فێڵباز	ماكر (خادع)
Funds, finance	Bien, fonds	سامان، دارا، ماڵ	مال
Joint property	Bien indivis	ماڵی نێوکۆیی	مال شائع
Personal estate	Biens mobiliers	سامانی گوێزراوە	مال منقول
Real estate, landed property	Biens immobiliers	سامانی نەگوێزراوە	مال غير منقول
Proprietor	Propriétaire	خاوەن موڵك، موڵكدار	مالك
Financial	Financier	دارایی	مالي
Financial crisis	Crise financière	قەیرانی (تەنگانەی)	– أزمة مالية

[191] وشەی "مادە" وشەیێکی ئێرانی کۆنە.

[192] لێرەدا مەبەست ئەو منداڵەیە کە پانزە ساڵی تەواو کردوە و دادگە ڕێگای پێداوە بەشێك لە سامانی خۆی پێ بدرێت تاکو ئاڵوگۆڕی پێبکات، بۆ ئەوەی فێر بێت و ئامادە بێت ئەو جۆرە کارانە بکات کە تەمەنی دەگاتە هەژدە ساڵی.

		دارایی	
Financial year	L'année budgétaire	ساڵی دارایی (ماڵی)	– سنة مالية
Financial resources	Ressources fiscales	دەرامەتی دارایی	– موارد مالية
Fiscal charges	Charge fiscals	خەرجی دارایی	– نفقات مالية
Negotiation	Négociation	گوفتوگۆ، لێدوان، وتو وێژ	مباحثات
Exchange	Echange	گۆڕینەوە، ئاڵوگۆڕ	مبادلة
Direct	Direct	راستەو خۆ	مباشر
Immediate delivery	Livraison immediate	دەست بەدەست	– تسليم مباشر
Indirect	Indirect	ناراستەو خۆ	– غير مباشر
Beginning	Commencement	دەست پێکردن	مباشرة (بداية العمل)
Starting date	Date de depart	رۆژی دەست بەکارکردن	– تاريخ المباشرة
General principle	Principe général	بنەما (بنچینە)ی گشتی	مبدأ عام
Waster	Gaspilleur	دەست بڵاو	مبذر (مسرف)
The acquitted	Acquitté	بێگوناه	مبرأ
Annulled	Annulatif	بەتاڵکەرەوە	مبطل
Annulling a contract	Annulatif du contrat	پێکهاتن بەتاڵ دەکاتەوە	مبطل لعقد
Delegate, envoy	Délégué, envoyé	نێرراو، نوێنەر	مبعوث
Amount, sum	Montant, somme	بڕ	مبلغ
Total sum	Somme totale	بڕی گشتی	مبلغ إجمالي

Police informer	Indicateur de police	پێراگەیەنەری پۆلیس، ئاگەهکەری پۆلیس	مبلغ الشرطة
Vague, ambiguous	Vague, ambigu	نادیار، لێڵ	مبهم (غامض)
Capable	Capable	شیاو	متأهل
Reciprocal,mutual	Réciproque, mutuel	بەرامەریەك	متبادل
Mutual obligations	Engagements réciproques	پەیبەستی بەرامەریەك	– التزامات متبادلة
Business	Fonds de commerce, magasin, boutique	کۆگا، بووتیك، فرۆشگە، دوکان	متجر (محل تجاري)
Naturalized	Naturalisé	دەوڵەتنامەگر	متجنس
Discreet	Discret	بەپارێز، بەنادڵی	متحفظ
Aligned	Aligné	لایەنگیر	متحيز
Circulating	Circulant	دەستاودەست پێکراو	متداول
Married	Marié	ژندار، خاوەن ژن و ماڵ ، خاوەن خێزان	متزوج
Vagrant, vagabond	Vagabond	بێ جێگاوشوێن، دەربەدەر، لانەواز	متشرد
Jointly liable	Solidaire	هاوکار	متضامن
Injured party	La partie lésée	زیان کردە، زیان لێکەوتە	متضرر
Opposite	Opposé	دژوار	متعارض
Contracting	Contractant	پێکهاتوو، ڕێککەوتوو	متعاقد
Contractor	Entrepreneur	بەڵێندەر، پەیماندەر، کۆنتەراتچی	متعهد (مقاول)

Absent	Absent	ئامادە نەبوو، پێوار	متغيب
Defaulting witness	Témoin défaillant	گەواهی(شایەتی) ئامادە نەبوو	– شاهد متغيب
Accord	Accord	ڕێککەوتوو	متفق
Agreed, approved	Agréé, convenue	لەسەری ڕێککەوتوون	متفق عليه
Lapsed, time-barred	Prescrit	ماوەی بەسەردا چووە	متقادم
Retired person	Retraité	خانەنشین	متقاعد
An equal	Paritaire	هاوسەنگ	متكافئ
Completing	Complétant	تەواو کەر	متمم
Litigious	Litigieux	کێشەی لەسەرە، ناکۆکی لەسەرە	متنازع عليه
Assignor, transferer	Cédant	دەستی لیّ هەڵگرتووە	متنازل عن
Transferer of a property	Cédant d'une propriété	دەستی لە موڵکایەتی هەڵگرتووە	متنازل عن ملكية
Contradictory	Contradictoire	نەسازاو، نەگونجاو، ناکۆك، هاودژ، هەڤدژ	متناقض
Conflicting evidence	Témoignage contradictoire	شایەتیی هاودژ	شهادة متناقضة
The accused	L'accusé	تۆمەت پێکراو (تۆمەتبار)	متهم
The dock	Banc des accusés	جێگای تۆمەتباران	– قفص المتهمين
Text	Texte	دەق، تێکست	متن (نص)
Accomplice	Complice	دەست تێکەڵاو	متواطئ

Accessory before the fact	Complice par instigation	دەست تێکەڵاو بەهاندان	متواطئ بالتحريض
Accesssory after the fact	Complice par assistance	دەستی هەبووە لە یارمەتیداندا	متواطئ بالمساعدة
Deceased, defunct	Décédé, défunt	مردوو، کۆچکردوو	متوفى
Appearance	Comparution	ئامادەبوون	مثول
Again, newly	De nouveau	سەر لەنوێ، دیسان	مجددا
Criminal, felon	Criminel	تاوانبار، تاوانکار	مجرم
Recidivist, repeat offender	Criminel récidiviste	تاوانباری خۆکار	مجرم معتاد
Board, council	Conseil, comité	ئەنجومەن	مجلس
Board of directors	Conseil d'administration	ئەنجومەنی کارگێڕی	مجلس إدارة
Town council, municipal council	Conseil municipal	ئەنجومەنی شارەوانی (باژێرەڤانی)	مجلس بلدي
Legislative body	Corps législatif	ئەنجومەنی قانوون دانان	مجلس تشريعي
Council of State	Conseil d'Etat	ئەنجومەنی دەوڵەت	مجلس دولة
Military council	Conseil militaire	ئەنجومەنی سەربازی (لەشکەری)	مجلس عسكري
Parliament	Le parlement	ئەنجومەنی نیشتمانی، (پەرلەمان)	مجلس النواب (الوطني)
The cabinet	Conseil des ministres	ئەنجومەنی (کابینەی) وەزیران	مجلس الوزراء
Academy	Académie	ئەکادیمی، کۆڕی زانیاری	مجمع علمي

Mad, insane	Fou, aliéné	شێت	مجنون
Unknown	Inconnu	نادیار، نەناسراو	مجهول
Conversation	Conversation	گفتوگۆ، وتوو وێژ	محادثة
Accountant	Comptable	دەفتەردار، ژمێریار	محاسب
Accountancy	Comptabilité	دەفتەرداریی، ، ژمێریاری	محاسبة
Governor, administrater	Préfet, administrateur	ئوستاندار، حوکمدار[193]	محافظ
Prefecture, governorate	Préfecture, department	ئوستان	محافظة
Trial, legal process	Instance	دادکردن، دادگەیی، دادگەهکرن	محاكمة
Re-opening of the trial	Reprise de procès	تێهەڵچوونەوەی (هانابردنەوەی) دادکردن	– استئناف المحاكمة
Procedure	Procédure	دادبینی	أصول المحاكمات
Summary procedure	Procédure sommaire	سووکە دادکردن	محاكمة موجزة
Barrister, lawyer	Avocat	دادیار[194]	محامي

[193] وشەی" پارێزگار" وەرگێڕانی دەقاو دەقی وشە عەرەبییەکەیە. لەزمانە ئەوروپاییەکاندا وشەی دی وەکو "حوکمدار" بەکار دێنن کە پێوەندی بە حوکم کردنەوە هەیە نەك بە"پارێزگا"ری کردنەوە . بۆیە پێشنیازی وشەی حوکمدار یان "ئوستاندار" دەکەین. لە زمانی فارسیدا "استاندار" بەکار دێت کە وشەیێکی ئێرانی کۆنە. دەتوانین وشەی"ئو ستان" بۆ "موحافەزە" و "لیوا" بەکار بێنین و بلێن: "ئوستانی کەرکووك" و"ئوستانی دهۆك"...

[194] وشەی"پارێزەر" وەرگێڕانی دەقاودەقی وشە عەرەبییەکەیە کە ماناکەی لەگەڵ ئەرکی سەرشانی ئەوکەسانەی بەم کارە هەڵدەستن، ناگونجێ. لە راستیدا ئەرکی سەر شانی ئەوان دەبێ هاوکاری کردن بێت لە گەڵ دادگە و دەزگاکانیدا بۆ دۆزینەوەی راستیی و جێ گیرکردنی مافەکانی هەموو لایەنەکان. بۆیە پێشنیازی وشەی "دادیار" دەکەین کە بە مانای دۆست و هاوکاری(داد)دێت. دەمێکە وشەی " ئەندازیار" بەکار دێت بۆ "مهندس"، کە "دادیار"یش لەو چەشنەیە. لە زمانی

Defence counsel	Avocat de la défense	دادیاری داکۆکی (بەرەڤانی)	محامي الدفاع
Attorney general	Procureur général	دادیاری مافی گشتی[195]	محامي الحق العام (المدعي العام)
Trainee lawyer	Avocat stagiaire	دادیاری ژێرچاو (مەشقپێکراو)	محامي متمرن (تحت التجربة)
Consulting barrister	Avocat-conseil	دادیاری ڕاوێژ کار	محامي مستشار
Attempt	Tentative	هەوڵدان	محاولة
Attempt to escape	Tentative d'évasion	هەوڵی هەڵاتن (ڕاکردن)	محاولة فرار (هروب)
Neuter, neutral	Neutre	بێلایەن	محايد
Affection	Affection	خۆشەویستی	محبة
Defrauder, swindler	Fraudeur	فێڵباز، کەڵەکە باز	محتال
Person interdicted	Interdit	دەست بەندکراو	محجور عليه
Seized	Saisi	گلدراوە	محجوز
Sequestered properties	Biens sous sequester	موڵکی گلدراوە(دەستبە سەرکراو)	– أملاك محجوزة
Precise	Précise	ڕادەدار، سنووردار	محدود
Private agreement	Acte sous seing privé	نووسراوی ئاسایی	محرر عرفي
Accessory before the fact	Instigateur avant le crime	هاندەر بۆ تاوان کردن	محرض على وقوع الجريمة

تورکی عوسمانی "ئاوقات" یان بەکار هێناوە ولە تورکی تازەدا "ئاوکات" ، کە لە وشەی " "ئەڤۆکا"و "ئەدڤۆکات"ی فەرەنسی و ئیگلیزیەوە وەرگیراون.

[195] لە زمانی فەرەنسیدا وشەی"دادیاری گشتی"، یان "دادیاری مافی گشتی" بۆ "مدعي عام" بەکار دێت.

Denatured	Dénaturé	دەستکاری کراو	محرف
Illicit	Illicite	ڕێ پێ نەدراو	محرم
Report of proceedings	Procès-verbal	کۆنووس، کۆنقیس	محضر ضبط
Minutes of a meeting	Procès-verbal d'une séance (réunion)	کۆنووسی کۆبوونەوە	محضر ضبط اجتماع
Post	Poste	بنکە، پۆست، وێستگە	محطة
Prohibited, forbidden	Interdit, prohibé	قەدەغە	محظور
Forbidden action	Acte interdit	کارێکی قەدەغەکراو	– تصرف محظور
Investigator	Enquêteur	لێکۆڵەر	محقق
Judicial inspector	Inspecteur judiciaire	لێکۆڵەری داوەری	محقق عدلي
Court, tribunal	Cour, tribunal	دادگە، دادگەه	محكمة
Administrative court	Tribunal administrative	دادگەی کارگێری (ئیداری)	محكمة إدارية
Special court	Tribunal d'exception	دادگەی نائاسایی	محكمة استثنائية
Juvenile court	Tribunal pour mineurs (pour enfants)	دادگەی نەوجەوانان	محكمة الأحداث
Magistrates court	Tribunal correctionnel	دادگەی کەتن	محكمة الجنح
County court, magistrates' court	Tribunal de première instance	دادگەی بەرایی (سەرەتایی)	محكمة البداية

Commercial court	Tribunal de commerce	دادگەی بازرگانی	محكمة التجارة
Assize Court, Crown Court	Cour d'assises	دادگەی تاوانكاری	محكمة الجنايات
Military court	Tribunal militaire	دادگەی سەربازی	محكمة عسكرية
Court attendant, court usher	Appariteur	دەرگاوانی دادگە	– حاجب المحكمة
Clerk's office	Greffe	كارداری دادگە	– قلم المحكمة
Supreme Court	Cour supreme	دادگەی بالاّ	المحكمة العليا
Court of cassation, Court of appeal	Court de cassation	دادگەی پێداچوونەوە، دادگەها پێداچوونیٚ	محكمة النقض (التمييز)
The magistracy, the bench	La magistrature	دەستەی دادگە	– هيئة المحكمة
Condemned, sentenced	Condamné, jugé	بڕیار بەسەردا دراو، بڕیار لسەردای	محكوم عليه
Ex-convict	Repris de justice	پێشتر بەندكراو	محكوم سابقا
Ordered to pay the costs	Condamné aux dépens	خەرجی داواكەی بەسەردا بڕاوەتەوە	محكوم عليه بنفقات الدعوى
Place, location	Place, lieu	جێگا، شوێن	محل
Domicile	Domicile	نیشنگە، جێگای دانیشتن	محل إقامة
On oath	Assermenté	سوێندخۆر	محلف
Sworn expert	Expert assermenté	شارەزای سوێندخۆر	– خبير محلف
Local	Locale	خۆ ولاّتی، ناوخۆیی	محلي
Contravener	Contrevenant	لادەر	مخالف

Illegal	Illégal	سەرپێچکەر لە قانوون	مخالف للقانون
Against the rules	Contraire au règlement	لە نیزام دەرچوو	مخالف للنظام
Infraction, minor offences	Infraction	سەرپێچی[196]	مخالفة
Breach of a contract	Dérogation ل un contrat	پێشێلکردنی (سەرپێچکردنی) پێکهاتن	مخالفة عقد
Informer	Informateur	خەبەر دەر، هەواڵدەر	مخبر
Mayor	Maire	کوێخا، موختار	مختار (عمدة)
Inventor	Inventeur	داهێنەر	مخترع
Embezzler	Escroc	پارەو پووڵ دز	مختلس
Fabricator	Fabricateur	هەڵبەستراوکەر	مختلق
Stamped	Cacheté	مۆرکراو، سەر مۆر	مختوم
Store, warehouse	Magasin	خەزنە، عەمبار	مخزن (مستودع)
Warehouse manager	Surveillant d'entrepôt	خەزنەدار	– مأمور مخزن
Stock	Stock	خەزنکراو، هەڵگیراو، داکراو	مخزون
Fiancée	Fiancée	خوازراو، دەستگیرانکراو	مخطوبة
Extenuating	Atténuant	سووککەر	مخفف
Extenuating circumstances	Circonstances atténuantes	باری سووککەر	– ظروف مخففة
Latent	Caché, latent	شاردراوە	مخفي

[196] "کۆڕی زانیاری کورد" وشەی "سووچ"ی بۆ پێشنیاز کردوە، کە وشەیەکی تورکیە.

Hidden defect	Vice-caché	عەیبی شاردراوە (سەرپۆشکراو)	– عیب مخفي
Police station	Poste de police	پۆلیسخانە،پۆستی پۆلیس	مخفر شرطة
Vacant	Vacant, vide	بەتاڵکراو	مخلي
Appraiser, valuer	Estimateur	قرسێنەر، خەملێنەر	مخمن
Authorized	Autorisé	دەسەڵات پێدراو	مخول
Authorized to sign	Autorisé à signer	دەسەڵاتی ئیمزاکردنی هەیە	مخول بالتوقيع
Duration, period	Durée	ماوە	مدة
Period of stay	Durée de séjour	ماوەی مانەوە	مدة الإقامة
Duration of a lease	Durée d'un bail	ماوەی بەکرێ گرتن	مدة الإيجار
School	Ecole	قوتابخانە، خوێندگا	مدرسة
Primary school	Ecole primaire	قوتابخانەی سەرەتایی	مدرسة ابتدائية
Claimed	Réclamé	داواکراو	مدعى به
Defendant	Défendeur	داوالێکراو، داد لێکراو، داخوازلێکری	مدعى عليه
Called	Appelé	بانگکراو	مدعو
Claimant	Demandeur, réclamant	داواکار، دادکەر	مدعي (مستدعي)
Public prosecutor	Procureur général, avocat général	دادیاری گشتی	مدعي عام
Paid	Payé	دراوە	مدفوع
Auditor	Vérificateur	ورد بین	مدقق

Civil	Civil	مەدەنی، سڤیل	مدني
Civilisation	Civilisation	شارستانیەتی، مەدەنی	مدنية
Civique rights	Droits civiques	مافی مەدەنی	– حقوق مدنية
Civil proceedings	Procès civil	داوایکی مەدەنی	– دعوى مدنية
Registry office	Bureau de l’état civil	فەرمانگەی باری مەدەنی	– دائرة الأحوال المدنية
Civil liability	Responsabilité civile	بەرپرسیاریەتیی مەدەنی (شەخسی)	– مسؤولية مدنية
Adminstrator, director, manager	Administrateur, directeur	بەڕێوەبەر، کارگێڕ[197]	مدير
Commercial manager	Directeur commercial	بەڕێوەبەری بازرگانی	مدير تجاري
Director (manager) of a company	Directeur d’une société	بەڕێوەبەری کۆمپانیا	مدير شركة
General manager	Directeur général	بەڕێوەبەری گشتی	مدير عام
Technical manager	Directeur technique	بەڕێوەبەری تەکنیکی	مدير فني
Official receiver	Administrateur judiciaire	بەڕێوەبەری داوەری	مدير قضائي
Managing director	Directeur gérant	بەڕێوەبەری دەسەڵاتدار	مدير مفوض
Provisional manager	Administrateur provisoire	بەڕێوەبەری کاتی	مدير وقتي

[197] ئەو کەسەی کە بەڕێوەبردنی سامان یان بەشێك لە سامانی کەسێکی کەی پێ ڕاسپێرراوە. لە قانوونی ئیداریشدا مەبەست لەو کاربەدەستەیە کە بەڕێوەبردنی دەستگایەکی ئیداری پێ سپێرراوە.

Management	Direction	بەڕێوەبەرایەتی	مديرية
Debtor	Débiteur	قەردار	مدين
Jointly liable Debtors	Débiteur solidaire	قەرداری هاوکار (هاوئەرك)	مدين متضامن
Deliberation, consultation	Délibération, consultation	بیروڕا گۆڕینەوە	مذاكرة
Massacre	Massacre	کوشتار، قەلاچۆکردن	مذبحة
Memorandum, statement	Mémorandum, mémoire	بیرخەرەوە	مذكرة
Warrant	Mandat	فەرمان	مذكرة أمر
Arrest warrant	Mandat d'arrêt	فەرمانی گرتن	مذكرة توقيف
Summons	Mandat d'amener	فەرمانی هێنان (هاوردن)	مذكرة جلب
Summons	Sommation, citation	فەرمانی ئامادەبوون	مذكرة دعوة
Subpoena	Assignation de témoin	فەرمانی ئامادەبوونی شایەت	مذكرة دعوة شاهد
Summons to appear	Sommation de comparution	فەرمانی ئامادەبوون لە بەردەم دادگەدا	مذكرة دعوة للمثول أمام المحكمة
Guilty, culpable	Coupable	گوناهبار، گوناهکار	مذنب
Sect	Secte	مەزەب، ڕێباز	مذهب
Revision	Révision	پێدا چوونەوە	مراجعة
Re-hearing	Révision de procès	پێدا چوونەوەی داوا	مراجعة الدعوى

Pleading	Plaidoirie	دادبینی[198]	مرافعة
Counter-plea	Réplique	وەرامدانەوە لە دادبینیدا	مرافعة جوابية
Legal proceedings	Débats judiciaire	دادبینی داوەرییانە	مرافعة قضائية
Summary proceedings	Débats sommaire	کورتە دادبینی	مرافعة موجزة
Controller, observer	Contrôleur, observateur	چاودێر	مراقب
Control, surveillance	Contrôle, surveillance	چاودێری	مراقبة
Under police supervision	Sous la surveillance de la police	لە ژێر چاودێریی پۆلیسدا	– تحت مراقبة الشرطة
Inspection committee	Comité de contrôle	کۆمیتەی چاودێری	– لجنة المراقبة
Adolescent	Adolescent	هەرزەکار، سێڵە	مراهق
Adolescence	Adolescence	هەرزەکاری	مراهقة
Deceiver	Trompeur	فێڵباز، بە پێچ وپەنا	مراوغ
Profitable	Profitable	سوود مەند، سوود بەخش	مربح
Good bargain	Marché avantageux	ئاڵوگۆڕێکی سوود مەند	– صفقة مربحة
Rank, grade	Rang, grade	پایە	مرتبة
Ill-at-ease	Mal à l’aise	پەشێو، پەشۆکاو	مرتبك

[198] مەبەست لێرەدا شیکردنەوە و ڕوون کردنەوەی داواکانی هەردوولای داواکەیە لە بەردەم دادگەدا، لەگەل ئامادەکردنی بەڵگە بۆ چەسپاندنی ئەو قسەو داوایانە، ئەم کارانەیش زۆر جاران دادیاران پێی هەڵدەستن .

Mercenary	Mercenaire	کاسەلێس، خۆ فرۆش، چلکاوخۆر	مرتزق
Author of a crime	Auteur d'un crime	تاوانکەر	مرتكب الجريمة
Reference	Référence	ژێدەر	مرجع
Decree	Décret	فەرمان	مرسوم
Decree- law, statutory order	Décret-loi	فەرمانی قانووني	مرسوم تشريعي
Republican decree	Décret républicain	فەرمانی کۆماری	مرسوم جمهوري
Candidate	Candidat	پالێوراو، کاندید	مرشح
Neurosis	Neurones	نەخۆشیی شێتگیری	مرض عصبي
Final stage of an illness	Dernière maladie	نەخۆشیی مەرگ	مرض الموت
Ship, boat	Navire	کەشتی	مركب
Centre	Centre	بنکە، مەڵبەند	مركز
Police station	Poste de police	بنکەی پۆلیس	مركز شرطة
Head office	Siège social	مەڵبەندی کۆمپانیا	مركز الشركة
Town centre, city centre	Centre de la ville	ناوشار	مركز المدينة
Central	Central	ناوەندی، مەڵبەندی	مركزي
Central prison	Prison centrale	بەندیخانەی ناوەندی	– سجن مركزي
Centralism	Centralisme	سیستەمی ناوەندی	– نظام مركزي
Decentralization	Décentralisation	سیستەمی (مەڵبەندی) نا ناوەندی	– نظام لا مركزي

Mortgaged	Gagé	بارمتە کراو	مرهون
Transit	Transit	ترانزیت، تێپەرین، گوزەرکردن	مرور
Transit manifest	Manifeste de transit	بەیاننامەی ترانزیت	– بیان مرور
Traffic	Trafic	هاتوو چۆ	مرور
Traffic signs	Panneaux de signification	نیشانەی هاتووچۆ	– إشارات مرور
Traffic regulations	Régulations de trafic	ڕێنمایی هاتووچۆ	– أنظمة المرور
Unfair competition	Concurrence déloyale	پێش بڕکێتی نادروست	مزاحمة (منافسة) غير مشروعة
Auction, bid	Enchère	هەراج، زیادەکاری	مزاد (مزايدة)
By tender	Par voie d'adjudication	بە هەراج کردن	– بطريق المزاد
Compulsory sale	Adjudication forcée	هەراجکردنی ناچاریی	مزاد إجباري
Public auction	Enchères publiques	هەراجی ئاشکرا	مزاد علني
Metayage system	Métayage	کشتیاری	مزارعة
A higher bid	Surenchère	هەراجی زیادەکاری	مزايدة
Sold by auction	Adjudication	لەنگەرگرتنی زیادەکاری	– رسو المزايدة
False, falsified	Faux, falsifié	قەڵب	مزور
False accusation	Fausse accusation	تۆمەتێکی هەڵبەستراو	– تهمة مزورة
Surface area	Superficie	رووپێو، ڕووبەر	مساحة

Assistant, deputy	Adjoint, assistant	یاریدەدەر	مساعد (معاون)
Assistant manager, deputy manager	Sous-directeur, directeur adjoint	یاریدەدەری بەڕێوەبەر	مساعد مدير
Aid, help	Aide	یارمەتی، کۆمەك	مساعدة
Traveller	Voyageur	ڕێبوار	مسافر
Affair, matter	Affaire, question	کار، مەسەلە	مسالة
Points of law	Points de droit	مەسەلە قانوونییەکان[199]	مسائل قانونية
Shareholder	Actionnaire, participant	بەشدار[200]	مساهم
Participation, sharing	Participation	بەشداری	مساهمة
Profit sharing	Participation aux benefices	بەشداریکردن لە سوود	مساهمة في الأرباح
Equality	Egalité	یەکسانی	مساواة
Equality in civil rights	Egalité civique	یەکسانی لە مافی مەدەنیدا[201]	مساواة في الحقوق المدنية
Anticipated	Anticipé	پێشتر	مسبق
Prejudgement	Jugement préconçu	پێش بڕیار	– حكم مسبق

[199] مەبەست لێرەدا شیکردنەوە و ڕوون کردنەوەی داواکانی هەردوولای داواکەیە لە بەردەم دادگەدا، لەگەل ئامادەکردنی بەڵگە بۆ چەسپاندنی ئەو قسەو داوایانە، ئەم کارانەیش زۆر جاران دادیاران پێی هەڵدەستن .

[200] مەبەست لە "بەشدارە " لە کۆمپانیاکانی مالیدا.

[201] یەکسانی ژن و پیاو، بێ تەماشاکردنی ڕەگەز یان ئایین یان چین و پایەیان، سەبارەت بەو مافانەی کە قانوون بۆ هەموو هاونیشتمانانی فەرامۆش کردووە.

Leaseholder, renter, tenant	Locataire	کرێگرتە، کرێچی	مستأجر
Sub-tenant	Sous-locuteur	کرێگرتەی دووەم	مستأجر ثاني (من الباطن)
Lessor	Bailleur	بە کرێدەر	مستأجر (مؤجر)
Appellant	Appelant	هانابەر، تێهەڵچوو	مستأنف
Apellee, respondent	Intimé	هانا لێکراو، تێهەڵچوو لێکراو	مستأنف عليه
Tyrant	Tyran	زۆردار	مستبد (ظالم)
Questioned	Interrogé	پرسیار لێکراو	مستجوب
Due	Echu	کاتی دانەوەی گەیشتووە	مستحق الدفع
Employee	Employé	خزمەتگوزار	مستخدم
Employer	Employeur	خاوەنکار	مستخدم (رب عمل)
Consultant, adviser	Conseiller	ڕاوێژکار	مستشار
Member of the Council of State	Conseiller d'état	ڕاوێژکاری دەوڵەتی	مستشار دولة
Legal adviser	Conseiller juridique	ڕاوێژکاری قانوونی	مستشار قانوني
Urgent	Urgent	بە پەلە	مستعجل
Plea of urgency	Ordonnance de référé	بڕیارێك لە لایەن داوەری کاروباری پەڵەوە درابێت	– حكم صادر عن قاضي الأمور المستعجلة
Beneficiary	Bénéficiaire	سوود وەرگر	مستفيد
Independent	Indépendant	سەربەخۆ	مستقل
Person resigning	Démissionnaire	دەست لەکار هەڵگرتوو	مستقيل

Receiver	Réceptionnaire	وەرگر	مستلم
Document	Document	دۆکیمەنت	مستمسك (مستند)
Registered	Enregistré	تۆمارکراو، نووسراو	مسجل
Survey	Relèvement	رووپێوان	مسح
Drawee	Tiré	لەسەرکراو[202]	مسحوب عليه
Theatre	Théâtre	شانۆ	مسرح
Domicile, house	Domicile	دانیشتگە، جێگای ژیان	مسكن
Domiciliary visit	Visite domiciliaire	خانوو پشکنین	– تحري المسكن
Legal domicile	Domicile legal	خانووی شەرعی، ماڵی گونجاو	– مسكن شرعي
Person responsible	Responsible	بەرپرس، بەرپرسیار[203]	مسؤول
Responsibility, liability	Responsabilité	بەرپرسیاریەتی، بەرپرسیاربوون	مسؤولية
Joint and several liability	Responsabilité solidaire	بەرپرسیاربوونی (بەرپرسیاریەتی) هاوئەرکیی	مسؤولية تضامنية
Contractual liability	Responsabilité	بەرپرسیاربوونی	مسؤولية

[202] تێرمێکی تایبەتە بە "پۆلیسە" و "کۆمپیالە"وە کە دوو قەواڵەی بازرگانین، لە هەردووکیاندا، " لەسەر کراو" قەرزاری سەرەکیە، چونکە لەلایەن ئەوەوە ئەو قەواڵیە نووسراوەو ئیمزاکراوە و پاشان کەوتووەتە ئاڵوگۆڕەوە و ئەم دەست و ئەو دەستی کردووە پێش گەیشتنی ماوەی هەقداری، واتە دانەوەی نرخەکەی.

[203] بەرپرسبوونی مرۆڤ بەلابردن یان بە چاککردنەوەی ئەو زیانانەی تووشی کەسێکی کە دەبن، ئایا بەهۆی کردەوەی خۆیەوە بێت یان بە هۆی کاری کەسێکی کەوە کە ئەو بەرپرسیارە لە کارەکانی، وەکو منداڵ و شێت و کەسانی دی کە لەژێر چاودێری ئەودابن.

	contractuelle	ڕێککەوتنکاری[204]	تعاقدية
Criminal liability (responsibility)	Responsabilité pénale	بەرپرسیاربوونی تاوانی	مسؤولية جنائية (جزائية)
Legal liability (responsibility)	Responsabilité légale	بەرپرسیاربوونی قانوونیی[205]	مسؤولية قانونية
Liability arising from the acts of another	Responsabilité du fait d'autrui	بەرپرسیاربوونی کەسێك لە کردەوەی کەسێکی دی	مسؤولية المرء عن فعل الغير
Responsibility for damage caused by animals	Responsabilité du fait des animaux	بەرپرسیاربوونی ئاژەڵدار لەو زیانانەی بە هۆی ئاژەڵەکانیەوە لە کەسێکی تر دەکەون[206]	مسؤولية المرء عن فعل حيوانه
Joint liability, collective liability	Responsabilité conjointe (collective)	بەرپرسیاریەتی تێکەڵاو	مسؤولية مشتركة
Liability arising from things	Responsabilité du fait des choses	بەرپرسیاربوونی خاوەن شت لەو زیانانەی لە کەسێکی تر دەکەون بە هۆی ئەو شتانەیەوە	مسؤولية ناشئة عن الأشياء
Quarrel, argument	Bagarre	بە شەڕ هاتن	مشاجرة
Participation, sharing	Participation	بەشداری کردن	مشاركة

[204] بەرپرس بوونی لایەنێك لە لایەنەکانی پێکهاتن بە هۆی جێبەجێ نەکردنی ئەرکەکانی سەر شانی لەو پێکهاتنەدا، یان جێبەجێکردنیان بە شێوەیەکی ناڕێك و ناتەواو.

[205] قانوون هەندێ کەسی بەرپرسیار کردووە لە هەندێ حاڵەتی تایبەتیدا، وەکو بەرپرسیاربوونی خاوەن کار لەو زیانانەی کە تووشی کرێکارەکانی دەبن لە کاتی کارکردنیاندا.

[206] خاوەن ئاژەڵ و هەموو گیان لەبەرێکی دی، یان ئەو کەسانەی ئاگاداریان دەکەن، بەرپرس دەبن لەهەموو ئەو زیانانەی تووشی کەسێکی کەدەبن بە هۆیانەوە.

Joint, indivisum	Indivis	تێکەڵاو	مشاع
Troublemaker, rioter	Bagarreur	ئاژاوەچی	مشاغب
A suspect	Suspect, soupçonné	گومان لێکراو	مشبوه
Stipulator	Stipulant	مەرج دانەر، خاوەن مەرج	مشترط
The stipulating party	La partie stipulante	لایەنی خاوەن مەرج	– الطرف المشترط
Stipulated	Stipulé	مەرجی دانراو	مشترط
Subscriber	Abonné	بەشدار	مشترك (في مطبوع)
Common, joint	Commun, conjoint	تێکەڵ	مشترك
Joint ownership	Co-propriété	موڵکایەتی تێکەڵاو	– ملكية مشتركة
Buyer	Acheteur	کڕیار	مشتري
Plaintiff	Plaignant	سکاڵاکەر، شکاتکەر، دادخواز	مشتكي
Aggravating	Aggravant	توند، سەخت	مشدد
Aggravating circumstances	Circonstances aggravantes	بارودۆخی سەخت	– ظروف مشددة
Legislator, lawmaker	Législateur	قانوون دانەر	مشرع
Supervisor, superindendent	Surveillant	سەرپەرشتیار	مشرف
Supervisor of elections	Surveillant sur l'élection	سەرپەرشتیاری هەڵبژاردن	مشرف على الانتخابات
Alcohol	Alcool	مەی، ئەلکۆل	مشروبات روحية

Conditional	Conditionnel	مەرجدار، بەمەرج	**مشروط**
Conditional donation	Donation conditionnelle	بەخشینی بەمەرج	**– هبة مشروطة**
Project, draft	Projet	پرۆژە	**مشروع**
Business	Entreprise commerciale	پرۆژەی بازرگانی	**مشروع تجاري**
Draft contract	Projet d'un contrat	پرۆژەی پێکهاتن	**مشروع عقد**
Private (personal) project	Projet personnel, projet privé	پرۆژی تاکەکەسی (تایبەتی)[207]	**مشروع فردي (خاص)**
Licit, lawful	Légitime, Licite	ڕەوا، شەرعی	**مشروع (شرعي)**
Self-defence	Défense légitime	داکۆکی(بەرەڤانی) ڕەوا	**– دفاع شرعي**
Legitimacy of the law	Légitimité de la loi	ڕەوایەتی قانوون	**مشروعية القانون**
Problem	Problème	گیروگرفت، تەنگو چەڵەمە	**مشكلة**
Point of procedure	Question de procedure	گرفتێکی ڕواڵەتییانە	**مشكلة أصولية (تتعلق بالشكل)**
Sources	Sources	سەرچاوەکان	**مصادر**
Sources of obligations	Les sources des obligations	سەرچاوەکانی یەیوەستی (پابەندی)[208]	**مصادر الالتزام**
Confiscation	Confiscation	دەست بەسەردا گرتن،	**مصادرة**

[207] پرۆژەیەك لە لایەن تەنیا کەسێکەوە پێکهاتبێ، هەتا ئەگەر لەشێوەی کۆمپانیایێکی یەك کەسیدا بێت، لێرەدا هەر تەنیا خۆی بەرپرسیاردەبێ لە هەموو قەرزەکانی کۆمپانیاکە . ئەم جۆرە"کۆمپانیا"یە بۆیەکەم جار لە قانوونی کۆمپانیای عیراقی ژمارە 36 ی ساڵی 1986 دامەزراوە.

[208] سەرچاوەکانی یەیوەستیی (پابەندبوون) ئەو کارانەن کە دەبنە هۆی دروستبوونی، وەکو پێکهاتن و تاوان و خودی قانوون خۆی و بەرپرسیاریەتی مەدەنی...

		زەوت کردن	
Confiscation of smuggled goods	Confiscation des marchandises de contrebande	دەست گرتن بەسەر کەلوپەلی قاچاغدا	مصادرة السلع المهربة
Opportunity	Occasion	بە ڕێکەوت	مصادفة
Legalization	Légalisation	راستاندن، مۆرکردن، پەسەندکردن	مصادقة على
Charges, expenditure	Charges, dépense	خەرج	مصاريف (نفقات)
Legal costs	Frais de justice	خەرجی داوا[209]	مصاريف الدعوى
Return charges	Frais de retour	خەرجی گەڕانەوە	مصاريف الرجوع
Reconciliation	Réconciliation	ئاشتەوایی، چاکبوونەوە، ئاشتبوونەوە	مصالحة
Conciliation (arbitration) committee	Commission de conciliation	کۆمسیۆنی ئاشتەوایی، (ئاشتبوونەوە)	– لجنة مصالحة
Reconciliation of husband and wife	Réconciliation des époux	ئاشتبوونەوەی ژن و مێرد	مصالحة الزوجين
Relationship by marriage	Parente par alliance	خزمایەتی بە هۆی ژنخوازییەوە	مصاهرة بالزواج
Resource	Ressource	سەرچاوە	مصدر
Exporter	Exportateur	هەناردەر، دەرنەر	مصدر
Certified	Certifié	مۆرکراو، پەسەندکراو	مصدق
Certified copy	Copie légalisée	کۆپییەکی مۆر کراو	– نسخة

[209] ئەو پارەی خەرج دەکرێت لە لایەن هەردوو لایەنی داوایکەوە تاکو ئەو سەردە مەی دادگە بڕیاری لەسەردەدات. بەشێوەی گشتی ئەم خەرجەدەکەوێتە ئەستۆی ئەو لایەنەی کە داواکە دەدۆڕێنێ.

			مصدقة
Bank	Banque	بانك	مصرف
Cheque book, bank book	Carnet de banque	دەفتەری بانك (دەفتەری چێك)	– دفتر مصرفي
Agricultural bank	Banque agricole	بانكی كشتوكاڵ	مصرف زراعي
Land bank, property bank	Banque foncière	بانكی خانوو بەره	مصرف عقاري
Central bank	Banque centrale	بانكی ناوەندی (سەرەكی)	مصرف مركزي
Bank deposit	Dépôt en banque	سپاردە لە بانك	– وديعة في مصرف
Bank manager	Bancaire	خاوەن بانك، كارگێڕی بانك	مصرفي
Bank transfer	Virement bancaire	گواستنەوەی بانكی (گواستنەوەی پارە بەهۆی بانكەوە)	– تحويل مصرفي
Bank commission	Commission bancaire	كۆمسیۆنی بانك	– عمولة مصرفية
Bank guarantee	Garantie bancaire	دەستە بەری (گەرەنتی)بانك	– كفالة مصرفية
Legal terms	Termes juridiques	زاراوە قانوونییەكان	مصطلحات قانونية
Liquidator of the company	Liquidateur de la société	پاماڵكاری(پاكسازی) كۆمپانیا[210]	مصفي الشركة

[210] پاش هەڵوەشاندنەوەی كۆمپانیایێك، هاوبەشەكان خۆیان یان دادگە پاماڵكاریٚ دەستنیشان دەكەن بۆ سەرپەرشتی كردنە سەر كارەكانی و دابەشكردنی سامانی ئەو كۆمپانیایە بە سەر هاوبەشاندا، پاش دانەوەی هەموو قەردەكانی.

Official receiver, trustee in bankruptcy	Syndic de faillite	پاکسازی سامانی بازرگانی پەرپووت (نابووت)	مصفي للإفلاس
Interest	Intérêt	بەرژەوەندی	مصلحة
Public interest	Intérêt public	بەرژەوەندی گشتی	مصلحة عامة
Service	Service	دەزگە	مصلحة (مؤسسة)
Postal service	Service de postes	دەزگەی پۆست	مصلحة البريد
Electricity department	Service de l'électricité	دەزگەی کارەبا(ئەلەکتریك)	مصلحة الكهرباء
Factory	Fabrique	کارگە، فابریکە، کارخانە	مصنع (معمل)
Contrary	Contraire	پێچەوانە، هاودژ	مضاد
Counter-claim	Demande reconventionnelle	داوایکی هاودژانە	– ادعاء مضاد
Speculation	Spéculation	سفتەبازی	مضاربة
Oppressed	Opprimé	چەوساوە، زۆرلێکراو	مضطهد
Persecuted people	Peuple opprimé	گەلێکی چەوساوە	– شعب مضطهد
Prescription, statute of limitations	Prescription	کات بەسەر چوون	مضي المدة
Comformity with the law	Conforme à la loi	گونجاو لەگەڵ قانووندا	مطابق للقانون (قانوني)
Relevance of the evidence	Pertinence des preuves	پێکچوونی بەڵگەکان	مطابقة الأدلة

Claimant	Partie civile	داواکاری بژاردن (قەرەبووکردنەوە)[211]	مطالب بالحق المدني (مدعي)
Demanded	Revendiqué	داواکراو	مطالب به
Claimed right	Droit revendiqué	مافی داواکراو	– الحق المطالب به
Demand	Revendication	داواکردن	مطالبة
Speech for the prosecution	Réquisitoire	بەیاننامەی دادیاری مافی گشتی[212]	مطالعة الادعاء العام
The press, printed	Presse, imprimé	چاپەمەنی	مطبوعات
Absolute	Absolu	ڕەها	مطلق
Clear majority	Majorité absolue	زۆرینەی ڕەها	– أكثرية مطلقة
Absolutism	Absolutisme	حوکمڕانی ڕەها	– حكم مطلق
Absolutely	Absolument	بە ڕەهایی	مطلقا (قطعيا)
Request	Revendiqué, réclamé	داواکراو	مطلوب
Wanted by the police	Recherché par la police	لەلایەن پۆلیسەوە داوا کراوە	مطلوب من قبل الشرطة
Demonstration	Démonstration	خۆپیشاندان[213]	مظاهرة
Opposition	Opposition	نەیار، ئۆپۆزسیۆن،	معارضة

[211] ئەو کەسەی بە هۆی ڕوودانی تاوانێکەوە زیانی پێدەکەوێ ، دەتوانێ داوای بژاردنی ئەو زیانە بکات لە کەسی تۆمەت پێکراو، ئەم داوایە پێی دەوترێ "داوای بژاردن" یان "داوای مەدەنی".

[212] بۆچوونی داواکاری گشتی بە بەیاننامە یان بە زارەکی پێشکەش دەکرێت، لەگەڵ ئاماژە کردن بۆ بەندێك یان زیاتر لە بەندێکی قانوونی کەدەگونجێن لە گەڵ ئەو تۆمەتەی خراوەتە پاڵ گومان لێکراو.

[213] کۆبوونەوەی خەڵکی لەبۆ دەربڕینی ئاواتێك یان هەستێکی گشتی. لە پەیوەندیی نێو دەوڵەتیدا، خڕکردنەوەی سوپا و هێزە چەکدارەکانی دەوڵەتێك لەسەر سنووری دەوڵەتێکی دی بۆ ترساندنی.

		بەرهەلسکاری	
Opposition by a third party	Tierce-opposition	قایل نەبوونی کەسی سێیەم[214]	معارضة الغير
Clues of the crime	Indices (indication) de crime	نیشانەکانی تاوان	معالم الجريمة
Reciprocity of treatment	Réciprocité de traitement	مامەڵەکردن بە هەمان ڕەفتار	معاملة بالمثل
Treaty	Traité	پەیمان	معاهدة
Commercial treaty	Traité commerciale	پەیمانی بازرگانی	معاهدة تجارية
Bilateral agreement	Traité bilatérale	پەیمانی دوو سەرە	معاهدة ثنائية
Peace treaty	Traité de paix	پەیمانی ئاشتبوونەوە	معاهدة صلح (سلام)
Habitual	Habituel	خووگرتوو، لێراهاتوو	معتاد
Opponent, objector	Opposant, objecteur	ناڕازی، نەڕازی	معترض (معارض)
Confessor	Avoué, confesseur	پێ لێنەر، دان پێدانەر	معترف
Detainee	Détenu	گیراو	معتقل
Political detainee	Détenue politique	گیراوی سیاسی	معتقل سياسي
Accredited	Accrédité	باوەڕ پێکراو	معتمد
Recognized agent	Agent accrédité	جێگری باوەڕ پێکراو	– وكيل معتمد
Insane person, lunatic	Aliéné	شێتۆکە، گێل، دینەکە	معتوه
Average	Moyenne	تێکڕا	معدل

214 یەکێکە لە شێوەکانی تانەگرتنی نائاسایی لە بڕیاری دادگە. ڕەخنەگر لێرەدا لایەنێك نییە لە داواکەدا، بەڵام ئەو بڕیارەی دادگە دەبێتە هۆی دەست تێوەردان لە مافێکی ئەودا، بۆیە قانوون ڕێگای پێداوە بچێتە ناو ئەو داوایەوە.

Excusable	Excusable	چاولێبۆشراو	معذور
Fair, show, exhibition	Foire, exposition	پیشانگە	معرض
International exhibition	Exposition internationale	پیشانگەی دەوڵەتی	معرض دولي
Exhibited	Exposé	بەرچاو خراو	معروض
Exempt	Exempt, dispensé	چاو لێپۆشراو، لێبوردراو	معفي
Duty free	Exempt de taxes	لە رەسمدان چاوی لێپۆشراوە	معفي من الرسوم
Conditional	Conditionnel	هەڵواسراو	معلق
Justified	Justifié	پاساوکراو، بنۆس	معلل
Well-founded decision	Décision motivée	بڕیارێکی لێکدراوە	– قرار معلل
Information	Renseignements	زانیاری	معلومات
Conflicting information	Renseignements contradictoires	زانیاریی دژ بە یەك	معلومات متناقضة
Factory, manufactory	Fabrique, manufacture	کارگە	معمل
Moral	Moral	واتایی، مەعنەوی	معنوي
Intangible property	Biens incorporels	موڵکداریی واتایی	– ملكية معنوية
Institute	Institut	ئەنستیتوت	معهد
Criterion	Critère	پێوەر، کێش	معيار
Breadwinner	Soutien	بەخێوکەر	معيل

Family breadwinner, main wage earner	Soutien de famille	ژێنەری خێزان، بەخێوکار	معیل الأسرة
Wronged person	La partie lésée	زیان لێکەوتوو	مغبون
Violater, usurper	Violateur, usurpateur	زەوتکەر	مغتصب
Rapist of a woman	Violateur d'une femme	دەست درێژکەری سەر ناموس	مغتصب امرأة
Trespasser	Violateur du droit de propriété	زەوتکەری مافی موڵکایەتی	مغتصب حق الملكية
A gullible Person	Personne éperdue	گێژ، گێل، گەمژە، بێ هۆش	مغفل
Surprise	Surprise	ناکاو، لەپڕ	مفاجئة
Negotiations	Négociations	گوفتوگۆ، وتوو وێژ، دان و ستاندن	مفاوضات
Negotiable	Négociable	شیاوی گوفتوگۆ کردنە، گوفتوگۆی لەسەر دەکرێ	– قابل للمفاوضة
Inspector	Inspecteur	پشکنەر	مفتش
A bankrupt	Failli	نابووت، لات،پەرپووت	مفلس
Merchant declared bankrupt	Commerçant mis en faillite	بازرگانی نابووت[215]	– تاجر مفلس
Notion, conception	Notion, conception	چەمك	مفهوم

[215] هەموو بازرگانیٚ، هەتا ئەگەر کۆمپانیایش بێت، کە راوەستا لە دانەوەی قەرزەکانی لە کاتی دیاری کراودا، دادگە دەتوانیٚ ، لە سەر داواکردنی یەکێك لە خاوەن قەردەکان، بڕیاری نابووت کردنی بدات و دەست بخاتە سەر هەموو مالٚ وسامانی تاکو بە شێوەیکی گونجاو دابەشیان بکات بە سەر هەموو قەردداره‌کانیدا، تاکو کەسێك بێبەش نەکرێت، بە تایبەتی ئەگەر سامانەکەی بەشی قەرددانەوەی هەموویان نەکات..

A fortiori argument	Argument a fortiori	چەمکی پێوانکە[216]	مفهوم القياس
Contrary argument	Argument a contrario	چەمکی پێچەوانە[217]	مفهوم المخالفة
Police commissioner	Commissaire de police	کۆمیسێری پۆلیس	مفوض شرطة
Delegation	Commissariat	کۆمیسارییە، بنکە	مفوضية
Testimony of witnesses given in the presence of one another	Confrontation des témoins	روو بەروو کردنەوەی شایەتەکان	مقابلة الشهود
Fighter, combatant	Combattant	جەنگاوەر	مقاتل
Region, area	Région, zone	ناوچە	مقاطعة
Resistance	Résistance	پێشمەرگایەتی، رێزیستانس، بەرگری	مقاومة
Compensation	Compensation	گۆڕینەوە	مقايضة
Admissible, acceptable	Admissible, acceptable	پەسەندکراو	مقبول
Admissible evidence	Preuve recevable	بەڵگەی پەسەند کراو	– بينة مقبولة
Centre	Siège, centre	بارەگا، مەڵبەند	مقر (مركز)
Head office of the company	Le siège central de la société	مەڵبەندی سەرەکیی کۆمپانیا[218]	مقر الشركة الرئيسي

[216] مەبەست لە بەجێ گەیاندنی بەندێکی قانوونییە لەلایەن دادگەوە لە سەر حاڵەتێکی دی کە دەشوبهێتە ئەو حاڵەتەی کە قانوون باسی لێکردوە.

[217] بەڵگەهێنانەوە بۆ ئەو ناکۆکییەی کە لە نێوان بەندێکی قانوونی و حاڵەتێکی تایبەت مەندا هەیە کە دەگونجێ و دەکرێ بە سەر حاڵەتێکی تردا کە بە پێچەوانەی ئەوەوە جێبەجێ بکرێت.

Committee reporter	Rapporteur d'un comité	دەمراستی لیژنە	مقرر لجنة
Lender	Prêteur	قەرد دەر	مقرض
Intentional, voluntarily	Intentionné, volontaire	بەخواست، بەئەنقەست	مقصود (منوي)
Premeditated crime	Crime prémédité	تاوانی ئەنقەستانە	– جريمة مقصودة
Deliberate mistake	Erreur commise à dessein	هەڵەی بەئەنقەست	– خطا مقصود
Convincing	Convainquant	قایل بوون	مقنع
Pertinent reason	Raison pertinente	هۆیەکی قایل پێکەر	– سبب مقنع
Recompense, reward	Récompense	خەڵات، پاداشت	مكافأة
Place	Place, lieu	جێگا، شوێن	مكان
Place of meeting	Lieu de réunion	جێگای کۆبوونەوە	مكان الاجتماع
Place of delivery	Lieu de livraison	جێگای بە دەستدان	مكان التسليم
Place of the event	Lieu de l'événement	شوێنی ڕووداو	مكان الحادث
Prestige	Prestige	جێ وشوێن، پلەوپایە	مكانة
Office	Bureau	مەکتەب، ئۆفیس، بیرۆ، دیوان، نووسینگە	مكتب
Business, firm	Agence d'affaires	ئۆفیسیی بازرگانی	مكتب تجاري
Tourist office	Bureau (office) de tourisme	ئۆفیسیی توریزم (گەشت و گوزار)	مكتب سياحة

[218] ئەو جێگاو شوێنە کە کارگێڕی کۆمپانیاکەی لێیە، بۆیە دەبێ لە دادگەی ئەو شوێنەدا شکاتی لێبکرێت. دەکرێت ئەو جێگایە لە جێگای بازرگانی وئیش وکاری ئەو کۆمپانیایە جیاواز بێت.

Subscriber	Souscripteur	باربووکەر	مكتتب
Acquired	Acquis	وەرگیراو	مكتسب
Vested right	Droit acquis	مافێکی وەرگیراو	– حق مكتسب
Purchaser, buyer	Acquéreur	دارابوو	مكتسب الملكية
Purchaser in good faith	Acquéreur à bonne foi	دارابوو بە نیاز چاکی	مكتسب الملكية بحسن نية
Purchaser in bad faith	Acquéreur de mauvaise foi	دارابوو بە بەد نیازی	مكتسب الملكية بسوء نية
Guaranteed, secured	Garanti, cautionné	کەفیلی هەیە	مكفول
Complementary	Complémentaire	تەواو کەر	مكمل
Supplementary oath	Serment supplémentaire	سوێندی تەواو کەر	– يمين مكملة
Annex, appendix	Annexe	پاشکۆ	ملحق
Commercial attache	Attaché commercial	ئەتاشێی بازرگانیی	ملحق تجاري
Cultural attache	Attaché culturel	ئەتاشێی فەرهەنگیی	ملحق ثقافي
Military attache	Attaché militaire	ئەتاشێی سوپایی	ملحق عسكري
Cancelled, rescinded	Résilié, abrogé	سڕاوە، لابراو	ملغي
Cancelled contract	Contrat résilié	ڕێککەوتنێکی سڕاوە	– عقد ملغي
Falsified	Fabriqué, falsifié	هەڵبەستراو	ملفق
Public property	Domaine public	موڵکی گشتی (دۆمێنی گشتی)	ملك الدولة (الدومين العام)
Freehold, fee simple	Plenum dominium, pleine propriété	موڵکی تەواو (سرف)	ملك صرف

Mortgaged property	Propriété mise en hypothèque	موڵکی بارمتەکراو	ملك مرهون
Separate property	Propriété séparée	موڵکی جیاکراوە	ملك مفرز
Property, ownership	Propriété	موڵکایەتی	ملكية
Landed property	Propriété de biens-fonds (terrains)	موڵکایەتیی زەوی و زار	ملكية الأراضي
Proprietary rights	Droit de propriété	مافی موڵکایەتی	– حق الملكية
Private property	Propriété privé	موڵکایەتیی تایبەتی	ملكية خاصة
Bare ownership, ownership without Usufruct	Nue-propriété	موڵکایەتیی رووت[219]	ملكية الرقبة
Title deed	Titre de propriété	قەواڵەی موڵکایەتی	– سند الملكية
Joint ownership	Co-propriété	موڵکایەتیی تێکەڵاو[220]	ملكية مشتركة
Expropriation	Expropriation	داماڵینی موڵکداری	– نزع الملكية
Similar	Similaire	وەکو یەك	مماثل
Procrastinator	Temporisateur, dilateur	گێرەوکێشەکەر	مماطل (مسوف)
Possessions	Possessions	موڵك و سامان، موڵك و ماڵ	ممتلكات

[219] (Nu) (Bare) دوو وشەن لەهەردوو زمانی ئیگلیزی و فەرەنسیدا بە مانای (رووت) دێن، بەشی زۆری زەوی و زاری عیراقیش کە پێی دەڵێن (مفوضة) بە ناوە موڵکی میری یە چونکە تەنیا (رەقەبەی) هی میرییە، (مافی دەستداری) هی خاوەنەکانیە.

[220] بەشداری کردنی دوو کەس یان زیاتر لە دووان لە موڵکایەتی شتێکدا، ئایا ئەم جۆرە موڵکایەتییە بە رەزامەندی هاوبەشان پەیدا بوویێت، وەکو کڕینی پارچە موڵکێ لەلایەن چەند کەسێك پێکەوە، یان ئەو موڵکایەتییە بە بێ رەزامەندیان بەیدا بوویێت، وەکو ئەوەی چەند کەسێك لە ڕێگای میراتەوە موڵکێکیان بەر کەوتبێت.

Private possessions	Possessions privées	موڵکی تایبەتی	ممتلكات خاصة
Sales representative	Représentant de commerce	نوێنەری بازرگانی	ممثل تجاري
Prohibited	Interdit	قەدەغە	ممنوع (محرم)
Fatal	Fatal	کوشندە	مميت (مهلك)
Suitable	Convenable	گونجاو	مناسب (ملائم)
Discussion, debate	Discussion, débat	هاوپرسەکی، لێ دوان[221]	مناقشة
Cross examination	Audition contradictoire	هاوپرسەکی لەگەڵ شایەتەکان	مناقشة الشهود
A fortiori	A fortiori	باشتر وایە، وا پەسەندترە	من باب أولى
Producer	Producteur	بەرهەمهێن	منتج
Usurper	Usurpateur	خۆگۆڕ	منتحل
Proxy, attorney	Mandateur	سپاردە	منتدب
Avenger	Vengeur	تۆڵەسێن	منتقم
Delegate	Délégué	نوێنەر	مندوب
Official delegate	Délégué officiel	نوێنەری ڕەسمی	مندوب رسمي
Plenipotentiary delegate	Délégué plénipotentiaire	نوێنەری دەسەڵاتدار	مندوب مفوض (فوق العادة)
Without notice	Sans notification	بەبێ ئاگادارکردنەوەی پێشەکی	– من دون سابق أنذار

[221] بەپێی بۆچوونی مامۆستا تۆفیق وەهبی، لە "ئاوێستا"دا بە (موزاکرە)یان وتووە " هاوپرسەکی"، واتە لەیەکتر پرسینەوە. هەندێ وشە بە پێی بەکارهێنانیان لەسەردەمێکەوە بۆ سەردەمێکی دی واتاکانیان گۆڕاوەو لە مانای پێشوویان دوورکەوتوونەتەوە و (موزاکەرەش) ئەمرۆکە بە واتای سەعی کردن، ڕەوانکردن، وەبیرهاتنەوەیە.

Ab inito	Ab inito	لەسەرەتاوە	مند البداية
Origin	Origine	بنەرەت	منشأ (اصل)
Certificate of origin	Certificat d'origine	بڕوانامەی بنەرەت	– شهادة المنشأ
Enterprise, firm	Entreprise	دامەزراو	منشاة
Circular	Circulaire	پەخشنامە	منشور
Post	Poste, fonction	پایە	منصب
Judge's seat	Tribune	جێگای دانیشتنی داوەران، بڵندگۆ	منصة القضاة
Provision for	Prévu	باس لێکراو، دەق لەسەرکراو	منصوص عليه
Zone, district	Zone, district	ناوچە	منطقة
Judicial district	Ressort territorial d'un tribunal	ناوچەی دەستداریەتی دادگە	منطقة اختصاص محكمة
Restricted area	Zone restreinte (limité)	ناوچەی قەدەغەکراو	منطقة محرمة
Terms of the judgement	Dispositif	ناوەڕۆکی بڕیار[222]	منطوق الحكم (القرار)
Regulator, organizer	Régulateur	ڕێکخەر	منظم
Organisation	Organisation	ڕێکخراو	منظمة
World Health Organization (WHO)	Org. Mondiale de la Santé (OMS)	ڕێکخراوی تەندروستی جیهانی	منظمة الصحة العالمية

[222] مەبەست لەدوا بەشی بڕیاری دادگەیە، چونکە بە شێوەی گشتی، بڕیار دەکرێت بە دوو بەشەوە: یەکەم باس لە ڕووداوەکان و هۆیەکانی دەکات، پاشان ناوەڕۆکی بڕیارەکەیە.

United Nations Org.(UNO)	Org. des Nations Unies (ONU)	ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان	منظمة الأمم المتحدة
Interdiction	Interdiction	نەهێشتن، قەدەغە کردن	منع
Curfew	Couvre-feu	قەدەغە کردنی هاتووچۆ	منع التجول
Non suit	Non-lieu	دادگەیی نەکردن	منع محاكمة
Executor	Exécuteur	جێبەجێکەر	منفذ
Judicial executor	Exécuteur judiciaire	جێبەجێکەری داوەری	منفذ عدلي
In the public interest	Utilité publique	سوودی گشتی	منفعة عامة
Movable	Meuble	ڕاگوێزراو	منقول (مال منقول)
Programme	Programme	پرۆگرام	منهاج
Dowry	Dot	مارەیی	مهر
Object	Objet	ماك، بابەت	موضوع (محل)
Term, period	Délai, terme	ماوە، مۆڵەت	مهلة (اجل)
Payment time	Délai de paiement	ماوەی پێدانەوە	مهلة دفع
Negligent	Négligeant	کەمتەرخەم	مهمل
Profession	Profession, métier	پیشە	مهنة
Liberal profession	Profession libérale	پیشەی ئازاد	مهنة حرة
Professional	Professionnel	پیشەیی	مهني
Specifications of the contract	Spécifications de contrat	تایبەتمەندییەکانی ڕێککەوتن	مواصفات العقد

Citizen	Citoyen	هاونیشتمانی، هاوولاتی	مواطن
Consent, accord	Consentement, accord	رازی بوون، قایل بوون	موافقة
Conspiracy	Complot	پیلان	مؤامرة
Conspirators	Comploteurs	پیلانگێران	متآمرون
Conference, congress	Conférence, congrès	کۆنگره	مؤتمر
Press conference	Conférence de presse	کۆنفرانسێکی رۆژنامەگەری	مؤتمر صحفي
Certified	Certifié	مۆرکراو، سەبتکراو	موثق
Reliable	Sérieux	باوەڕ پێ کراو، شوێنباوەڕ	موثوق به
In accordance with the contract	En vertu du contrat	به پێی ڕێککەوتن	– بموجب العقد
Lessor, landlord	Bailleur	بەکرێ دەر	مؤجر
Adjourned	Renvoyé, remis	دواخراو	مؤجل
Assets	Actifs	هەبووان	موجودات
Liquid assets	Liquidités disponibilités	هەبوونی بەکاش	موجودات نقدية
Founder	Fondateur	دامەزرێنەر	مؤسس
Corporation	Etablissement	دەزگە	مؤسسة
Season	Saison	وەرز	موسم
Legatee	Légataire	بۆ سپێراو، بۆ ڕاسپردی ، وەسیەت بۆ کراو	موصى له

Testator	Testateur	پێسپێر، وەسیەت کەر	موصي
Objective	Objectif	بابەت	موضوع
Grounds for litigation	Matière à litige, matière à procès	بابەتی (ناوەرۆکی) داوا	موضوع الدعوى
Domicile	Domicile	نیشینگە، جێگەی دانیشتن[223]	موطن السكنى
Voluntary domicile	Domicile volontaire	نیشینگەی بەخواست	موطن إرادي
Legal domicile	Domicile légal	نیشینگەی قانوونی	موطن قانوني
Government official, civil servant	Fonctionnaire	فەرمانبەر، کارمەند	موظف
Personnel manager	Directeur du personnel	بەڕێوەبەری پێناسەی فەرمانبەران	مدير ذاتية الموظفين
Date of payment	Terme de paiement	کاتی دیاریکراو بۆ پێدانەوە	موعد الدفع (الاستحقاق)
Provisional, temporary	Provisoire, temporaire	کاتیی	موقت
Temporary admission	Admission temporaire	ئاخاندنی گومرکیی کاتی	– إدخال جمركي موقت
Under arrest	Détenu	گیراو[224]	موقوف
Prisoner remanded in custody	Détenu à titre préventif	گیراوی نەوەکی (یەدەگی)	موقوف احتياطا
Principal	Mandant	نوێنەرگر، بریکاردەر	موكل

[223] شوێنی نیشتەجێ بوونی هەمیشەیی، هەتا ئەگەر بە بەردەوامیش لەوێ نەبێ.

[224] ئەو کەسەی بە فەرمانی کار بەدەستێکی دەسەڵاتدار گیرابێت و لە گرتوخانەدابێت. هەتا دادگە بڕیاری بەند کردنی نەدات، هەر بە "گیراو" لەقەڵەم دەدرێت، بەڵام کە بڕیاری بەند کردنی درا لەلایەن دادگەوە، ئەوا بە "بەندکراو" دەمێنێتەوە لە "بەندیخانە" تاکو بەرەڵاڵ کردنی.

Authorized agent	Mandataire	نوێنەر، بریکار	– وکیل
Author	Auteur	نووسەر ، دانەر	مؤلف
Author’s rights	Droit d’auteur	مافی دانەر	– حق المؤلف
Insurer, underwriter	Assureur	ئینشورەر، ئینشورکەر[225]	مؤمن
Insured, policy holder	Assuré	ئینشورد، ئینشور بۆکراو	مؤمن له
Insured, item insured	Assuré	ئینشور لەسەرکراو	مؤمن علیه
Qualified	Qualifié	شیاو، لێ هاتوو	مؤهل
Qualified to trade	Compétent de faire le commerce	دەتوانێ مامەڵەی بازرگانی بکات	مؤهل لممارسة التجارة
Donee	Donataire	پێ بەخشراو	موهوب له
Navigation	Navigation	دەریاوانی	ملاحة
Note, remark	Note, observation	تێبینی	ملاحظة
Pursued	Poursuivi	تەنگاو کراو، ڕاونراو	ملاحق
Proprietor, owner	Propriétaire	خاوەن موڵك، موڵكدار	ملاك
Orphanage	Orphelinat	سێوێخانە، هەتیوخانە	میتم
Pact, charter	Pacte, charte	پەیمان	میثاق
Charter of the United Nations	Charte des Nations Unies	پەیمانی نەتەوە یەکگرتووەکان	میثاق الأمم المتحدة

[225] لایەنەکانی پێکهاتنی ئینشورەنس دووانن: "ئینشورەر" کە بە شێوەیێکی گشتی کۆمپانیایێکی گەورەیە، لەگەڵ "ئینشورد". یەکەمیان "ئینشورەر" بەڵێن بە "ئینشورد" دەدات بەرامبەر بەو پارەی کەبە ڕێکی پێی دەدات، بڕێ پارەی دیاریکراو بدات بە خودی "ئینشورد"، یان بە نەوەکەی، یان بەو کەسەی ئەو دیاری کردوە، هەر دەمێ ئەو مەترسیە ڕوو بدات کە لە پێکهاتنەکەدا دەست نیشان کراوە، وەکو ئاگر یان دزین لە جێگایێکی دیاری کراو، یان نەخۆشی یان مردنی کەسێك ...

Inheritance, succession	Héritage, succession	میرات	ميراث
Legal succession	Succession légale	میراتی شەرعی	ميراث شرعي
Balance, scales	Balance	تەرازوو، بالأنس، هاوسەنگ	ميزان
Trade balance	Balance commerciale	بالأنسی (هاوسەنگی) بازرگانی	ميزان تجاري
Balance of payments	Balance des paiements	بالأنسی (هاوسەنگی) دراوەکان	ميزان المدفوعات
Budget	Budget	بودجە	ميزانية
Working or operating budget	Budget d'exploitation	بودجەی هێنانەبەر	ميزانية الاستثمار
Ordinary (normal) budget	Budget ordinaire	بودجەی ئاسایی	ميزانية اعتيادية
To prepare the budget	Etablir le budget	ئامادە کردنی بودجە	– إعداد الميزانية
Budget which shows a deficit	Budget faisant apparaître un déficit	بودجویەك کورتی (کەمی)هێنابێ	ميزانية تظهر عجزا
Annual budget	Budget annuel	بودجەی سالأنە	ميزانية سنوية
Supplementary budget	Budget annexe	بودجەی تەواوکەر (پاشکۆ)	ميزانية ملحقة (مكملة)
Mechanical	Mécanique	میکانیك	ميكانيكي
Experienced in mechanics	Expérience en mécanique	شارەزایی لە میکانیکدا	– خبرة ميكانيكية
Port	Port	بەندەر	ميناء

Port of embarkation	Port d'embarquement	بەندەری بارکردن	ميناء الابحار
Port of disembarkation	Port de débarquement	بەندەری داگرتن	ميناء الإنزال
Airport	Aéroport	بەندەری ئاسمانی، فڕۆکەخانە	ميناء جوي
Free port	Port libre	بەندەرێکی ئازاد	ميناء حر
Shipping port	Port d'expédition	بەندەری ناردن(بار کردن)	ميناء الشحن
Port of arrival	Port d'arrivée	بەندەری گەیشتن	ميناء الوصول

ن

Elector, voter	Electeur, votant	دەنگدەر	ناخب
Pickpocket	Voleur à la tire	گیرفانبڕ	ناشل
In force	En vigueur	پێرەو پێکراو	نافذ المفعول
Useful	Utile	بەسوود، بە کەڵك	نافع (مفيد)
Transporter, carrier	Transporteur	گوێزەرەوە	ناقل
Deputy	Député	نوێنەر	نائب (ممثل)
Representative	Représentant	جێگر، بریکار	نائب (وكيل)
Vice-president	Vice-président	جێگری سەرۆك	نائب رئيس
Under manager	Sous-directeur	جێگری بەڕێوەبەر	نائب مدير
Consequence, result	Conséquence, résultat	ئاکام، ئەنجام	نتيجة
Success	Succès	سەرکەوتن، دەرچوون	نجاح
Appeal	Appel	بانگەواز	نداء
Lawsuit, conflict	Litige, contestation	ناکۆکی	نزاع
International conflict	Conflit international	ناکۆکی نێو دەوڵەتی	نزاع دولي
Dispossession, expropriation	Dépossession, expropriation	داماڵینی موڵك[226]	نزع الملكية
Relative	Relative	ڕێژەیی، رادەیی	نسبي

[226] ناچار کردنی خاوەن موڵك کەدەست لە موڵکەکەی هەڵبگرێ لەبۆ سوودی گشتی، بەرامبەر برێك پارە.

Abrogation	Abrogation	لەکار خستن[227]	نسخ
Tacit abrogation	Abrogation tacite	لەکار خستنی ناراستەوخۆ (نائاشکرا)	نسخ ضمني
Copy	Copie	روونووس، کۆپی	نسخة
Original copy	Minute original	کۆپیی سەرەکی	نسخة أصلية
Certified copy	Copie conformé	کۆپیی کتومت (دەقاودەق)	نسخة طبق الأصل
Posterity	Postérité, descendance	نەوە، وەچە، بەرە	نسل
Publication of the law	Publication de la loi	بلاوکردنەوەی قانوون	نشر القانون
Pickpocketing	Le vol à la tire	گیرفان بڕین	نشل
Text	Texte, disposition	دەق، تێکست	نص
Approaching, (agreement between) the texts	Approchement des textes	لێك نزیك کردنەوەی تێکستەکان	– تقارب بين النصوص
Provision of the law	Disposition de la loi	دەقی (تێکستی) قانوون	نص القانون
Prescribed by law	Précisé par la loi	لە قانووندا هەیە	نص عليه القانون
Quorum	Quorum	ڕادەی قانوونی	نصاب قانوني
The quorum is present	Le quorum est atteint	ڕادەی قانوونی تەواوە	– اكتمل النصاب

[227] لە قورئانی پیرۆزدا (نسخ) بە مانای ئەوە هاتوە کە ئایەتێك لە کارکردن کەوتوە و ڕەفتاری پێ نەکراوە چونکە ئایەتێکی تازەتر هاتووە بە پێچەوانەی ئایەتی پێشتر. لە قانوونیشدا ئەگەر قانوونێکی نوێ دەرهات پێ ئەوەی قانوونی پێشتر بە ئاشکەرا بسڕێتەوە، ئەوا قانوونی یەکەم لەکارکردن دەکەوێت .

Racketeer	Racketteur	قۆڵبڕ، دەست بڕ	نصاب
Regulation	Règlement	پەیڕەو	نظام
Prison regulations	Règlement des prisons	پەیڕەوی بەندیخانە	نظام السجون
The internal regulations of a company	Les règlements interne d’une société	پەیڕەوی ناوخۆیی کۆمپانیا	نظام الشركة الداخلي
Contrary to the rule	Contraire au règlement	سەرپێچیکەری پەیڕەو	– مخالف للنظام
Order	Ordre	ئاسوودەیی	نظام (أمن)
To restore order	Rétablir l’ordre	گێڕانەوەی ئاسوودەیی و باری ئاسایی	– إعادة النظام والأمن
Law and order	L’ordre public	پەیڕەوی گشتی[228]	نظام عام
Regime, system	Régime, système	سیستەم، رژێم[229]	نظام (أسلوب حكم)
Capitalist system	Régime capitaliste	رژێمی سەرمایەداری	نظام رأسمالي
Monarchical system	Régime monarchique	رژێمی پاشایەتی	نظام ملكي
To hear the case	Juger l’affaire	تەماشای داواکەی کرد	نظر بالدعوى
Revision	Révision	تەماشاکردنەوە، پێداچوونەوە	– إعادة نظر

228 ئەو کۆمەڵە قانوون و پەیڕەوانەن کە بۆ ڕاگرتنی ئاسایش و سیستێمی کۆمەڵایەتی دانراون کە نابێ هیچ جۆرە پەیوندی و پێکهاتنێك پە پێچەوانەی ئەوان بن. هەندێ قانوونزان بە " شیوەی بیرکرنەوە و ڕەوشتی زۆربەی زۆری کۆمەڵ"ی دەدەنە قەڵەم، ئەم مانایە فراوانترە، چونکە هەندێ شت هەیە قانوون باسی نەکردووە، بەڵام کۆمەڵ بە شێوەی گشتی قبووڵی ناکات.

229 لەقانوونی دەستوریدا بە مانای" شێوەی حوکم ڕانی " بەکار دێت، دەوترێ ئەم رژێمە کۆماری یان دیکتاتۆری یان پەرلەمانی یە.

In consideration of, given that	Etant donné	لەبەر ئەوەی	– بالنظر إلى
Theory	Théorie	تیێۆری	نظرية
Classical theory	La théorie classique	تیێۆری کلاسیکیانە	النظرية التقليدية
Alimony	Aliments	نەفەقە، خەرجی شەرعی	نفقة
Management expenses	Frais de gestion	خەرجی کارداری، خەرجی کارگێڕی	نفقات الإدارة
Trial costs	Dépens	خەرجی داواکە	نفقات الدعوى
Shipping charges	Frai d'expédition	خەرجی بارکردن	نفقات الشحن
Separation allowance	Pension alimentaire	نەفەقەی ژنی تەلاق دراو	نفقة الطلاق
Deportation, expulsion	Déportation, expulsion	دوورخستنەوە	نفي
Political expulsion	Déportation politique	دوورخستنەوەی سیاسییانە	نفي سياسي
General mobilisation	Mobilisation générale	ڕەشبگیری گشتی	نفير عام
Syndicate, union	Syndicat	سەندیکا[230]	نقابة
Trade union	Syndicat des ouvriers	سەندیکای کرێکاران (کارکەران)	نقابة عمال
The Bar	Barreau	سەندیکای دادیاران	نقابة المحامين
The President of the Bar	Bâtonnier	سەرۆکی سەندیکای	– نقيب

230 "کۆڕی زانیاری کورد" وشەی(جڤات)ی بۆ داناوە کە لەراستیدا بۆ کۆبوونەوە بەکاردێت. دەڵێن: "جڤاتی گشتی" واتە "کۆبوونەوەی گشتی". وشەی "سەندیکا" لە بەشی زۆری زمانەکانی ئەمڕۆدا بەکار دێت.

		داديا‌ران	المحامين
Trade unionist	Syndicaliste	سەندیكالیست	نقابي
Money, cash	Argent, espèces	دراو، دراڤ، پارە، پووڵ	نقد (عملة)
To pay in cash	Comptant	كاش، نەختینە	نقدا
Cassation	Cassation	هەڵوەشاندنەوە	نقض
Quashing of a judgement	Cassation d'un jugement	بڕیار هەڵوەشاندنەوە	نقض قرار
Transport	Transport	گواستنەوە، ڤەگوهاستن	نقل
Shipping	Transport maritime	گواستنەوەی دەریایی	نقل بحري
Land transport	Transport par terre	گواستنەوەی زەمینی	نقل بري
Air transport	Transport aérien	گواستنەوەی ئاسمانی	نقل جوي
Change of venue	Changement de lieu du procès	داوا گواستنەوە، داخوازی ڤەگوهاستن	نقل الدعوى
To transfer property to the buyer	Aliéner une propriété à l'acheteur	گواستنەوەی مافی موڵكایەتی بۆ كڕیار	نقل الملكية إلى المشتري
Transfer-deed of a property	Acte de transfert d'une propriété	ڕێككەوتنتنی گواستنەوەی مافی موڵكایەتی	– عقد نقل الملكية
Contradictory	Contradictoire	نەساز، بەپێچەوانە، دژ	نقيض
Marriage	Mariage	مارەبڕین، مارەكردن	نكاح
Marriage contract	Contrat de mariage	مارەبڕین، ژننامە	– عقد نكاح
Unconsummated marriage	Mariage blanc	مارەبڕینی تەواونەكراو	نكاح لم يتمم

Action for annulment of marriage	Action en nullité de mariage	داوای هەڵوەشاندنەوەی مارەبڕین	– دعوى فسخ النكاح
Breach of promise	Manque de promesse	نکوولی لێکردن	– نكث الوعد
Non-recognition	Méconnaissance	نکۆڵیکردن، حاشا کردن	نكران
Self-denial	Oubli de soi	خۆنەویستی، لەخۆبوردن	نكران الذات
Renunciation of oath	Relation de serment	سوێند نەخواردن لە گەڵ ڕووبەڕوو کردنەوەیدا بۆ لایەنی دی[231]	نكول عن اليمين الحاسمة و إعادة توجيهها
Model	Modèle	نموونە، مۆدێل	نموذج
Specimen signature	Spécimen d'une signature	نموونوی ئیمزا	نموذج توقيع
Final	Finale	کۆتایی، دووماهی	نهائي
End	Fin	پایان، کۆتایی، بنەتا	نهاية
Pillage	Pillage	تالانکردن، ڕاورووت	نهب (سلب)
Programme	Programme	پرۆگرام	نهج
Prohibition	Prohibition	قەدەغەکردن	نهي (منع)
Attack of nerves	Crise de nerfs	تاوگیری هۆش، نۆرە دەمارگرژی	نوبة عصبية
A fit of rage	Accès de fureur	هەڵچوون ، توورەیی	نوبة غضب

[231] ئەگەر لایەنێکی داوا سوێندی نەخوارد، هەمان لایەن دەتوانێ بەرەو ڕووی لایەنەکەی دی بکاتەوە تاکو ئەو سوێندەکە بخوات.

Procuration, proxy	Procuration	لەجیاتی، لەجێی، جێگری	نيابة
Intention, animus	Intention, animus	نیاز، مەبەست	نية (قصد)
Animo donandi	Animus donandi	نیازی بەخشین	نية التبرع
Animo domini	Animus domini	نیازی بە خاوەن بوون	نية التملك
Animus fraudis	Consilium fraudis	نیازی ساختە (فێڵ کردن)	نية التدليس (الغش)
Malicious intent	Intention délictueuse	نیازی تاوان کردن	نية جرمية
Good faith, bona fide	Bonne foi	نیازی چاك (باش، پاك)	نية حسنة
Animo possession	Animus possidendi	نیازی بەدەستەوە بوون، نیازی هەڵگرتن	نية حيازة
Bad faith, mala fide	Mauvaise foi	نیازی خراپ	نية سيئة
Intent to commit murder	Intention de donner la mort	نیازی کوشتن	نية القتل

و

Necessary	Nécessaire	پێویست	واجب
Inheritor, successor	Héritier, successeur	میراتگر	وارث
Incomes	Rentes	داهات	واردات
Public revenue	Revenus publics	داهاتی دەوڵەت	واردات الدولة
Receipt book	Livre de recettes	دەفتەری داهات	– دفتر الواردات
Possessor	Détenteur	دەست بەسەرداگر	واضع الید
Bona fide holder	Détenteur de bonne foi	دەست بەسەرداگری نیازپاك	واضع الید بحسن نیة
Reality	Réalité	ڕاستی	واقعة (حقیقة)
Fact	Fait	ڕووداو[232]	واقعة (حدث)
New fact	Fait nouveau	ڕووداوی نوێ	واقعة جدیدة
To state the facts	Exposer les faits	بەرچاوخستنی ڕووداوەکان	– عرض الوقائع
Realism	Réalisme	ریالیزم	واقعیة
Donor	Donateur	بەخشندە	واهب
Document, certificate	Document, certificat	بەڵگەنامە، دۆکیمەنت	وثیقة
Insurance policy	Police d'assurance	پۆلیسەی ئینشورەنس	وثیقة التامین

232 مانا فراوانەکەی، هەموو کارێکە کە مرۆڤ دەیکات . لە لێپرسینەوەدا، بەمانای هەڵەو کەمترخەمی دێت، کە ئەویش بە پێچەوانەی "گوێ نەدانە" کە زۆر جاران بە هۆی نەکەوتنە کارەوە روودەدات.

Bill of lading (B/L)	Connaissement	پۆلیسەی بار کردن و ناردن	وثيقة شحن
Certificate of origin	Certificat d'origine	بڕوانامەی بنەڕەت	وثيقة شهادة المنشا
Forged document	Pièce fausse	بەڵگەنامەی دروستکراو، بەڵگەنامەی ساختە	وثيقة مزورة
Face to face	En face de face	روو بەروویی	وجاهي
Judgement after hearing both sides	Jugement contradictoire	بڕیاری پاش دادکردنی روو بەروویی	– حكم (قرار) بعد محاكمة وجاهية
Conscience	Conscience	ویژدان، نیهاد	وجدان
Administrative district	Circonscription administrative	ناوچەی بەڕێوەبەرایەتی	وحدة إدارية
Uniform	Uniforme	یەك نەوا	وحيد النسق
Amicable	A l'amiable, amical	دۆستانە	ودي
Out of court agreement	Accord amiable	ڕێککەوتنی دۆستانە	– اتفاق ودي
Deposit	Dépôt	سپاردە[233]	وديعة
Depositor	Déposant	سپاردەر، دانای	– مودع
Depositary	Dépositaire	پێ سپێرراو	– وديع
Deposit at short notice	Dépôt à court terme	سپاردەی کورت	وديعة قصيرة الأجل
Irregular deposit	Dépôt irrégulier	سپاردەی ناتەواو[illegible]	وديعة ناقصة

[233] پێکهاتنێکە لەنێوان دوو کەسدا: یەکێکیان شتێك دەداتە دەست ئەوی دی بۆ ئەوەی ئاگاداری بکات و بیپارێزێ و پاشان بیداتەوە بە خاوەنەکەی، هەرکاتێ داوای بکاتەوە.

Bill of exchange	Effet de commerce	قەواڵەی بازرگانی (پۆلیسە، کۆمپیالە، چێك)	ورقة تجارية
Bank-note	Billet de banque	بانکەنۆت	ورقة مصرفية
Ministry	Ministère	وەزارەت، شالیاری	وزارة
Ministry of Public Building and Housing	Ministère de Travaux Publics et de Logement	وەزارەتی کار و خانەسازی	وزارة الأشغال والإسكان
Min. of Information	Min. de l'Information	وەزارەتی ڕاگەیاندن	وزارة الإعلام
Min. of Economics	Min. de l'Economie	وەزارەتی ئابووری	وزارة الاقتصاد
Min. of Mortmain	Min. de Wakf	وەزارەتی ئەوقاف	وزارة الأوقاف
Min. of Municipal Affairs	Min. de la Municipalité	وەزارەتی شارەوانی	وزارة البلديات
Min. of Commercial Affairs	Min. de Commerce	وەزارەتی بازرگانی	وزارة التجارة
Min. of Planning	Min. de Planification	وەزارەتی نەخشەکێشان (پلان دانان)	وزارة التخطيط
Min. of Education	Min. de l'Education National	وەزارەتی پەروەردە	وزارة التربية
Min. of Higher Education	Min. de Haute Education	وەزارەتی خوێندنی باڵا	وزارة التعليم العالي
Min. of Foreign Affairs	Min. des Affaires Etrangères	وەزارەتی کاروباری	وزارة الشؤون الخارجية

[234] لێرەدا ئەو شتەی کە دەدرێتە دەستی" پێسپێرراو" ئەگەر لەو شتانە بێت کە هەموو دەمیَ لە بازاردا دەبێت، وەکو پارە یان گەنم، "پێسپێرراو" دەتوانیَ بەکاری بێنیَ، بەمەرجیَ هەمان جۆرە شت بگێڕێتەوە بۆ خاوەنەکەی، هەردەمیَ داوای بکاتەوە، بۆیە ناوی "سپاردەی ناتەواو"ی لێنراوە.

		دەرەوە	
Min. of Internal Affairs, Home Office	Min. de l'Intérieur	وەزارەتی ناوخۆ	وزارة الداخلية
Min. of Defence	Min. de la Défense	وەزارەتی بەرەڤانی (بەگری)	وزارة الدفاع
Min. of Agriculture and Land Reform	Min. d'Agriculture et Reforme Agraire	وەزارەتی کشتوکاڵ و زەوی سازیی	وزارة الزراعة والإصلاح الزراعي
Min. of Youth	Min. de la Jeunesse	وەزارەتی لاوان	وزارة الشباب
Min. of Health	Min. de la Santé	وەزارەتی تەندروستی	وزارة الصحة
Min. of Industry	Min. de l'Industrie	وەزارەتی پیشەسازی	وزارة الصناعة
Min. of Justice, Chancellor's Office	Min. de la Justice	وەزارەتی داد	وزارة العدل
Min. of Labour and Social Affairs	Min. de Travail et des Affaires Sociales	وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەلأیەتی	وزارة العمل والشؤون الاجتماعية
Min. of Finance, The Treasury	Min. de Finance	وەزارەتی دارایی	وزارة المالية
Min. of Communication and Transport	Min. de Communication et de Transport	وەزارەتی هاتوچۆ و گواستنەوە	وزارة المواصلات و النقل
Minister	Ministre	وەزیر، شالیار	وزير
Guardianship	Tutelle, curatelle	چاودێری	وصاية
Child under tutelage	Enfant sous tutelle	منداڵی ژێر چاودێری	– طفل تحت الوصاية
Legal guardianship	Tutelle légale	چاودێرییە قانوونییەکان	وصاية قانونية

Dative tutelage	Tutelle dative	چاودێرییە داوەرییەکان	وصاية قضائية
Receipt	Reçu	پسووڵە، ریسیت	وصل
Arrival	Arrivée	گەیشتن	وصول
Arrival (delivery)of goods	Arrivage des marchandises	گەیشتنی کالاٚ (کەلوپەل (شتومەك)	وصول السلع
Tutor	Tuteur	چاودێر، پێسپێراو، قەویت	وصي
Guardian ad litum	Tuteur légal	چاودێری شەرعی[235]	وصي شرعي
Dative tutor	Tuteur datif	چاودێری دەستنیشانکراو لەلایەن دادگەوە	وصي معين بقرار المحكمة
Testament, will	Testament	وەسیەت، راسپاردن، راسپاردە، قەویتی	وصية
Nuncupative will	Testament nuncupatif	وەسیەتی زارەکییانە	وصية شفوية
Affixing of seals	Apposition des scellés	مۆر کردن	وضع الأختام
Legal status	Statut légal	بارودۆخێکی قانوونییانە	وضع قانوني
Distraint (seizure) of property	Mainmise sur les biens	دەستگرتن بەسەر موڵکدا	وضع اليد على الأملاك
Homeland	Patrie	نیشتمان	وطن
Function	Fonction	فەرمان	وظيفة
Promise	Promesse	گفت، بەڵێن، سۆز	وعد
Promise of sale	Promesse de vente	گفتی فرۆشتن	وعد بالبيع
Promise of marriage	Promesse de	گفتی ژنهێنان یان شوو	وعد بالزواج

[235] چاودێریی سەر منداڵی ناکام بە پێی قانوون دەستنیشانکراوە، وەکو باوك و دایك و باپیر و داپیر.

	mariage	کردن	
Awareness	Conscience	بەئاگایی، وشیاری	وعي
Payment	Payement	پێدانەوە	وفاء
Repayment of debt	Remboursement de dette	قەرد دانەوە	وفاء (تسديد) الدين
Accidental death	Mort accidentelle	مردنی قەزاوقەدەر (ناگەهانی)	وفاة قضاء وقدرا
Points of fact	Points de fait	رووداوەکانی داوا	وقائع الدعوى
Arrest, suspension	Arrêt, suspension	راگرتن	وقف
Stay of execution	Sursis d'exécution	راگرتنی جێبەجێکردن[236]	وقف التنفيذ
Mortmain	Wakf, mainmorte	وەقف	وقف
Proxy	Mandat	بریکارنامە، نوێنەرایەتی، جهکارنامە، بریکاریی[237]	وكالة (نيابة)
Commercial Agency	Comptoir	ئەژانسی بازرگانی	وكالة تجارية
To act by proxy	Agir par procuration	لەجیاتی یەکێکی کە کاری کردووە	– تصرف بالوكالة
Special procuration	Mandat spécial	بریکاری تایبەتی	وكالة خاصة
General procuration	Mandat général, procuration	بریکاری گشتی[238]	وكالة عامة

[236] بڕیاری دادگە بە ڕاگرتنی جێبەجێکردنی سزای تاونبار، بەڵام ئەگەر جارێکی دی بگەرێتەوە سەر تاوان کردن، هەردوو سزای کۆن و تازەی بەسەردا جێبەجێ دەکرێت.

[237] کەسێك کاروباری قانوونی بۆ کەسێکی‌کەبکات وبەناوی ئەوەوە، بۆیە ئاکامە قانوونیەکانی یەکسەر بۆ ئەو دەگەرێتەوە، 'نوێنەر' کارەکە بە ناوی ئەوەوە دەکات، بە مەرجێ دەسەڵاتی قانوونی پێدرابێت.

	général		
Agency	Agence	مەکتەب، ئاژانس، نوسینگە	وكالة (مكتب)
News (press) agency	Agence de presse	ئاژانسی دەنگوباس	وكالة الأنباء
Travel agency	Agence de voyage	مەکتەبی (ئاژانسی) هاتوچۆکردن	وكالة السفر
Specialised agency	Agence spécialisée	ئاژانسی پسپۆڕانە	وكالة متخصصة
Commission	Commission	کۆمسیۆن[239]	وكالة بالعمولة
Commissionaire	Commissionnaire	کۆمسیۆنەر، کۆمسیۆنچی	وكيل بالعمولة
Representatire, agent, proxy	Mandataire, représentant, agent	بریکار، نوێنەر، جهکار	وكيل
Attorney in fact, special agent	Mandataire pour une affaire déterminée	نوێنەر(بریکار) بۆ کارێکی تایبەت	وكيل لعمل خاص
Selling agent	Représentant de vente	بریکاری فرۆشتن	وكيل بيع
Insurance agent	Agent d'assurance	ئاژانتی ئینشورەنس	وكيل تامين
Commercial agent	Agent commercial	ئاژانتی بازرگانی	وكيل تجاري
Official receiver	Syndic de faillite	نوێنەری قەرددارانی بازرگانی پەرپووت	وكيل التفليسة
General agent	Mandataire	بریکاری گشتی	وكيل عام

[238] بە پێچەوانەی بریکاری تایبەتی، بریکاری گشتی دەسەڵاتی تەواوی پێدراوە بۆ کردنی هەموو ئەو جۆرە کارانەی کە خاوەنەکەی دەتوانیٚ بیکات، تەنیا ئەوانە نەبن کە پێوەندییان بە خودی خۆیەوە هەیە، وەك ژنهێنان و ژن تەلاقدان...

[239] شێوەیەکە لە شێوەکانی جێبەجێکردنی کاروباری بازرگانی، لێرەدا"نوێنەر" کە پێی دەوتریٚ "کۆمسیۆنەر"، کاروباری بازرگانی بە ناوی خۆیەوە دەکات، بەڵام بۆ کەسێکی کە، بەرامبەر بە بەشێك یان بڕێك پارە. لەم بارەوە (کۆمسیۆن) و(نوێنەرایەتی) جیاوازن، چونکە "کۆمسیۆنەر" بە ناوی خۆیەوە کارەکان دەکات و پێکهاتن دەبەستیٚ، بەڵام "نوێنەر" بە ناوی ئەو کەسەوە کارەکان دەکات کە نوێنەرایەتی دەکات.

	général		
Accredited agent	Agent accrédité	نوێنەری باوەڕ پێکراو	وكيل معتمد
Deputy minister	Sous-secrétaire d'état	جێگری (بریکاری) وەزارەت	وكيل وزارة
Birth	Naissance	لەدایکبوون	ولادة
Birth certificate	Extrait de naissance	بەڵگەنامەی لەدایکبوون	– شهادة الميلاد
Depression	Dépression	خەم هەڵگرتوو	وهن (اكتئاب)

هـ

Escaped	Evadé	هەڵاتوو	هارب (فار)
Jail (prison) breaker	Evadé de la prison	هەڵاتوو لە بەندیخانە	هارب من السجن
Fugitive from justice	Evadé de la justice	هەڵاتوو لە داد (لە قانوون)	هارب من وجه العدالة
Donation, gift	Don, donation	بەخشین	هبة
Donor	Donateur	بەخشندە	– واهب
Donee	Donataire	پێبەخشراو	– موهوب له
Donation inter vivos	Donation entre vifs	بەخشین لەنێو زیندووواندا	هبة بين الأحياء
Donation after death	Donation à cause de mort	پەخشین بەهۆی مردنەوە[240]	هبة بسبب الموت
Concealed donation	Donation déguisée	بەخشینی شاردراوە[241]	هبة مستترة
Conditional donation	Donation avec charges	بەخشینی بەمەرج[242]	هبة مشترطة (مشروطة)
Outrage, defamation	Outrage, diffamation	ئابڕوو بردن، ئەتککردن	هتك
Indecent exposure	Outrage à la pudeur	نامووس شکاندن، دەست درێژی کردنە سەر نامووس	هتك عرض

---

[240] کەسێك بەشێك لە سامانی خۆی بە کەسێکی کە ببەخشێت، بەڵام پاش مردنی (بەخشندە)، بۆیە ئەگەر (پێبەخشراو) پێشتر بمرێ، ئەوا بەخشینەکە هەڵدەوەشێتەوە.

[241] جاروبار بەخشین لەژێر پەردەی پێکهاتنێکی تردا دەشاردرێتەوە، وەکو بەخشین لەژێر پەردەی کڕین و فرۆشتن لە نێوان (بەخشندە) و (پێبەخشراو)دا.

[242] ئەم جۆرە بەخشینە بە مەرجێکەوە بەستراوەتەوە، وەکو مەرجی تەرخانکردنی هەموویان بەشێك لەو سامانەی بەخشراوە، بۆ جێبەجێکردنی مەبەستێکی دیاریکراو.

Abandonment	Abandon	بەجێهێشتن	هجر (ترك)
To leave the marital home	Quitter le domicile conjugal	ماڵی خێزانی جێهێشتن	هجر مسكن الزوجية
Emigration	Emigration	كۆچكردن[243]	هجرة
Attack, assault	Attaque, assaut	پەلامار، هێرش	هجوم
An armed attack	Attaque à main armée	پەلاماردانی چەكدارانە، هێرشی چەكدارانە	هجوم مسلح
Object	Objet	ئارمانج، ئامانج	هدف
Armistice	Armistice	ئاگربەست[244]	هدنة
Truce line	Ligne d'Armistice	هێڵی ئاگربەستن	– خط الهدنة
Calm	Calme	ئارامی، ئاسوودەیی	هدوء
Worthlessness	Absence de valeur	سووكی، ئاسان	هوان
Identity card	Carte d'identité	ناسنامەی كەسیەتی	هوية شخصية
Red Crescent	Croix-rouge	مانگی سوور، خاچی سوور[245]	هلال احمر
Fit of rage	Crise de colère	توورەیی، هەڵچوون	هياج
Assembly	Assemblée	دەستە	هيئة
Legislative assembly	Assemblée législative	دەستەی قانوون دانەر	هيئة تشريعية

243 بەجێهێشتنی نیشتمان و چوونە وڵاتێكی دی بە مەبەستی تێدا ژیان.

244 رێككەوتنی دوو دەوڵەت یان زیاتر لە دووان لە حاڵەتی جەنگدا بن، لەپێناوی راگرتنی ئەو جەنگە بۆ ماوەیەك، كورت بێ یان درێژ.

245 لەوڵاتانی ئیسلامیدا بەم رێكخراوە دەوترێت" مانگی سوور"، بەڵام لە وڵاتانی دیكەدا ناوی" خاچی سوور"ە.

Diplomatic corps	Corps diplomatique	دەستەی دیپلۆماسی	هيئة دبلوماسية
Political body	Corps politique	دەستەی سیاسی	هيئة سياسية

ي

Disclaim	Renonce de sa demande	واز لە داخوازیەکەی دەهێنێ، دەست لە داواکەی هەڵدەگرێت	یتنازل عن دعواه
Orphan	Orphelin	بێ باب، هەتیو، سێوێ	یتیم
Hand	Main	دەست	ید
Handcuffed	Menottes aux mains	بەدەست بەستراوی	– مقید الیدین
Holder	Détenteur	دەست بەسەرداگر	– واضع الید
Solvency	Solvabilité	هەبوونی، دەوڵەمەندی	یسر (غنی)
Certainty	Certitude	متمانە، پێ گومانی، دڵنیابوون	یقین
Oath	Serment	سوێند	یمین
Decisive oath	Serment décisif	سوێندی بنبڕأنە، (یەکالا)[246]	یمین حاسمة
Taking the oath	Prestation de serment	سوێند خواردن	–حلف الیمین
Perjury, false oath	Faux serment	سوێندی بە درۆ	یمین کاذبة
Supplementary oath	Serment supplémentaire	سوێندی تەواو کەر[247]	یمین متممة

[246] سوێندخواردنی مرۆڤ بەوەی باوەڕی پێی هەیە. ئەگەر لایەنێکی داواکە سوێند خواردن روو بەرووی لایەنەکەی دی بکاتەوە و نەی خوا، ئەوە کۆتایی بە داواکە دێت.

[247] ئەم سوێندە دادگە بەشێوەیکی رەسمی روو بە رووی لایەنێکی داواکە دەکاتەوە بۆ متمانە کردن بە قسەکانی و بەهێز کردنی ئەو بەڵگانەی پێشکەشی کردوون بە دادگە .

Pay day	Jour de paiement	ڕۆژی دانەوە	يوم الدفع
Legal holiday	Jour de fête légale	ڕۆژی پشوودان	يوم عطلة
Daily	Journellement	ڕۆژانە	يوميا

پاشکۆ - ملحق

Academy of Human Rights	Académie de Droits de l'Homme	ئەکادێمیای مافی مرۆڤ	أكاديمية حقوق الإنسان
United Nations Development Programme	Le Programme de Nations Unies pour Développement	بەرنامەی نەتەوە یەکگرتوەکان بۆ گەشە پێدان	برنامج الأمم المتحدة للتنمية
International Bank for Reconstruction and Development	Banque International pour Reconstruction et Développement	بانکی جیهانی بۆ بیناسازی و ئاوەدان کردنەوە	البنك الدولي للإنشاء و التعمير
International Association of Legal Sciences	L'Association International de Sciences Juridiques	کۆمەڵەی جیهانی زانستیە قانوونیەکان	الجمعية الدولية للعلوم القانونية
International Law Association	L'Association de Droit International	کۆمەڵەی قانوونی نێو دەوڵەتی	جمعية القانون الدولي
United Nations General Assembly	L'Assemblée Générale des Nations Unies	کۆمەڵەی گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان	الجمعية العامة للأمم المتحدة
Special United Nations Fund for Economic Development	La Caisse des Nations Unies pour Développement Economique	سەندووقی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ گەشەکردنی ئابووری	صندوق الأمم المتحدة للتنمية الاقتصادية
United Nations International Children's' Emergency Fund	La Caisse des Nations Unies pour le Secours Urgent des Enfants	سندووقی نەتەوە یەکگرتووە نێو دەوڵەتییەکان بۆ فریاگوزاریی منداڵان	صندوق الأمم المتحدة الدولي لإغاثة الأطفال
International Monetary Fund	La Caisse Monétaire Internationale	سەندووقی پارەو پوولی نێو دەوڵەتی	صندوق النقد الدولي

United Nations Refugee Fund	La Caisse des Nations Unies pour les Réfugiés	سەندووقی نەتەوە یەکگرتوەکان بۆ پەنابەران	صندوق الأمم المتحدة للاجئين
International Chamber of Commerce	La Chambre International de Commerce	ژووری بازرگانی نێو دەوڵەتی	غرفة التجارة الدولية
United Nations Peace Observation Commission	La Commission des Nations Unies pour l'Observation de Paix	لیژنەی نەتەوە یەکگرتوەگان بۆ چاودێری کردنی ئاشتی	لجنة الأمم المتحدة لمراقبة السلام
International Rescue and Relief Committee	Le Comité International de Secours et de Soulagement	لیژنەی دەربازکردن و فریاگوزاری نێودەوڵتیانە	لجنة الاتقاذ والإغاثة الدولية
United Nations Human Rights Commission	La Commission des Nations Unies pour les Droits de l'Homme	لیژنەی نەتەوە یەکگرتوەکان بۆ مافی مرۆڤ	لجنة الأمم المتحدة لحقوق الإنسان
International Committee of the Red Cross	Le Comité International de Croix Rouge	لیژنەی نێودەوڵەتیی خاچی سوور	اللجنة الدولية للصليب الأحمر
International Criminal Police Organisation (Interpol)	L'Organisation de Police International contre les Crimes	رێکخراوی پۆلیسی نێو دەوڵەتی بۆ بەرهەلستکردنی تاوان (ئینتەرپۆڵ)	لجنة (منظمة) الشرطة الدولية لمكافحة الإجرام (الانتربول)
International Atomic Energy Agency	L'Agence International de l'Energie Atomique	لیژنەی نێودەوڵەتیی هێزی ئەتۆمی	اللجنة (الوكالة) الدولية للطاقة الدرية
Disarmament Commission (U.N.)	La Commission de Désarmement (N.U.)	لیژنەی چەك داماڵینی سەر بە نەتەوە یەکگرتوەکان	لجنة نزع السلاح التابعة للأمم المتحدة

Security Council (U.N.)	Le Conseil de Sécurité (N.U.)	ئەنجومەنی ئاسایشی نەتەوە یەکگرتووەکان	مجلس الأمن في الأمم المتحدة
Food and Agricultural Organisation of the United Nations (F.A.O.)	Organisation des Nations Unies pour l'Alimentation et l'Agriculture (F.A.O.)	ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ خۆراك و کشتوکاڵ (فاو)	منظمة الأمم المتحدة للاغدية والزراعة
United Nations Organization for Education, Science and Culture (UNESCO)	Organisation des Nations Unies pour l'Education, la Science et la Culture(UNESCO)	ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووکان بۆ پەروەردەو زانستی و ڕۆشنبیری (یۆنسکۆ)	منظمة الأمم المتحدة للتربية والعلوم والثقافة
World Health Organisation (WHO)	Organisation Mondiale de la Santé (OMS)	ڕێکخراوی تەندروستی جیهانی	منظمة الصحة العالمية
International Labour Organisation (ILO)	Organisation International de Travail (OIT)	ڕێکخراوی کاری نێودەوڵەتی	منظمة العمل الدولية

ources in English, French, Arabic and Kurdish:

المصادر باللغات الانجليزية والفرنسية والعربية والكردية:

سەرچاوەکان بە ئینگلیزی و فەرەنسی و عەرەبی و کوردی:

Sources in English and French:

Belot (Jean-Baptiste) Dictionnaire Français- Arabe, Imprimerie Catholique, Beyrouth, 1952.

Collins-Robert, Dictionnaire Français- Anglais, Anglais-Français, par Berry T. Atkins, A. Duval, R. Milne, et d'autres. 4em ed. , La Société du Nouveau Littre Dictionnaire le Robert, Paris 1995.

Deysine Anne et d'autres, Dictionnaire de l'anglais economique et juridique, Anglais/Francais, Librarie Generale Francaise, Paris, 1996

Fowler H.W. and Fowler F.G., The Concise Oxford Dictionary of Current English, 4th Edition, 1959.

Chevalley A. and Chevally. M., The Concise Oxford French Dictionary, 1963.

Harithy, S. Faruqi, Faruqi's Law Dictionary, Anglais-Arabique, Librairie du Liban, Beirut, 1970.

Jerwan Sabek, Dictionnaire Trilingue, Arabe-Français-Anglais, 3em Ed., Maison Sabek. SARL, France, 1985.

Larousse, Dictionnaire de la Langue Française, Lexix, Librairie Larousse, Paris, 1977.

Michel Marcheteau, Lionel Dahan et d'autres, NTC's French and English, Business Dictionary, 1992.

Taufiq Wahby and C. J. Edmonds, A Kurdish-English Dictionary, Oxford, Clarendon Press, 1966.

Thomas A. Quemner, Dictionnaire Juridique Français-Anglais, 5em éd. de Navarre, Paris, 1974.

Wagdi Ghali, Magdi Wahba, A Dictionary of Modern Political Idiom, English-French-Arabic, Librairie de Liban, New Impression, 1988.

باللغه العربيه:

د. إبراهيم الوهب، القاموس القانوني، إنجليزي – عربي ، الطبعة الثانية المنقحة، مكتبة لبنان، بيروت 1972.

جردان الساقي، مجمع اللغات، عربي – فرنسي – إنجليزي، الطبعة الثالثة، دار السابق للنشر، بيروت 1985.

خليل شيبوب، المعجم القانوني، فرنسي – عربي، مع مقدمة الدكتور عبد الرزاق السنهوري، مطبعة دار نشر الثقافة، الإسكندرية 1949.

لويس معلوف، المنجد في اللغة والأدب و العلوم، الطبعة التاسعة عشرة، المطبعة الكاثوليكية، بيروت 1966.

مختار الصحاح، محمد بن أبى بكر الرازي، دار الكتاب العربي، بيروت 1981.

معجم المصطلحات العلمية، جمع وتعريب: عبد العزيز محمود و محمود عب الرحمان البرعي و حسن محمد ريحان، الطبعة الخامسة، مكتبة الانجلو المصرية، القاهرة 1969.

معجم مصطلحات العلم والتكنولوجيا، إنجليزي – عربي، رئيس التحرير د. محمد دبس، (4) أجزاء، الهيئة القومية للبحث العلمي، طرابلس، ليبيا.

المنهل، قاموس فرنسي _ عربي ، تأليف د. جبور عبد النور و د. سهيل إدريس ، دار العلم للملايين و دار الآداب، الطبعة التاسعة، بيروت 1986.

منير البعلبكي، المورد، قاموس إنجليزي – عربي، الطبعة السادسة، دار العلم للملايين، بيروت 1973.

به کوردی:

ئەحمەد عەبدوڵلا خدر، فەرهەنگۆکی یاسا پارێزی، عەرەبی- کوردی، چاپی چوارەم 2006 هەولێر، له بلاّوکراوەکانی گۆڤاری یاسا پارێزی.

د. ئەورەحمانی حاجی مارف، بنچینەی دانانی فەرهەنگێکی کوردی -عەرەبی بۆ قوتابخانە، گۆڤاری
" پەروەردە و زانست"، ژ 6، سالی 3، بەغدا 1973.
_ وشەی زمانی کوردی، بەغدا، 1975.

جەمال عەبدول، فەرهەنگی زیوار، ئینگلیزی _ عەرەبی _ کوردی، هەولێر 1995.
- فەرهەنگی شەوکار، ئینگلیزی _ عەرەبی _ کوردی، سلێمانی 1998.

د. جەمال نەبەز، سەرنجێك له چەند زاراوەیەکی تازە بەکار هاتوی کۆڕی زانیاری کورد، گۆڤاری کۆلێجی ئەدەبیات، ژ 22، بەغدا 1978.

خالَ، شێخ محەمەد، فەرهەنگی خالَ، چاپخانەی کامەران، سلێمانی، جزمی یەکەم، 1960، جزمی دووەم، 1964، جزمی سێ، 1976.

خالید سابیر عوسمان، روونکردنەوەێك دەربارەی لیستەی سێیەم و چوارەمی زاراوەکانی کۆڕی زانیاری کورد، گۆڤاری " ڕۆشنبیری نویّ"، ژ 6، بەغدا 1977.

د. رێباز جەمال عەبدول، فەرهەنگی نما، فەرهەنگێکی تایبەتمەندە نزیکەی 3000 زاراوەی سیاسی _ ئابووری _ کارگێڕی گرتۆتە خۆ، ئینگلیزی _ عەرەبی _ کوردی، چاپی یەکەم، چاپخانەی قەشەنگ، سلێمانی 2001.

زاراوەکانی گۆڤاری "پەروەردە و زانست"، ژ 7، 8، ساڵی 4، بەغدا 1974.

زاراوەی زانستی، لەلایەن نەقابەی ماموستایانی لقی سلێمانی یەوە کراوە بە عەرەبی – کوردی، چاپخانەی کامەران، سلێمانی 1960.

زاراوەی کارگێری، ئامادەکردنی لیژنەی زاراوە لە کۆری زانیاری کوردستان، چاپی یەکەم، هەولێر 2004، لە بلاوکراوەکانی کۆری زانیاری کوردستان.

زاراوەی یاسایی، ئامادەکردنی لیژنەی زاراوە لە کۆری زانیاری کوردستان، چاپی یەکەم، هەولێر 2004، لە بلاوکراوەکانی کۆری زانیاری کوردستان.

زەبیحی، عەبدولرەحمان محەمەد ئەمین، قاموسی زمانی کوردی، بەرگی یەکەم 1977، بەرگی دووەم 1979، چاپخانەی کۆڕی زانیاری کورد، بەغدا.

سەرتیب محەمەد قادر و سەلاح خۆشناو، 900 وشەی بە سوودی کوردی – عەرەبی – ئینگلیزی، شیرکەتی چی، دەبلیو، چی (حسناء برکات)، لەندەن، 1989.

د. شەفیق قەزاز ، فەرهەنگی کوردی – ئینگلیزی، بلاوکراوەی ئاراس، هەولێر، 2000.

د. عەبدولستار تایەر شەریف، قامووسی دەروون ناسی، ئینگلیزی – عەرەبی _کوردی، چاپخانەی (علاء)، بەغدا، 1985.

عەبدولستار فەتاح حەسەن و ئەنوەر محەمەد تاهر، فەرهەنگا ماموستا بۆ قۆناغا سەرەتایی، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، هەولێر 2000

عەلائەدین سجادی، دەستوور و فەرهەنگی زمانی کوردی _ عەرەبی _ فارسی ، چاپخانەی مەعاریف، بەغدا 1961.

فازیل نیزامەدین، ئەستێرە گەشە، فەرهەنگێکی کوردی _ عەرەبی یە، بەغدا چاپخانەی (الاجیال)، (ساڵی چاپکردنی نەنوسراوە).

فەرهەنگی زاراوە کوردیەکان، گۆڤاری "پەروەردە و زانست"، ژ 9، ساڵی 5، بەغدا 1975.

فەرهەنگە زاراوەکانی قوتابخانە، گۆڤاری " پەروەردە و زانست"، ژ 14، ساڵی 7، بەغدا 1978.

کەمال جەلال غەریب، فەرهەنگی زانیاری، عەرەبی _ ئینگلیزی _ کوردی، بەرگی یەکەم و بەرگی دووەم، چاپخانەی کۆڕی زانیاری کورد، پەغدا 1979.

کۆڕی زانیاری کورد، لیستەی زاراوەکانی کۆڕ، گۆڤاری " کۆڕی زانیاری کورد"، بەرگی یەکەم، بەشی یەکەم، ل 419 _ 526.

- **لیستەی دووەمی زاراوەکانی کۆڕ، گۆڤاری" کۆڕی زانیاری کورد"، بەرگی دووەم، بەشی یەکەم، ل 894 _ 941.**
- **لیستەی سێیەمی زاراوەکانی کۆڕ، گۆڤاری" کۆڕی زانیاری کوڕد"، بەرگی دووەم، بەشی دووەم، ل 166_ 218، بەغدا 1974. (ئەم سێ لیستەیە بە دوو کتێبی سەر بەخۆ چاپ کراون لە ژێر ناوی : " زاراوەی کارگێڕی "، دانان و لێدوانی ئەنجومەنی کۆڕ، پێشەکی و ڕێکخستنی، د. کەمال مەزهەر، بەغدا 1973 _ 1974، چاپی دووەم، بەغدا 1977، " زاراوەی هەمە چەشنە"، دانان و لێدوانی ئەنجومەنی کۆڕ و لیژنەکانی، پێشەکی و ڕێکخستنی د. ئەورەحمانی حاجی مارف، بەغدا 1974.**

- لیستەی چوارەمی زاراوەکانی کۆڕ، گۆڤاری " کۆڕی زانیاری کورد"، بەرگی سێیەم، بەشی یەکەم، ل 479 _ 542، بەغدا 1975. ئەم لیستەیش بە کتێبێکی سەربەخۆ چاپ کراوە بە ناوی:

" لیستەی چوارەمی زاراوەکانی کۆڕ"، دانان و لێدوانی ئەنجومەنی کۆڕ و لیژنەکانی، پێشەکی و ڕێکخستنی د. ئەورەحمانی حاجی مارف، چاپخانەی کۆڕی زانیاری کورد، بەغدا 1975.

- " زاراوە زانستیەکان"، دانان و لێکۆڵینەوەی لیژنەی زاراوە زانستیەکان، چاپخانەی کۆڕی زانیاری کورد، بەغدا 1976.
- " بەرەو زاراوەی یەکگرتووی کوردی"، کۆمەڵێك زاراوەی هەمە چەشنەی کوردیەیە، لیژنەی زاراوەی کورد لە دەستەی کوردی کۆڕی زانیاری عیراق، چاپخانەی کۆڕی زانیاری عیراق، بەغدا 1984.

گیو موکریانی، فەرهەنگی مهاباد، چاپخانەی کوردستان، هەولێر 1960.

- کۆڵکە زێرینە، کوردی _ فارسی _ عەرەبی _ فەرەنسایی _ ئینگلیزی، چاپی دووەمین، چاپخانەی کوردستان، هەولێر 1966.
- نۆبەرە، عەرەبی _ کوردی، بەشی یەکەم، چاپخانەی (الحوادپ)، بەغدا 1986.

مەردوخ، ئایەتوڵڵای کوردستانی، فەرهەنگی مەردوخ، کوردی _ فارسی _ عەرەبی، بەرگی یەکەم و دووەم، تاران 1956.

"یاسا"، گۆڤارێکی یاسایی یە بە زمانی کوردی دەردەچێت لە هەولێر، سەر نووسەر تاریق محەمەد سەعید جامباز.

The Author:

- **Born in the city of Kirkuk in Iraqi Kurdistan.**
- **Received the Bachelor of Science degree in Law from the University of Baghdad.**
- **Received his Doctorate (Ph.D.) in Law from the Sorbonne (France).**
- **He taught at a number of Iraqi Universities, including the University of Baghdad, Faculty of Law, until he was retired in December 1982 for political reasons.**
- **He is the author of numerous publications and research studies in Kurdish, Arabic, French and English.**
- **He translated « Les Kurdes: Etudes sociologique et historique » de Basile Nikitine from French to Arabic, Dar al-Saqi, London, 2000, Second edit. Aras Press & Publisher, Erbil, Kurdistan, 2004.**
- **He is the author of the first dictionary of legal terms in Kurdish-Arabic-French-English.**
- **He proposed the draft constitution for the Region of Iraqi Kurdistan in 1992.**
- **He was a member of the High Legal Committee in Iraqi Kurdistan in 1992.**
- **Director of the Kirkuk Trust for Research and Studies in London.**
- **Actually Member of Parliament of Kurdistan Region.**

المعجم القانوني

عربي – كوردي – فرنسي – انجليزي

اعداد

الدكتور نوري طالباني

DICTIONARY OF LAW

ARABIC – KURDISH – FRENCH – ENGLISH

Dr. NOURI TALABANY
Professor of Law

Second edition
2006